

■ Травматизм
в АПК

■ Створюємо
СУОП

№ 3/2015

НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЖУРНАЛ

ОХОРОНА ПРАЦІ

індекс 74377

Весняний
день
РІК ГОДУЄ

www.ohoronapraci.kiev.ua

http://www.vostok-service.com.ua **2014**

10 РОКІВ В УКРАЇНІ

ЗА ЄВРОПЕЙСЬКИМИ СТАНДАРТАМИ

3M ОФІЦІЙНИЙ ДИСТРИБ'ЮТОР

ВОСТОК СЕРВИС

КИЇВ:
 ТОРГОВИЙ ДІМ 1: (044) 422-95-30/31
 ТОРГОВИЙ ДІМ 2: (044) 296-75-55
 ТОРГОВИЙ ДІМ 3 "ДИСКОНТ ЦЕНТР": (044) 401-15-06

ДОНЕЦЬК:
 ТОРГОВИЙ ДІМ 1: (062) 385-69-57
 ТОРГОВИЙ ДІМ 2: (062) 297-82-92

ДНІПРОПЕТРОВСЬК:
 (0562) 36-68-86

ХАРКІВ:
 (057) 766-72-91/92

КРИВИЙ РІГ:
 (0564) 09-67-31/32

МАРІУПОЛЬ:
 (0629) 58-32-51

СПЕЦОДЯГ
СПЕЦВЗУТТЯ
ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ДЯКУЄМО, ЩО ОБИРАЄТЕ НАС!

БІКО
Якість Сервіс Інновації

Комплексне забезпечення засобами індивідуального захисту

Офіційний дистриб'ютор компанії 3M в Україні

Центральний офіс:
 м. Дніпропетровськ,
 вул. Артельна, 9, офіс 11;
 тел.: +38(056) 794-52-69
 факс.: +38(056) 372-15-02
 моб.: +38(050) 367-01-78

Філії:
 м. Київ: +38(050) 473-07-67
 м. Харків: +38(098) 022-65-55
 м. Донецьк: +38(062) 345-46-00
 info@biko.com.ua
 www.biko.com.ua

3M

БЕЗПЕКА ПОНАД УСЕ! **АВЦЕНТР**

ДНІПРОПЕТРОВСЬК • ДОНЕЦЬК • ЗАПОРІЖЖА • КИЇВ • КРИВИЙ РІГ • ЛЬВІВ • ХАРКІВ

3M
CERVA
DUPONT
WIPAC
BLS
UNIVET
EVONIK
MAPA PROFESSIONNEL
SCOTT
VOCHOC
VOSS

ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

+380 44 230-87-07

WWW.AVCENTR.COM.UA

ТРИВАЄ ПЕРЕДПЛАТА НА 2015р.

ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЖУРНАЛ

ОХОРОНА ПРАЦІ

Для зручності фахівців з охорони праці додаток з актуальними нормативно-правовими документами видається окремим збірником обсягом 64 сторінки

Передплатити журнал можна на рік або з будь-якого місяця у відділенні зв'язку

Індекси журналів:
 «Охорона праці» – 74377
 «Охрана труда» – 74378

Передплатна ціна:
 на один місяць – 57 грн 85 коп.
 на квартал – 173 грн 55 коп.
 на півріччя – 347 грн 10 коп.
 на рік – 694 грн 20 коп.

Адреса редакції журналу: 02100, м. Київ, вул. Попудренка, 10/1, ДП «Редакція журналу «Охорона праці»
Сайт: www.ohoronapraci.kiev.ua
E-mail: peredplata.op@gmail.com
Тел./факс: (044) 559-19-51, тел. 558-74-27
Реквізити: р/р 2600622131 в ПАТ «Укргазпромбанк», м. Києва МФО 320843, ЄДРПОУ 21601181

Шановні читачі!

Попри економічну кризу та війсьний конфлікт на сході країни, процес європейської інтеграції України набирає обертів. Угода про асоціацію з ЄС перебуває на етапі ратифікації тексту документа, і вже повністю виконали цю процедуру 10 із 28 країн — членів ЄС.

Нарешті активізувався євроінтеграційний рух і у сфері охорони праці. Треба зазначити, що питання безпеки та гігієни праці наявні в Угоді про асоціацію і передбачають не лише інтеграцію національного законодавства до європейського правового поля, але й налагодження найтіснішого співробітництва України з усіма європейськими працевохоронними інститутами. Детальніше про діяльність цих організацій і напрями взаємодії з ними читайте вже в наступному номері журналу.

Перші євроінтеграційні кроки було зроблено на початку березня. Причому ініціативу взяла у свої руки європейська сторона (очевидно, з огляду на тривалість процесу створення Державної служби України з питань праці). Делегація Європейського агентства з безпеки праці та охорони здоров'я на робочих місцях (EU-OSHA) відвідала з офіційним візитом Київ та запропонувала допомогу, зокрема щодо формування державної стратегії у сфері охорони праці. Ця організація вже багато років збирає, аналізує та поширює передові практики у сфері охорони праці, у тому числі щодо запобігання виробничим ризикам.

Експерти EU-OSHA зазначили, що кожна європейська країна має свою, властиву тільки їй національну систему охорони праці, тож інтеграція України до ЄС аж ніяк не передбачає руйнування старої та побудови нової моделі державного управління в цій царині. Необхідно перейняти, імплементувати в національне поле сучасні ефективні методики, зокрема щодо запобігання виробничим інцидентам та професійним захворюванням. Але головне — **створити дорожню карту співпраці України та ЄС з метою реалізації Угоди про асоціацію щодо безпеки та охорони здоров'я на робочих місцях.**

До речі, в ЄС стратегічна програма з охорони праці успішно працює. Вона ухвалена на період 2014—2020 років і спрямована на просування високих стандартів щодо умов праці як у країнах Європи, так і в усьому світі. Стратегія описує, одночасно з іншими аспектами, три глобальні проблеми сфери охорони праці Євросоюзу. Перша — необхідність удосконалення правил охорони праці для малих підприємств. Друга — реалізація вимог директив, правил, нормативів безпосередньо на робочих місцях. Третя — турбота про працівників літнього віку, питома вага яких зростає.

Експерти EU-OSHA запропонували допомогу щодо передачі досвіду, напрацьованого в ЄС у сфері гігієни та охорони праці. Проект діятиме в Україні до січня 2016-го і, сподіваємося, матиме продовження. Перший крок у рамках проекту полягає у формуванні дорожньої карти співробітництва між EU-OSHA та Державною службою України з питань праці із залученням соціальних партнерів. Реципієнтом набутих європейськими державами знань, умінь, досвіду виступатиме українська сторона.

Хочеться вірити, що проект буде успішним і постійним. Адже Україна прагне стати сучасною демократичною державою, в якій людина, її життя і здоров'я визнані найвищою соціальною цінністю.

Дмитро Матвійчук,
головний редактор журналу «Охорона праці»

Безпека, доступна КОЖНОМУ

Технічні дані

Призначення

- MIG-зварювання (напівавтоматичне зварювання в середовищі захисного газу)
- Електродугове зварювання
- Зварювання неплавким електродом (> 20 А)
- Час перемикання світлофільтру зі світлого стану в темний 0,1 мс @ 73 ° F (23 ° C)
- Час перемикання світлофільтру з темного стану в світлий 40–250 мс
- Захист від УФ/ІЧ-випромінювання. Ступінь затемнення 12 (постійний)
- Поле огляду 3,66x1,73 дюйма (93x44 мм)

Компанія 3М постійно прагне поліпшити умови праці зварника. Надійний захист та висока якість є для нас головними при створенні і виробництві продукції.

30-річний досвід розробки високоякісних зварювальних масок з автоматичним затемненням дав змогу створити продукт, який допоможе Вам ефективно і з комфортом виконувати щоденне зварювання.

Ми раді Вам представити нашу останню розробку – зварювальну маску з автоматичним затемненням 3М™ 10V!

- Висвітлений стан. Ступінь затемнення 3
- Затемнений стан. Ступінь затемнення 10–12 (змінний)
- Термін служби батареї 1500 год
- Зварювальний щиток 3М™ 10V відповідає Європейським стандартам EN 175, EN 166, і EN 379

Особливості

- Надійна і міцна конструкція маски
- Маса маски (разом з фільтром) всього 390 г
- Можна використовувати разом із захисними окулярами і/або легкими респіраторами

ТОВ “3М Україна”
Бізнес-центр “Горизонт Парк”
вул. М. Амосова, 12, 7-й поверх, Київ, Україна, 03680
Тел.: (044) 490 57 77; факс (044) 490 57 75; www.3M.ua

Олександр Фандєєв,
спецкор

Таким був лейтмотив зустрічі представників Мінсоцполітики, Державної служби України з питань праці, соціальних партнерів, наукових установ та друкованих ЗМІ, що висвітлюють питання охорони праці, з експертами Європейського агентства з безпеки праці та охорони здоров'я на робочих місцях (EU-OSHA), що відбулася на початку березня у Києві.

Зустріч з експертами EU-OSHA була ініційована європейською стороною у світлі реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Несподіваною стала сумна звістка про загибель 34 гірників на шахті ім. Засядька. Здавалося, учасників не залишало відчуття того, наскільки важливою та своєчасною є співпраця з EU-OSHA саме зараз: в умовах воєнних дій на сході нашої країни, на етапі становлення Державної служби України з питань праці та усвідомлення того, що рух до європейських стандартів безпеки є неминучим. Співпраця з Євроагентством дасть змогу використовувати законодавчу базу, якою воно послуговується, отримувати консультаційну допомогу та опановувати безцінний науковий і практичний досвід. Отже, на яку допомогу очікує українська сторона?

Насамперед, йдеться про адаптацію національного законодавства у сфері безпеки та охорони праці до стандартів ЄС. За 23 роки незалежності було переглянуто менше половини радянських документів, що діяли у сфері охорони праці. Тоді як, скажімо, у країнах Балтії нормативну базу модернізували протягом року. Спадщина в понад 400 застарілих НПАОП — як камінь на шиї сучасної системи управління охороною праці. Україн необхідним, зокрема, є законодавче оформлення використання інструментарію з управління ризиками, ефективність якого доведена на практиці в усьому світі. Існує потреба у впровадженні методів оцінки ризиків на малих та середніх підприємствах.

Як зазначив голова Державної служби України з питань праці Роман Чернега, наша сторона сподівається на

Працюємо разом НА КРАЩЕ

сприяння з боку EU-OSHA в отриманні від країн ЄС матеріально-технічної допомоги для сфери ринкового нагляду, зокрема устаткування для створення лабораторій із випробовування продукції, мобільних вимірювальних приладів. Затребуваною є допомога у формуванні інформаційних баз даних, обмін досвідом роботи інспекторів, ознайомлення з системою організації наглядової діяльності в країнах ЄС тощо.

Під час зустрічі експерти EU-OSHA поінформували присутніх про стратегічну програму ЄС на 2014–2020 рр. з питань охорони та гігієни праці, про роль та місце агентства в цій програмі, презентували європейську модель системи безпеки праці, розповіли про діяльність EU-OSHA та роль національних координаторів у державах — членах ЄС.

Йшлося також і про такий важливий напрям, як оцінювання ризиків. Проте ефективним цей метод буде лише за умови його практичного впровадження. Тобто після проведення оцінювання ризиків слід зробити все можливе для їх усунення, вжити заходи з профілактики. Темі запобігання виробничим ризикам агентство приділяє значну увагу та обіцяє Україні суттєву допомогу в цьому напрямі. Наглядова діяльність у сфері охорони праці не належить до компетенції EU-OSHA, однак за потреби організація може надати контакти Комітету старших інспекторів праці ЄС (SLIC), які поділяться своїм досвідом, принципами та методами роботи.

Як запевнив проектний менеджер EU-OSHA Джеймс Самнер, агентство готове надати доступ до всієї необхідної інформації. При цьому варто не лише наслідувати успішний чужий досвід, а й критично оцінювати те, чого не вдалося досягти, щоб уникнути повторення помилок. Протягом найближчих 12 місяців є змога реалізувати такі проекти, як навчання фахівців з оцінювання ризиків, проведення конференцій і семінарів на тему профілактики травматизму на підприємствах, надання доступу до інтернет-ресурсів агентства. У другому півріччі 2015 р. у м. Більбао (Іспанія) планується провести семінар, куди буде запрошено і делегацію з України. Проектів для такої співпраці вистачить на роки, переконані експерти EU-OSHA.

Фото автора

ДОВІДКА

Європейське агентство з безпеки праці та охорони здоров'я на робочих місцях (EU-OSHA) створене в 1996 р. та розташоване в іспанському м. Більбао. Агентство працює на тристоронній основі, із залученням представників від роботодавців і працівників. Воно сприяє створенню безпечних і здорових умов праці, виявляє та заохочує кращі практики у сфері забезпечення професійного здоров'я та безпеки праці. EU-OSHA представлено в усіх країнах — учасницях ЄС та реалізує свою місію шляхом спілкування, обміну досвідом, надання та поширення корисної інформації.

Зміст

8

48

№ 3 (249)/2015
ОХОРОНА ПРАЦІ

Науково-виробничий щомісячний журнал

Видається з липня 1994 р. Перереєстрований 19.06.95 р.
Свідцтво КВ № 1496

Засновники: Державний комітет України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду; трудовий колектив редакції журналу «Охорона праці»

На першій сторінці обкладинки колаж **Олександра Антоненка**

■ Управління охороною праці

Володимир Береславський

Сам собі контролер

6

Про необхідність посилення контролю за дотриманням вимог безпеки у фермерських господарствах Кіровоградщини

Сергій Колесник

Весняний день рік годує

8

Про недопущення зростання рівня травматизму на підприємствах АПК в умовах мораторію на перевірки наглядових органів

Олег Моїсеєнко

Гуртом і батька легше бити

10

Питання, розглянуті на спільній нараді посадових осіб теруправління Держгірпромнагляду у Дніпропетровській області та Громадської ради спеціалістів служб ОП металургійних і машинобудівних підприємств

Людмила Солодчук

Від контролюючих заходів — до профілактичних

12

Результати наглядової діяльності та плани на 2015 рік теруправління Держгірпромнагляду у Київській області та м. Києві

Георгій Лесенко

Атестація, та не та!

14

Про необхідність встановлення алгоритму проведення атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці

Олександр Лисенко

OHSAS 18001: крок за кроком

16

У продовженні циклу статей читайте про вимоги стандарту OHSAS 18001 до внутрішнього аудиту та аудиторів

Наталія Данько

«Мы в город изумрудный идем дорогой трудной»

23

Про директиви Євросоюзу у сфері охорони праці, а також про подібність рамкової директиви ЄС про загальні принципи профілактики та основи ОП зі стандартом BS OHSAS 18001:2007

Віктор Ример, Ольга Глухова,
Костянтин Карандеев, Анжеліка Ходинська

Я б в аудитори пішов...

26

Про особливості сертифікації персоналу в системі технічного регулювання в Україні та про вимоги до кандидатів в аудитори

Редакційна колегія

Матвійчук Дмитро Лаврентійович —
головний редактор журналу «Охорона праці»

Акопян Валерій Григорович —
директор виконавчої дирекції Фонду
соціального страхування від нещасних
випадків на виробництві та професійних
захворювань України

Больман Георгій Олександрович —
заступник виконавчого директора
Асоціації незалежних експертів України
«Укресперт»

Деньгін Анатолій Петрович —
директор ННДІПБОП, канд. техн. наук

Зіміна Олена Спиридонівна —
Державна інспекція
ядерного регулювання України

Костриця Василь Іванович —
Національний координатор
(06.1996—02.2013) МОП в Україні

Лисюк Микола Олександрович —
заступник директора з наукової
роботи ННДІПБОП, канд. техн. наук

Мірошніченко Олексій Валентинович —
виконавчий віце-президент Конфедерації
роботодавців України

Савчук Сергій Петрович — національний
координатор Міжнародної організації праці
в Україні

Українець Сергій Якович —
заступник Голови ФПУ

Цопа Віталій Андрійович — докт. техн. наук,
професор, міжнародний експерт і аудитор систем
менеджменту ISO 9001, 14001, 50001
і OHSAS 18001

Чернюк Володимир Іванович — заступник
директора з наукової роботи Інституту
медицини праці АМН України, докт. мед. наук

Олег Моїсеєнко

Створюємо нову СУОП

Приклад застосування принципів управління безпекою та охороною праці, розроблених доктором технічних наук, професором М. Карнаухом

Марія Дроздюк

Аутсорсинг — орієнтація на результат

Про аутсорсинг охорони праці, його плюси та мінуси, якими підприємствами він затребуваний та як правильно обрати аутсорсингову компанію

■ Безпека праці

Володимир Терещенко

Очевидне — неймовірне

Основні питання виробничої наради щодо безпечної експлуатації вантажопідіймальних механізмів та профілактики травматизму на підприємствах торговельної мережі Києва

Олег Малихін, Олександр Сліпачук

Стережися біди, поки її немає

Статистичний аналіз виробничого травматизму у сільському господарстві протягом 2003–2012 років

Володимир Потебешко

Знайди причину нещасного випадку

У новій рубриці публікуємо приклади розслідування нещасних випадків на виробництві, надаємо методологічну допомогу щодо встановлення причин їх настання та розглядаємо заходи стосовно запобігання їм

Олександр Максимов

Чи буде порядок у Порядку?

Про потребу узгодити термінологію та визначення термінів у нормативно-правових актах з охорони праці

Оксана Руденко

Знайомтеся: Криворізький ЕТЦ

Про організацію навчання з питань охорони праці та професійної підготовки в Криворізькому ЕТЦ

Микола Марфін

Верхолази страху не знають?

Психологічні особливості праці електромонтерів-лінійників, зайнятих монтажем та експлуатацією повітряних ліній електропередавання

30

■ Соціальний захист

Олександр Максимов

Акцент — на профілактиці

Про важливу роль страхових експертів у створенні ефективної СУОП, профілактиці травматизму та профзахворювань

53

34

Олександр Фандеев

Викликам усупереч

Підсумки діяльності Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та профзахворювань України за 2014 р.

54

37

■ Медицина праці

Наталія Логвиненко

Людина у футлярі

Профілактика алергічних захворювань у побуті та на робочих місцях

56

38

Ірина Андрусишина

Шкідливий фактор — важкі метали

Про високий ризик порушення обміну мікроелементів у працівників через контакт з важкими металами на виробництві

59

42

■ Безпека життєдіяльності

Сергій Колесник

Спокійно: газ нормальний!

У статті розглянуто питання, пов'язані з використанням газу в побуті та його якістю

60

46

■ На допомогу спеціалісту з охорони праці

Інструкція з охорони праці для водія (легкового, вантажного) автомобіля

48

Примірний порядок атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці

56

Читайте в наступному номері:

Інтеграція систем менеджменту

Викладання охорони праці у вишах

Редакція журналу

Приймальня 558-74-11
02100, Київ-100, вул. Попудренка, 10/1.
ДП «Редакція журналу «Охорона праці»
Теличко Костянтин Едуардович 296-05-69
перший заступник головного редактора, канд. техн. наук
Солодчук Людмила Миколаївна 558-74-18
заступник головного редактора
Дизайн Борецька Ганна, Турчанова Алла,
Антоненко Олександр.
Реклама 296-05-65, 296-82-56
Відділ реалізації та маркетингу 559-19-51
Поліграфічні послуги 559-62-79
mail@ohoronapraci.kiev.ua www.ohoronapraci.kiev.ua
Власні кореспонденти:
Сумська, Харківська та Чернігівська обл. —
Кобець Вадим Володимирович (057) 397-16-77

Автономна Республіка Крим,
Миколаївська, Кіровоградська,
Одеська та Херсонська обл. —
Колесник Сергій Анатолійович (051) 632-23-29
Дніпропетровська та Запорізька обл. —
Моїсеєнко Олег Васильович (097) 694-01-21
Волинська, Закарпатська,
Івано-Франківська, Львівська,
Тернопільська та Чернівецька обл. —
Парфенюк Ігор Юрійович (098) 498-66-72
Донецька та Луганська обл. —
Сагань Юрій Павлович (050) 220-60-16
Житомирська, Київська та м. Київ,
Полтавська та Черкаська обл. —
Терещенко Володимир Вікторович (044) 559-97-32
Вінницька, Рівненська та Хмельницька обл. —
Фандеев Олександр Іванович (044) 296-01-73

Точка зору редакції не завжди збігається з думкою авторів матеріалів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв та інших відомостей несуть автори публікацій. Рукописи не рецензуються. За достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець.

Підписано до друку 11.03.2015. Формат 60х84/8.
Папір — крейдований глянсовий. Друку — офсетний.
Ум. друк. арк. — 14,02. Наклад 5718. Зам. № 10
Надруковано в друкарні ТОВ «Інтерекспресдрук».
03680, Київ, вул. Сим'ї Сосніних, 3.
Журнал видається українською та російською мовами.
Загальний наклад — 8 230 прим.
Редакція журналу «Охорона праці» — колективний член Європейської асоціації з безпеки.

© ОХОРОНА ПРАЦІ

Передплатний індекс 74377

Передплатна ціна — 57 грн 85 коп.

Сам собі контролер

Володимир Береславський,
начальник теруправління
Держгірпромнагляду
в Кіровоградській області

Отримання базових знань з охорони праці керівниками фермерських господарств суттєво зменшить травматизм в АПК. Але цю норму потрібно закріпити на законодавчому рівні.

За кількістю та питомою вагою фермерських господарств Кіровоградська область посідає 4-те місце і входить до числа лідерів аграрного ринку України. За площею сільськогосподарських угідь, наданих у користування фермерським господарствам (в межах 20% від їх загальної площі), область займає 2-ге місце в державі, а за часткою ріллі, що в середньому припадає на одне фермерське господарство, — 3-тє. В області налічується понад 2,6 тис. фермерських господарств. Найбільше їх у Кіровоградському (228), Маловисківському (211), Бобринецькому (194) та Новоукраїнському (189) районах. У віданні фермерських господарств перебуває 439,4 тис. га сільгоспугідь, у тому числі 435,1 тис. га ріллі. Фермерські господарства з найбільшою площею сільгоспугідь зареєстровані в м. Знам'янці (465,6 га), Олександрівському (303,9 га) та Олександрійському (230,7 га) районах. Багато малих фермерських та одноосібних підприємств області не використовують найману працю, у всякому разі офіційно. Працівниками є, як правило, члени однієї родини. Когось іще за необхідності або на сезонні роботи частіше залучають за договором підряду або взагалі без оформлення трудових відносин. Як кажуть, якщо у краді часи такі підприємства залишалися поза увагою державного наглядового органу з охорони праці, то зараз, коли такий контроль сприймається ледь не вороже, нічого й говорити про нагляд за охороною праці

Фото з Інтернету

в малих фермерських господарствах. Хоча ризиків отримати травму тут достатньо. Значна кількість таких господарств здійснюють свою діяльність без наявності відповідної для товарного виробництва матеріально-технічної бази. У середньому кожне господарство має один трактор, кожне друге — сівалку, кожне третє — зернозбиральний комбайн. Більшість цієї сільськогосподарської техніки застаріла і не відповідає сучасним вимогам безпеки. Також у ба-

За словами працівників більшості фермерських господарств, вони майже переконані, що їх керівники не вважають вимоги безпеки праці важливими і не звертають уваги на порушення

гатьох фермерських господарствах відсутні приміщення для ремонту та обслуговування техніки, зберігання і переробки зерна, санітарно-побутового забезпечення працівників, не передбачені місця для зберігання агрохімікатів та ін. З одного боку, за рахунок незначної чисельності працюючих в умовах виробничих небезпек механізм управління охороною праці спрощується, але з іншого — ускладнюється через недостатню кількість інженерно-технічних працівників з певним досвідом та знаннями з питань охорони праці.

За законом, на фермерських та одноосібних господарствах контроль за дотриманням вимог безпеки покладається на самого фермера чи одноосібника. За словами працівників більшості фермерських господарств, вони майже переконані, що їх керівники не вважають вимоги безпеки праці важливими і не звертають уваги на порушення. Інструктажі якщо й проводяться, то формально. Те ж саме можна сказати й про навчання та перевірку знань з питань охорони праці. Вони також проводяться формально, а якщо якась інформація працівникам і надається, то надалі в процесі здійснення виробничої діяльності вона ігнорується. Некомпетентність більшості фермерів призводить до грубих порушень трудового і працюючого законодавства: перевищення режиму робочої зміни, недотримання порядку експлуатації та технічного обслуговування обладнання і техніки, відсутності засобів колективного та індивідуального захисту працюючих, порушень норм виробничої санітарії, безпеки технологічних процесів і т. д.

В той же час технічний прогрес не стоїть на місці. Сьогодні фермерам пропонують нові прогресивні технології, добрива, техніку. Їх впровадження потребує удосконалення професійної підготовки працівників, якісно нового підходу до навчання безпечним прийомом і методам праці і ставить високі вимоги до якості навчання. Сучасний керівник фермерського господарства повинен бути максимально компетентним у своїй галузі й вкрай відповідаль-

ним, що дозволить підвищити надійність працезахоронної ланки та мінімізувати джерела ризику. Голові фермерського господарства нині необхідно мати глибокі знання основ охорони праці та вміти користуватися великою кількістю НПАОП, адже в господарствах виконується багато різнопланових робіт, які потребують різного підходу до вирішення питань охорони праці.

Тому першочергове завдання наглядовців — переконати фермерів, що питання охорони праці вимагають серйозної уваги. З цією метою за ініціативи теруправління Держгірпромнагляду в Кіровоградській області на базі сільгосппідприємств організовано навчальні семінари з проведення превентивних заходів з охорони праці та недопущення зростання випадків виробничого травматизму. На ці заняття за участю інспекторського складу теруправління, представників райдержадміністрацій, управлінь агропромислового комплексу районів запрошуються керівники, спеціалісти та інші працівники сільськогосподарських, фермерських та одноосібних господарств. Керівників знайомлять з переліком заходів, спрямованих на поліпшення умов праці, та розповідають про причини нещасних випадків, які сталися

на сільськогосподарських підприємствах в останні роки, та про способи уникнути їх надалі. Також на семінарах наголошується на необхідності приділити увагу технічному стану сільгосптехніки, своєчасному проведенню навчання, інструктажів, медоглядів та інших заходів з охорони праці. Серед основних питань, що ставляться землекористувачами під час нарад, є недостатня забезпеченість законодавчими та нормативно-правовими актами з охорони праці. Тому органи місцевої влади, спілки роботодавців, асоціації й інші структури малого бізнесу, за сприяння відділень Фонду соціального страхування в районах, повинні подбати про надання інформаційно-консультативної допомоги фермерам та одноосібним господарствам шляхом створення районних Центрів, кабінетів, куточків інформаційної допомоги з питань охорони праці. Для забезпечення їх ефективної діяльності необхідно залучати агрономів, економістів, юристів, спеціалістів з охорони праці та інших фахівців. Було б непогано організувати цю роботу з використанням Інтернету.

Останніми роками кількість фермерських господарств в області стабілізувалася. Хоча у 2014 р. їх стало на

58 більше, ніж у 2013 р. Для ефективного налагодження роботи з охорони праці в новоутворених підприємствах варто було б законодавчо закріпити вимогу про обов'язкове проходження фермерами навчання із загальних питань охорони праці з видачею відповідного посвідчення перед отриманням дозвільних документів на початок роботи.

Фермерські господарства Кіровоградщини — це потужна ділянка в економіці області. За даними статистики, вони виробляють більше 11% від загального обсягу сільськогосподарської продукції, забезпечують зайнятість сільських мешканців, збереження звичайного для них способу життя, особливо в невеликих населених пунктах, де в людей немає альтернативних джерел доходів. І якщо контроль за дотриманням вимог безпеки на фермерських господарствах покладається на самих фермерів, то потрібно терміново міняти їхнє ставлення до проблем охорони праці, виховувати культуру охорони праці й поважливе відношення до працівників. Це й буде визначальним кроком до зниження рівня травматизму на таких сільськогосподарських підприємствах.

Підготував С. Колесник, власкор

Пропонуємо комплекс послуг, які охоплюють майже всі сфери діяльності підприємства, пов'язані з роботами підвищеної небезпеки

- ☉ Навчання посадових осіб, фахівців, членів комісій та робітників з питань охорони праці
- ☉ Атестація зварників (усі способи зварювання)
- ☉ Професійно-технічне навчання: ліфтер, водій навантажувача, оператор АЗС, електрогазозварник, стропальник
- ☉ Огляд (крім первинного та позачергового), випробування, експертне обстеження машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки та їх елементів
- ☉ Послуги виміральної електротехнічної лабораторії
- ☉ Підготовка необхідної документації для отримання дозволів Держгірпромнагляду та свідоцтв ДП «Укрметртестстандарт»
- ☉ Розробка та атестація зварювальних технологій
- ☉ Допомога у працевлаштуванні наших випускників

02089, м. Київ, вул. Радистів, 64 (їхати 10 хвилин від метро «Лісова», автобус №11, зупинка «Радіоцентр»)
www.liftzvar.com.ua

e-mail: info@liftzvar.com.ua
тел.: (044) 496 95 89
(097) 329 47 98
(068) 373 37 88

бухгалтерія, тел.: (044) 496-95-91, (066) 323 44 95

Весняний день рік годує

Сергій Колесник,
власкор

Весняно-польові роботи – найнапруженіший період для аграріїв. За один-два місяці сільгосппідприємства виконують більше третини річного обсягу польових, механізованих і транспортних робіт. Як не допустити зростання травматизму в умовах, коли наглядові служби не мають права перевіряти, чи дотримуються підприємства АПК правил безпечного ведення робіт? Відповідь на це запитання власкор журналу шукав на Кіровоградщині.

Минулого року, ще до початку весняно-польових робіт, інспектори теруправління Держгірпромнагляду та Держсільгоспінспекції в Кіровоградській області провели планові перевірки 64 сільськогосподарських підприємств, у тому числі 25 фермерських господарств. Особливу увагу наглядовці тоді звер-

тали на дотримання вимог нормативних документів щодо технологічних процесів з обробітку ґрунту, сівби та догляду за посівами, перевірок технічного стану транспортних засобів, наявності електростартерного запуску двигуна на тракторах, застосування ЗІЗ. За результатами цих перевірок до адміністративної відповідальності було притягнуто 40 керівників підприємств, у тому числі 17 фермерських господарств.

Враховуючи, що з липня минулого року діє мораторій на перевірки суб'єктів господарювання, у цей насичений виробничими ризиками період важливо активізувати роботу особам, відповідальним за охорону праці на сільгосппідприємствах. Весняно-польові роботи виконуються на значній відстані від центральної садиби, тракторної бригади чи мехзагону, що унеможливує здійснення контролю за ними з боку адміністрації господарств, тож потрібно підвищити особисту відповідальність механізаторів за безпеку праці в полі.

Про це, зокрема, йшлося на навчальних семінарах, організованих інспекторами теруправління Держгірпромнагляду для представників аграрного сектору. Керівникам підприємств, головам фермерських господарств, інженерам з охорони праці було рекомендовано провести інструктажі з охорони праці та навчання працюючих безпечним методам роботи, забезпечити працюючих ЗІЗ, аптечками, питною водою та засобами пожежогасіння, передбачити місця для відпочинку, споживання

їжі та паління, організувати медогляд. Також зверталася увага на заборону застосування праці осіб молодше 18 років на важких роботах і роботах зі шкідливими або небезпечними умовами праці, залучення їх до надурочних робіт у нічний час та вихідні дні.

Причіплювання до трактора і навішування на нього сільгоспмашин повинні виконуватися лише особами, які обслуговують дану техніку, із застосуванням інструменту підйомних пристосувань, що гарантують безпечне виконання операцій. Працівник, який здійснює зчіплювання чи навішування, повинен стояти осторонь під час руху трактора до машин і починати зчеплення тільки після сигналу тракториста. Тракторист має вести трактор на пониженій передачі, малих обертах двигуна і слідкувати за зчепленням. З'єднувати причіпну сергу з причіпним пристроєм машин потрібно тільки при повній зупинці трактора і вимкненій передачі.

Завантаження сівалок насіннєвим матеріалом та добривами повинно виконуватися виключно механізованим шляхом. Обслуговування одним працюючим більше однієї сівалки забороняється. Сівальник має бути одягнений у спецодяг, спецвзуття, мати захисні окуляри і респиратор. Сівальнику не дозволяється під час руху агрегату переходити з сівалки на сівалку, сидіти на ящиках з насінням, працювати при знятих огорожах, очищати руками робочі органи машини. На навісних сівалках робота сівальника забороняється.

З метою попередження отруєнь під час застосування мінеральних до-

ДОВІДКА**Головні агрегати весняно-польових робіт – сівалки та інші посадкові машини – повинні мати:**

- ✓ справні сидіння, майданчик або підніжку з дошки і поручні, ширина підніжної дошки повинні бути не менше 350 мм, а поручні мають бути гладкими та зашліфованими;
- ✓ перила за спиною сівальника на висоті 1 м, якщо до сівалки причіплені борони, котки, шлейфи і т. ін.;
- ✓ захисні огороження зубчатих і ланцюгових передач;
- ✓ пристосування для очищення робочих органів та двосторонню сигналізацію;
- ✓ надійне кріплення маркерів у транспортному положенні.

брив та отрутохімікатів, що використовуються для підживлення посівів, сівби та протравлення насіння, слід дотримуватися таких рекомендацій:

- ⇒ працівники, що мають справу з отрутохімікатами, повинні проходити обов'язкові попередній і періодичні медичні огляди, що проводяться для працівників, зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці або таких, де є потреба у професійному доборі, та щорічно для осіб віком до 21 року, у обсязі, передбаченому Порядком проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затвердженим наказом МОЗ України від 21.05.2007 № 246, та інструктаж з охорони праці;
- ⇒ до роботи з отрутохімікатами не допускаються підлітки молодше 18 років, вагітні жінки та жінки-годувальниці, а також особи, що мають протипоказання;
- ⇒ працюючи з отрутохімікатами повинні бути забезпечені спецодягом

із щільної пилонепроникної тканини (комбінезони або халати), спецвзуттям (гумові чоботи, черевики, калоші), респіраторами, протигазами, захисними окулярами та гумовими рукавицями;

- ⇒ їжу необхідно вживати в спеціально відведеному місці, віддаленому від території проведення робіт не менше ніж на 100 м;
- ⇒ закінчивши роботу з отрутохімікатами, працюючий повинен зняти спецодяг, ретельно очистити його від пилу та залишити в шафі, яку встановлено в спеціальному приміщенні, ізолюваному від місця зберігання отрутохімікатів;
- ⇒ не дозволяється зберігати спецодяг вдома та в приміщеннях, не передбачених для цього;
- ⇒ час роботи з отрутохімікатами не повинен перевищувати 6 годин, а при застосуванні сильнодіючих препаратів (ртуті, миш'яку, нікотину, анабазину, фосфорорганічних сполук) – 4 годин;

⇒ на підприємствах, де виконуються роботи з отрутохімікатами, повинні бути інструкції, плакати та пам'ятка про запобіжні заходи при застосуванні отрутохімікатів, а також розроблені правила надання першої допомоги;

⇒ отрутохімікати мають зберігатися тільки у спеціально призначених для цього окремих приміщеннях-складах, які необхідно розташовувати в сухому місці на відстані не менше 200 м від житлових і громадських будівель;

⇒ видача отрутохімікатів зі складу може здійснюватися виключно за письмовим дозволом роботодавця чи уповноваженого ним органа і тільки тій особі, яка відповідає за проведення робіт з отрутохімікатами;

⇒ після закінчення робочого дня невикористані отрутохімікати необхідно здавати на склад, де їх потрібно зберігати в щільно закритій тарі;

⇒ отрутохімікати перевозять тільки в щільній, добре закритій тарі (дерев'яних або металевих бочках, ящи-

ках, банках, у щільних полотняних або паперових мішках, скляному або глиняному посуді тощо), що унеможлиблює їх розпилювання, розтрушування сухих або розлив рідких отрут;

⇒ не дозволяється перевозити разом з отрутохімікатами харчові продукти, товари та інші предмети;

⇒ транспорт, призначений для перевезення харчових продуктів і пасажирів, не може бути використаний для транспортування отрутохімікатів;

⇒ після закінчення перевезення отрутохімікатів транспортний засіб потрібно ретельно очистити, вимити та знежирити, і тільки після цього він допускається до подальшої експлуатації.

При застосуванні гербіцидів та пестицидів для обробітки безпосередньо в полі необхідно обов'язково пересвідчитися, що в зоні роботи агрегату та на прилеглих ділянках не працюють люди, а у разі виконання на цих полях агротехнічних операцій надалі витримати карантинні строки, які встановлені на певний вид пестицидів.

Також важливо дотримуватися вимог безпеки під час підготовки полів до посіву. Для цього потрібно вибрати і вивезти каміння, засипати ями та інші перешкоди, встановити вішки в небезпечних місцях, проробити контрольні борозни, відбити поворотні смуги, відзначити місця для відпочинку.

Аграрії мають розуміти, що послаблення контролю за галуззю з боку державних наглядових органів аж ніяк не пов'язане з поліпшенням у ній стану охорони праці. Вона й досі залишається лідером серед інших секторів економіки за кількістю травмованих на виробництві.

Під час нинішніх весняно-польових робіт керівники сільгоспприємств і роботодавці як ніколи відповідальні за життя і здоров'я своїх працівників, і на послаблення відповідальності за порушення законодавства про охорону праці розраховувати не варто.

ДОВІДКА**Ось деякі рекомендації з організації безпечних робіт, пов'язаних з експлуатацією сільгосптехніки:**

- ✓ провести в мехзагонах, тракторних бригадах, автогаражах заходи щодо зміцнення трудової та виробничої дисципліни;
- ✓ не допускати до експлуатації несправні машини і обладнання та машини без передбачених конструкцією огорож рухомих елементів;
- ✓ проводити заміну, регулювання та очищення робочих органів машин тільки при вимкненому двигуні і після їх встановлення на спеціальні підставки;
- ✓ під час агрегування трактора з причіпними машинами необхідно зашплінтувати з'єднувальний пристрій;
- ✓ агрегати, до складу яких входять причіпні машини з робочим місцем, обладнати двосторонньою сигналізацією.

Гуртом і батька легше бити

Олег Моїсєнко,
власкор

В умовах дії мораторію на перевірки підприємств багато роботодавців почали урізати служби охорони праці або залучати їх фахівців до іншої роботи.

За цей час різко погіршилася статистика травматизму: коефіцієнт частоти нещасних випадків зі смертельними наслідками зріс: у вугільній галузі – на 68%, енергетиці – на 40%, соціально-культурній сфері – на 51%, а на підприємствах зв'язку – майже втричі!

У лютому в Дніпропетровську відбулася спільна нарада посадових осіб теруправління Держгірпромнагляду у Дніпропетровській області та Громадської ради спеціалістів служб охорони праці металургійних і машинобудівних підприємств. Основним питанням, винесеним на порядок денний, був стан виробничого травматизму на піднаглядних підприємствах у 2014 р. і заходи щодо вдосконалення профілактичної роботи та запобігання виробничому травматизму.

Начальник теруправління Віктор Іванко відзначив, що при суттєвому зниженні в країні рівня загального травматизму порівняно з 2013 р. (на 2250 нещасних випадків), зросла кількість нещасних випадків зі смертельними наслідками в таких галузях, як нафтогазовидобування, геологорозвідка, енергетика, металургія, зв'язок, газова та деревообробна промисловість, агропромисловий комплекс (на 2–7 нещасних випадків). А в соціально-культурній сфері та торгівлі кількість випадків смертельно-го травматизму збільшилася на 32.

Аналогічна картина спостерігалася й на підприємствах, підконтрольних теруправлінню у Дніпропетровській області: кількість випадків загального

травматизму в регіоні зменшилася на 8 (322 проти 330 у 2013 р.), а смертельного – зросла на 10 (37 проти 27). Найбільше показник загального травматизму зріс на сільськогосподарських підприємствах області (+16 нещасних випадків), смертельного – у сільському господарстві, соціально-культурній сфері та котлонагляді (відповідно +6, +4 і +3).

На підприємствах металургійної та машинобудівної галузі регіону в минулому році намітилася тенденція до скорочення виробничого травматизму: загального (94 нещасних випадки проти 109), з тяжкими (27 проти 35) і смертельними (6 проти 8) наслідками. Проте ці показники залишаються одними з найвищих серед підприємств усіх галузей регіону.

При аналізі цих абсолютних цифр слід урахувати, що минулого року в зазначених та інших галузях спостерігався суттєвий спад виробництва. Так, за даними Держгірпромнагляду, кількість суб'єктів господарської діяльності й працівників, зайнятих у вугільній і енергетичній галузях, у соціально-культурній сфері й на підприємствах зв'язку, тільки за перші 9 місяців 2014 р. зменшилася на 13% і 14% відповідно. У той же час прослідковується чітка кореляція між мораторієм на проведення Держгірпромнаглядом планових перевірок щодо дотримання роботодавцями вимог законодавчих і нормативно-правових актів з охорони праці, що діє з другої половини минулого року, і зростанням рівня виробничого травматизму зі смертельними наслідками.

У масштабах країни за час дії цього мораторію коефіцієнт частоти смертельного травматизму зріс у вугільній галузі на 68%, енергетиці – на 40%, соціально-культурній сфері – на 51%, а на підприємствах зв'язку – майже втричі!

В умовах дії мораторію в 2014 р. інспектори теруправління провели 44 перевірки підприємств за постановами правоохоронних органів і 23 – за заявками власників підприємств. Їх результати свідчать, що навіть на підприємствах, де було забезпечено належне функціонування служб охорони праці, стан справ з безпечною органі-

зацією робіт, технічним станом огорожень, захисних пристроїв, запобіжних систем і засобів колективного захисту значно погіршився. Це викликано майже повсюдним скороченням чисельності фахівців служб охорони праці й залученням їх до виконання функцій, не передбачених Законом України «Про охорону праці», що є порушенням п. 5.5 НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». **Багато роботодавців пояснюють такі свої рішення чинним мораторієм. Мовляв, якщо немає перевірок Держгірпромнагляду, то й службі охорони праці підприємства робити нема чого. Виходить, слід її урізати або завантажити іншою роботою.**

В. Іванко підкреслив, що це глибоко помилкова точка зору! І сьогодні під час зустрічей з роботодавцями й керівниками підприємств посадові особи теруправління звертають їхню увагу на

Результати перевірок свідчать, що навіть на підприємствах, де було забезпечено належне функціонування служб охорони праці, стан справ з безпечною організацією робіт значно погіршився

те, що ніхто не скасовував дію статей 271–275 розділу X «Злочини проти безпеки виробництва» Кримінального кодексу України, а слідчі органи продовжують працювати в цьому напрямі. Якщо керівники підприємств не хочуть відчутти на собі тягар кримінальної відповідальності, передбаченої цими статтями, то в умовах законодавчого обмеження держнагляду їм необхідно підсилювати й розширювати відомчий нагляд за станом охорони праці й промислової безпеки! Слід не скорочувати служби охорони праці підприємств, а активізувати їхню діяльність, удосконалювати профілактичну роботу із запобігання виробничому травматизму! Начальник теруправління звернувся до представників Громадської ради з пропозицією провести таку роз'яснювальну роботу з роботодавцями й керівниками підприємств. Також під час обговорення інформації члени Громадської ради повністю підтримали пропозицію В. Іванка щодо письмових звернень до керівників підприємств галузі.

У зв'язку зі згаданим мораторієм і реорганізацією Служби, більшість посадових осіб теруправління сьогодні перебуває у відпустках, у тому числі й за власний рахунок. У той же час **від підприємств, потерпілих та з інших джерел надходить інформація про подальше приховування випадків виробничого травматизму. І в цих умовах теруправління практично позбавлене можливості оперативно реагувати на такі сигнали.** Крім того, аналіз актів про нещасний випадок, пов'язаний з виробництвом (за формою Н-1), що надходять від підприємств, свідчить про кілька тривожних тенденцій:

⇒ дуже низька якість проведення розслідувань;

⇒ з викладених обставин нещасного випадку не впливають його причини й особи, які допустили порушення вимог законодавства про охорону праці;

⇒ дуже часто відповідальність за настання нещасного випадку необгрунтовано покладається лише на потерпілого;

⇒ причини настання нещасного випадку визначені невірно або неповністю;

⇒ розроблені заходи носять формальний характер і усувають лише частину справжніх причин настання нещасного випадку тощо.

Значна кількість додаткових проблем і труднощів, які доводиться оперативно вирішувати, пов'язані з роботою підприємств, функціонуванням наглядових органів і проведенням розслідувань в умовах і на території проведення АТО.

Ще одне актуальне питання — це низька якість нових або тих нормативно-правових актів з охорони праці, що переглядаються. Їх дуже складно використовувати як спеціалістам служб охорони праці підприємств у їхній повсякденній діяльності, так і інспекторам Служби під час здійснення наглядових функцій. Тому учасники наради висловили одностайну думку щодо необхідності попередньо вивчити й проаналізувати нормативно-правові акти, що розробляються, виробничниками — фахівцями служб охорони праці підприємств в особі членів Громадської ради. Тільки після усунення висловлених ними зауважень є сенс подавати проект акта на узгодження й затвердження.

Про основні результати аналізу виробничого травматизму на підприємствах металургійної й машинобудівної галузі регіону детально розповів головний державний інспектор профільної інспекції теруправління Олександр Кірпишніков. Як уже зазначалося, за минулий рік на них сталося 94 нещасних випадки, з яких 27 — з тяжкими і 6 — зі смертельними наслідками. Основними

видами подій, які призвели до нещасних випадків, стали такі:

⇒ дія предметів і деталей, що рухаються, розлітаються, обертаються, — 26 нещасних випадків;

⇒ падіння потерпілих — 22;

⇒ вплив температур та інші види — по 12;

⇒ вплив шкідливих і токсичних речовин — 6.

Найчастіше причинами нещасних випадків є порушення трудової та виробничої дисципліни й особиста необережність потерпілого (відповідно 72 і 7 нещасних випадків). Серед устаткування, машин, механізмів, транспортних засобів, експлуатація яких призвела до нещасних випадків, найчастіше присутнє устаткування для чорної й кольорової металургії, підійомно-транспортне та верстати металорізальні (відповідно 17, 8 і 4 нещасних випадки).

Минулого року на підприємствах металургійної галузі регіону почастишали випадки викиду розплавленого металу з ливарного й сталеплавильного устаткування, у результаті чого постраждали 5 працівників, двоє з яких загинули.

Немає сумніву, що в умовах дії мораторію на перевірки стану охорони праці на підприємствах необхідно вживати всіх доступних заходів щодо вдосконалення, розширення й поглиблення профілактичної роботи. Проблеми підприємств регіону краще ніж інші знають фахівці служб охорони праці. Їм, як кажуть, і карти в руки! А координувати й спрямовувати ці зусилля можуть територіальні органи Держгірпромнагляду через громадські ради фахівців служб охорони праці. Що складно зробити зусиллями одного інженера з охорони праці, завжди під силу згуртованому колективу досвідчених однодумців — професіоналів!

ТОВ «РОСС КИЇВ»
м. Київ, вул. Новокосянтинівська, 4А

Сигналізатори газу

для всіх галузей промисловості та житлово-комунального господарства

(044) 501-11-39
www.rosskiev.com

Реклама

Від контролюючих заходів – до профілактичних

Працівниками теруправління Держгірпромнагляду у Київській області та м. Києві в минулому році було перевірено лише 0,5% піднаглядних виробничих об'єктів підприємств.

Роботу колегії за результатами діяльності теруправління очолювали заступник Голови Держгірпромнагляду С. Дунас і начальник теруправління у Київській області та м. Києві І. Шумелюк

НАГЛЯДОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

У веденні теруправління перебуває майже 221 тис. підприємств та 738 тис. виробничих об'єктів. За сім місяців 2014 р. – до введення мораторію на перевірки суб'єктів господарювання – інспекторським складом було проведено перевірки майже 4 тис. виробничих об'єктів та всебічні перевірки 40 потужних промислових суб'єктів господарювання.

До адміністративного суду подано 229 позовних заяв щодо призупинення (зупинення, обмеження) виробництва, виконання робіт. У 721 випадку рішення про призупинення виробництва, виконання робіт було прийнято судом, ще у 1431 випадку – самостійно суб'єктами господарювання. До адміністративної відповідальності притягнуто більше ніж 2,5 тис. осіб, у тому числі понад 700 керівників. Матеріали на 27 посадових осіб суб'єктів господарювання подано до органів прокуратури.

Пріоритетним напрямом діяльності на період обмеження наглядових функцій було визначено інформаційно-роз'яснювальну роботу, що здійснювалася спільно з районними держадміністраціями та органами місцевого самоврядування. Так, протягом минулого року теруправлінням було проведено 743 превентивні заходи: наради, семінари, круглі столи, надання консультацій безпосередньо на підприємствах, а також під час розслідування нещасних випадків. У 2014 р. порівняно з попереднім роком кількість проведених превентивних заходів збільшилася майже втричі.

СТАН ТРАВМАТИЗМУ

У минулому році на підприємствах Київської області та м. Києва кількість травмованих осіб зменшилася майже на 14% (488 працівників у 2014 р. проти 566 у 2013 р.), смертельно травмованих – на 8% (60 працівників у 2014 р. проти 65 у 2013 р.).

Зниження рівня загального травматизму зареєстровано у 10 галузях: будівництво, АПК, житлово-комунальне господарство, енергетика, транспорт, газова, гірничодобувна, нафтогазовидобувна, деревообробна та легка

промисловість. Зниження рівня смертельного травматизму спостерігається у 6 галузях: машинобудування, енергетика, житлово-комунальне господарство, металургія, гірничодобувна та легка промисловість.

У той же час кількість нещасних випадків збільшилася в СКС, хімічній промисловості, машинобудуванні, нещасних випадків зі смертельними наслідками – у СКС, хімічній промисловості, будівництві, АПК та деревообробній промисловості.

ПЛАНИ НА 2015 РІК

Інформувати місцеві органи влади про негаразди, пов'язані з об'єктами підвищеної небезпеки, які розташовані на підконтрольних територіях. Намагатися за їх підтримки доносити до власників таких об'єктів вимоги чинних нормативно-правових актів з охорони праці. Зокрема щодо того, що у разі виникнення аварійної ситуації або настання нещасного випадку їх може бути притягнуто до кримінальної відповідальності за порушення правил охорони праці.

Увага наглядового органу Київщини буде зосереджена на таких аспектах діяльності:

- ⇒ технічний стан баштових кранів на будівельних майданчиках, які експлуатуються в умовах щільної забудови та тих, що тимчасово не працюють;
- ⇒ експлуатація атракційної техніки;
- ⇒ стан проведення технічного обслуговування газопроводів, внутрішньобудинкового газового обладнання, димових і вентиляційних каналів комунальних і побутових об'єктів, виконання робіт з їх очищення та ремонту;
- ⇒ експлуатація застарілих газопроводів, що використовуються понад 40 років;
- ⇒ експлуатація автогазозаправних пунктів без проектної документації;
- ⇒ безпечне використання балонів з газом;
- ⇒ експлуатація морально та фізично застарілого обладнання основного хімічного виробництва, аміачних холодильних установок, виробництв мікробіологічної промисловості;
- ⇒ проблема морально та фізично застарілого обладнання та інженерних комунікацій Бортницької станції аерації та очисних споруд, а також аварійного стану окремих ділянок головних каналізаційних колекторів, які експлуатуються понад 100 років;
- ⇒ питання про занедбані електроустановки напругою понад 1000 В в населених пунктах області та трансформаторні підстанції напругою 6–10 кВ, що призначені для електропостачання об'єктів соціально-культурного та побутового призначення;
- ⇒ безконтрольний видобуток прісних підземних вод, погіршення якості води тощо.

За матеріалами колегії підготувала Людмила Солодчук

Обладнання для робіт на висоті та рятування

Горизонтальні та вертикальні анкерні лінії

Монтажні пояси та страхувальні системи

ЗІЗ від падіння з висоти і карабіни

Спускові пристрої та зажими

Блок-ролики і поліспасти

м.Бровари
ТОВ "КРОК ПРОМА"
мен. МТС (050)-422-49-47;
Київ (097)987-39-50

krok@krok.biz
www.krok.biz

Зроби крок до безпеки!

КРОК

ТОВ «КВІРІН» КОМПЛЕКСНІ СИСТЕМИ БЕЗПЕКИ

ДСТУ ISO 9001:2009 (ISO 9001:2008)

Концепція, проект, монтаж, обслуговування

04070, м. Київ, вул. Почайнинська, 23, оф. 31

(ст. метро «Контрактова площа»)

Тел.: +38 (044) 568 57 45; +38 (096) 563 77 51

e-mail: kvirin@kvirin.ua

www.шпак.com

SCHRACK
SECURENET

Системи пожежної сигналізації

www.vesda.kiev.ua

VESDA
Vision Fire & Security

Аспіраційні системи
пожежної сигналізації

www.novec1230.kiev.ua

Системи пожежогасіння всіх типів

www.kvirin.com

Системи охоронної сигналізації
та контролю доступу

www.kvirin.ua

Системи раннього виявлення загрози
виникнення надзвичайних ситуацій

www.kvirin.ua

ПУЛЬТОВА ЧАСТИНА

Пульт централізованого
пожежного спостереження

АТЕСТАЦІЯ, та не та!

Георгій Лесенко,
консультант з питань охорони праці

Попри понад 20-річний строк дії Закону «Про охорону праці», який зобов'язує роботодавця проводити атестацію робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці, до цього часу не було встановлено конкретної процедури (алгоритму) її проведення.

Ст. 13 Закону України «Про охорону праці» зобов'язує роботодавця впровадити систему управління охороною праці (далі — СУОП), запровадивши як організаційні, так і технічні заходи.

До основних технічних заходів можна віднести:

- ✓ забезпечення належного утримання будівель і споруд, виробничого устаткування, моніторинг за їх технічним станом;
- ✓ організацію лабораторних досліджень умов праці;
- ✓ оцінювання технічного стану виробничого устаткування;
- ✓ атестацію робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці у тому порядку і в ті строки, що визначаються законодавством, а також вжиття за підсумками атестації заходів щодо усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я виробничих факторів.

Стосовно вимог щодо атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці, слід зазначити, що до цього часу не встановлено конкретної процедури (алгоритму) атестації робочих місць.

Якщо проаналізувати, коли і в якому законодавчому чи нормативно-правовому акті з'явилися вимоги щодо атестації робочих місць, коли були прийняті відповідні нормативно-правові акти, то побачимо, що вперше про атестацію робочих місць йшлося в Законі «Про пенсійне забезпечення» (Постанова ВР від 06.12.91 № 1931-ХІІ), де ст. 13 визначено, що надання пенсій за віком на пільгових умовах певним категоріям осіб (дострокові пенсії) залежно від умов праці може встановлюватися за результатами атестації робочих місць за рахунок коштів підприємств та організацій, призначених на оплату праці.

На виконання вимог ст. 13 Кабмін прийняв постанову від 01.08.1992 № 442 «Про Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці», якою конкретизував вид атестації — *атестація робочих місць за умовами праці*.

Також Порядком було визначено, що **результати атестації робочих місць за умовами праці використо-**

вуються суб'єктами господарювання для здійснення інших пільг і компенсацій, що передбачені чинним законодавством.

Із введенням в дію Закону «Про охорону праці» (Постанова ВР від 14.10.1992 № 2695-ХІІ) ст. 7 передбачено, що працівники, зайняті на роботах з важкими та шкідливими умовами праці, безоплатно забезпечуються лікувально-профілактичним харчуванням, молоком або рівноцінними харчовими продуктами, газованою солоною водою, мають право на оплачувані перерви санітарно-оздоровчого призначення, скорочення тривалості робочого часу, додаткову оплачувану відпустку, пільгову пенсію, оплату праці у підвищеному розмірі та інші пільги і компенсації, що надаються в порядку, визначеному законодавством. Тобто йдеться про Закон «Про пенсійне забезпечення» та Постанову Кабміну від 01.08.1992 № 442 «Про Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці».

На сьогодні існує тільки нормативно-правовий акт щодо атестації робочих місць за умовами праці, яка повинна проводитися кожні п'ять років.

Як же працює ст. 13 Закону «Про охорону праці» щодо забезпечення суб'єктом господарювання безпечних і здорових умов праці та підтримання їх в належному стані за рахунок впровадження на підприємстві СУОП?

Треба розуміти, що це стаття прямої дії, яка зобов'язує роботодавця впровадити СУОП. Усі інші документи, такі як Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці, затверджені Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008, ДСТУ OHSAS 18001:2010 «Система управління гігієною та безпекою праці» мають рекомендаційний характер і можуть застосовуватися підприємствами при впровадженні СУОП.

Ці документи пропонують здійснювати ідентифікацію і оцінювання ризиків небезпек виникнення нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, що дає змогу раціонально розподіляти кошти, усувати найбільш небезпечні ризики для життя та здоров'я працівників.

Враховуючи це, ст. 13 Закону «Про охорону праці» хоч і не зобов'язує роботодавця впроваджувати систему оцінювання ризиків, існуючих на виробництві небезпек, як того вимагає ДСТУ OHSAS 18001: 2010, але зобов'язує його впровадити відповідні технічні заходи щодо забезпечення безпеки працівників, а також вирішення основних завдань (які повинні вирішувати СУОП), а для цього здійснити повну ідентифікацію стану умов та безпеки праці.

Якщо органами державного нагляду перевіряється наявність і функціонування на підприємстві СУОП, в першу чергу необхідно зробити перевірку на відповідність вимогам ст. 13 діючої на підприємстві СУОП і визначити, чи всі вони враховані.

Зазвичай підприємства не оцінюють технічний стан устаткування на відповідність стандартам безпеки праці. Слід зазначити, що устаткування, яке має сертифікати

відповідності вимогам безпеки, не потребує оцінювання технічного стану. Але більшість обладнання не має відповідних сертифікатів і не відповідає вимогам безпеки, ця проблема повинна бути врегульована на державному рівні. Особливо враховуючи вимогу ст. 29 Закону «Про охорону праці» щодо тимчасового припинення чинності нормативно-правових актів з охорони праці: «У разі неможливості повного усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я умов праці роботодавець зобов'язаний повідомити про це відповідний орган державного нагляду за охороною праці. Він може звернутися до зазначеного органу з клопотанням про встановлення необхідного строку для виконання заходів щодо приведення умов праці на конкретному виробництві чи робочому місці до нормативних вимог.

Відповідний орган державного нагляду за охороною праці розглядає клопотання роботодавця, проводить (у разі потреби) експертизу запланованих заходів, визначає їх достатність і за наявності підстав може, як виняток, прийняти рішення про встановлення іншого строку застосування вимог нормативних актів з охорони праці».

Для надання допомоги підприємствам у проведенні атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці автор розробив Порядок проведення такої атестації та Паспорт обліку стану гігієни та безпеки праці в цеху (на дільниці).

На мою думку, основна мета атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці — це:

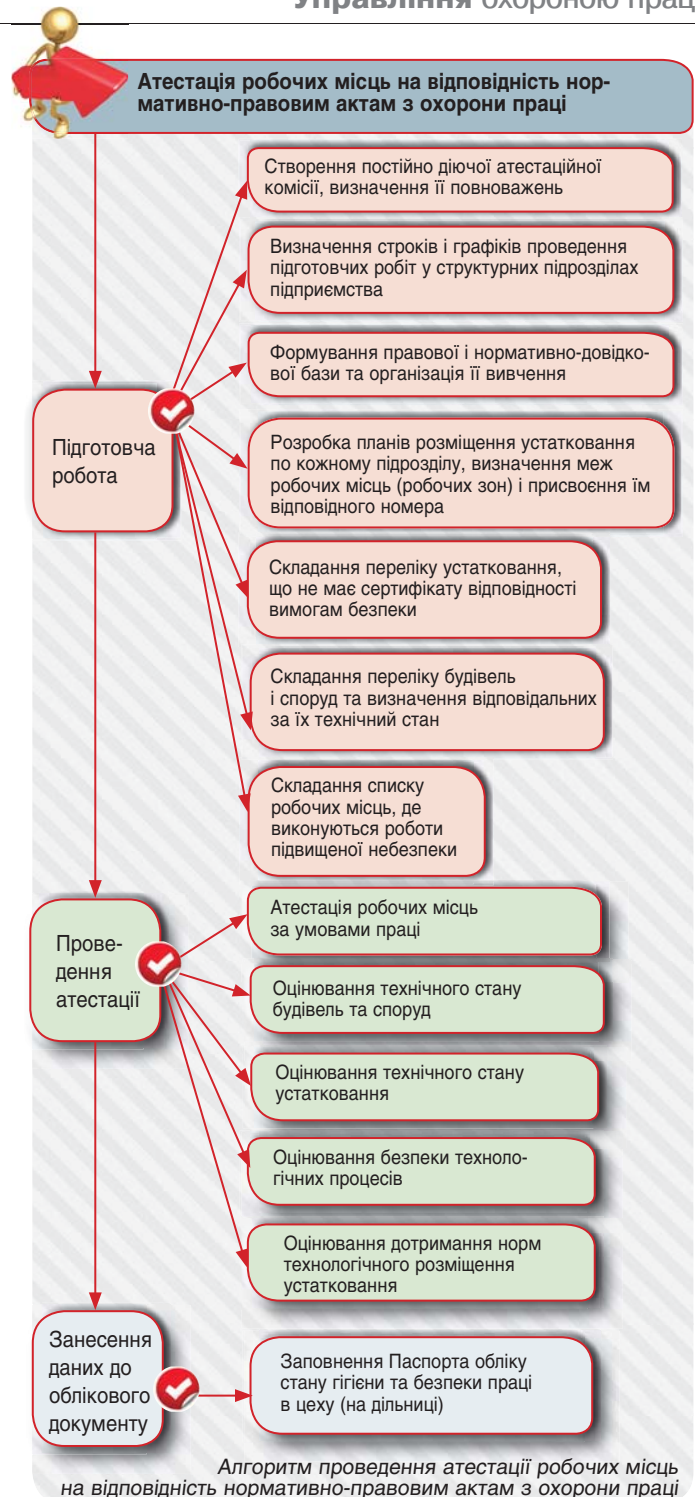
- ⇒ оцінювання і подальший моніторинг технічного стану, організація належного утримання будівель і споруд;
- ⇒ оцінювання і подальший моніторинг технічного стану устаткування;
- ⇒ виявлення та взяття на облік робочих місць, що становлять потенційну загрозу життю і здоров'ю працюючих;
- ⇒ опрацювання заходів щодо приведення устаткування у відповідність до вимог нормативних актів;
- ⇒ поліпшення використання основних фондів шляхом виведення з експлуатації або заміни устаткування, яке не відповідає сучасним нормам безпеки;
- ⇒ раціональне використання коштів на приведення умов та безпеки праці на робочих місцях у відповідність до вимог нормативно-правових актів з охорони праці.

ВИСНОВКИ

Атестація робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці — це сукупність заходів, що включають облік, аналіз та комплексну оцінку небезпек на кожному робочому місці, а саме:

- ⇒ атестацію робочих місць за умовами праці;
- ⇒ оцінювання технічного стану будівель і споруд;
- ⇒ оцінювання технічного стану устаткування;
- ⇒ оцінювання безпеки технологічних процесів;
- ⇒ оцінювання дотримання норм технологічного розміщення обладнання.

Для полегшення виконання завдань пропоную скористатися Порядком атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці, опублікованим у додатку до журналу, а також Паспортом обліку стану гігієни та безпеки праці в цеху (на дільниці).

СПЕЦОДЯГ

**ВЛАСНОГО ВИРОБНИЦТВА
ЯКІСНО ТА В СТРОК
У НАЯВНОСТІ ТА НА ЗАМОВЛЕННЯ**

Магазин-склад
м. Харків, пр. Гагаріна, 101
Тел. (057) 761-22-78
Тел./факс (057) 751-83-79

Ми зацікавлені у Вашій безпеці

OHSAS 18001: крок за кроком

Олександр Лисенко,
провідний експерт НААУ, провідний викладач IRCA,
провідний аудитор «Бюро Верітас»,
технічний директор навчально-наукового центру
«Ощадливе виробництво»

Safety first

Продовження. Початок у № 8—12/2014, 2/2015

Чергова стаття з циклу публікацій про вимоги даного стандарту до внутрішнього аудиту й аудиторів, а також рекомендації з ефективного планування цього ключового процесу в циклі функціонування будь-якої системи менеджменту.

⇒ **КРОК 9**
ВНУТРІШНІЙ АУДИТ

Аудит — невід’ємна частина будь-якої ефективної системи менеджменту. Регулярні аудити забезпечують упевненість у тому, що система функціонує правильно. Аудит викриває можливості поліпшень у системі й відстежує їх реалізацію, допомагає виявити ділянки, де система працює нерезультативно й потрібне проведення коригувальних дій, та запобігти повторному виникненню помилок у роботі системи. Таким чином, аудит — це діяльність зі збору інформації, необхідної для оцінки потреб у поліпшенні або коригувальних діях.

Як правило, у керівників і заінтересованих сторін немає часу на проведення подібних перевірок. Тому результати перевірки функціонування системи менеджменту, що надаються аудитором, є для керівництва організації, споживачів і заінтересованих сторін цінним джерелом інформації про відповідність системи сформованій практиці роботи й процедур. При виявленні проблем керівництво має можливість оцінити масштаб відхилення й розпочати дії щодо поліпшення системи.

Існує три різновиди аудитів, які розрізняються за цілями і сторонами, заінтересованими у результатах аудиту.

Аудити першої сторони

(внутрішні аудити) виконуються самою організацією за власною процедурою та у власних інтересах. Результати аудиту першої сторони не завжди є достатніми для заінтересованих сторін, оскільки відсутня незалежна оцінка.

Аудити другої сторони

проводить організація-замовник за власною процедурою за згодою організації-підприємця або постачальника. Такі аудити покликані надати керівництву компанії підтвердження, що партнерські організації працюють відповідно до встановлених вимог. Аудити другої сторони проводяться в інтересах організації, яка здійснює перевірку, хоча їх користь незаперечна і для сторони, яку перевіряють.

Аудит — це систематичний і документований процес отримання доказів перевірки й об’єктивного їх оцінювання з метою визначити відповідність системи менеджменту критеріям аудиту (вимогам), установленим організацією, з подальшим звітом керівництву про результати

Аудити третьої сторони

проводять зовнішні незалежні аудитори (наприклад, органи з сертифікації) за власною процедурою. Такі аудити важливі не лише для керівництва компанії, яку перевіряють, але й для заінтересованих сторін, оскільки результати подібних перевірок об’єктивні. Аудити третьої сторони зазвичай проводяться з метою сертифікації систем менеджменту відповідно до вимог стандарту OHSAS 18001 та під контролем незалежних органів

з акредитації, які контролюють діяльність сертифікаційних органів. Органи з акредитації (наприклад, UKAS, DAR, DANAK) часто встановлюють власні критерії аудиту на додаток до вимог стандарту.

Якщо дві або більше системи менеджменту піддаються разом аудиту, це називається **комплексним аудитом**.

Якщо дві або кілька організацій проводять спільно аудит організації, яка перевіряється, це називається **спільним аудитом**.

Організація повинна встановити й підтримувати програму аудиту та процедури для періодичного проведення аудитів системи менеджменту професійної безпеки і здоров’я (далі — СМПБіЗ), щоб:

⇒ а) визначити:

✓ чи відповідає СМПБіЗ запланованим заходам в галузі менеджменту професійної безпеки і здоров’я (далі — МПБіЗ), включаючи вимоги даної специфікації;

✓ чи належним чином СМПБіЗ упроваджена й підтримується;

✓ чи ефективна СМПБіЗ у досягненні політики та цілей організації в галузі МПБіЗ;

⇒ б) проаналізувати результати попередніх аудитів;

⇒ в) надати інформацію про результати аудитів керівництву.

Програма та графік проведення аудитів мають базуватися на результатах оцінки ризику, пов’язаних з діяльністю організації, і на результатах попередніх аудитів. Процедури аудитів повинні включати галузь поширення СМПБіЗ, періодичність проведення аудитів, методики й компетентність, а також відповідальність і вимоги до проведення аудитів і звіту про результати. Там, де це можливо, аудити має проводити незалежний персонал, що не відповідає безпосередньо за роботу підрозділу, який піддається перевірці.

Термін «незалежний» тут не обов'язково означає «зовнішній» стосовно організації.

Аудити необхідні для аналізу політики й процедур в галузі МПБіЗ. Вони дозволяють **оцінити, чи результативна ця система**, чи відповідає вона цілям організації в галузі МПБіЗ. Слід відрізняти внутрішні аудити від різноманітних перевірок дотримання вимог техніки безпеки або інших вимог системи охорони праці.

Аудиту підлягають:

- ⇒ заява про політику в галузі МПБіЗ;
- ⇒ цілі в галузі МПБіЗ;
- ⇒ процедури й робочі інструкції;
- ⇒ результати ідентифікації небезпек, оцінки й контролю ризиків;
- ⇒ відповідність законодавчим вимогам й оптимальний метод організації робіт (якщо застосовно);
- ⇒ звіти про невідповідності;
- ⇒ процедури аудиту системи СМПБіЗ;
- ⇒ пропозиції щодо вдосконалення;
- ⇒ участь експертів, незалежних, внутрішніх або зовнішніх аудиторів;
- ⇒ процедура роботи з невідповідностями.

Аудити слід проводити згідно з планами. За необхідності можуть бути проведені додаткові аудити. Аудитори повинні розуміти завдання, які перед ними поставили; мати достатню компетенцію й досвід для їх виконання; знати відповідні стандарти й ті системи, аудит яких вони проводять; керуватися відповідними офіційними настановами, що стосуються виконуваної ними роботи. Аудитори не повинні перевіряти власну роботу, а також роботу тих підрозділів, від яких вони залежать.

Єдиних правил проведення аудиту систем менеджменту не існує, однак непогані рекомендації викладені в міжнародному стандарті ISO 19011:2011. Цей стандарт не встановлює вимоги, але містить рекомендації з управління програмою аудиту, з питань планування й проведення аудиту системи менеджменту, а також щодо компетентності й оцінки аудиторів і групи аудиторів.

Обираємо методику аудиту.

Наступне завдання керівництва після впровадження в організації СМПБіЗ — вивчити, як співробітники розуміють її призначення й наскільки ефективно вимоги системи виконуються на практиці. Для одержання подібної інформації створюється система зворотного зв'язку, один з елементів якої — аудит.

Аудит може бути ефективним, тільки якщо здійснюється особами, які знають методику його проведення і вміють одержати максимальні результати. Тому дуже важливо обрати таку методику, яка веде до створення відкритої і сприятливої атмосфери співробітництва.

Очевидно, що незадовільно проведений аудит не лише не досягає намічених цілей, але й може несприятливо вплинути на стосунки з керівниками процесів, які перевіряються. Якщо аудитор обирає підхід «слідчого» й «обвинувача», він завдає величезної шкоди роботі в цілому. Наприклад, сторона, яку перевіряють, у цьому випадку може зайняти оборонну позицію, що значно ускладнить одержання інформації, або, що гірше, перевірюваний може навмисно приховувати проблеми, наявні в системі менеджменту, що призводить до прикрих помилок у роботі системи або до її цілковитої непрацездатності.

Важливо розуміти, що завдання аудиту — не ловити людей на місці злочину й виявляти їхні помилки; це не полювання на вільом і не процес обвинувачення. Це аудит системи, а не праці конкретної людини. Аудиторів слід відігравати роль лікаря, завдання якого — перевірити здоров'я системи, провести діагностику проблем та інформувати компанію про необхідне лікування. Аудитор перебуває в організації в інтересах системи, співробітників і керівництва.

Етапи аудиту. Результативний аудит потребує ретельного планування, правильного проведення й точного звіту, включаючи інформацію про невідповідності й контроль виконання коригувальних дій.

Він включає такі етапи:

- ⇒ розробка програми аудиту;
- ⇒ планування;
- ⇒ проведення аудиту;
- ⇒ зустрічі та збори;
- ⇒ збір доказів;
- ⇒ звіт про аудит;
- ⇒ перевірка виконання коригувальних дій.

Вимоги кожного із зазначених етапів розглядаються нижче.

Розробка програми аудиту. Під час розробки програми аудиту керівництво організації вирішує, які процеси системи підлягають перевірці, в які строки й ким. Програма аудиту включає низку різних пе-

ревірок різного обсягу (межі аудиту). Кожна така перевірка розглядає окремі елементи стандарту, види діяльності, дільниці.

Перевірці підлягають всі елементи системи менеджменту та їх упровадження у відповідних галузях діяльності — від політики до аналізу з боку керівництва. При визначенні галузей діяльності, що підлягають перевірці, розглядаються всі ключові операції, продукція й послуги. Беруться до уваги не лише звичайні режими робіт, але й нестандартні умови, щоб визначити ступінь управління ними. Отже, перевірки підлягають такі режими робіт, як пуск, зупинка, управління діяльністю підрядників і постачальників, діяльність з обслуговування й аварійні умови роботи.

Під час розробки графіка проведення аудиту слід враховувати час, який знадобиться для перевірки того або іншого виду діяльності або дільниці робіт у компанії. Графік необхідно складати відповідно до ходу виконання основних видів діяльності.

Розділ 4.5.5 OHSAS 18001 вимагає, щоб організація встановила й підтримувала процедури та програми періодичного проведення аудитів системи, спрямованих на:

- ✓ визначення її відповідності запланованим заходам з менеджменту промислової безпеки і здоров'я;
- ✓ належне впровадження системи й підтримку її роботи

Під час аудиту першої сторони керівництво має забезпечити розгляд усіх елементів стандарту й системи та їх ефективність. Для сертифікованих організацій — протягом періоду дії сертифіката (зазвичай три роки). Деякі стандарти містять вимогу до складання програм для внутрішніх аудитів (першої сторони) з урахуванням значущості виду діяльності або дільниці. Це доцільно на дільницях з високим ступенем ризику, оскільки збої в роботі системи в умовах підвищеного ризику можуть призвести до дуже серйозних наслідків. Крім того, якщо на тій або іншій дільниці раніше неодноразово виникали збої, то така дільниця або вид діяльності вимагає частіших перевірок для того, щоб підтвердити ефективність вжитих заходів. Як правило, кваліфіковано проведений аудит першої сторони істотно знижує ймовірність проявів невідповідностей при аудиті третьої сторони.

У ході аудитів другої сторони зазвичай перевіряються вибірково лише ті

складові діяльності, які суттєво впливають чи можуть впливати на безпечність продукції чи виконуваних робіт. До аудиту можуть залучатися як власні внутрішні аудитори, так і зовнішні (за згодою перевірюваної сторони).

Під час проведення аудитів третьої сторони програма повинна забезпечувати розгляд усіх елементів стандарту й системи. Однак через тимчасові обмеження деякі види діяльності (наприклад, зупинка виробництва влітку) можуть залишитися без перевірки, тому важливо перевіряти їх у ході наглядових візитів і, відповідно, урахувати це в програмі аудиту.

Група аудиторів формується шляхом ретельного відбору кандидатів з урахуванням таких факторів:

- ⇒ рівень підготовки й досвід проведення аудитів;
- ⇒ знання процесу/виду діяльності;
- ⇒ знання стандарту й системи, що перевіряється;
- ⇒ знання й досвід у галузі, що перевіряється (наприклад, навколишнє середовище, промислова безпека, питання якості тощо);
- ⇒ знання відповідної законодавчої бази або інших вимог щодо управління системою.

Не всі аудитори мають зазначені вміння і знання, тому група повинна включати різнобічних фахівців та встановити між ними чіткий розподіл обов'язків у галузі аудиту. До групи аудиторів можуть належати фахівці з розгляду законодавчої бази або процесів.

Планування аудиту. Щоб аудит був ефективним, його необхідно спланувати. Планування має забезпечувати готовність групи аудиторів і дільниці (присутність співробітників для інтерв'ю і т. д.). Воно включає збір інформації про діяльність, продукцію або послуги, що перевіряються; визначення тих галузей системи, які пов'язані з ними й підля-

гають перевірці; ідентифікацію необхідних процедур та інструкцій і ознайомлення з ними; визначення доказів, які планується одержати під час аудиту, а також маршруту аудиту.

Один з найефективніших способів планування аудиту — організація попереднього візиту на підприємство. У ході такого візиту аудитор знайомиться з видами діяльності, продукцією та процесами в конкретній галузі й визначає, які інтерв'ю необхідно провести, яку документацію переглянути, яким етапам процесу приділити особливу увагу. Завдання такого туру — не збір доказів аудиту, а допомога в плануванні.

Якщо попередній візит неможливий, аудитор складає план на основі інформації, отриманої з документації системи менеджменту й записів.

Такий план аудиту має вигляд розкладу, в якому зазначено:

- ⇒ які процеси підлягають перевірці;
- ⇒ які елементи стандарту розглядаються;
- ⇒ з ким проводяться інтерв'ю;
- ⇒ які ключові теми інтерв'ю;
- ⇒ які процедури, документація, записи або інші докази підлягають аналізу.

Деякі аудитори, ґрунтуючись на власному досвіді або вимогах процедур, під час планування аудиту розробляють контрольні аркуші. Контрольні аркуші — ефективний інструмент, що забезпечує розгляд усіх питань у процесі роботи. Досвідчений аудитор може працювати й без контрольних аркушів, однак у деяких компаніях складання контрольного аркуша на етапі планування аудиту є окремою вимогою.

Контрольний аркуш може стати для аудитора одним з найкорисніших інструментів, але тільки за умови ретельної розробки під конкретне використання. Завдання контрольного аркуша — нагадати аудиторів про інфор-

мацію, яку необхідно одержати, і про факти, підтвердження яким треба знайти. Не слід робити з нього перелік питань до сторони, що перевіряється, в якому потрібно поставити «галочку». Не забувайте, що контрольні аркуші є лише настановою, а ефективний аудит базується не тільки на контрольних аркушах. Жоден контрольний аркуш не здатен умістити всі потенційні докази, які можуть потребувати розгляду під час аудиту.

У контрольних аркушах слід залишити місце для реєстрації аудитором отриманої інформації. Інше завдання контрольних аркушів — удосконалення витрат часу. Аудитор зможе відстежити кількість часу, потрібного для вирішення питань, і в такий спосіб дотримуватися графіка робіт. Приблизний перелік питань наведено нижче.

Ще один украй важливий момент при плануванні аудиту — скласти його графік так, щоб не перешкоджати роботі сторони, яка здійснює перевірку. Графік аудиту має збігатися з ходом виконання основних видів діяльності й урахувувати присутність співробітників на робочих місцях. Потрібно заздалегідь ознайомити перевірюваних із запропонованим графіком. Це дозволить їм підготуватися до зустрічі з аудитором (приміщення, присутність персоналу, наявність необхідної документації тощо).

Під час планування аудиту також слід оцінити, чи здатний аудитор перевірити виконання вимог до галузі аудиту. Можливо, доведеться змінити графік або обсяг аудиту, або ж під час його проведення може знадобитися допомога експерта в тій або іншій галузі. Не забути про охоплення змін!

І на закінчення аудитор повинен урахувати запобіжні заходи. Наприклад, слід визначити необхідність використання засобів індивідуального захисту, спланувати розміщення, передбачити логістику тощо.

Питання для перевірки	Так	Ні
Чи наявна процедура аналізу небезпек і пов'язаних з ними ризиків? Чи є вона логічною, розумною й систематичною?		
Чи наявний перелік значущих шкідливих і небезпечних виробничих факторів? Чи одержав би будь-хто інший приблизно такі ж результати?		
Чи виглядає розумним число ризиків, позначених як важливі?		
Чи враховані збої в роботі, пуск, зупинка й обслуговування устаткування?		
Чи мала команда з виявлення й оцінки небезпек і ризиків належний досвід, знання й розуміння?		
Чи базуються цілі в галузі МПБіЗ на виявлених важливих ризиках?		
Чи встановлений порядок переоцінки небезпек і ризиків при зміні обставин (зміна законодавства, успішна реалізація власних програм, рішення щодо аналізу з боку керівництва, зміна політики компанії в галузі МПБіЗ)?		

Питання для перевірки	Так	Ні
Чи наявна процедура для ідентифікації небезпек, оцінки ризиків і управління ними в діяльності компанії?		
Чи наявний перелік небезпек і пов'язаних з ними ризиків?		
Чи аналізуються ризики? Чи наявна методика виявлення значущих шкідливих і небезпечних виробничих факторів?		
Чи врахована під час виявлення й аналізу небезпечних і шкідливих виробничих факторів попередня виробнича діяльність?		
Чи встановлений порядок переоцінки виробничих факторів при зміні обставин (зміна законодавства, успішна реалізація власних програм, рішення щодо аналізу з боку керівництва, зміна політики компанії в галузі МПБіЗ)?		
Чи враховуються значущі шкідливі й небезпечні фактори при встановленні цілей в галузі МПБіЗ?		
Чи встановлені обов'язки й відповідальність за одержання нових або актуалізованих документів зовнішнього походження з питань МПБіЗ?		

Питання для перевірки	Так	Ні
Чи наявна процедура, що забезпечує одержання компанією на постійній основі інформації про нові або актуалізовані документи зовнішнього походження з питань МПБіЗ?		
Чи є перелік нормативно-правових документів чітким і доступним? Чи включені до переліку найостанніші документи?		
Наскільки оперативно вносяться (за необхідності) зміни у внутрішні документи при зміні зовнішніх вимог?		
Чи включений до процедури механізм доведення змісту зовнішніх нормативних документів до відповідних посадових осіб і рядових співробітників компанії? До відповідних заінтересованих сторін?		
Чи сформулювало керівництво компанії свою політику в галузі МПБіЗ? Чи викладена вона в письмовому вигляді? Чи підписана керівництвом? Чи датована?		
Чи включає така політика загальні напрями й лінію поведінки організації стосовно МПБіЗ? Як вона співвідноситься з характером і масштабами ризиків небезпечного й шкідливого впливу на співробітників? Чи узгоджена із загальною політикою компанії й корпоративною політикою?		
Чи передбачає політика зобов'язання із запобігання травмам і погіршенню стану здоров'я, а також з постійного поліпшення діяльності в галузі МПБіЗ?		
Чи передбачено в політиці зобов'язання з дотримання відповідних законів, норм і правил в галузі МПБіЗ, а також інших вимог, з якими компанія погоджується?		
Чи послужили наміри й принципи, сформульовані в політиці, основою для встановлення й аналізу цілей в галузі МПБіЗ?		
Чи має компанія механізми для впровадження кожного положення політики? Чи можна відстежити практичні результати впровадження кожного положення?		
Чи поінформовані всі співробітники компанії про зміст політики? За допомогою якого механізму?		
Чи доступна політика громадськості та іншим заінтересованим сторонам?		
Чи наявна процедура актуалізації політики через установлені проміжки часу та/або за результатами регулярного аналізу функціонування СМПБіЗ із боку керівництва?		
Чи наявні конкретні й вимірювані цілі в галузі МПБіЗ?		
Чи встановлені цілі для всіх відповідних функцій і рівнів компанії?		
Чи відповідають цілі політиці в галузі МПБіЗ? Чинному законодавству з охорони праці? Виявленим істотним ризикам?		
Чи враховані думки заінтересованих сторін?		
Чи враховані передовий досвід і досягнення інших компаній?		
Чи обізнаний про ці цілі персонал? Чи підтримує?		
Чи проводиться вищим керівництвом регулярний аналіз досягнення цілей, їх актуалізація?		
Чи наявна документально оформлена й конкретна програма, що визначає заходи щодо досягнення встановлених цілей в галузі МПБіЗ?		
Чи забезпечує програма реалізацію зобов'язань, сформульованих у політиці в галузі МПБіЗ, і постійне поліпшення діяльності компанії в цій сфері?		
Чи доступна програма для громадськості? Місцевих органів влади? Наглядних органів?		
Чи включає програма детальний опис заходів і відповідальності за їх виконання?		
Чи встановлені конкретні строки виконання заходів?		
Чи виділяються необхідні ресурси на реалізацію програми?		
Чи наявний механізм контролю ходу виконання програми, її актуалізації, визначення коригувальних дій у разі невиконання окремих заходів?		
Чи наявний механізм, що забезпечує розробку особливих програм або доповнень до існуючої програми при впровадженні нових технологій, устаткування й матеріалів, зміні законодавства?		
Чи передбачають програми здійснення комплексу заходів, спрямованих на підтримку умов праці на досягнутому рівні, виконання законодавчих та інших вимог щодо МПБіЗ?		
Чи виділені компанії достатні ресурси? Чи існує ймовірність неналежного функціонування якихось компонентів СМПБіЗ через нестачу ресурсів?		
Чи наявна документально оформлена й затверджена організаційна структура компанії, в якій зазначені підрозділи, охоплені СМПБіЗ?		

Питання для перевірки	Так	Ні
Чи мають особи, що здійснюють управління, виконання й контроль діяльності в галузі МПБіЗ, необхідну організаційну незалежність і повноваження для того, щоб: ☒ реєструвати проблеми; ☒ ухвалювати рішення щодо усунення невідповідностей та їх причин; ☒ контролювати їх виконання й оцінювати результативність?		
Чи оформлені документально відповідальності й повноваження щодо МПБіЗ, чи доведені вони до відома відповідних осіб (сам співробітник, його безпосередній керівник, його підлеглі, інші заінтересовані особи)? Чи розуміють їх? Чи приймають?		
Чи передана офіційно уповноваженому представникові вищого керівництва із СМПБіЗ відповідальність за управління та звітність щодо СМПБіЗ?		
Чи має дана особа документ про її призначення уповноваженим представником вищого керівництва? Чи є щодо цього письмова інструкція?		
Чи відповідає ця інструкція ситуації й вимогам стандарту? Чи має уповноважений представник відповідні ресурси?		
Чи відомо співробітникам організації та іншим заінтересованим особам, хто є уповноваженим представником вищого керівництва з СМПБіЗ?		
Чи зобов'язані керівники постійно поліпшувати показники діяльності в галузі МПБіЗ?		
Яким чином для осіб у зоні виконання робіт встановлюється відповідальність за ті аспекти МПБіЗ, якими вони управляють?		
Чи наявна процедура та чи продумана відповідальність за встановлення вимог до компетентності персоналу й відповідність цим вимогам?		
Чи наявний перелік посад, пов'язаних з підвищеним ризиком чи впливом на МПБіЗ?		
Чи встановлені вимоги до компетентності цих працівників? Чи виконуються вони?		
Чи не доручається виконання небезпечних процесів недосвідченим співробітникам?		
Як забезпечується необхідна компетентність підрядників, тимчасових працівників?		
Чи передбачають планові заходи: ☒ з підготовки персоналу вивчення й роз'яснення змісту політики в галузі МПБіЗ; ☒ ознайомлення з цілями й програмами в галузі МПБіЗ; ☒ підвищення усвідомлення працівниками того, як впливає їхня діяльність на стан МПБіЗ та якою є користь від поліпшення їхніх особистих показників діяльності; ☒ роз'яснення ролі працівників у реалізації політики й досягненні цілей в галузі МПБіЗ; ☒ доведення інформації про можливі наслідки недотримання працівниками вимог процедур і робочих інструкцій?		
Як забезпечується відповідна поінформованість підрядників, відвідувачів?		
Чи документуються здійснювані навчальні заходи? Чи оцінюється їх результативність?		
Чи передбачає процедура аналізу контракту обов'язкову наявність пункту, відповідно до якого при виконанні замовлення не будуть порушені принципи, закладені в політиці й цілях компанії в галузі МПБіЗ?		
Чи враховуються при цьому всі етапи життєвого циклу майбутньої продукції?		
Чи проводиться аналіз можливого впливу переданої в тимчасове користування власності замовника (наприклад, обладнання, транспорту, документації тощо) на МПБіЗ?		
Чи належним чином ураховуються питання МПБіЗ під час розробки нової продукції? Як ураховується політика й цілі компанії в галузі МПБіЗ? Чи документуються при цьому результати оцінки?		
Чи наявна процедура, що передбачає виявлення й оцінку всіх небезпек: ☒ при впровадженні нових технологій; ☒ при істотній зміні технологічних процесів та устаткування?		
Чи передбачає процедура закупівель облік небезпек при поводженні з придбаними сировинними матеріалами, комплектуючими, відатковими матеріалами, обладнанням тощо?		
Під час процедури оцінки й вибору постачальників і підрядників чи розглядається як один з критеріїв їхня діяльність в галузі МПБіЗ?		

Питання для перевірки	Так	Ні
Чи встановлює процедура взаємодії із субпідрядниками необхідність дотримання ними вимог з МПБІЗ їхніх співробітників при виконанні робіт на замовлення компанії?		
Чи існують чіткі документовані робочі інструкції та процедури для ідентифікованих небезпечних і шкідливих виробничих факторів?		
Чи розроблений метод ідентифікації статусу необхідних інструкцій? Наскільки він обґрунтований? Чи працює?		
Чи беруть участь оператори в написанні інструкцій? Чи керуються ними? Чи високо оцінюють? Чи розуміють? Чи мають власні примірники інструкцій?		
Чи є ці інструкції ясними, адекватними, оновленими, контрольованими?		
Чи наявні відповідні процедури з діагностики й обслуговування всього виробничого устаткування, що є джерелом небезпечних або шкідливих виробничих факторів?		
Чи наявна чітка процедура щодо маркування, використання, транспортування, зберігання й видалення небезпечних речовин і відходів?		
Чи встановлені процедури реєстрації й оцінки всіх інцидентів і подій, пов'язаних з використанням, транспортуванням, зберіганням і видаленням небезпечних речовин і відходів?		
Чи наявна процедура з оцінки ризиків аварій? Чи застосовується вона?		
Чи наявні плани запобігання виникненню небезпечних ситуацій? Чи базуються вони на переліку значущих ризиків?		
Чи передбачені технічні засоби запобігання небезпечному розвитку процесу (обмежувачі, автоматичні вимикачі тощо)?		
Чи наявні схеми оповіщення персоналу про аварії, наочні видимі показники шляхів евакуації?		
Чи достатньо мірою укомплектована працююча зміна засобами індивідуального захисту?		
Чи наявні плани ліквідації аварійних ситуацій? Чи наявні плани локалізації й нейтралізації наслідків аварійних ситуацій?		
Чи наявні схеми взаємодії з відповідними спеціалізованими органами й організаціями та місцевими органами влади на випадок аварії?		
Чи наявні плани протиаварійних занять й тренувань? Чи реалізуються вони?		
Чи аналізуються їх результати? Чи вносяться необхідні зміни у відповідні плани?		
Чи встановлений порядок внутрішньої комунікації з питань МПБІЗ?		
Чи проводяться інструктажі з питань МПБІЗ?		
Чи залучається персонал до вироблення політики, установлення цілей в галузі МПБІЗ, оцінки ризиків на робочих місцях і вибору засобів управління ними?		
Чи документується залучення співробітників до консультування?		
Чи знає телефонний оператор (секретар), що слід робити в надзвичайних ситуаціях? Якщо зателефонує аудитор, чи з'єднають його з потрібною особою?		
Чи наявна процедура та чи встановлені відповідальності за інформування зовнішніх заінтересованих сторін, включаючи органи влади, у разі: ☒ коли таке інформування передбачене чинним законодавством (статистична звітність, інформація, довідки, зведені дані тощо); ☒ коли відбуваються важливі події, пов'язані з МПБІЗ?		
Чи досліджується громадська думка про діяльність компанії в галузі МПБІЗ?		
Чи наявна процедура подання заяв, що стосуються діяльності в галузі МПБІЗ, працівниками, населенням, громадськістю?		
Чи забезпечене залучення офіційних представників працівників до розгляду питань МПБІЗ?		
Який механізм консультування підрядників організації з питань МПБІЗ?		
Чи визначений обсяг консультування відповідних заінтересованих сторін з питань МПБІЗ?		
Чи документована галузь поширення СМПБІЗ (щодо видів бізнес-діяльності, щодо підрозділів)? Чи чітко вона описана?		
Чи містить опис СМПБІЗ посилання на відповідні документи, що конкретизують порядок здійснення діяльності з МПБІЗ?		
Чи легко знайти потрібний документ?		

Питання для перевірки	Так	Ні
Чи вчасно актуалізується документація СМПБІЗ?		
Чи документовані процеси, що стосуються менеджменту виявлених в організації ризиків?		
Чи доведені документи до відома відповідних виконавців? Чи наявний перелік документів, що регулюють діяльність підрозділів з МПБІЗ? Чи є процедури короткими й зрозумілими?		
Чи встановлена відповідальність за підтримання цього переліку в актуалізованому вигляді?		
Чи наявна процедура управління документами СМПБІЗ? Чи охоплює вона весь спектр дій з управління документами? Чи застосовується вона?		
Чи враховує процедура наявність документів на електронних носіях?		
Чи наявна та чи застосовується процедура постійного моніторингу й оцінки: ☒ функціонування виробничих систем, що містять небезпечні та шкідливі виробничі фактори; ☒ стану виробничого середовища на робочих місцях; ☒ функціонування СМПБІЗ?		
Чи можна використати процедури для всебічної оцінки впливу компанії на МПБІЗ працівників і своєчасного виявлення негативних трендів у вимірюваних показниках?		
Чи відображають вимірювані показники дотримання встановлених критеріїв прийнятності діяльності?		
Чи відображають ці показники наявність поліпшень?		
Чи наявна процедура періодичного оцінювання відповідності своєї діяльності законодавчим і нормативним вимогам, а також іншим вимогам, з якими організація погоджується? Чи застосовується вона?		
Чи наявний перелік вимог, щодо яких необхідно проводити оцінку відповідності?		
Чи відображають вимірювані показники дотримання зазначених вимог?		
Чи надаються результати вимірів та моніторингу керівництву компанії для аналізу?		
Чи враховуються вони при проведенні аналізу з боку вищого керівництва?		
Чи застосовуються відповідні засоби вимірювання?		
Чи є компетентним персонал, що здійснює вимірювання і моніторинг?		
Чи ведуться відповідні записи?		
Чи наявна процедура планування й проведення внутрішніх аудитів СМПБІЗ?		
Чи передбачає ця процедура: ☒ збір інформації, необхідної для аудиту; ☒ докладний опис послідовності дій; ☒ установлення критеріїв прийнятності (відповідності)?		
Чи існує механізм складання плану-графіка внутрішніх аудитів, що передбачає перевірку через певний інтервал часу всіх вимог до СМПБІЗ і всіх підрозділів, охоплених СМПБІЗ?		
Чи враховує цей механізм наявність шкідливих і небезпечних виробничих факторів і ризиків та результати попередніх аудитів?		
Чи підготовлені відповідні співробітники до проведення внутрішніх аудитів?		
Чи документовані результати їх підготовки й атестації?		
Наскільки при цьому враховуються вимоги до аудиторів, викладені в ISO 19011:2011?		
Чи забезпечується незалежність аудиторів від керівників галузі, що перевіряється?		
Чи включені до внутрішніх аудитів такі аспекти: ☒ оцінка й заходи щодо зниження впливу діяльності, що перевіряється, на здоров'я відповідного персоналу; ☒ зберігання, використання, транспортування небезпечних речовин?		
Чи є процедури управління записами короткими й зрозумілими?		
Чи використовується також документація інших систем (наприклад, менеджменту якості, навколишнього середовища тощо)?		

Питання для перевірки	Так	Ні
Чи мають ключові співробітники власні примірники процедур? Чи використовують вони їх? Чи ознайомлені з їх змістом? Чи внесені до них останні зміни?		
Чи наявний перелік необхідних документів? Чи визначені відповідальні за його оновлення? Чи є він обґрунтованим?		
Чи визначені відповідальні за видання/оновлення документів? Чи є в них бажання це робити? Чи компетентні вони? Чи мають час?		
Чи немає в обігу застарілих документів?		
Чи зберігаються архівні копії?		
Чи є документи ідентифікованими, датованими тощо?		
Чи встановлена процедура ідентифікації, ведення, нагромадження, обліку, поширення, зберігання, доступу й вилучення (знищення) записів щодо СМПБІЗ?		
Чи наявні в підрозділах погоджені з уповноваженим з СМПБІЗ переліки записів, які потребують подальшого контролю з боку даного підрозділу?		
Чи включає сукупність збираних даних: ☒ звіти про аудити; ☒ перелік виявлених невідповідностей та інформацію про подальші коригувальні й запобіжні дії; ☒ подробиці інцидентів та подальших дій; ☒ дані про дії щодо постачальників і субпідрядників; ☒ дані про результати діагностики й обслуговування важливого устаткування; ☒ дані про показники продукції, що впливають на здоров'я персоналу та споживачів; ☒ дані моніторингу; ☒ дані про дотримання правил поведінки з небезпечними речовинами, що перебувають в обігу в компанії при виконанні бізнес-діяльності; ☒ дані про дотримання порядку здійснення небезпечних виробничих операцій; ☒ дані про оцінку ризиків, пов'язаних зі шкідливими й небезпечними виробничими факторами; ☒ дані про підготовку персоналу?		

Питання для перевірки	Так	Ні
Чи однозначно ідентифікований кожен запис?		
Чи в належному стані записи? Чи в безпеці вони?		
Чи наявна процедура роботи з невідповідностями, що стосуються МПБІЗ? Чи застосовується вона?		
Чи усувається невідповідність настільки швидко, наскільки це можливо?		
Чи фіксуються всі невідповідності? Чи проводиться їхній аналіз і оцінка?		
Чи є така інформація складовою частиною даних, що надаються вищому керівництву для аналізу СМПБІЗ?		
Чи наявна процедура ініціювання, реалізації й оцінки результативності коригувальних і запобіжних дій?		
Чи застосовується вона?		
Чи оцінюється вищим керівництвом на підставі аналізу функціонування СМПБІЗ її: ☒ придатність; ☒ адекватність; ☒ результативність?		
Чи збирається та чи використовується для проведення аналізу така інформація: ☒ результати внутрішніх аудитів та оцінки відповідності; ☒ результати перевірок діяльності з охорони праці уповноваженими зовнішніми органами; ☒ результати партнерства й консультування; ☒ реакція населення, громадськості; ☒ хід виконання програм у галузі МПБІЗ, ступінь досягнення цілей у галузі МПБІЗ, відповідність діяльності політиці в галузі МПБІЗ; ☒ хід виконання й результативність коригувальних і запобіжних дій; ☒ хід виконання заходів, розроблених за результатами попереднього аналізу; ☒ зміни законодавства про охорону праці й інших умов?		
Чи виявляються потреби в зміні політики, цілей, програм та інших елементів СМПБІЗ?		
Чи враховується при цьому зобов'язання постійного поліпшення?		
Чи документуються результати аналізу?		
Чи забезпечений доступ до результатів аналізу?		

Охорона праці — дітям

У лютому в Оболонському районі столиці на базі спеціалізованої школи № 244 відбувся навчальний семінар з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності для спеціалістів районних управлінь освіти м. Києва. В ньому взяли участь також представники Державної служби з надзвичайних ситуацій України, теруправління Держгірпромнагляду у Київській області та м. Києві, Оболонської райдержадміністрації, Київської міської організації профспілки працівників освіти та науки, керівники загальноосвітніх і дошкільних навчальних та медичних закладів району тощо.

Такі семінари проводяться на базі районів столиці кілька разів на рік. Мета заходів — обмін досвідом дошкільних і навчальних закладів щодо організації роботи з охорони праці, викладання дітям предмета «Безпека життєдіяльності», формування у них знань та навичок поведінки в надзвичайних ситуаціях.

Важливість цього напрямку роботи відзначила у своєму виступі Ольга Чераньова, головний спеціаліст Департаменту освіти і науки, молоді та спорту Київської міськдержадміністрації. За її словами, в сьогоднішніх умовах, коли на території країни ведуться бойові дії, безпека підростаючого покоління повинна бути на першому місці. Дуже важливо давати дітям знання про те, що не можна торкатися підозрілих предметів,

як діяти у разі сигналу тривоги та куди ховатися. Навчити цьому учнів та дошкільнят — завдання педагогів, однак освітній галузі дуже потрібна допомога фахівців. За словами О. Чераньової, функції з охорони праці у дошкільних і шкільних закладах виконують заступники керівників навчальних закладів. На сьогоднішні кошти на їхнє навчання з питань охорони праці бюджетами закладів не передбачено, як і на навчання з питань електробезпеки заступників керівників з

господарських питань. Держава має подбати про це, а також про те, щоб до штатного розкладу шкіл включити посаду інженера з охорони праці, до його функцій можна додати питання цивільного захисту та викладання предмету з безпеки життєдіяльності.

Освітня вказує і на відсутність нормативних документів, які б регулювали питання організації охорони праці в навчальних закладах, підготовку з цих питань фахівців освітньої сфери. «Чинне Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці більше стосується виробничої сфери. Його треба дати більш розгорнуто, з урахуванням специфіки сфери освіти. Крім того, надати дошкільним і шкільним закладам більше методичних матеріалів», — зазначила О. Чераньова.

Л. Солодчук

НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧИЙ ЦЕНТР Професійна безпека

ЯКЩО БУТИ, ТО БУТИ КРАЩИМИ!

Навчання з охорони праці та за професіями
Полігон для навчання верхолазів
Випробувальна та вимірювальна лабораторії
Атестація робочих місць
Випробування стелажів
Юридичний супровід
Працевлаштування за кордоном
Автошкола
Продаж засобів індивідуального захисту
Поліграфічні послуги

Чотири причини, чому компанії-лідери українського та західного ринків обирають «НВЦ «Професійна безпека»:

ПРОФЕСІЙНІСТЬ: ми створили висококваліфіковану команду з багаторічним досвідом роботи.

ЯКІСТЬ: ми забезпечуємо найвищі стандарти на усіх етапах співпраці з кожним нашим клієнтом.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД: ми прагнемо максимально задовольнити потреби кожного клієнта і економити його гроші та час.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ми завжди виконуємо свої обов'язки перед партнерами та клієнтами.

м. Київ, вул. Сім'ї Хохлових, 8
офіс 205 - 212
www.profbezpeka.com.ua

+38 (044) 501-00-45
+38 (044) 501-00-46
+38 (044) 501-00-14

«Мы в город изумрудный идем дорогой трудной»

Про директиви Євросоюзу у сфері охорони праці. А також про те, що рамкова директива ЄС про загальні принципи профілактики та основи охорони праці багато в чому схожа на міжнародний стандарт BS OHSAS 18001:2007.

Наталія Данько, заступник директора департаменту сертифікації TÜV Rheinland Ukraine, провідний аудитор BS OHSAS 18001, ISO 9001, ISO 14001, ISO 50001

ПРАВО В ЄС

Що означає для сфери охорони праці ратифікація Угоди про асоціацію між Україною і Європейським Союзом? Однозначно — адаптацію її нормативно-правових актів до вимог європейського права.

Особливістю Євросоюзу, що відрізняє його від інших міжнародних організацій, якраз і є наявність власного права, яке безпосередньо регулює відносини не тільки держав-членів, але і їх громадян та юридичних осіб. Право ЄС складається з так званого первинного, вторинного і третинного права.

Директиви — підлеглий інструмент. Вони повинні відображати положення

договорів, але вони так само, як і договори, мають верховенство над національним правом. Тому якщо яка-небудь країна вчасно не ввела відповідну директиву в національне законодавство, вона проте має силу закону в цій країні — учасниці Євросоюзу, і її порушення може бути оскаржене в Суді Європейського Союзу.

Згідно з рішенням Суду ЄС у справі 41/74 від 4 грудня 1974 р. (т. зв. справі van Duyn), директива одержує пряму дію у таких випадках:

- ⇒ минув граничний строк трансформації директиви в національне законодавство;
- ⇒ положення директиви досить точні й безумовні (прямої дії не набувають норми-цілі і норми-завдання);
- ⇒ директива містить права приватних осіб відносно держави, які по-

винні захищатися судами держав — членів ЄС;

⇒ директива регулює «вертикальні» правовідносини (між приватними особами й публічною владою), а не «горизонтальні» (приватних осіб між собою).

Директиви Євросоюзу з охорони праці можуть бути згруповані таким чином:

✓ загальні принципи профілактики та основи охорони праці:

⇒ директива Ради 89/391/ЄЕС;

✓ вимоги охорони праці для робочого місця:

⇒ директива Ради 89/654/ЄЕС щодо робочого місця;

⇒ директива Ради 92/57/ЄЕС щодо тимчасових або пересувних будівельних майданчиків;

⇒ директива Ради 92/91/ЄЕС з охорони праці на підприємствах, де проводиться видобування мінеральної сировини через свердловини;

⇒ директива Ради 92/104/ЄЕС з охорони праці на підземних і відкритих гірничодобувних підприємствах;

⇒ директива Ради 93/103/ЄС щодо роботи на борту рибальських суден;

⇒ директива Ради 1999/92/ЄС Європейського парламенту і Ради щодо захисту працівників, які наражаються на потенційну небезпеку у вибухонебезпечних середовищах;

ДОВІДКА

Директива ЄС — тип законодавчого акта Європейського Союзу. На відміну від постанови або регламенту — інструментів прямої дії — положення директиви реалізується через національне законодавство. Вона зобов'язує державу-член у зазначений строк вжити заходів, спрямованих на досягнення визначених у ній цілей.

Первинне право — це установчі договори ЄС; договори, що вносять у них зміни (ревізійні договори); договори про вступ нових держав-членів

Вторинне право становлять нормативні акти, прийняті інститутами ЄС у межах їх компетенцій. Це регламенти, директиви, рішення, рекомендації і висновки

Третинне право становлять рішення Суду ЄС, а також інших судових органів Євросоюзу. Такі рішення широко використовуються як прецедентне право

Право ЄС має пряму дію на території країн ЄС і є пріоритетом стосовно національного законодавства держав.

✓ **вимоги охорони праці при використанні устаткування:**

⇒ директива Ради 89/655/ЄЕС щодо використання працівниками засобів праці;

⇒ директива Ради 89/656/ЄЕС щодо використання засобів індивідуального захисту на робочому місці;

⇒ директива Ради 90/269/ЄЕС щодо ручного переміщення вантажів, коли існує ризик ушкодження спини в працівників;

⇒ директива Ради 90/270/ЄЕС щодо роботи за екранами дисплеїв;

⇒ директива Ради 92/58/ЄЕС щодо використання знаків про загрозу безпеці і/або здоров'ю на роботі;

✓ **вимоги охорони праці під час роботи з хімічними, фізичними та біологічними речовинами:**

⇒ директива Ради 90/394/ЄЕС щодо захисту працівників від ризиків, пов'язаних із впливом канцерогенних речовин на роботі;

⇒ директива Ради 2000/54/ЄС Європейського парламенту і Ради щодо захисту працівників від ризиків, пов'язаних з використанням біологічних робочих матеріалів під час роботи;

⇒ директива Ради 98/24/ЄС щодо захисту працівників від шкідливого впливу хімічних речовин на робочому місці;

⇒ директива Ради 96/82/ЄС щодо запобігання великим аваріям, пов'язаним з небезпечними речовинами;

⇒ директива 2002/44/ЄС Європейського парламенту і Ради щодо захисту працівників від ризиків, пов'язаних з вібрацією;

⇒ директива Ради 36/188/ЄС щодо захисту працівників від небезпеки, пов'язаної з дією шуму на виробництві (відміняється Директивою 2003/10/ЄС);

⇒ директива 2003/10/ЄС Європейського парламенту і Ради щодо захисту працівників від ризиків, пов'язаних із шумом;

⇒ директива Ради 83/477/ЄС щодо захисту працівників від небезпеки, викликової азбестом на робочому місці;

✓ **захист на робочому місці певних груп працівників:**

⇒ директива Ради 92/85/ЄС щодо захисту на робочому місці вагітних робітниць, породілей, матерів, що годують;

Директиви Євросоюзу у сфері охорони праці можна умовно поділити на дві групи:

директиви ЄС у сфері захисту працівників

директиви ЄС у сфері випуску товарів на ринок (включаючи устаткування, машини, засоби колективного та індивідуального захисту, використовувані працівниками на робочому місці)

⇒ директива Ради 94/33/ЄС щодо захисту молоді на роботі;

⇒ директива Ради 91/383/ЄЕС щодо працівників, які перебувають у тимчасових трудових відносинах;

✓ **положення про робочий час:**

⇒ директива Ради 93/104/ЄС щодо певних аспектів організації робочого часу;

✓ **вимоги до устаткування, машин, посудин, що працюють під високим тиском:**

⇒ директива 98/37/ЄС Європейського парламенту і Ради щодо машин;

⇒ директива 89/688/ЄС Європейського парламенту і Ради щодо засобів індивідуального захисту;

⇒ директива 94/9/ЄС Європейського парламенту і Ради щодо устаткування і захисних систем, призначених для використання у вибухонебезпечних середовищах;

⇒ директива Ради 87/404/ЄЕС щодо простих посудин, що працюють під тиском;

⇒ директива 97/23/ЄС Європейського парламенту і Ради щодо загальної безпеки продукції.

ЗАГАЛЬНА ДИРЕКТИВА

Директива Ради від 12 червня 1989 р. 89/391/ЄЕС про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників (т. зв. рамкова директива), містить загальні принципи, що стосуються запобігання виробничим ризикам, охорони праці і здоров'я, виключення факторів ризику і нещасних випадків, інформування, консультування та пропорційної участі в охороні праці, навчання працівників та їх представників.

Вимоги цієї директиви поширюються на всі сфери дії: як на державні, так і на приватні підприємства. Однак у таких специфічних видах державної діяльності, як збройні сили, поліція,

певні види робіт у службах цивільної оборони, неминуче наступає протиріччя згаданих директив. У цьому випадку безпека та гігієна праці повинні забезпечуватися, наскільки це можливо, у світлі цілей даної директиви.

Директива Ради 89/391/ЄЕС дає визначення таким термінам, як працівник, роботодавець, представники працівників, профілактика, а також докладно розкриває обов'язки роботодавців. Вона також оперує поняттям «ризик» і пропонує керуватися певною ієрархією при визначенні засобів управління ризиками або розгляді питань про вимір існуючих засобів управління.

Зазначена директива докладно розкриває питання функціонування служб охорони праці, надання першої допомоги, готовності до аварійних ситуацій, пожежної безпеки, внутрішніх комунікацій, участі і консультування, навчання, обов'язків працівників та охорони здоров'я персоналу.

Уважний читач, аналізуючи вимоги рамкової директиви, обов'язково зверне увагу на схожу логіку та послі-

довність викладу вимог з вимогами міжнародного стандарту BS OHSAS 18001:2007 «Системи менеджменту професійної безпеки та здоров'я. Вимоги». Звичайно, не можна говорити про повну ідентичність, оскільки фокусом стандарту є система менеджменту, а рамкової директиви — загальні заходи, що сприяють поліпшенню стану безпеки та гігієни праці працівників.

Таким чином, можна зробити висновки про те, що **як рамкова директива, так і міжнародний стандарт BS OHSAS 18001:2007 «Системи менеджменту професійної безпеки і здоров'я. Вимоги» установлюють основні принципи охорони праці і здоров'я працівників**. Саме дотримання цих принципів і є одним з найважливіших напрямів реалізації соціальної політики як у масштабах країни, так і окремого підприємства. І вже сьогодні, впроваджуючи в себе на винятково добровільній основі BS OHSAS 18001:2007, ми робимо перші кроки на шляху адаптації до європейського законодавства.

ДОВІДКА

ІСТОРІЯ ВЗАЄМОВІДНОСИН УКРАЇНИ І ЄС

Правовою основою відносин між Україною і Європейським Союзом стала Угода про партнерство і співробітництво від 1994 року, що набрала чинності в 1998 р. і діяла до 2008 р. Ця Угода поклала початок співробітництву з широкого кола політичних, торгово-економічних і гуманітарних питань, у рамках якого проводилися щорічні зустрічі керівників України і Євросоюзу і консультації міністрів.

Україна неодноразово заявляла, що розглядає євроінтеграцію як пріоритетний напрям зовнішньої політики країни. З 2007 р. Єврокомісія почала переговори з Україною про нову базову угоду — «Про асоціацію України і Європейського Союзу». В 2008 р. почалися переговори з підготовки угоди про поглиблену і всесторонню зону вільної торгівлі (DCFTA) як частину Угоди про асоціацію. Текст документа був остаточно погоджений ще в листопаді 2011 р. 30 березня 2012 р. Угода була парафрована главами делегацій України і Євросоюзу. У листопаді 2013 р. процес підготовки до підписання був з ініціативи українського уряду припинений, що спричинило відому всім ситуацію на Майдані. Стрімкість розвитку подій згодом явно свідчила про серйозність намірів українців, і 2 березня 2014 р. процес підготовки до підписання угоди був відновлений. 21 березня 2014 р. було підписано політичний блок Угоди, а 27 червня 2014 р. — його економічну частину. 16 вересня 2014 р. Угода про асоціацію між Україною і Європейським Союзом була ратифікована.

Директива Ради 89/391/ЄЕС	BS OHSAS 18001:2007
Розділ 1. Загальні положення	3. Терміни та визначення 4.1. Загальні вимоги
Розділ 2. Обов'язки роботодавців Стаття 5. Загальні положення	4.4.1. Ресурси, ролі, відповідальність, підзвітність і повноваження
Розділ 2. Обов'язки роботодавців Стаття 6. Основні обов'язки роботодавців	4.3.1. Ідентифікація небезпек, оцінка ризиків і визначення заходів управління 4.4.6. Управління операціями
Розділ 2. Обов'язки роботодавців Стаття 7. Служби захисту і профілактики	4.4.1. Ресурси, ролі, відповідальність, підзвітність і повноваження 4.4.3. Комунікація, участь і консультування
Розділ 2. Обов'язки роботодавців Стаття 8. Перша допомога, боротьба з пожежею, евакуація працівників, серйозна небезпека, що насувається	4.4.7. Готовність до аварійних ситуацій і відповідне реагування
Розділ 2. Обов'язки роботодавців Стаття 9. Інші обов'язки роботодавців	4.5.3. Розслідування інцидентів, невідповідності, коригуючі і попереджувальні дії
Розділ 2. Обов'язки роботодавців Стаття 10. Виробнича інформація Стаття 11. Консультації та участь працівників	4.4.3. Комунікація, участь і консультування
Розділ 2. Обов'язки роботодавців Стаття 12. Навчання працівників	4.4.2. Компетентність персоналу, його підготовка і поінформованість
Розділ 3. Обов'язки працівників	4.4.1. Ресурси, ролі, відповідальність, підзвітність і повноваження 4.4.6. Управління операціями
Розділ 4. Інші положення	4.5.1. Вимір показників діяльності

Я б в аудитори пішов...

Віктор Ример, перший заступник генерального директора ДП «Укрметрест-стандарт», **Ольга Глухова**, начальник, **Костянтин Карандєєв**, заступник начальника, **Анжеліка Ходинська**, провідний інженер (науково-методичний центр сертифікації персоналу ДП «Укрметрестстандарт»)

У статті йдеться про особливості сертифікації персоналу в системі технічного регулювання в Україні та про вимоги до кандидатів в аудитори. Сподіваємося, вона стане в пригоді експертам технічним та інспекторам, які прагнуть освоїти нову для себе спеціалізацію – аудитор з оцінювання відповідності продукції вимогам технічних регламентів.

Сьогодні в Україні здійснюється гармонізація законодавства у сфері технічного регулювання з вимогами СОТ і ЄС, а саме: впроваджуються європейські та міжнародні стандарти, відбуваються процеси оптимізації інфраструктури системи технічного регулювання (у тому числі формування системи підготовки кадрів) та створення ефективної системи нагляду за безпекою товарів і послуг тощо. Усе це потребує наявності висококваліфікованого персоналу як головного об'єкта технічного регулювання: фахівців для розроблення технічних регламентів та стандартів, що

складають їх доказову базу, фахівців у сфері оцінки відповідності з рівнем кваліфікації, прийнятим у країнах Європи, і таким, що відповідає міжнародним вимогам.

Шістнадцятого вересня 2014 р. Верховна Рада України та Європейський парламент синхронно ратифікували Угоду про асоціацію між Україною та ЄС. Розділ IV цього документа («Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею») містить положення Угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС, а ст. 57 передбачає застосування Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів (далі – Угода АСАА). Фактично це означає, що після завершення узгодження законодавства торгівля товарами між ЄС та Україною в секторах, які охоплює Угода АСАА, здійснюватиметься на тих самих умовах, що й торгівля між країнами – членами ЄС. Таким чином, та продукція, яка вже пройшла оцінку відповідності, наприклад, у країнах ЄС, і яка охоплюється Угодою АСАА, має вільно просуватись в Україні та ЄС без додаткових процедур оцінки відповідності. Поки що такою продукцією є продукція в секторах, на які поширюється Угода АСАА, та яка підпадає під дію українських техрегламентів з електромагнітної сумісності, низьковольтного електричного обладнання, безпеки машин та безпеки обладнання, що працює під тиском. У подальшому передбачається розширення сфери дії Угоди АСАА на інші сектори та види продукції.

Досвід східноєвропейських країн, які пройшли цей шлях раніше, свідчить, що українським органам оцінки відповідності буде надзвичайно складно зберегти конкурентоспроможність у нових умовах, оскільки закордонні органи оцінки відповідності мають як значний досвід діяльності, так і інші суттєві переваги. На ринку праці в нових умовах фахівці, сертифіковані згідно з міжнародними нормами, правилами та процедурами, можуть поступово витіснити фахівців, сертифікованих відповідно до національних норм, насамперед у сфері оцінки відповідності. Це станеться, якщо не будуть вжиті заходи, спрямовані на забезпечення можливості отримання вітчизняними фахівцями необхідного конкурентного паритету.

Саме тому чи не на перше місце в процесі становлення національної системи технічного регулювання виходить **сертифікація персоналу** – як процес встановлення відповідності кількісних і якісних характеристик

Українським органам оцінки відповідності буде надзвичайно складно зберегти конкурентоспроможність у нових умовах, оскільки закордонні органи оцінки відповідності мають як значний досвід діяльності, так і інші суттєві переваги

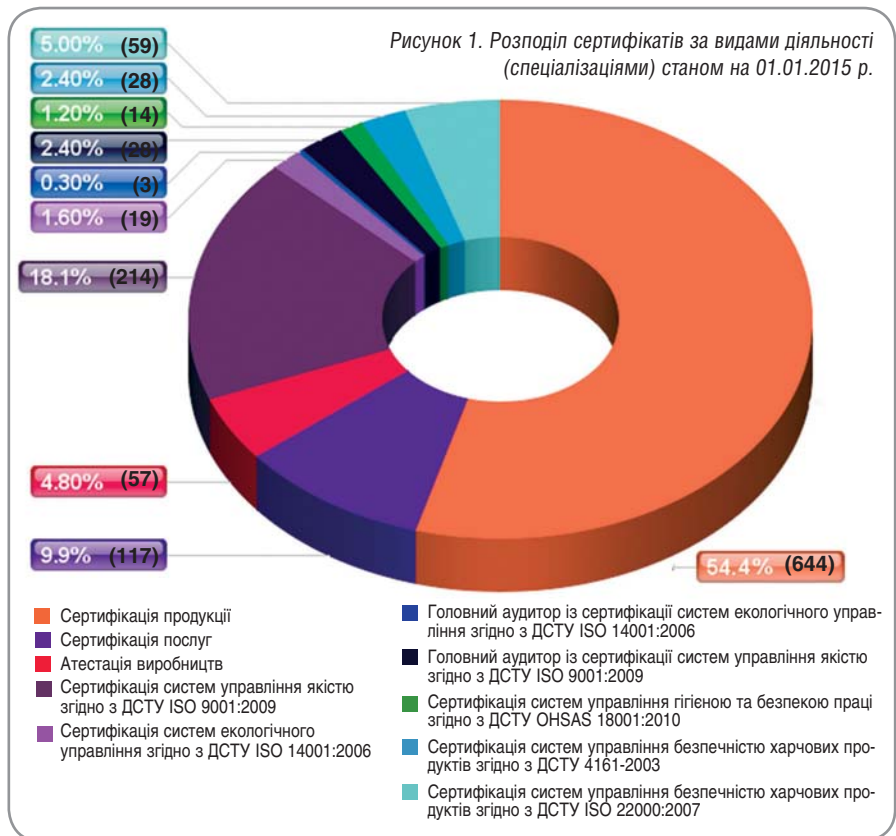
персоналу (освіта, досвід роботи, рівень професійної компетентності) вимогам вітчизняних нормативно-правових документів, гармонізованих з міжнародними стандартами, регламентами, угодами тощо. Сертифікація персоналу є всебічною оцінкою не лише вузькопрофесійних знань, умінь і навиків працівників, а й виявленням їх потенціалу, готовності до роботи в умовах інноваційної економіки.

Першим кроком до визнання важливості підвищення кваліфікації та підтвердження компетентності персоналу у сфері сертифікації стало введення Законом України «Про підтвердження відповідності» від 17.05.2001 № 2406-III нового об'єкта підтвердження відповідності –

персоналу. Згідно зі ст. 6 цього Закону центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері оцінки відповідності, організовує підготовку та атестацію аудиторів із сертифікації. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері підтвердження відповідності затвердив низку послідовних наказів стосовно реалізації вимог вищезазначених законодавчих актів щодо організації діяльності органів із сертифікації персоналу: «Щодо призначення органів із сертифікації» від 27.02.2001 № 87, «Про затвердження галузі акредитації ОС УкрЦСМ» від 01.03.2002 № 116 та «Щодо організації робіт із сертифікації персоналу» від 03.06.2002 № 323.

Будь-які органи із сертифікації персоналу незалежно від сфери своєї діяльності — тобто категорій персоналу, який сертифікують, керуються вимогами ISO/IEC 17024:2012 «Оцінювання відповідності. Загальні вимоги до органів, що здійснюють сертифікацію персоналу». Згідно з цим стандартом орган сертифікації персоналу повинен розробити схему сертифікації, яка містить вимоги до процесу, в тому числі й критерії сертифікації персоналу. За відсутності в системі технічного регулювання єдиної схеми сертифікації та критеріїв, як, наприклад, ДСТУ 3418-96 — у Системі УкрСЕПРО, кожен орган сертифікації персоналу розробляє й погоджує ці документи із зацікавленими в його діяльності сторонами, насамперед з Міністерством економічного розвитку та торгівлі України. Так, наприклад, орган сертифікації персоналу ДП «Укрметртестстандарт» отримав повноваження на проведення робіт із сертифікації від Мінекономрозвитку України (наказ від 09.12.2013 № 1447 і свідоцтво № UA.P.003 про призначення органу із сертифікації). Схема сертифікації аудиторів, за якими працює ДП «Укрметртестстандарт», викладені в Порядку сертифікації персоналу та Критеріях сертифікації, які затверджені/погоджені департаментом технічного регулювання Мінекономрозвитку України.

ВИМОГИ ДО ОРГАНІВ ІЗ СЕРТИФІКАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ТА АУДИТОРІВ

Згідно із ДСТУ 3411:2004 «Система сертифікації УкрСЕПРО. Вимоги до органів сертифікації продукції та порядок їх призначення і надання повноважень на діяльність у Системі» порядок призначення та надання повноважень органам із сертифікації продукції на проведення робіт у законодавчо регульованій сфері передбачає, що орган може отримати повноваження за умови, якщо він має достатню кількість компетентного штатного персоналу та атестованих аудиторів, кваліфікація яких підтверджена документально за результатами сертифікації згідно з вимогами ДСТУ 3418-96 «Система сертифікації УкрСЕПРО. Вимоги до аудиторів та порядок їх атестації». Цей стандарт став одним із перших стандартів Системи сертифікації УкрСЕПРО, який чинний і сьогодні та регулює процес сертифікації (атестації) аудиторів Системи. Стандарт є схемою сертифікації аудиторів із сертифікації послуг, продукції, різноманітних систем управління, атестації виробництв, містить вимоги до аудиторів та критерії їх сертифікації. Спеціалізація аудиторів із сертифікації продукції визначається залежно від групи однорідної продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації.

Компетентність аудитора базується на особистих якостях та здатності застосовувати знання та вміння, отримані завдяки освіті, досвіду роботи, аудиторській підготовленості та досвіду проведення робіт у галузі сертифікації. Таким чином, основними оцінними ознаками компетентності аудитора є: освіта (академічні вимоги до освіти); досвід (загальний досвід роботи та досвід роботи за обраною спеціальністю (наприклад, для аудиторів із сертифікації — досвід у галузі сертифікації); аудиторська підготовленість (навчання тощо); досвід проведення робіт (стажування); особисті якості; знання та вміння, необхідні аудитору.

Для обліку та систематизації даних про сертифікованих аудиторів Системи сертифікації УкрСЕПРО орган сертифікації персоналу ДП «Укрметртестстандарт» веде Реєстр сертифікованого персоналу.

ВІД АУДИТОРІВ СИСТЕМИ УКРСЕПРО ДО АУДИТОРІВ З ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНОСТІ

Гармонізованими з міжнародно визнаними нормами мають бути не лише законодавчі вимоги до продукції, а й правила та процедури, за якими оцінюється відповідність продукції цим вимогам, та вимоги до персона-

Порівняльна таблиця кваліфікаційних вимог до кандидатів в аудитори з оцінювання відповідності продукції вимогам технічних регламентів та вимогам ДСТУ 3418-96

№ з/п	Вимога	Зміст кваліфікаційних вимог до кандидатів в аудитори з оцінювання відповідності продукції вимогам технічних регламентів	Пункт ДСТУ 3418-96	Примітка
1	Освіта	Кандидат в аудитори повинен мати повну вищу освіту та довести професійну компетентність в обраному виді діяльності. Доказами професійної компетентності, які свідчать, що заявник достатньо мірою орієнтується в галузевих правилах, нормах, процесах та термінології, можуть бути: дипломи про відповідне навчання, наявність трудового стажу в обраному виді діяльності щонайменше 4 роки на відповідних посадах, свідоцтва про підвищення кваліфікації в певній галузі, дипломи про присвоєння наукового ступеня; сертифікати (посвідчення тощо) технічних експертів у певній галузі, трудові книжки, трудові угоди, контракти, довідки підприємств, організацій, установ про набуття професійного досвіду в певній галузі	п. 5.1	Ідентичні
2	Загальний досвід роботи	Кандидат в аудитори повинен мати щонайменше 4-річний стаж роботи в одному з таких видів діяльності, як розробка, виробництво, технологія, будівництво, сфера послуг, управління, економіка	п. 5.3	Ідентичні
3	Досвід роботи у сфері оцінювання відповідності	Кандидат в аудитори повинен мати стаж принаймні 2-річної практичної роботи у сфері оцінювання відповідності	п. 5.3	Ідентичні
4	Досвід проведення робіт з оцінювання відповідності (стажування)	Кандидат повинен пройти стажування, що передбачає участь кандидата в аудитори щонайменше у трьох повних роботах з оцінювання відповідності продукції за всіма модулями, передбаченими конкретним технічним регламентом. Примітка: аудитор із сертифікації систем управління якістю згідно з ДСТУ ISO 9001 може не підтверджувати участь у роботах за модулями (D, E, H)	п. 8.5	Ідентичні за кількістю. Ураховують специфіку нових процедур (модулів) оцінки відповідності, встановлених у Технічному регламенті модулів оцінки відповідності від 07.10.2003 № 1585
5	Спеціальна аудиторська підготовка	Кандидат повинен пройти теоретичну підготовку, необхідну для забезпечення його компетентності в питаннях, пов'язаних з проведенням обраних видів робіт з оцінювання відповідності. Кандидат повинен підтвердити володіння процедурами оцінювання відповідності згідно з Технічним регламентом модулів оцінки відповідності від 07.10.2003 № 1585. Кандидат повинен надати докази опанування ним гармонізованих стандартів, що складають доказову базу відповідності конкретної продукції вимогам технічних регламентів	п. 5.2 п. 8.1	Подібні
6	Особисті якості	Кандидату в аудитори слід бути: – етичним, тобто справедливим, правдивим, щирим, відвертим та ввічливим; – неупередженим, тобто готовим до розгляду альтернативних ідей або точок зору; – дипломатичним, тобто тактовним у ставленні до людей; – спостережливим, тобто активно знайомитися з оточенням і видами діяльності; – сприйнятливим, тобто інстинктивно відчувати ситуації та бути здатним розуміти їх; – різнобічним, тобто здатним легко адаптуватися до різних ситуацій; – наполегливим, цілеспрямованим; – рішучим, тобто своєчасно робити висновки на основі логічного мислення та аналізування; – упевненим у собі, тобто діяти та працювати незалежно під час співпраці з іншими фахівцями; – витриманим, здатним до аналізу та до об'єктивної оцінки; – зосередженим, спостережливим, принциповим, доброзичливим та пунктуальним; – здатним слухати співрозмовника	п. 5.4	Подібні
7	Загальні знання та вміння аудиторів	Кандидат в аудитори повинен володіти загальними знаннями щодо: – економічних та правових основ проведення робіт щодо оцінювання відповідності вимогам технічних регламентів, у т. ч. стосовно застосування модульного підходу; – міжнародних та європейських підходів до організації робіт у сфері оцінювання відповідності; – процесів виробництва та контролю продукції (аналізу, вимірювань, випробувань) згідно з обраною спеціалізацією; – принципів та способів перевірки під час виконання робіт з оцінювання відповідності; – методів проведення перевірок (дослідження, опитування, оцінювання), складання звітів; – керівництва перевітками (планування, організація, контроль)	п. 5.2	Подібні
8	Спеціальні знання аудиторів	– застосовні закони України; – технічні регламенти в обраній галузі діяльності та підтримувальні нормативні документи, що складають доказову базу; – гармонізовані стандарти, що складають доказову базу відповідності конкретної продукції вимогам технічних регламентів; – застосовні нормативно-правові акти (у т. ч. керівні та аналогічні документи, нормативні акти, норми та правила), які регламентують певні сфери діяльності; – термінологія в обраній галузі діяльності; – технічні характеристики процесів та продукції в обраній галузі діяльності	п. 5.2	Подібні

лу — ключової фігури в системі підтвердження відповідності. У зв'язку з цим україно гостро постало питання підготовки та перепідготовки фахівців, а також адаптації існуючої системи сертифікації персоналу до нових реалій.

Постановою Кабінету Міністрів України від 24.01.2007 № 59 було затверджено **Порядок здійснення процедури призначення органів з оцінки відповідності продукції, процесів і послуг вимогам технічних регламентів**. Згідно з п. 2 цього Порядку «орган з оцінки відповідності призначається за умови, що: кількість кваліфікованого персоналу органу, в тому числі аудиторів, які атестовані в установленому порядку та працюють на постійних умовах, достатня для проведення робіт з оцінки відповідності».

Початком робіт із сертифікації персоналу у сфері оцінки відповідності стало погодження департаментом технічного регулювання Мін-економрозвитку України 24 січня 2012 р. **Критеріїв сертифікації кандидатів в аудитори і аудиторів з оцінки відповідності продукції вимогам технічних регламентів** (далі — Критерії). Вони демонструють спадкоємність вимог та еволюційний перехід від критеріїв компетентності аудиторів Системи сертифікації УкрСЕПРО до критеріїв компетентності аудиторів з оцінювання відповідності продукції вимогам технічних регламентів, про що свідчить порівняльна таблиця.

На сьогоднішній день послугою з підтвердження компетентності аудитора з оцінки відповідності продукції вимогам технічних регламентів переважно користуються аудитори Системи сертифікації УкрСЕПРО із сертифікації відповідних видів продукції. Аудитори Системи УкрСЕПРО — це фахівці з відповідною освітою, які пройшли спеціальне навчання, зі значним досвідом роботи та підтвердженими вміннями в галузі сертифікації відповідних видів продукції. Відповідно до Критеріїв під час проходження навчання в обраній сфері діяльності та за наявності двох робіт у сфері оцінки відповідності сертифікація такого персоналу проходить у формі заочного тестування без обов'язкової (як для кандидатів в аудитори) ви-

моги проходження стажування. Саме ці аудитори, отримавши статус аудитора з оцінки відповідності, в подальшому можуть виконувати функцію керівника стажування для кандидата в аудитори.

Кандидат в аудитори, за умови виконання ним вимог-передумов щодо базової освіти та досвіду роботи (*див. порівняльну таблицю*), повинен пройти теоретичну підготовку, необхідну для забезпечення його компетентності в питаннях, пов'язаних з проведенням обраних видів робіт з оцінювання відповідності продукції вимогам конкретних технічних регламентів. Наступним кроком є стажування, яке передбачає участь кандидата в аудитори щонайменше у трьох роботах з оцінювання відповідності продукції за модулями, передбаченими конкретним технічним регламентом під керівництвом аудитора. Формою перевірки та оцінювання кандидата в аудитори є проведення письмового екзамену. Рівень володіння кандидатом теоретичними знаннями, вміннями у відповідній галузі, технічним регламентом та нормативними документами визначається фахівцями, залученими до роботи в атестаційній комісії під час проведення співбесіди.

Найбільш важливим питанням у процесі підготовки, стажування та оцінювання кандидата в аудитори є встановлення наявності в нього

спеціальних знань технічних характеристик продукції, відповідність якої він оцінюватиме. Адже саме здатність кандидата охопити аспекти, пов'язані з виробництвом, обігом та існуючими вимогами до продукції, в тому числі встановленими технічним регламентом та підтримуючими нормативними документами, є вирішальною для прийняття позитивного рішення під час перевірки та оцінювання з метою сертифікації. І це є дійсно принциповим питанням діяльності органу сертифікації персоналу, оскільки аудитор, за визначенням, повинен виконувати свою роботу автономно, а керівник органу оцінки відповідності довіряти його висновкам. Тому дуже корисними є програми підготовки та підвищення кваліфікації, наприклад, у системі Держгірпромнагляду України, за якими належним чином здійснюється підготовка експертів технічних як фахівців, насамперед, відносно певних видів продукції.

У сертифікаті компетентності аудитора саме назва продукції або послуги визначає вид діяльності або спеціалізацію аудитора як фахівця, який виконує роботи з оцінювання відповідності продукції, а наведені технічні регламенти та процедури оцінки відповідності надають чітке розуміння сфери діяльності аудитора та критеріїв, за якими оцінюється продукція.

Послуги із сертифікації персоналу надаються згідно з **Порядком сертифікації персоналу**, який затверджено департаментом технічного регулювання Мінекономрозвитку. Цей Порядок у загальному випадку передбачає:

- ☒ подання заявки на сертифікацію;
- ☒ розгляд та аналіз документів, доданих до заявки, визначення форми перевірки та оцінювання заявника;
- ☒ формування атестаційної комісії органу сертифікації персоналу;
- ☒ формування тестів, екзаменаційних білетів для роботи атестаційної комісії;
- ☒ перевірку та оцінювання заявника атестаційною комісією органу сертифікації персоналу;
- ☒ прийняття рішення органом сертифікації персоналу про можливість підтвердження компетентності заявника;
- ☒ оформлення, реєстрацію та видачу сертифіката компетентності заявнику;
- ☒ інспекційний нагляд за діяльністю сертифікованого персоналу.

Результати обліку та систематизації даних про сертифікованих аудиторів з оцінювання відповідності продукції вимогам технічних регламентів наведено на *рисунку 2*.

Отже, сертифікація персоналу — важлива та актуальна справа, яка забезпечує достовірність та об'єктивність результатів як при сертифікації в Системі УкрСЕПРО, так і при оцінюванні відповідності продукції вимогам технічних регламентів, сприяє забезпеченню органів з оцінки відповідності кваліфікованими кадрами, підвищує як компетентність аудиторів, так і їхню конкурентоспроможність на ринку сертифікаційних послуг.

Рисунок 2. Розподіл сертифікатів компетентності аудиторів з оцінювання відповідності продукції вимогам технічних регламентів за спеціалізаціями станом на 01.01.2015 р.

Створюємо нову СУОП

Доктор технічних наук, професор, директор російського Відкритого інституту охорони праці, промислової безпеки та екології Академії праці та соціальних відносин М. Карнаух розробив принципи управління безпекою та охороною праці в сучасних умовах. Автор спробував застосувати ці принципи до умов невеликого вітчизняного підприємства, на якому нікому та й ніколи займатися надто глибокими та наукоподібними дослідженнями у сфері промислової безпеки та охорони праці, оскільки штат його малий, а служба охорони праці складається з однієї чи двох осіб. Ось що з цього вийшло.

Насамперед варто сказати про необхідну умову, без дотримання якої немає сенсу розпочинати створення нової культури управління охороною праці — це наявність у керівників підприємства реальної (і не лише на словах) відданості справі охорони праці, коли вони на практиці демонструють, що безпека є одним із пріоритетів розвитку підприємства та його колективу.

Ще одне пояснення. Не слід отождествлювати нумерацію принципів у статті з їх значущістю в системі або з порядком реалізації. Усі вони одна-

ково важливі, а порядок можна змінювати відповідно до реалій конкретного підприємства.

1. СТВОРЮЄМО НОВУ КУЛЬТУРУ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Виходимо з умови, що впровадження системи управління охороною праці (далі — СУОП) стає для підприємства проектом вищого рівня.

Наявність на підприємстві служби охорони праці аж ніяк не означає, що інші служби й підрозділи не повинні займатися проблемами безпеки. Якщо функції прогнозування, планування, координації, контролю покладаються головним чином на цю службу, то навчання співробітників і реалізація прийнятих рішень так чи інакше стосуються усіх структурних підрозділів організації. Оскільки заходи щодо забезпечення безпеки виробництва стосуються абсолютно всіх співробітників, то відповідальним за створення системи та загальне керівництво процесом є перший керівник підприємства, а за координацію роботи різних служб і підрозділів та за функціонування системи — його заступник (технічний директор, головний інженер).

Підписуючи документи системи (положення та настанова із СУОП, стандарти підприємства, інструкції з охорони праці), керівник підприємства бере на себе відповідальність за їх реалізацію та успішне функціонуван-

ня. Охорона праці стає частиною корпоративної культури підприємства та однією з ключових її цінностей.

Керівники та фахівці середнього рівня управління повинні забезпечувати залучення всього персоналу до виконання конкретних, чітко визначених функцій. Кожен працівник має бути зацікавлений у цій роботі та мати

можливість брати участь у діяльності, пов'язаній із забезпеченням безпеки праці. Одним із важливих інструментів створення нової позитивної культури охорони праці є політика у сфері охорони праці, розроблена за участю якомога ширшого кола працівників підприємства.

Система управління охороною праці на всіх рівнях має бути гнучкою, передбачати і забезпечувати регулярний, щоденний контроль за персоналом, постійно удосконалюватися.

2. ПОЛІТИКУ КЕРІВНИЦТВА У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАЦІ ПОВИНЕН ЗНАТИ КОЖНИЙ ПРАЦІВНИК ПІДПРИЄМСТВА

Ця політика має активно пропагуватися як основний документ і постійно удосконалюватися. Важливо, щоб вона була доведена до відома кожного працівника, була йому зрозумілою і виконувалася. Необхідно відмовитися від гасел і закликів, а орієнтуватися у роботі на чітко заплановані заходи з охорони праці. Без цього поведінкові аспекти безпеки не будуть достатньою мірою взяті до уваги, а безпека відійде на задній план, тоді як інші виробничі проблеми в умовах кризи здаватимуться більш невідкладними.

3. НАШ ДЕВІЗ: «БЕЗПЕКА — СКРІЗЬ. БЕЗПЕКА — ЗАВЖДИ. БЕЗПЕКА — В УСЬОМУ»

Варто зазначити, що відданість керівництва підприємства питанням охорони праці не можна виміряти, але завжди видно, коли вона є і коли її немає. У загальному вигляді мету такої відданості безпеці сформульовано в девізі «Безпека — скрізь. Безпека — завжди. Безпека — в усьому».

Безпеку слід розглядати як важливу сферу діяльності, сумісну з іншими виробничими завданнями. Керівництво підприємства повинно однозначно вважати й підтверджувати своїми діями, що безпека має таке саме значення, як ціна, продуктивність, якість продукції та людські стосунки.

Усі посадові особи та керівники підприємства повинні демонструвати наочну й активну відданість принципам безпеки, усіляко сприяти участі працівників у поліпшенні результатів діяльності з охорони праці.

4. ВИЗНАЧАЄМО ФУНКЦІЇ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ І ПОВНОВАЖЕННЯ КОЖНОГО ПРАЦІВНИКА В ПИТАННЯХ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Ефективне впровадження СУОП може бути досягнуто лише за активної участі всіх працівників підприємства. Воно має базуватися на чіткому розподілі функцій, відповідальності та повноважень у питаннях охорони праці між його керівниками, посадовими особами, фахівцями та працівниками. Цей розподіл має бути закріплений у відповідному положенні про СУОП, з яким мають бути ознайомлені всі працівники підприємства. Крім того, функції, обов'язки, повноваження та відповідальність у питаннях охорони праці посадових осіб мають бути внесені до їх посадових інструкцій. Під час здійснення цього розподілу слід враховувати, що кожний рівень управління підприємством виконує свою роль і має свої специфічні види відповідальності та повноважень.

Перша особа підприємства відповідає за політику у сфері охорони праці, проявляє лідерство у вирішенні цих проблем і зацікавленість у реалізації своєї політики, для чого й створює СУОП, яка стає частиною системи управління підприємством, визначає конкретні цілі й завдання, розробляє концепцію (філософію) у сфері охорони праці, формує культуру охорони праці на своєму підприємстві.

Роль керівників середнього рівня — забезпечення безпеки робіт, контроль за виконанням усіма працівниками структурного підрозділу завдань і вимог охорони праці, стимулювання виконання всіх процедур і заходів, що забезпечують безпеку працівників. Покарання (за невиконання доручень, недодержання вимог тощо) має бути адресним. Керівники середнього рівня забезпечують зв'язок між різними виробничими службами та групами підрозділу (технологами, механіками, енергетиками тощо) щодо вирішення питань охорони праці, інформують їх і керівництво підприємства про хід вирішення проблем.

Оцінка позитивного внеску робітників, майстрів, начальників дільниць у підвищення рівня безпеки має передбачати різні форми заохочення. Одночасно слід не допускати вжиття заходів щодо покарання всіх без винятку служб і груп працівників за нещасні випадки, аварії, інші події для тих осіб, які не мають до них прямого стосунку.

Це дає змогу створити в організації клімат довіри, соціального партнерства, відчуття турботи, чого особливо потребують майстри і робітники, від яких багато в чому залежить забезпечення безпеки, додержання дисципліни та порядку на робочих місцях.

Керівництво підприємства повинно забезпечити розуміння та усвідомлення всіма працівниками підприємства їхніх обов'язків, прав і відповідальності в питаннях промислової безпеки та охорони праці.

5. НАВЧАННЯ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ МАЄ БУТИ ОБОВ'ЯЗКОВИМ, НЕФОРМАЛЬНИМ І ВІДПОВІДАТИ ВИМОГАМ ТИПОВОГО ПОЛОЖЕННЯ

Найбільш важливим результатом навчання з питань охорони праці має стати засвоєння та усвідомлення тими, хто навчається, принципу першочерговості особистої відповідальності за своє здоров'я та безпеку, викорінення небального ставлення до питань охорони праці.

Фахівці та посадові особи підприємства повинні проявляти якості лідерів у питаннях безпеки. Звідси виникає першочергова необхідність навчання їх цим якостям, принципу відданості безпеці, зацікавленості у постійному оволодінні працівниками новими знаннями та навичками у сфері охорони праці.

Усі види навчання, передбачені НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці», мають проводитися неформально, у реальності, а не на папері та в обов'язковому порядку закінчуватися перевіркою знань шляхом іспиту або опитування. Це стосується й інструктажів. Досвід свідчить, що майстер (начальник дільниці) витрачає на таке опитування лише 30–40 хвилин раз на квартал, але при цьому рівень знань працівників залишається високим.

6. РОЗРОБЛЯЄМО ПРОГРАМУ МОРАЛЬНОГО ТА МАТЕРІАЛЬНОГО ЗАОХОЧЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ

Найважливішим в управлінні безпекою є мотивація працівників. Необхідно усунути будь-які ситуації, що «обкрадають» робітників, фахівців і керівників, позбавляючи їх можливості пишатися своєю працею. Працівників, які не порушують правила

безпеки, слід заохочувати на протиположну поширеній практиці озвучувати тільки випадки порушень або травми. Також слід вживати заходи для створення на підприємстві та підтримки такого клімату, в якому нагорода за безпечну працю відповідає бажанням і потребам усіх працівників.

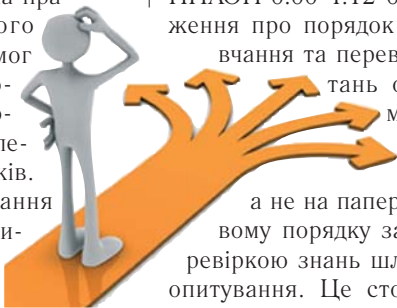
На підприємстві має бути розроблена програма матеріального заохочення працівників за активну участь і досягнення у сфері охорони праці. Положення цієї програми мають бути доведені до відома кожного працівника підприємства і неухильно виконуватися.

Дослідження в Росії та інших країнах показали, що реалізація такої програми на підприємстві не пов'язана з необхідністю витрачати додаткові кошти. Навпаки, коштів на заохочення працівників за високі результати у сфері безпеки знадобиться удвічі менше, ніж щорічні витрати на різні види компенсацій та ліквідацію наслідків аварій та нещасних випадків. Але головне полягає в тому, що досягнення високих показників у сфері безпеки допоможе підприємству підвищити продуктивність праці за рахунок підвищення ефективності та безаварійності виробництва.

7. УДОСКОНАЛЮЄМО СИСТЕМУ КОНТРОЛЮ, АУДИТУ СТАНУ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Необхідно розробити та впровадити відповідний акт підприємства, в якому буде визначено порядок здійснення контрольно-наглядової діяльності, на підставі якого слід буде сформувати цілісну всеосяжну систему, яка характеризуватиметься багатоступінчастістю, поліваріантністю (різні напрями виробничої діяльності та різні рівні — управлінський, організаційний та виконавський) і безперервністю (щозмінно, щодня, щомісяця, щокварталу) контрольно-наглядових заходів і дій, що здійснюються службами самого підприємства, відомчими та державними органами. Зважений аналіз результатів цього контролю та адекватні коригувальні дії дадуть змогу плавно перейти від нагляду за об'єктами до нагляду за функціонуванням систем управління безпекою на підприємстві, ефективність якого підтверджуватиметься аудитом.

Новий підхід до формування СУОП на підприємстві, зокрема до здійснення контрольно-наглядової діяльності, має ґрунтуватися на принципах доступності, відкритості, гласності. Це означає: загальнодоступність даних про

стан умов та охорони праці, відкритість роботи контролюючих органів, інформування всіх працівників про події (аварії, інциденти, мікротравми, нещасні випадки, професійні захворювання), створення умов, що сприяють участі в управлінні безпекою праці всіх працівників підприємства.

8. БУДЬ-ЯКИМ ВИРОБНИЧИМ ЗМІНАМ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПОВИННА ПЕРЕДУВАТИ ЇХ ЕКСПЕРТИЗА НА ВІДПОВІДНІСТЬ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИМ АКТАМ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

Поняття «зміна» включає перепроєктування виробничих об'єктів, розробку та впровадження нових технологій, засобів виробництва та колективного захисту працюючих, зміни в устаткуванні, спорудах, складі речовин, які використовуються, і застосування нових матеріалів, виконання експериментальних і ремонтних робіт, зміну в структурі управління тощо.

Згідно з вимогами ст. 21 Закону «Про охорону праці» здійсненню зазначених змін має передувати експертиза робочого проекту або робочої документації на їх відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці. Фінансування цих робіт може здійснюватися тільки після одержання позитивних результатів експертизи.

На підприємстві необхідно розробити відповідну процедуру управління змінами, спрямовану на додержання вимог цієї статті Закону та розподіл відповідальності між керівниками підприємства на різних етапах її виконання. У цій процедурі аналогічним чином мають бути відображені підходи до одержання дозволу на виконання робіт і експлуатацію устаткування підвищеної небезпеки, а також технологічних процесів, устаткування, хімічних речовин та іншої небезпечної продукції, придбаних за кордоном.

9. УСЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-АДМІНІСТРАТИВНА СИСТЕМА МЕНЕДЖМЕНТУ МАЄ БУТИ ЗАДОКУМЕНТОВАНА ТА ПОСТІЙНО ВДОСКОНАЛЮВАТИСЯ

Головні ланки адміністративної системи менеджменту мають бути ретельно опрацьовані, описані у відповідних документах: структура управління, штатний розпис, положення про підрозділи та служби, про СУОП та всі її процедури, посадові інструкції, маршрутні карти руху до-

кументообігу, форми документів, необхідних для виконання всіх процедур цього документообігу, а також формування нових трудових відносин у колективі, мотивація персоналу.

Усі зміни, що відбуваються на підприємстві, мають бути відразу ж відображені у відповідних документах та актах.

10. РЕГУЛЯРНО ПРОВОДИМО ПОВЕДІНКОВИЙ АУДИТ БЕЗПЕКИ

У виробничій практиці давно зарекомендував себе такий метод залучення працівників до контролю забезпечення безпеки, як багатоступінчастий контроль за станом охорони праці. Проте фахівці закордонних фірм і компаній, які в діяльності

щодо забезпечення безпеки на виробництві основну увагу концентрують на правильності поведінки людей і виконанні ними заходів безпеки, рекомендують ввести до положення про СУОП підприємства відповідну методику — аудит поведінки. Його суть полягає в тому, що виявляються не лише технічні порушення, а й порушення вимог інструкцій з охорони праці тими працівниками, для яких вони розроблені. У більшості випадків виявляється, що такі порушення стали звичними і працівники не вважають їх порушеннями, оскільки з ними досі нічого негативного не сталося. Поведінковий аудит спрямований на виявлення і виключення відхилень, спричинених неправильною, невідповідною і (чи) небезпечною поведінкою персоналу, і сприяє закріпленню правильної поведінки. Він не виключає інші види контролю, що застосовуються на підприємстві.

Якщо під час проведення поведінкового аудиту встановлено, що працівник виконує небезпечну дію, то його робота призупиняється і з ним обговорюється, як слід виконувати цю роботу безпечно. При цьому необхідно акцентувати увагу на можливих наслідках його небезпечних дій, а не коментувати те, як він виконував роботу. Також у нього варто запитати, що ще потрібно зробити (провести навчання, збори з охорони праці тощо), щоб запобігти подібним небезпечним діям.

Аналіз результатів аудиту, як і будь-якого іншого виду контролю, — ключова ланка в удосконаленні управління охороною праці, оскільки дає змогу виявляти частоту небезпечних дій (умов, ситуацій), що відбуваються на конкретних ділянках або видах робіт, і оцінити ймовірність настання нещасного випадку. Таким чином, виявляється необхідність і місце вжиття додаткових заходів безпеки, а також внесення відповідних змін до окремих процедур управління безпекою.

11. ПРИ ЗАКУПІВЛІ УСТАТКОВАННЯ ТА ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ОРІЄНТУЄМОСЯ НА ЇХ БЕЗПЕКУ, НЕШКІДЛИВІСТЬ І ЗАХИСНІ ВЛАСТИВОСТІ, А НЕ НА МІНІМУМ ВИТРАТ

Державна політика у сфері охорони праці спрямована на створення належних безпечних і здорових умов праці, запобігання нещасним випадкам і професійним захворюванням і базується на принципах пріоритету життя та здоров'я працівників. Тому під час вибору устаткування або засобів індивідуального захисту, які закуповуються, роботодавець повинен, насамперед, думати про їх безпеку і нешкідливість, захисні властивості, а потім уже про мінімізацію витрат. Забезпечення працівників підприємства засобами індивідуального захи-

сту має бути організовано згідно з вимогами НПАОП 0.00-4.01-08 «Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту».

12. УДОСКОНАЛЮЄМО КОЖНУ ПРОЦЕДУРУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ

Щоб удосконалювати процедури забезпечення безпеки, потрібно їх спочатку створити. Приймаючи рішення про документування процедури, необхідно керуватися принципом: «Щоб бути впевненим, що процедура виконуватиметься всіма працівниками однаково безпечно, потрібно її задокументувати. А задокументована процедура повинна виконуватися». Крім того, задокументованість процедури дає змогу контролювати, чи правильно вона виконується персоналом.

13. ПОСТІЙНО СТАВИМО ЦІЛІ Й ДОБИВАЄМОСЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ

Цілі підприємства у сфері охорони праці мають бути спрямовані на реалізацію її політики у цій галузі та постійне вдосконалення СУОП. Це прогнозовані та заплановані результати, які мають бути досягнуті підприємством відповідно до політики, спрямованої на послідовне поліпшення умов та охорони праці, що розробляється на підставі інформації про функціонування СУОП, результатів оцінки ризиків і виявлених невідповідностей. Цілі визначають те, що треба виконувати, а завдання — рівень виконання у встановлений період часу.

Досягається це шляхом:

- ✓ проведення експертизи та опосвідчення устаткування, будівель і споруд, а також проектів будівництва, реконструкції, модернізації та ліквідації об'єктів;
- ✓ виконання робіт з відновлювального та капітального ремонту устаткування, будівель і споруд, спрямованого на відновлення їх ресурсу;
- ✓ проведення атестації робочих місць за умовами праці;

- ✓ виконання заходів щодо усунення невідповідностей, зазначених у приписах державних органів нагляду;
- ✓ виконання заходів щодо усунення невідповідностей за результатами внутрішнього та зовнішнього аудитів тощо.

14. РОЗРОБЛЯЄМО МЕТОДИКУ ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ РОБОТИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАЦІ

На підприємстві має бути розроблена чітка й зрозуміла кожному працівникові система оцінки результативності діяльності з охорони здоров'я та безпеки праці, ефективності функціонування та результативності СУОП, якості й повноти виконання конкретними працівниками своїх обов'язків з охорони праці, відхилень досягнутих показників від необхідних або запланованих величин. Така методика дасть змогу порівнювати роботу з охорони праці різних підрозділів та окремих працівників.

Показники, що характеризують роботу організації з охорони праці, можуть бути найрізноманітнішими.

15. ПЕРЕХОДИМО НА ІНТЕГРОВАНЕ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ, ЕКОЛОГІЧНОЮ ТА ПРОМИСЛОВОЮ БЕЗПЕКОЮ

В умовах економічної кризи, коли виділяється значно менше коштів на запобіжні заходи у сфері охорони праці та в інших напрямках, щоб не знижувати рівень безпеки виробництва необхідно переходити на розробку та впровадження інтегрованих систем управління охороною праці, промисловою безпекою та екологією, тобто вирішувати ці проблеми комплексно. Це дасть змогу значно знизити витрати на розробку окремих систем управління за цими напрямками, скоротити кількість документів за системами, що розробляються, видів аудитів і витрат на їх проведення тощо, а також спростити розуміння фахівцями та персоналом документів, які регламентують процедури забезпечення безпеки та нешкідливості виробництва.

За матеріалами Інтернету
підготував **Олег Моїсєнко**, власкор

ТОВ “УЧБОВИЙ КОМБІНАТ “СЛАВУТИЧ” проводить:

НАВЧАННЯ ТА ПЕРЕВІРКУ ЗНАЙ
КЕРІВНИКІВ ТА СПЕЦІАЛІСТІВ НА ЗНАННЯ:

- ▶ Правил безпеки систем газопостачання України;
- ▶ Правил будови та безпечної експлуатації: вантажопідіймальних кранів, підйомників, ліфтів, котлів, посудин, що працюють під тиском, трубопроводів пари і гарячої води;
- ▶ Правил ТЕ теплових установок і мереж;
- ▶ Правил ТБ при експлуатації тепловикористовуючих установок і теплових мереж;
- ▶ Правил БЕ і ТЕ електроустановок споживачів (група II–V з електробезпеки);
- ▶ Правил будови та безпечної експлуатації стаціонарних компресорних установок, повітропроводів і газопроводів;
- ▶ Правил ТБ в будівництві;
- ▶ Правил ОП на автомобільному транспорті;
- ▶ Правил безпечної роботи з інструментом та пристосуванням;
- ▶ Правил охорони праці для підприємств і організацій поліграфічної промисловості; СНиП III-4-80 “Техніка безпеки в будівництві”;
- ▶ Правил з охорони праці під час виконання робіт на висоті;
- ▶ Правил безпеки при виробництві, зберіганні, транспортуванні та застосуванні хлору;
- ▶ Правил будови і безпечної експлуатації ескалаторів;
- ▶ Правил безпечного виконання робіт при зведенні об'єктів з монолітного бетону і залізобетону;
- ▶ Правил будови і безпечної експлуатації фреонових холодильних установок;
- ▶ Правил будови і безпечної експлуатації аміачних холодильних установок;
- ▶ Правил безпеки при експлуатації магістральних газопроводів;
- ▶ Правил технічної експлуатації та безпечного обслуговування обладнання АГНС.

03062. м. Київ, пр. Перемоги, 67
а/с 59 (ст. м. “Нивки”)
Тел.: 451-00-47, 205-36-77

www.slav.in.ua

НАВЧАННЯ БЕЗПЕЧНИХ МЕТОДІВ ТА ПРИЙОМІВ ВИКОНАННЯ
РОБІТ ПРИ ЕКСПЛУАТАЦІЇ, ОБСЛУГОВУВАННІ ТА ВИКОНАННІ
РЕМОНТНИХ РОБІТ НА ОБ'ЄКТАХ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ:

- ▶ посудини, що працюють під тиском;
- ▶ димові та вентиляційні канали;
- ▶ аміачно-холодильні установки;
- ▶ газонебезпечні та вогневі роботи;
- ▶ самопідймальні колиски;
- ▶ використання перекису водню;
- ▶ роботи на висоті з використанням спеціальних страховальних засобів;
- ▶ газове господарство та ін.

ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ З ПРИСВОЄННЯМ
КВАЛІФІКАЦІЇ ЗА ПРОФЕСІЯМИ:

- ▶ оператор АЗС, оператор ГРС, оператор котельні;
- ▶ слюсар з експлуатації та ремонту газового устаткування;
- ▶ слюсар з ремонту технологічних установок; машиніст технологічних компресорів;
- ▶ машиніст компресорних установок; машиніст холодильних установок;
- ▶ машиніст крана (кранівник); машиніст крана автомобільного, стропальник, водій навантажувача, ліфтер;
- ▶ електрозварник (атестація дипломованих зварників); електрогазозварник, газорізальник; наповнювач балонів та ін.

ПОЖЕЖНО-ТЕХНІЧНИЙ МІНІМУМ

Ліцензія Міносвіти України № 270654 від 02.07.2013 р.

Реклама

Марія Дроздюк,
експерт

У нинішній економічній ситуації підприємства проявляють усе більший інтерес до аутсорсингу. Читайте про те, що таке аутсорсинг охорони праці, про його плюси та мінуси, а також про те, якими підприємствами він затребуваний і як правильно обрати аутсорсингову компанію.

Аутсорсинг – орієнтація на результат

ВІДДАЙ ТОМУ, ХТО РОБИТЬ КРАЩЕ

Слово «аутсорсинг» (від англ. outsourcing) означає застосування зовнішнього джерела або ресурсу. У сучасному трактуванні це передавання компанії на підставі договору певних бізнес-процесів або виробничих функцій на обслуговування іншій організації, що спеціалізується в даній сфері. Головний принцип аутсорсингу: «залишаю за своєю компанією тільки те, що роблю краще інших, віддаю зовнішньому підряднику те, що він робить краще за інших».

Основна мета аутсорсингу – підвищення ефективності ведення бізнесу, поліпшення якості другорядних функцій компанії, оптимізація різного роду процесів. Найбільш розповсюджені сфери його застосування – клінінг (прибирання), юридичний і бухгалтерський аутсорсинг, організація харчування співробітників, перевезення, технічне обслуговування устаткування, забезпечення охорони та безпеки, IT-аутсорсинг, ведення кадрового діловодства. Останнім часом активніше на аутсорсинг стали передавати також функції створення і підтримки системи управління охороною праці (СУОП).

Нагадаємо, що відповідно до Закону «Про охорону праці» роботода-

вець створює службу охорони праці на підприємствах із загальною чисельністю персоналу понад 50 осіб. Підприємства, які мають право скористатися зовнішнім ресурсом для організації охорони праці та її супроводу, можна умовно розділити на дві групи. До першої групи входять підприємства з чисельністю працівників 20–50 осіб. Таким підприємствам законодавчо дозволено покласти функції інженера з охорони праці на сумісника. До другої входять підприємства з чисельністю працівників менше 20 осіб. Такі організації мають право залучати спеціаліста за сумісництвом. У першому випадку компанія-аутсорсер надає свого спеціаліста, якого оформляють юридично в штат компанії-замовника. У другому випадку аутсорсинг здійснюється на підставі договору між компанією-аутсорсером і компанією-замовником.

На аутсорсинг можна передавати як управління всією системою охорони праці, так і окремими її функціями. Все залежить від того, що необхідно замовникові. Стосовно часткового аутсорсингу, то це може бути аудит СУОП, розробка окремих положень і/або інструкцій, наказів, організація проведення ме-

доглядів, інструктажів, складання графіків, супровід перевірок, розслідування нещасних випадків тощо. На думку спеціалістів передавання на аутсорсинг організації всієї системи управління охороною праці є вигіднішою. Насамперед з точки зору фінансових витрат, ефективності та відповідальності за результати СУОП.

ПРОПОЗИЦІЙ БАГАТО. ВИБИРАЄМО КРАЩУ

Законодавство України не передбачає наявності якого-небудь дозволу або ліцензії у компанії, що надає послуги аутсорсингу з охорони праці. Найбільш оптимальний варіант для вибору підрядника таких послуг – проведення тендера. Компанія-замовник отримує повний перелік запропонованих аутсорсерами послуг, порівнює їх обсяг та зміст і обирає найбільш прийнятний, фінансово обґрунтований варіант. Щоб не помилитися з вибором, слід також запросити дані, що підтверджують рівень кваліфікації співробітників, з якими підприємство буде працювати. Бажано, щоб досвід їхньої роботи (стаж) становив не менше трьох років. Поцікавтеся, чи пройшли вони відповідне навчання. Якщо так, запитайте, чи є у них посвідчення.

Також бажано зателефонувати до організацій, яким компанія-аутсорсер надавала(є) послуги, і почути відгуки про діяльність компанії.

Аналізуючи пропозиції аутсорсерів, замовник повинен звернути увагу на перелік послуг, який має включати:

- розробку положень з охорони праці та пожежної безпеки;
- розробку інструкцій з охорони праці та пожежної безпеки (загальних);
- розробку інструкцій з охорони праці на кожну одиницю устаткування та вид робіт;
- розробку інструкцій з охорони праці за спеціальностями і посадами;
- розробку програм інструктажів з охорони праці та пожежної безпеки;
- організацію та проведення всіх видів інструктажів;
- розробку інструкцій з евакуації співробітників і матеріальних цінностей на випадок пожежі (за об'єктами);
- розробку порядку дій на випадок пожежі;
- оформлення та ведення всіх необхідних журналів;
- розробку положень для внесення змін у посадові та робочі інструкції;
- організацію проведення медичних оглядів;
- складання графіків проходження повторних інструктажів, медоглядів тощо;
- список інших документів (залежно від специфіки діяльності компанії).

Безумовно, це далеко не всі складові СУОП, але без зазначених послуг вибудовувана система управління охороною праці не буде повною.

Укладаючи договір на аутсорсинг, необхідно прописати конкретний перелік того, що буде виконувати підрядник, із твердою прив'язкою до календарного плану, за недотримання якого слід передбачити штрафні санкції. Це саме стосується і відповідальності за правильність розробки та підтримки функціонування СУОП, що також має бути прописано в договорі. Спеціалісти рекомендують, враховуючи той факт, що згідно з законодавством відповідальність за створення безпечних робочих місць несе роботодавець, він же — замовник послуг, у договорі прописувати фінансову відповідальність аутсорсеру, дзеркальну тій, до якої можуть залучити роботодавця у разі виявлення якоїсь невідповідності. Наприклад, відсутності яких-небудь документів з охорони праці або інших порушень.

Замовник повинен ясно розуміти, що аутсорсинг охорони праці вимагає постійної двосторонньої взаємодії. **Неприпустимо обмінятися інформацією, підписати договір і благополучно забути про його існування й свою роль у цьому процесі взаємодії. Наймаючи аутсорсинго-**

ву компанію, замовник повинен визначити відповідального працівника, який буде постійно комунікувати з представником підрядника, а також надавати всю необхідну інформацію, оновлювати її та повідомляти про всі зміни в роботі, дотримуючись погоджених строків.

ПРО РИЗИКИ ТА ПЕРЕВАГИ

Недоліки аутсорсингу здебільшого пов'язані з помилками при виборі аутсорсингової компанії. Наприклад, замовник звернувся до послуг ненадійного підрядника, який (у силу різних причин) припинив свою діяльність, а значить — і обслуговування вашої організації. Не можна відкидати певний ризик передавання інформації стороннім компаніям. Можливий також варіант, коли співробітники компанії-аутсорсера показали себе недостатньо компетентними та професійними. Щоб уникнути подібних проблем, потрібно дуже серйозно поставитись до вибору компанії-аутсорсера.

Однак, обравши компетентного та кваліфікованого підрядника, компанія-замовник одержує ряд переваг, яких досягти нелегко, організовуючи систему охорони праці на підприємстві самостійно. Це зменшення витраток на охорону праці, економія часу та внутрішніх ре-

КОМЕНТАР

Андрій Чміленко,
начальник відділу охорони праці
HR-провайдера Smart Solutions

Можна виділити два вагомні та різні за характером надання послуг види аутсорсингу в сфері охорони праці. Перший — договори між двома юридичними особами, спрямовані на виконання функцій служби/відділу охорони праці для організації з кількістю працівників до 20 осіб. Другий — розробка документів з охорони праці, надання консультацій, загальний контроль з боку представників обох сторін за здійсненням заходів безпеки тощо для організації з кількістю працівників понад 50 осіб.

На посаду спеціалістів, що надають аутсорсингові послуги з охорони праці, компанія-аутсорсер, як правило, приймає осіб з вищою або професійною (технічною) освітою і досвідом роботи, які мають організаторські здібності та вміють працювати з людьми, а також тих, які пройшли спеціальне навчання і їх уміння й навички підтверджені виданими їм посвідченнями, що дають право організовувати систему управління охороною праці та здійснювати контроль за дотриманням законодавчих і нормативно-правових актів з охорони праці. Як результат, компанія-аутсорсер має кваліфікованих, досвідчених, атестованих спеціалістів, базу документів, успішний досвід їх впровадження.

Обираючи компанію-аутсорсера, насамперед необхідно звернути увагу на її ресурсні можливості, досвід, авторитет, доступність в інформаційному полі, перелік послуг. Згідно з договором обов'язки розподіляються наступним чином: за-

мовник усе доручає виконавцю, а виконавець зобов'язується надати зазначені види послуг у відповідності до умов договору; в процесі виконання робіт виконавець інформує замовника про стан виконаних робіт; завершення робіт супроводжується підписанням обома сторонами акта приймання виконаних робіт. Під час надання послуг до договору може бути внесено зміни (за згодою сторін), приміром, підписання додаткової угоди.

У випадку порушення законодавчих і нормативних актів з охорони праці, під час настання нещасного випадку на робочому місці та в робочий час відповідальність, згідно з діючим законодавством, несуть: роботодавець; керівник підрозділу, службовий обов'язок якого — забезпечення безпечних умов праці та навчання осіб, які мають допуск на виконання небезпечних робіт; працівники, що порушили вимоги норм і правил з охорони праці. Поширеною помилкою замовника є те, що після укладання договору з підрядником вони вважають, що питання безпеки праці вирішено і можна розслабитися. Завдання аутсорсера — роз'яснити замовникові обов'язки сторін і суть взаємовідносин замовника та підрядника.

В Україні інтерес до аутсорсингу охорони праці зростає. Однак на практиці цей вид послуг оформляється у вигляді договорів про надання послуг або підряду. Для подальшого впровадження та розвитку аутсорсингу необхідно внести зміни в деякі законодавчі та нормативні документи, зокрема до Закону «Про охорону праці» і Кодексу законів про працю. Це дасть можливість розірвати діючі обмеження та існуючі протиріччя, розширити повноваження організацій з надання послуг у сфері охорони праці, а також захистити інтереси усіх сторін.

КОМЕНТАР

Олена Білим,
менеджер проектів ТОВ «Аутстафінг Бізнес Груп»

Найчастіше за послугами аутсорсингу системи управління охороною праці до нас звертаються українські компанії з кількістю працівників до 50 осіб. Зазвичай це компанії, які нещодавно зареєструвалися і тільки починають активну роботу, чи компанії, які давно працюють в Україні, однак з різних причин вони не приділяли належної уваги СУОП. Таким компаніям необхідний аудит з наступною розробкою усіх документів і проведенням інструктажів. Нечасто до нас звертаються підприємства, на яких була проведена перевірка, після якої у них виникла необхідність доробити документи згідно з вимогами перевіряючих.

Деякі компанії обмежуються тим, що замовляють тільки розробку документів для функціонування СУОП. Але є й такі, що укладають також договір на інші послуги, приміром, на інструктаж. І інженер з охорони праці нашої компанії виїжджає на територію замовника, де проводить індивідуальні та групові інструктажі, ознайомлює із загальними інструкціями та положеннями під підпис, видає на руки інструкції з охорони праці під кожну посаду. Все це фіксується у спеціальних журналах. Така пряма робота з питань безпеки сприяє підвищенню відповідальності працівників за дотримання норм і правил охорони праці. В аутсорсингу кожний проект індивідуальний, має свої особливості і тим цікавий. Яких-небудь казусів або непорозумінь зазвичай не буває, оскільки ми намагаємося всі деталі врахувати на стадії обговорення. Якщо ж виникає спірне питання або заперечення з боку замовника, пошук рішення завжди відбувається у формі діалогу. Адже якщо б складною не здавалася ситуація, завжди можна дійти компромісу.

Якщо порівнювати нормативне регулювання в сфері аутсорсингу ще кілька років тому і стан законодавства на сьогодні, то слід відзначити, що відбувся певний прорив. Однак поки прийняті лише загальні норми. Необхідно розробити підзаконні акти, інструкції, порядки, які б детально регулювали й описували ті чи інші процеси і порядок дій. При цьому необхідно врахувати як європейський досвід, так і досвід діяльності таких компаній в Україні. Для того щоб не зарегулювати цю сферу діяльності, щоб аутсорсери мали змогу діяти в законодавчому полі самостійно.

курсів тощо. До того ж спеціалісти аутсорсингових компаній краще мотивовані, завжди орієнтовані на результат і гарантують виконання договірних зобов'язань у повному обсязі та у зазначений строк. Залучені співробітники, як правило, мають багатий досвід у сфері охорони праці, цікавляться останніми досягненнями в цій галузі, регулярно проходять курси підвищення кваліфікації. Вони дорожать своєю репутацією на ринку і їхня якість робіт вище, а строки виконання більш стиснуті.

Важливо, що замовник може чітко проконтролювати, наскільки якісно та вчасно виконуються обумовлені договором роботи. Ну, і найголовніше — це ефективність робіт із забезпечення безпеки праці та охорони здоров'я працюючих. Оскільки підприємство перебуває під пильним оком спеціалістів з охорони праці, ймовірність нещасних випадків і ризиків набуття професійних захворювань помітно зменшується. Як результат, у роботодавця з'являється більше впевненості у безпечних і здоровіших умовах праці, а також часу для того, щоб зосередитися на стратегічних цілях і завданнях із розвитку бізнесу.

Підготував **О. Фандєєв**

ХІV МІЖНАРОДНИЙ ВИСТАВКОВИЙ ФОРУМ ТЕХНОЛОГІЇ ЗАХИСТУ – 2015

ТЕХНОГЕННА БЕЗПЕКА, ЗАСОБИ ЗАХИСТУ ТА РЯТУВАННЯ

ІХ МІЖНАРОДНА СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВИСТАВКА

ПОЖТЕХ - 2015

ТЕХНОЛОГІЇ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ

22-24 вересня

ОРГАНІЗАТОРИ:

Державна служба України
з надзвичайних ситуацій

Міжнародний виставковий центр

ЗА ПІДТРИМКИ

Асоціації "Техногенна безпека
і цивільний захист населення"

Генеральний
інформаційний партнер:
**ОХОРОНА ПРАЦІ
І ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА**

Ексклюзивний
медіа-партнер:
РАДІОСВІДО

Генеральний
медіа-партнер:
ІНТЕРНЕТ

Технічний
партнер:
РІВНІСТЬ

МІЖНАРОДНИЙ ВИСТАВКОВИЙ ЦЕНТР

Україна, м. Київ, Броварський пр-т, 15
М "Лівобережна"

☎ (044) 201-11-64, 201-11-63
e-mail: protech@iec-expo.com.ua
www.iec-expo.com.ua,
www.tech-expo.com.ua

Очевидне – неймовірне

Володимир Терещенко,
собкор

Відгадайте загадку:
кабіна рухається вгору
та вниз і перевозить людей
і вантажі, але не ліфт.

У територіальному управлінні Держгірпромнагляду у Київській області та м. Києві наприкінці січня було проведено виробничу нараду з безпечної експлуатації вантажопідіймальних механізмів і профілактики травматизму на підприємствах торговельної мережі столиці. Основний привід — зростання травматизму, у тому числі й смертельного, у соціально-культурній сфері та торгівлі. Якщо в цілому по Києву торік спостерігалось зниження загального травматизму на 14%, а смертельного на 5%, то СКС і торгівля допустили зростання загального травматизму на 15%, а смертельного — на 36%!

Так, найбільшу кількість нещасних випадків у 2014 році зафіксовано на ПП ВАТ «МакДональдз», на якому працює майже 5,5 тисяч осіб (81 філія в Україні, з них 30 — у Києві). Але особливу увагу на нараді було приділено травматизму на підприємствах торгівлі, зокрема подіям, що пов'язані з обривом так званих малих ліфтів.

Що це за малі ліфти і чим вони небезпечні? На підприємствах, в установах і житловому фонді для переміщення по вертикалі вантажів і людей використовуються ліфти, які відповідають вимогам відповідних нормативно-правових актів і виготовлені на підприємствах, які мають дозвіл на їх виробництво. У той же час у великих супермаркетах Київської області та Києва повсюдно використовують підіймальні механізми, виготовлені й експлуатація яких не регламентована ніякими нормативами. Ці підіймачі комплектуються з несертифікованих вузлів і елементів. А їх виробники (до речі, вітчизняні) задля спрощення

процедури оформлення документів на виготовлення, випробування, постачання на ринок, монтаж і експлуатацію називали цей вертикальний вид транспорту тельферним підйомником. Відмінність останнього від ліфта — *переміщення ним вантажів без людей*. Але це правило в українських умовах не працює. Свідчення тому — нещасний випадок, що стався у торговельній мережі ТОВ «ЕКО», який призвів до смерті працівника. Тут мали місце граничне зношення тягового канату та його обрив.

Але чому, запитаєте ви, цей підіймальний механізм згадувався в матеріалах розслідувань як **малий ліфт**? Адже за документами його виробника — ТОВ «СРБУ» Промекс-ліфт — ця машина проходить як тельферний підйомник ГП 100, зроблений у 2013 році. Справа в тому, що виготовлено це чудо техніки,

малий вантажний ліфт, і на нього поширюється Технічний регламент безпеки машин, затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 62 від 30.01.2013. Така техніка повинна реєструватися в органах держнагляду як машина/механізм підвищеної небезпеки. Але якби цей ліфт оглянули фахівці, то його б як мінімум не допустили

до експлуатації. Тому що:

- ⇒ його кабіна не обладнана уловлювачами;
- ⇒ для підвіски кабіни не використані два канати;
- ⇒ діаметр тягового канату становить 5,1 мм при нормі не менш 8мм;
- ⇒ зміст експлуатаційних документів не відповідає ГОСТ 12.2.003-91 «ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности». І багато-багато чого іншого.

ДОВІДКА

Тельферний підйомник — це різновид підіймального устаткування, яке використовується для переміщення вантажів без людей і не потребує реєстрації в органах технагляду. Це підіймальне обладнання не є ліфтом або будівельним підйомником.

про що було записано в його паспорті, відповідно до неіснуючого документа — **«Правила будови і безпечної експлуатації підйомних механізмів України»**. Такого НПАОП в Україні немає. Інспекторами не було виявлено жодного документа, який би підтверджував правомірність проектування, виготовлення, випробування й постачання подібної техніки на внутрішній ринок. Не були документально підтверджені й гарантії якості та безпечної експлуатації продукції.

А от відповідно до ДСТУ 3552-97 «Ліфти пасажирські та вантажні. Терміни та визначення», ця машина підпадає під визначення ліфт, а точніше

Можна, безумовно, перекласти всю провину на виробника, але й сама організація — власник машини не спромоглася видати наказ про призначення відповідального за безпечну експлуатацію цього підіймального механізму. У цьому випадку — електромеханіка з ліфтів. Не було проведено навчання, перевірка знань і інструктаж співробітників, допущених до обслуговування підйомника. Хтось заощадив час, хтось — гроші, а людське життя обірвалося, як зношений канат.

Щоб запобігти таким випадкам у подальшому, теруправління запропонувало всім суб'єктам господарювання провести внутрішньовідомчі перевірки з метою виявлення незареєстрованих ліфтів і підйомників і доповісти про це в наглядові органи. Але **запропонувати** роботодавцям самим вирішити проблему чи прийти їх **перевірити** — це велика різниця.

До речі, цей випадок — неоране поле для роботи органів ринкового нагляду по всій Україні. Але вони теж, у світлі законодавчої заборони на перевірки суб'єктів підприємництва, сьогодні позбавлені можливості захищати права споживачів.

СТЕРЕЖИСЯ БІДИ, ПОКИ ЇЇ НЕМАЄ

Статистичний аналіз виробничого травматизму в сільському господарстві у 2003–2012 роках

Олег Малихін,
завідувач лабораторії

Олександр Сліпачук,
старший науковий співробітник

ДУ «ННДІПБОП»

Сільськогосподарське виробництво як найважливіша галузь економіки покликане забезпечувати населення продуктами харчування, а промисловість — сировиною. **Докорінна відмінність сільського господарства** від інших галузей полягає в тому, що в ньому тісно переплітаються економічний та природний процеси, тобто **результати господарювання залежать як від працівника й технічного оснащення його праці, так і від природних чинників.**

Головні особливості сільськогосподарської галузі

1. Сезонний характер виробництва визначає нерівномірну зайнятість сільськогосподарських робітників і машин (навесні та влітку завантаження як людей, так і техніки є значно вищим, ніж узимку), а також відмінний від більшості промислових галузей порядок реалізації продукції та формування обігового капіталу.
2. Просторове розосередження сільгоспугідь обумовлює великі обсяги внутрішньогосподарських перевезень вантажів (зерна, кормів, добрив, пального тощо), витрат енергетичних ресурсів і засобів виробництва.
3. Понад 20% валової продукції використовується в подальшому виробничому процесі (насіння, корми, молодняк сільгосптварин і птиці, органічні добрива). Господарствам необхідно мати спеціалізовані приміщення і сховища для зберігання виробничих запасів.
4. Виробництво продукції відбувається в результаті природного функціонування живих організмів — рослин і тварин. Нестандартність предметів праці ускладнює процес виробництва і висуває особливі вимоги до формування для кожного виду продукції окремого комплексу машин. Через це загальна потреба в техніці в сільському господарстві набагато вища, ніж в інших галузях економіки.

Ці та інші особливості сільськогосподарського сектора зумовлюють його високу травмонебезпечність. За кількістю нещасних випадків із року в рік сільгоспвиробництво стабільно посідає 3–4 місце, а за кількістю випадків смертельного травмування — 2–3 місце серед інших галузей.

НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ — ДЛЯ ЗНИЖЕННЯ ТРАВМАТИЗМУ

Разом із тим, згідно з результатами досліджень, протягом останніх років рівень травматизму в сільському господарстві має стійку тенденцію до зниження на тлі зростання обсягів виробництва. За період з 2003 до 2012 р. кількість травмованих в галузі зменшилася більш ніж у чотири рази, а загиблих — майже втричі. Такі дані підтверджує динаміка загального і смертельного травматизму в розрахунку на 1 млрд грн валової продукції сільгоспдприємств (рис. 1); у 2012 р. порівняно з 2000 р. було зареєстровано у 13 разів менше випадків травмування та у 8,5 разу менше випадків смертельного травмування працівників.

Рис. 1. Динаміка загального та смертельного травматизму в розрахунку на 1 млрд грн валової продукції сільгоспдприємств

Сільське господарство — найбільший сектор економіки за кількістю зайнятих працівників, тому, природно, тут реєструється більше, ніж в інших галузях, випадків як загального, так і смертельного травмування. У той же час, якщо взяти значення кількісних характеристик рівня виробничого травматизму, до яких належать коефіцієнти частоти загального ($K_{\text{зг}}$) та смертельного травматизму ($K_{\text{сг}}$), а також коефіцієнт тяжкості травматизму ($K_{\text{т}}$), то в сільському господарстві вони є нижчими, ніж загалом по Україні (табл. 1). Крім того, **коефіцієнт частоти загального травматизму в галузі, як і по Україні в цілому, має стійку тенденцію до зменшення.** Цьому сприяють, зокрема, структурні зміни в сільськогосподарському виробництві, що відбуваються **завдяки автоматизації та впровадженню нових технологій.**

Таблиця 1

**Динаміка кількісних характеристик рівня виробничого травматизму
по Україні та в сільському господарстві**

Роки	$K_{\text{чз}}$		$K_{\text{чс}}$		$K_{\text{т}}$	
	По Україні	У сільському господарстві	По Україні	У сільському господарстві	По Україні	У сільському господарстві
2006	1,18	0,53	0,07	0,04	25,4	22,55
2007	1,08	0,49	0,07	0,05	25,22	21,25
2008	1,02	0,42	0,06	0,04	26,27	21,85
2009	0,86	0,35	0,05	0,03	27,55	23,92
2010	0,82	0,32	0,04	0,04	26,14	18,84
2011	0,76	0,32	0,05	0,04	29,88	21,1
2012	0,71	0,31	0,04	0,04	26,42	20,53
2013	0,62	0,28	0,04	0,04	26,08	25,88

За результатами статистичного аналізу нещасних випадків зі смертельними наслідками встановлено, що протягом останніх років **найбільша кількість працівників сільськогосподарської галузі загинула в результаті пригод (подій) на транспорті**. На цей вид події щороку припадає 30...45% випадків смертельного травмування (табл. 2). Слідом ідуть **падіння потерпілого та дія предметів і деталей, що рухаються, розлітаються, обертаються**. Щороку питома вага потерпілих внаслідок трьох зазначених видів подій, разом узятих, становить від 50 до 75 %.

Таблиця 2

Динаміка розподілу травмованих у сільському господарстві за видами подій

Вид події	Питома вага травмованих по роках, %								
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Пригоди (події) на транспорті	44,3	40,7	33,0	45,0	38,8	37,3	30,0	28,2	40,0
Падіння потерпілого	10,0	17,6	22,9	8,8	12,2	13,6	6,0	12,8	18,2
Дія предметів та деталей, що рухаються, розлітаються, обертаються	8,6	13,2	7,3	11,3	10,2	11,9	12,0	7,7	18,2
Падіння, обрушення, обвалення предметів, матеріалів, породи, ґрунту тощо	5,7	6,6	8,3	7,5	16,3	5,1	12,0	10,3	14,5
Ураження електричним струмом	5,7	6,6	5,5	7,5	2,0	5,1	8,0	12,8	3,6
Пожежа	8,6	4,4	5,5	3,8	4,1	5,1	6,0	2,6	1,8
Дія шкідливих і токсичних речовин	1,4	3,3	0,9	2,5	2,0	3,4	2,0	12,8	1,8
Асфіксія	2,9	0,0	1,8	3,8	0,0	6,8	4,0	2,6	1,8
Утоплення	1,4	1,1	0,9	2,5	2,0	1,7	2,0	0,0	0,0
Вибух	1,4	0,0	1,8	0,0	0,0	0,0	4,0	0,0	0,0
Дія температур	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	3,4	0,0	2,6	0,0
Показники важкості праці	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ушкодження внаслідок контакту з тваринами	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші види	8,6	6,6	11,9	7,5	8,2	6,8	14,0	7,7	0,0
Усього	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Вивчення обставин сільськогосподарського травматизму за останні роки виявило, що основними причинами настання нещасних випадків зі смертельними наслідками (табл. 3) є: із **технічних** — незадовільний технічний стан виробничих об'єктів, засобів виробництва (13,3% усіх смертельно травмованих); із **організаційних** — порушення трудової та виробничої дисципліни (26,2%) та порушення правил безпеки руху (14,5%); із **психофізіологічних** — алкогольне, наркотичне, токсикологічне отруєння (2%).

Таблиця 3

Динаміка розподілу травмованих у сільському господарстві
за основною причиною нещасних випадків

Причини	Питома вага травмованих по роках, %									У середньому
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Технічні										
Конструктивні недоліки, недосконалість засобів виробництва	0,0	4,4	1,9	2,5	4,1	1,7	2,0	0,0	1,8	2,2
Недосконалість технологічного процесу	4,3	1,1	4,7	6,3	2,0	5,1	10,0	10,5	0,0	4,5
Незадовільний технічний стан	22,9	22,0	10,3	15,2	8,2	8,5	8,0	7,9	7,3	13,3
Усі інші технічні причини	4,3	4,4	3,7	3,8	8,2	6,8	4,0	5,3	7,3	5,0
Всього технічні	31,5	31,9	20,6	27,8	22,4	22,0	24,0	23,8	16,4	25,0
Організаційні										
Незадовільне функціонування або відсутність СУОП	2,9	3,3	6,5	5,1	4,1	0,0	4,0	0,0	0,0	3,3
Порушення технологічного процесу	1,4	3,3	4,7	0,0	2,0	3,4	6,0	0,0	1,8	2,7
Порушення вимог безпеки під час експлуатації обладнання, машин, механізмів тощо	0,0	2,2	0,9	12,7	6,1	16,9	2,0	5,3	3,6	5,2
Порушення вимог безпеки під час експлуатації транспортних засобів	5,7	4,4	7,5	0,0	4,1	3,4	4,0	7,9	14,5	5,5
Порушення правил безпеки руху	18,6	17,6	11,2	24,1	14,3	18,6	4,0	5,3	9,1	14,5
Порушення трудової і виробничої дисципліни	15,7	24,2	26,2	20,3	32,7	23,7	32,0	34,2	36,4	26,2
Усі інші організаційні причини	17,1	7,7	15,9	3,8	10,2	8,5	16,0	23,7	12,7	12,7
Всього організаційні	61,4	62,6	73,0	65,8	73,5	74,6	68,0	76,4	78,2	70,2
Психофізіологічні										
Алкогольне, наркотичне, токсикологічне отруєння	2,9	1,1	4,7	7,6	2,0	0,0	4,0	0,0	0,0	2,0
Низька нервово-психічна стійкість	1,4	0,0	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Травмування (смерть) внаслідок протиправних дій інших осіб	0,0	2,2	0,0	1,3	2,0	1,7	4,0	0,0	0,0	1,2
Особиста необережність потерпілого	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,5	0,3
Всього психофізіологічні	4,3	3,3	6,5	8,9	4,1	1,7	8,0	0,0	5,5	4,0
Інші причини	2,9	2,2	0,0	0,0	0,0	1,7	0,0	0,0	0,0	0,8
Усього	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Найбільша кількість смертельно травмованих працівників у галузі припадає на трактористів-машиністів – 25% (рис. 2). До травмонебезпечних груп професій і спеціальностей належать також підсобні робітники – 16% усіх загиблих, кваліфіковані робітники з інструментом та водії – по 11% відповідно.

ПРОМОВИСТІ ВІДСОТКИ

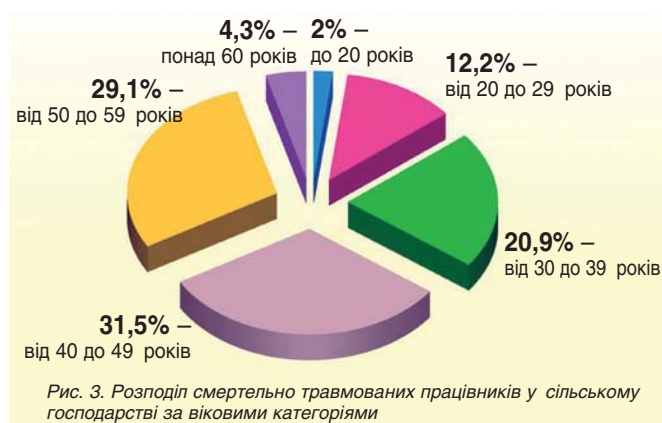
Як правило, найбільша кількість нещасних випадків зі смертельними наслідками реєструється з липня до жовтня – у найінтенсивніший робочий період збирання врожаю та посівної озимих. Помісячний розподіл смертельно травмованих протягом року виглядає так: січень – 4,3%; лютий – 5,2%; березень – 7,4%; квітень – 8,5%; травень – 7,9%; червень – 8,5%; липень – 12,5%; серпень – 14,9%; вересень – 9%; жовтень – 9,4%; листопад – 7,2%; грудень – 5,2%.

Найбільша кількість смертельно травмованих працівників сільського господарства – це люди віком від 40 до 60 років (рис. 3). На категорію до 30 років загалом припадає 14,2% загиблих.

Більш як половина травмованих працівників – майже 62% – мали загальний виробничий стаж понад 20 років. Далі в порядку зменшення йдуть такі категорії: від 10 до 19 років – 21%; від 2 до 9 років – 10,3%; до двох років – 7,1%.

У той же час майже в половині потерпілих – 46,4% – стаж за професією, яку вони мали на момент настання нещасно-

го випадку, не перевищував двох років; 25,3% травмованих мали стаж за професією від 2 до 9 років; 12,8% — від 10 до 19 років; 15,5% — понад 20 років.

Серед смертельно травмованих працівників галузі понад 30% не пройшли навчання або перевірку знань за професією чи видом роботи, під час виконання якої стався нещасний випадок. Вступний інструктаж не пройшли майже 26% потерпілих, первинний — 32,6%, повторний — 16,4%.

У ході вивчення нещасних випадків у сільському господарстві, що сталися з працівниками, які перебували у стані алкогольного сп'яніння, встановлено: у 2005—2013 рр. питома вага таких потерпілих не опускалася нижче ніж 18%, а у 2005 та 2007 рр. досягала майже 40%.

Більш як половина нещасних випадків у сільському господарстві, внаслідок яких одержали смертельну травму понад 66% усіх загиблих працівників, сталися під час експлуатації устаткування, машин і механізмів (табл. 4). Із цього числа більше ніж 70% працівників загинули під час експлуатації таких видів устаткування, як автомобілі (29,7%), трактори (26,9%) та сільськогосподарські машини (14,2%). Необхідно зазначити, що частина такого устаткування (приблизно 16%) перебувала в несправному стані.

Таблиця 4

Розподіл питомих ваг загиблих у сільському господарстві за видами устаткування, експлуатація якого призвела до нещасного випадку

Вид устаткування	Питома вага потерпілих, %			
	Усього	За технічним станом устаткування		Усього
		Справне	Несправне	
Автомобілі	29,7	93,5	6,5	100
Трактора	26,9	78,4	21,6	100
Машини сільськогосподарські	14,2	84,3	15,7	100
Автомобілі спеціалізовані, автопоїзди, автомобілі-тягачі, кузови-фургони, причеми, тролейбуси, автовантажувачі	8,3	90,0	10,0	100
Устаткування технологічне і запасні частини до нього для харчової, м'ясної, молочної та рибної галузей	3,9	79	21	100
Устаткування підіймально-транспортне (крім кранів і конвеєрів)	2,5	77,8	22,2	100
Устаткування енергетичне	2,2	87,5	12,5	100
Трансформатори і трансформаторне устаткування, апаратура високовольтна	2,2	62,5	37,5	100
Машини для тваринництва, птахівництва і кормовиробництва	1,7	66,7	33,3	100
Устаткування підіймально-транспортне (крани)	1,4	100	0	100
Комплектне обладнання напругою до 1000 В	1,1	50,0	50,0	100
Устаткування та оснащення спеціальні для ремонту та експлуатації тракторів і сільськогосподарських машин	0,8	33,3	66,7	100
Устаткування світлотехнічне і вироби електроустановлювальні, лампи електричні	0,6	100	0	100
Устаткування кисневе, криогенне, компресорне, холодильне	0,6	100	0	100
Устаткування і машини будівельні	0,6	100	0	100
Інше	3,3	75,0	25,0	100
Усього	100	84,2	15,8	100

Виходячи з результатів дослідження, більшість нещасних випадків у сільському господарстві стається в результаті порушення законодавства про охорону праці з боку керівників — ця категорія, за статистикою, становить 40%. Другу значну категорію порушників законодавства складають трактористи-машиністи та водії. Загалом на ці три групи професій і спеціальностей припадає 66% усіх порушень, що призвели до нещасних випадків. Далі в порядку зменшення розташувалися представники таких груп професій і спеціальностей: фахівці — 7,1%; підсобні робітники — 6,3%; кваліфіковані працівники з інструментом — 5,7%; сторожі — 4,6%; бригадири — 4,6%; оператори — 2,5%; усі інші — 3,4%.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ФАХІВЦІВ

Статистичні дані, наведені у статті, дають можливість дійти однозначного висновку щодо того, що специфіка сільськогосподарського виробництва прямо впливає на рівень виробничого травматизму. Так, найбільш травмонебезпечним періодом для сільського господарства є III квартал — час збирання врожаю та початку осінніх польових робіт. Тому фахівцям з охорони праці треба пам'ятати, що заходи з профілактики виробничого травматизму слід планувати та проводити напередодні періоду інтенсивних сільськогосподарських робіт, щоби вчасно виявити й усунути порушення

вимог законодавчих і нормативно-правових актів з охорони праці та промислової безпеки. Крім того, особливу увагу слід приділяти таким питанням:

- виконання робіт, пов'язаних із використанням транспорту;
- технічний стан виробничих об'єктів, засобів виробництва;
- дотримання правил техніки безпеки представниками таких професій, як трактористи-машиністи та водії;
- безпечна експлуатація автомобілів, тракторів та сільськогосподарських машин;
- проведення навчання та перевірки знань працівників як за основними професіями, так і за видами робіт;
- проведення необхідних інструктажів з охорони праці;
- дотримання керівниками різного рівня вимог нормативно-правових актів з охорони праці та промислової безпеки.

НПАОП у сільському господарстві, порушення вимог яких призвело до випадків тяжкого та смертельного травмування працівників

- ⇒ НПАОП 01.1-1.01-00 «Правила охорони праці у сільськогосподарському виробництві»
- ⇒ НПАОП 01.2-1.03-08 «Правила охорони праці у птахівництві»
- ⇒ НПАОП 01.2-1.10-05 «Правила охорони праці у тваринництві. Велика рогата худоба»
- ⇒ НПАОП 01.41-1.01-01 «Правила охорони праці під час технічного обслуговування та ремонту машин і обладнання сільськогосподарського виробництва»

Знайди причину нещасного випадку

Продовження. Початок у № 1–2/2015

ВІДПОВІДЬ НА ЗАВДАННЯ № 3

3. Короткі обставини нещасного випадку. Взимку, пересуваючись тротуаром перед входом до адміністративної будівлі на території підприємства, працівник підсковзнувся на льоду і впав. Як результат — перелом руки. **Характеристика місця падіння:** розрахункова кількість пішоходів у робочий час — до 150 на годину; тротуар має удосконалене покриття; ширина тротуару, який не прибирали після снігопаду більш ніж дві доби — 1,5 м; за останні два дні середня температура повітря становила -5°C .

Вид події: падіння потерпілого під час пересування (код 02.1)

Основна причина: незадовільний технічний стан виробничих об'єктів, будівель, споруд, інженерних комунікацій, території: несвоєчасне прибирання снігу та льоду на об'єкті благоустрою — тротуарі, призначеному для проходу до адміністративної будівлі (місця загального користування, клас тротуару III) (код 06.1).

Нормативне посилання:

1. п. 3.8 Державних санітарних норм та правил утримання територій населених місць, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я від 17.03.2011 № 145: «У зимовий період року з метою запобігання утворенню ожеледиці та сприяння її ліквідації необхідно проводити обробку дорожніх покриттів технологічними матеріалами, дозволеними до використання Міністерством охорони здоров'я».

2. Методичні рекомендації з прибирання території об'єктів благоустрою населених пунктів, затверджені наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства від 07.07.2008 № 213:

- п. 6.1 «Прибирання території підприємств, установ, організацій може включати такі заходи: ...своєчасне очищення від снігу та льоду тротуарів, доріжок, посипання їх інертними матеріалами та піщано-сольовою сумішшю»;

- п. 4.3 «Зимове прибирання прибудинкових територій під час снігопаду (зрушення й підмітання снігу) можна виконувати з періодичністю, наведеною у таблиці 5.

Таблиця 5

Рекомендована періодичність виконання зимового прибирання

Клас тротуару*	Рекомендована періодичність (год) за температури повітря, $^{\circ}\text{C}$		Рекомендована періодичність при відсутності снігопаду
	нижче -2	вище -2	
I	через 3	через 1,5	через 3 доби
II	через 2	через 1	через 2 доби
III	через 1	через 0,5	через доби

Для забезпечення безпеки пішоходів сніг під час ручного прибирання вдосконаленого покриття рекомендується прибирати повністю».

* Клас тротуару рекомендується визначати як середню кількість пішоходів на годину, яку отримано в результаті розрахунку кількості пішоходів з 8:00 до 18:00 у смузі руху шириною 0,75 м:

- ⇒ у разі руху до 50 пішоходів на годину — I клас;
- ⇒ у разі руху від 51 до 100 пішоходів на годину — II клас;
- ⇒ у разі руху від 101 пішоходів на годину і більше — III клас.

КОМЕНТАР

1. Дороги та пішохідні доріжки відносяться до елементів благоустрою території, на проектування яких поширюється ДБН Б.2.2-5:2011 «Благоустрій територій», затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства від 28.10.2011 № 259 (набрав чинності з 01.09.2012).

2. «Мінімальну ширину основних пішохідних комунікацій треба приймати 2,25 м, другорядних — 1,5 м, розрахункову ширину — виходячи з потужності пішохідних потоків, але не більш ніж 800 чол./год на 1 м ширини дороги» (п. 7.9 ДБН Б.2.2-5:2011).

3. «Територію підприємств та майданчики для стоянки транспортних засобів треба обладнувати пристроями для збирання та відведення стічних вод, що утворюються внаслідок випадання атмосферних опадів, і спорудами з їх очищення» (п. 7.17 ДБН Б.2.2-5:2011).

4. Роботи з ремонту та утримання об'єктів благоустрою визначають Порядок проведення ремонту та утримання об'єктів благоустрою населених пунктів, затверджений наказом Держжитлокомунгоспу від 23.09.2003 № 154, і Технічні правила ремонту і утримання вулиць та доріг населених пунктів, затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства від 14.02.2012 № 54.

До відома. Однією з проблем під час оформлення акта за формою Н-1 (у разі визнання подібних нещасних випадків пов'язаними з виробництвом) є заповнення п. 6 «Шкідливий або небезпечний фактор та його значення» згідно з ГОСТ 12.003–74 «Опасные и вредные производственные факторы. Классификация». Найбільш вірогідними у цих випадках можуть бути: «разрушающиеся конструкции» (стосовно незадовільного технічного стану дорожнього покриття) — у місцях руху за відсутності перепадів по вертикалі; «расположение рабочего места на значительной высоте относительно поверхности земли (пола)» — у місцях руху за наявності перепадів по вертикалі (наприклад, сходового маршу).

ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ РУБРИКИ

1. Читачі ознайомлюються з обставинами настання нещасного випадку, яких достатньо для визначення основної його причини.
2. До десятого числа місяця, наступного після отримання поточного номеру журналу, необхідно надіслати до редакції (до виходу наступного номера) свої варіанти визначення основної причини нещасного випадку і заходів щодо запобігання йому. Наприклад, можна вписати у ксерокопію форми завдання свої відповіді.
3. Редакція проводить аналіз отриманих від читачів варіантів відповідей і публікує його.
4. Поряд з варіантами відповідей читачів ми будемо публікувати найбільш об'єктивний варіант причин настання нещасних випадків і заходів щодо запобігання їм.
5. Обговорення на сторінках журналу проблем, що виникають під час розслідування подібних нещасних випадків.

ВІДПОВІДЬ НА ЗАВДАННЯ № 4

4. Короткі обставини нещасного випадку. Працівник спускався по стаціонарним металевим сходам з побутового приміщення, розташованого на другому поверсі всередині виробничої будівлі, та оступився і впав з проміжної площадки сходів уперед на бетонну підлогу. Як результат — черепно-мозкова травма з переломом кісток склепіння та основи черепа. **Характеристика сходового маршу.** Призначений для доступу до побутового приміщення, розрахованого на 50 осіб. Сходи — кут нахилу 60°, двомаршеві, відкриті, з проміжною площадкою 2х1,5 м, у кожному марші довжиною 3 м по 13 сходинок однакової форми. Ширина сходового маршу — 0,9 м, висота поручня — 1 м. Ширина кожної проступи — 0,2 м. Висота кожного підступенка — 0,2 м (крім першої сходинок вниз від проміжної площадки, де висота підступенка — 0,3 м). Сходовий марш виготовлений з каркасу та сходинок з металопрокатних профілів (швелера, кутника). Настил сходинок виконаний з рифленого металевих листа.

Вид події: падіння потерпілого під час пересування (код 02.1)

Основна причина: *незадовільний технічний стан виробничих об'єктів, будівель, споруд, інженерних комунікацій, території — невідповідність сходового маршу нормативним вимогам стосовно кута нахилу та параметрів сходинок (ширини проступи) (код 06.1).*

Нормативне посилання: «внутренние открытые лестницы (при отсутствии стен лестничных клеток) должны иметь уклон не более 1:1. Уклон открытых лестниц для прохода к одиночным рабочим местам допускается увеличивать до 2:1» (п. 2.57 СНиП 2.09.02-85* «Производственные здания»); «Усі сходинок в межах маршу і сходової клітки, а також зовнішніх сходів повинні бути однакової геометрії і розмірів по ширині проступи і висоті підйому (п. 12.3.5 ДБН В.2.2-9-2009 «Громадські будівлі»). Згідно з п. 3.1, табл. 3.1 ДСТУ Б В.2.6-52:2008 «Конструкції будинків і споруд». «Сходи маршеві, площадки та огорожі сталеві. Технічні умови» при куті нахилу сходового маршу 60° висота підступенка (кроку сходинок) повинна бути 200 мм, ширина проступи — 300 мм.

КОМЕНТАР

1. Кожна сходинок складається з двох елементів — проступи і підступенку. Їх розміри та співвідношення визначають пропорції і певною мірою ухил сходів. «Усі сходинок в межах маршу і сходової клітки, а також зовнішніх сходів повинні бути однакової геометрії і розмірів по ширині проступи і висоті підйому». «По повздовжніх краях маршів, пандусів, уздовж кромки перепаду висот горизонтальної поверхні більше 0,45 м повинні бути передбачені бортики заввишки не менше 0,05 м для запобігання зісковзуванню ноги, тростини, милиці чи коляски» (п. 12.3.5 ДБН В.2.2-9-2009). Для інвалідів та маломобільних груп населення «ширина проступів має бути: для зовнішніх сходів — не менше 0,4 м; для внутрішніх у будинках і спорудах — не менше 0,3 м; а висота підйому сходинок: для зовнішніх — не більше 0,12 м, для внутрішніх — не більше 0,15 м» (п. Г12, додаток Г ДБН В.2.2-9-2009). Проступи на шляхах руху повинні бути з нековзною поверхнею. Ребро проступи має закруглення радіусом не більше 0,05 м.

Вимоги засобів доступу (зафіксовані сходи або драбини зі східцями) до обладнання, пов'язаного з експлуатацією промислових машин, у разі, коли ці засоби становлять частину машини та доступ до них неможливий безпосередньо з рівня землі або підлоги, визначає стандарт ДСТУ ISO 14122-3:2004 «Безпечність машин. Стаціонарні засоби доступу до машин. Частина 3. Сходи, драбини зі східцями й перила», згідно з п. 5.1 якого ширина проступи (g) і висота східця (h) повинні відповідати формулі $0,6\text{ м} \leq g+2h \leq 0,66\text{ м}$. Аналогічні вимоги щодо засобів доступу до обладнання вантажопідіймальних механізмів передбачено п. 4.16.16 Правил будови і безпечної експлуатації вантажопідіймальних кранів (НПАОП 0.00-1.01-07).

2. Параметри та вимоги щодо огороження площадок і сходових маршів визначають: ДСТУ Б.В.2.6-49:2008 «Конструкції будинків і споруд. Огорожі сходів, балконів і дахів сталеві. Загальні технічні умови», ДСТУ Б В.2.6-52:2008 «Конструкції будинків і споруд». «Сходи маршеві, площадки та огорожі сталеві. Технічні умови» та ДБН В.1.2-2:2006 «Система забезпечення надійності та безпеки будівельних об'єктів. Навантаження і впливи. Норми проектування». Згідно з таблицею 3.1 ДСТУ Б В.2.6-52:2008 ширина сходинок (проступи) та крок сходинок (висота підступенка) сходових маршів залежать від кута нахилу сходового маршу: для кута нахилу 45° відповідно 0,2 і 0,2 м, а для кута нахилу 60° — 0,2 і 0,3 м. Згідно з п. 5.2 ДСТУ Б В.2.6-52:2008 виробничі приміщення повинні відповідати вимогам СНиП 2.09.02-85*.

3. «Уклон маршей в лестничных клетках следует принимать 1:2 при ширине проступи 0,3 м; для подвальных этажей и чердаков допускается принимать уклон маршей лестниц 1:1,5 при ширине проступи 0,26 м» (п. 2.57 СНиП 2.09.02-85* «Производственные здания»). «Внутренние открытые лестницы (при отсутствии стен лестничных клеток) должны иметь уклон не более 1:1. Уклон открытых лестниц для прохода к одиночным рабочим местам допускается увеличивать до 2:1. Для осмотра оборудования при высоте подъема не более 10 м допускается проектировать вертикальные лестницы шириной 0,6 м» (п. 2.58 СНиП 2.09.02-85*).

4. Згідно з п. 5.35 ДБН В.1.1.7- 2002 «Захист від пожежі. Пожежна безпека об'єктів будівництва» «ухил сходів (сходових маршів) повинен бути не більш як 1:1; ширина проступів — не менш як 0,25 м, а висота східця — не більш як 0,22 м, крім спеціально обумовлених у нормативних документах випадків. Допускається:

а) збільшувати до 2:1 ухил відкритих сходів для проходу до одиночних робочих місць;

б) зменшувати до 0,22 м ширину проступів у вузькій частині криволінійних у плані сходів, які допускаються нормативними документами для використання під час евакуації людей;

в) зменшувати до 0,12 м ширину проступів сходів, що ведуть тільки до приміщення, в якому одночасно може перебувати не більше п'яти осіб (крім приміщень категорій А і Б)».

5. Узагальнені нормативні вимоги щодо внутрішньобудинкових конструктивних елементів споруд (окрім криволінійних сходових маршів), які визначають безпечний доступ у житлових, громадських, виробничих, адміністративних і побутових будівлях, наведено у таблиці.

Узагальнені нормативні вимоги щодо внутрішньобудинкових конструктивних елементів споруд, які визначають безпечний доступ людей у житлові, громадські, виробничі, адміністративні і побутові будівлі

№ з/п	Конструктивний елемент споруди, пов'язаної з переміщенням людей	Допустима величина параметру конструктивного елемента споруди залежно від призначення будівлі (з нормативним посиланням)				
		Житлові будівлі (ДБН В.2.2-15:2005)	Громадські будівлі (ДБН В.2.2-9:2009)	Виробничі будівлі (СНІП 2.09.02-85)	Адміністративні та побутові будівлі (ДБН В.2.2-28:2010)	Пожежна безпека об'єктів будівництва (ДБН В.1.1-7:2002)
I	Місця переміщення людей при змінах у рівні поверхні переміщення					
1	Стационарні сходові марші (клітини)					
1.1	Кут нахилу (ухилу), не більше:					
	підвальний, підземний, цокольний поверх; горище	1:1,25 (38°) (п. 2.12)	1:1,5 (34°) (п. 9.1.6)	1:1,5 (34°) (п. 2.57)	–	1:1 (45°) (п. 5.35)
	інші поверхи: двоповерхова будівля	1:1,5 (34°) (п. 2.12)	1:2 (27°) (п. 9.1.6)	1:2 (27°) (п. 2.57)		2:1 (63°) (п. 5.35)
	Триповерхова (і більше) будівля	1:1,75 (32°) (п. 2.12)		1:1 (45°) (для інвалідів 1:2 (27°)) (п. 2.58)		
	внутрішні відкриті сходи (відсутні стіни)	80° (п. 4.10а)		2:1 (63°); вертикальні (до 10 м) (п. 2.58)		
	відкриті сходи для проходу до одиноких робочих місць, у т. ч. для огляду устаткування					
1.2	Ширина, не менше:					
	для евакуації понад 200 осіб (сходи в приміщення, пов'язані з перебуванням в них глядачів та відвідувачів незалежно від кількості місць)	1,05 м...1,2 м	1,35 м (п. 9.1.11)	0,9 м (для інвалідів 1,2 м) (п. 2.35)	1 м (у приміщеннях); 1,4 м (коридор або перехід в іншу будівлю), а для інвалідів відповідно 1,2 м і 1,8 м (п. 7.6)	сходи типу СКЗ – 0,7 м; інші типи сходів – 1,0 м (пп. 5.27, 5.33)
	для евакуації до 200 осіб (сходи в приміщення, не пов'язані з перебуванням в них глядачів та відвідувачів)		1,2 м (п. 9.1.11)			
	для евакуації до п'яти осіб, які одночасно перебувають у приміщенні		0,9 м (п. 9.1.11)	0,7 м (п. 2.58)		
	одиночні робочі місця: похилі сходи	0,9 м (п. 4.10а)	0,6 м (п. 2.58)			
	вертикальні сходи (навісні драбини)	0,6 м (п. 4.10а)				
1.3	Кількість підйомів в одному сходовому марші, не більше:					
	в межах першого поверху	3...18	3...18 (п. 9.1.7)	–	–	–
	інші поверхи		3...16 (п. 9.1.7)			
1.4	Ширина сходинки (проступи), не менше:					
	перебування до п'яти осіб	–	0,12 м (п. 9.1.8)	0,26 м – підвал, горище, кут нахилу 1:1,5; 0,3 м – інші, кут нахилу 1:2 (п. 2.57)	–	0,12 м (п. 5.35)
	перебування понад п'ять осіб		0,22 м (п. 9.1.8) 0,3 м (для інвалідів) (п. Г12, додаток Г)		0,25 м (п. 5.35)	
2	Сходові площадки					
2.1	Ширина, не менше:					
	внутрішні площадки	ширини сходового маршру (п. 2.12, прим. 2)	ширини сходового маршру (п. 9.1.12)	–	ширини сходового маршру (для інвалідів 1,35 м) (п. 7.6)	ширини сходового маршру (п. 5.34)
	зовнішня площадки	1,2 м (п. 4.10 б)	1,2 м (п. 9.1.13)			1,0 м (п. 5.34)
	проміжні площадки		1,0 м (п. 9.1.11)			
	будинки з умовною позначкою висоти до 47 м включно	–	–		1,0 м (п. 7.6)	–
	будинки з умовною позначкою висоти понад 47 м				1,2 м (п. 7.6)	
2.2	Висота перила, не менше:					
		1,2 м (п. 4.10а, б)	1,2 м (п. 9.1.13)	1,2 м (п. 2.59)	–	1,2 м (пп. 5.40, 5.49)
			0,9 м (п. 10.4)			
II	Місця горизонтального переміщення людей					
1	Висота проходу (коридору), не менше:					
	надземні поверхи	2,1 м (п. 2.9)	2,7 м (п. 6.3.3)	2,0 м (п. 2.6)	2,2 м (п. 4.7)	2,0 м (пп. 5.16, 5.27)
	підвальні та цокольні поверхи	1,9 м (п. 2.56)				1,9 м (п. 5.17)
	допоміжні коридори і складські приміщення (наприклад, індивідуальний тепловий пункт)	2,2 м (п. 2.56)	2,2 м (п. 6.2.1)	1,8 м (п. 2.6)	1,9 м (п. 4.7)	1,8 м (довжина проходу до 2 м – 1,2 м) (п. 6.7)
	приміщення допоміжного призначення без постійного перебування в них людей	–	1,9 м (пп. 6.2.1, 6.3.3)			1,6 м (п. 6.7)
2	Ширина проходу (коридору), не менше:					
	всередині будівлі	Довжина проходу до 40 м – 1,6 м; довжина проходу понад 40 м – 1,8 м (п. 2.10)	1,0 м (п. 9.1.3)	0,9 м (п. 2.35)	1,0 м (для інвалідів 1,2 м) (п. 7.6)	1,0 м (пп. 5.27, 5.33)
	зовні будівлі (прохід до іншої будівлі)		1,4 м (п. 9.1.3)		1,4 м (для інвалідів 1,8 м) (п. 7.6)	1,2 м (п. 5.49)
	технічні поверхи та горища		1,0 м (п. 9.1.3)		0,9 м (п. 7.6)	1,2 м (довжина проходу до 2 м – 0,9 м) (п. 6.7)
	одиночні робочі місця				0,7 м (п. 2.35)	0,7 м (п. 5.27)
3	Висота порогів, не більше:					
	пороги всередині будівлі	–	0,025 м (п. 10.3)	–	–	0,05 м (п. 5.29)

ЗАВДАННЯ:

Приклади нещасних випадків:

5. Короткі обставини нещасного випадку. Під час виконання робіт з поточного ремонту сходового маршу біля входу у під'їзд житлового будинку працівник підняв та утримував за допомогою ручного лому одну зі сходинок, аж раптом у місці проведення робіт пробіг кіт, а за ним, гавкаючи, – собака. Працівник злякався і не втримав інструмент, опустивши сходинок на ногу. Як результат, діагноз: «перелом діяфізу четвертої плюснової кістки лівої стопи».

Вид події (+ код за Класифікатором «Вид події, що призвела до нещасного випадку») _____

Основна причина (+ код за Класифікатором «Причини настання нещасного випадку») _____

Нормативне посилання _____

6. Короткі обставини нещасного випадку. У робочий час на неслужбовому автомобілі працівник і водій виїхали з території підприємства для вирішення виробничих питань. Проїжджаючи міською дорогою загального користування, водій різко загальмував перед пішохідним переходом, тому спрацювала подушка безпеки, внаслідок чого працівник одержав травму ока. Представників компетентних органів, що контролюють безпеку руху, на місце події не викликали.

Вид події (+ код за Класифікатором «Вид події, що призвела до нещасного випадку») _____

Основна причина (+ код за Класифікатором «Причини настання нещасного випадку») _____

Нормативне посилання _____

Пов'язаний цей випадок з виробництвом чи ні (на підставі якого пункту Порядку)? _____

Чекаємо від вас відповідей і пропозицій!

В. Потебешко, експерт

КАРТКА ПЕРЕДПЛАТНИКА

ЕЛЕКТРОННОЇ ВЕРСІЇ

☐ українська
☐ російська

місяць

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Передплатна ціна:

один місяць - 36 грн*

ДРУКОВАНОЇ ВЕРСІЇ

☐ на півріччя
☐ на рік
☐ кількість примірників на місяць
☐ українська
☐ російська

Передплатна ціна:

один місяць - 68 грн*

*** УВАГА! Вартість дійсна до 30.04.2015 р.**

Заповніть та надішліть факсом (044)559-19-51

або електронною поштою peredplata.op@gmail.com

Повна назва організації	
Телефон/факс	
Індивідуальний податковий номер	
Свідоцтво платника ПДВ №	
ЄДРПОУ	
Юридична адреса	
Поштова адреса	
Електронна адреса	

Чи буде порядок у Порядку?

Чи потрібно розслідувати нещасний випадок, що стався з працівником на виробництві, якщо явного впливу небезпечних або шкідливих факторів не було? Чи треба кваліфікувати такий нещасний випадок як пов'язаний з виробництвом? Відповіді «так» і «ні» будуть правильними.

Мал. Ю. Судака

Почнемо з термінологічних визначень. Так, п. 7 Порядку проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, затвердженого постановою Кабміну від 30.11.2011 № 1232 (далі — Порядок), визначає: «Розслідування проводиться у разі виникнення нещасного випадку, а саме — обмеженої в часі події або раптового впливу на працівника небезпечного виробничого фактора чи середовища, що сталися в процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок яких було зафіксовано шкоду здоров'ю». По суті, тут визначення нещасного випадку майже ідентичне визначенням таких термінів як «виробнича травма» та «нещасний випадок на виробництві» в ДСТУ 2293-99 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять». Згідно з п. 4.22 ДСТУ 2293-99 виробнича травма — це травма, що сталася **внаслідок дії виробничих чинників**. А згідно з п. 4.25 нещасний випадок на виробництві — це раптове погіршення стану здоров'я чи настання смерті працівника під час виконання ним трудових обов'язків внаслідок короткочасного (тривалістю не довше однієї робочої зміни) **впливу небезпечного або шкідливого чинника**.

В даному випадку **ключовий момент — наявність небезпечного виробничого фактора чи середовища**. Цікаво, а якщо стався нещасний випадок, але небезпечного виробничого фактора чи середовища не виявлено, чи треба його розслідувати? Виникає протиріччя, бо не завжди можна відразу встановити, чи був вплив небезпечного виробничого фактора або середовища на працівника. А якщо навіть і був, то чи він приз-

вів до нещасного випадку? Як не крути, потрібне розслідування. Фахівці, які багато років віддали роботі в охороні праці, переконані, що розслідувати треба всі випадки травмування на виробництві, а вже після з'ясування обставин пов'язувати або не пов'язувати такі випадки з виробництвом. Ідемо далі. **Порядок передбачає нещасний випадок, пов'язаний з виробництвом, і нещасний випадок, не пов'язаний з виробництвом**. При цьому обидва нещасні випадки сталися на виробництві. В ДСТУ 2293-99 зазначеного розмежування понять немає. Нещасний випадок на виробництві у цьому документі відповідає нещасному випадку, пов'язаному з виробництвом, у Порядку.

В п. 15 Порядку наведено перелік 19 обставин, за яких нещасний випадок визнається пов'язаним з виробництвом. А друга обставина — це «перебування на робочому місці, на території підприємства або в іншому місці для виконання потерпілим трудових (посадових) обов'язків чи завдань роботодавця з моменту прибуття потерпілого на підприємство до його відбуття, яке фіксується відповідно до правил внутрішнього трудового розпорядку підприємства, в тому числі протягом робочого та надурочного часу».

Зверніть увагу, тут про небезпечні виробничі фактори або виробничі середовища не згадується. А значить, логіка суджень може бути наступною. Перебував на робочому місці? Так. Те чи інше завдання за дорученням керівника чи в силу посадових обов'язків виконував? Виконував. Ушкодження здоров'я або травму отримав? Отримав. Значить, маємо нещасний випадок, пов'язаний з виробництвом, і крапка.

Зауважимо, що багато нещасних випадків стається через банальне падіння працівника під час пересу-

вання. Йшов працівник у справах робочим приміщенням або територією підприємства і впав. Що спричинило падіння, інколи пояснити складно, адже підлога не ушкоджена, дорога не слизька. Взуття і освітлення відповідають нормам, пересуванню нічого не заважає, небезпечні фактори відсутні, шкідливого впливу не виявлено. Керуючись ДСТУ 229-99, такий нещасний випадок не пов'язаний з виробництвом. Водночас згідно з підпунктом 2 п. 15 Порядку цей нещасний випадок пов'язаний з виробництвом. Так виникає ще одне протиріччя.

Як відомо, розслідування нещасних випадків на підприємстві проводить комісія — її рішення є колегіальним. В той же час члени комісії можуть мати різне бачення причин і обставин нещасного випадку, при цьому керуючись одним і тим же Порядком. Адже окремі його положення можна трактувати по-різному, залежно від того, хто і як їх розуміє або кому і як вигідно їх розуміти. Можна нещасний випадок пов'язати з виробництвом, а можна і не пов'язувати. Нерідко справа доходить до суду, а судовий процес триває роками. Не влаштовує одну із сторін рішення суду — подають на апеляцію. І знову судовий розгляд. Час іде, марнуються сотні робочих годин, зусиль, державних коштів. Потерпілий не може отримати гроші за листком непрацездатності та належне відшкодування.

Щоб з цим покінчити, необхідно узгодити термінологію і визначення понять в нормативно-правових актах. Зокрема, дати єдине визначення нещасного випадку на виробництві.

Олександр Максимов

Гірка статистика

ЦЬОГО

МОГЛО НЕ СТАТИСЯ

За оперативними даними, у лютому 2015 р. в Україні на виробництві загинуло 32 особи – на 9 менше, ніж за такий самий період минулого року; сталося 19 групових нещасних випадків, під час яких травмовано 56 осіб, у тому числі 13 – смертельно.

Основними видами подій, під час яких сталися нещасні випадки зі смертельними наслідками, пов'язані з виробництвом, були:

- ДТП, наїзд транспортних засобів – загинуло 30%;
- внаслідок ведення бойових дій – 15%;
- падіння предметів, матеріалів, обрушення, обвалення породи, ґрунту тощо – 11%;
- дія предметів і деталей, які рухаються, обертаються – 11%;
- пожежа – 11%.

Коротко про обставини деяких нещасних випадків.

05.02. Київ

Повертаючись з відрядження, начальник відділу АТ «Імперіал Тобако Юкрейн» на 112 км траси Київ–Дніпропетровськ загинув внаслідок зіткнення службового автомобіля з бензовозом.

09.02. Донецька область

Під час артилерійського обстрілу терористами м. Слов'янська один із снарядів влучив у дрезину в районі контактної мережі ст. Скотувата, в результаті чого п'ятеро працівників Слов'янської дистанції електропостачання були поранені, троє з них – смертельно.

09.02. Київська область

На автодорозі Київ–Чоп поблизу с. Березівки Макарієвського району шестеро працівників ТОВ «БРСМ-НАФТА» потрапили в ДТП. У результаті події один з них загинув, інші одержали травми різного ступеня тяжкості.

10.02. Дніпропетровськ

У складському приміщенні, орендованому ТОВ «ДАЙСТ», внаслідок пожежі (горіла готова продукція – со-

лодоші на площі 360 м²) загинули двоє працівників ПП ВТФ «Леґіон центр».

10.02. Дніпропетровська область

Під час демонтажу труби в конверторному цеху ПАТ «Дніпровський металургійний комбінат» металеві конструкції обірвалися по зварному шву, внаслідок чого монтажник ПП ВКФ «Дніпробудремонт» впав з висоти 15 м. Від одержаних травм потерпілий помер у реанімаційному відділенні лікарні.

10.02. Київ

Працівники ТОВ «Торговий дім «ДНІПРО-торг», повертаючись з відрядження, зупинилися на автотрасі поблизу с. Ситняки Макарієвського району для ремонту автомобіля. Внаслідок наїзду вантажного автомобіля один з них загинув, інший отримав черепно-мозкову травму.

11.02. Донецька область

Двоє працівників ПрАТ «Бахмутський аграрний союз» під час виконання трудових обов'язків на території племазаводу в с-щі Новолуганське внаслідок обстрілу терористами отримали осколкові поранення, один з них – смертельні.

13.02. Донецька область

Під час монтажу кабельної лінії зв'язку у повітроподавальній камері на дільниці № 1 ТОВ «Техніовація» шахта «Свято-Покровська» частиною покрівлі виробки, що обвалилася, було смертельно травмовано працівника цього підприємства.

17.02. Київ

Виконуючи демонтаж металевої конструкції на об'єкті «Будівництво галереї системи яйцебору» у ПАТ «Мали-

нове» (сmt Ставище), працівник ТОВ «Будстальмонтаж» впав з драбини з висоти 4 м. Від отриманих травм потерпілий помер у лікарні.

18.02. Чернігівська область

У результаті вибуху вибухового пристрою невстановленого зразка (ймовірно, ручного протитанкового гранатомета РПГ-18) в методичному кабінеті Ріпкинської ЗОШ № 2 троє працівників школи одержали травми різного ступеня тяжкості, один загинув.

20.02. Одеська область

Під час виконання робіт на картоноробній машині у цеху з виробництва картону ПАТ «Ізмаїльський целюлозно-картонний комбінат» куртку працівника затягло і намотало на обертовий механізм машини. В результаті потерпілий одержав травми, несумісні з життям.

23.02. Дніпропетровська область

Рухаючись по автодорозі Бориспіль–Дніпропетровськ в напрямку м. Кременчук водій філії «Вільногірський ГМК» ПАТ «Кримський ТИТАН» не впорався з керуванням і з'їхав у кювет зустрічної смуги та зіткнувся з деревом. У результаті аварії водій та його напарник загинули.

23.02. Сумська область

Під час виконання лісосічних робіт у Хрещатинському лісництві лісоруб ДП «Кролевецьке лісомисливське господарство» був смертельно травмований падаючим деревом.

24.02. Дніпропетровська область

Під час прибирання гірничої маси на гор. 640 м штреку «Доставочний» Смолінської шахти (м. Жовті Води) вантажно-доставочною машиною гірничий робітник ДП «Східний гірничо-збагачувальний комбінат» був притиснутий до борту гірничої виробки. Потерпілий одержав травми, несумісні з життям.

Підготувала головний спеціаліст Держгірпромнагляду Галина Мельник

ЗНАЙОМТЕСЯ: КРИВОРІЗЬКИЙ ЕТЦ

Про особливості організації та проведення психофізіологічної експертизи в Криворізькому ЕТЦ.

Продовження. Початок у № 2/2015

Оксана Руденко,
начальник відділу психо-
фізіологічної експертизи
ДП «Криворізький ЕТЦ»

ЧОМУ ПФЕ НЕОБХІДНА?

У Криворізькому ЕТЦ створений спеціальний відділ для проведення психофізіологічної експертизи (далі — ПФЕ) працівників, зайнятих на роботах підвищеної небезпеки і таких, що потребують професійного відбору (далі — роботи ПНіППВ).

Виявляється, наявність великого бажання, відповідна освіта і кваліфікація далеко не завжди гарантують ефективну й безпечну діяльність людини, що виконує ці види робіт. Готовність будь-якої миті негайно долучитися до процесу, здатність діяти організовано й цілеспрямовано в складних та небезпечних умовах, в умовах дефіциту часу й відсутності чіткого алгоритму дій, підвищеного рівня матеріальної та моральної відповідальності властива далеко не кожній людині. Виконання робіт ПНіППВ, як правило, передбачає наявність постійного або тимчасового екстремального режиму діяльності, який може бути обумовлений:

- ⇒ фізіологічним дискомфортом (невідповідністю умов праці нормативним вимогам);
- ⇒ дефіцитом часу для ухвалення рішень і виконання дій;
- ⇒ наявністю реальної загрози життю чи здоров'ю;
- ⇒ підвищеною складністю завдання та підвищеною ціною помилкових дій;
- ⇒ дефіцитом або надлишком інформації для ухвалення рішень.

У таких умовах виконання професійних обов'язків супроводжується максимальною напругою фізіологічних і психічних функцій, які нерідко виходять за межі фізіологічної норми, а безпека й надійність працівника в екстремальних умовах такої ситуації не визначаються тільки його стажем, знаннями й палким бажанням. Ефективно виконувати роботи (професійні обов'язки) у напружених та (чи) небезпечних умовах здатні лише особи, які мають набір певних професійно важливих психофізіологічних якостей (далі — ПВПЯ), що відповідають вимогам цих конкретних робіт.

Виконання робіт ПНіППВ особами, які мають відповідні ПВПЯ, сприяє підвищенню безпеки, зниженню рівня виробничого травматизму, збереженню здоров'я й життя самих працівників. Оцінити ПВПЯ працівника можна тільки за допомогою спеціального інструмента — психофізіологічних тестів під час проведення ПФЕ. До переліку ПВПЯ належать: сенсомоторна реакція, увага, швидкість перемикання уваги, зорова і слухова пам'ять, емоційна стійкість, стійкість до відчуття тривоги та впливу стресів, стомлюваність, неуважність, орієнтація в просторі й замкнутому просторі, реакція на рухомий предмет, здатність до адаптації, агресивність, здатність

приймати рішення та діяти в екстремальних умовах.

За спеціальними статистично обґрунтованими алгоритмами схвалення рішення можна отримати імовірнісну прогностичну оцінку рівня розвитку кожного ПВПЯ цього працівника, а за результатами усієї його ПФЕ — імовірнісну оцінку успішності й надійності його діяльності при виконанні конкретного виду робіт ПНіППВ.

Для професій, пов'язаних з виконанням подібних робіт, альтернативи психофізіологічному відбору просто не існує. Його відсутність або ігнорування його результатів призводить до значного відсівання працівників у період навчання або подальшої діяльності. Допускати до роботи осіб, які за своїми психофізіологічними особливостями не можуть її виконувати належним чином, суспільству економічно не вигідно (через нераціональне використання ресурсів) та небезпечно (через імовірність виникнення техногенних аварій, екологічних катастроф), як і для самих працівників (через можливу втрату здоров'я, працездатності й життя). Тому ПФЕ служить збереженню працездатності і здоров'я працівників, зниженню рівня аварійності й травматизму на виробництві та підвищенню рівня охорони праці шляхом визначення відповідності ПВПЯ працівника вимогам цієї професії.

ПРОЦЕДУРА ПФЕ

Процедура проходження ПФЕ починається зі співбесіди. Це робиться не лише для того, щоб занести до журналу необхідні відомості про людину, яка проходить тестування, пояснити їй суть процедури проходження експертизи, але й переконатися в адекватності її реакції, у тому, що вона перебуває у врівноваженому, психологічно нормальному стані. Якщо це так, то людину проводять до кабінету, садять за комп'ютер, розповідають, як проводиться тестування і як користуватися клавіатурою, пояснюють, що успішність проходження експертизи не залежить від навиків користування комп'ютером. Людина не лише читає з екрану детальну інструкцію про проведення експертизи, але й отримує додаткові коментарі від співробітника нашого відділу.

Під час психофізіологічного обстеження використовується Програмний тестовий комплекс для професійного відбору фахівців, які зайняті на роботах підвищеної небезпеки. Залежно від конкретного виду робіт і відповідного йому набору тестів уся процедура може тривати від 20 хвилин до 1,5–2 годин. Вихідна інформація про проходження тестів в електронному вигляді пересилається для обробки до Головного навчально-методичного центру Держгірпромнагляду в Києві. Протягом години ми отримуємо звітні остаточні результати. Тим самим унеможлиблюється умисне втручання в результати тестування. На кожного учасника тестування оформляються два документи: протокол психофізіологічного обстеження працівника і висновок психофізіологічної експертизи працівника про відповідність професійним вимогам для виконання робіт ПНіППВ.

За кожним тестом після певної обробки комп'ютер виставляє оцінку в інтервалі від 20 до 80 балів. Вважається, що від 45 до 50 балів — це дуже добрий результат як для окремо взятого тесту, так і для загальної оцінки обстеження. Також у протоколі у вигляді групи ПФО наводяться рекомендації щодо використання цього працівника при виконанні зазначеного виду робіт:

до використання цього працівника при виконанні зазначеного виду робіт:

- ⇒ 1-ша і 2-га — дуже добрий результат, що означає, що працівник на три найближчих роки рекомендований до виконання роботи без додаткових обмежень;
- ⇒ 3-тя — працівник може бути на один рік допущений до виконання роботи, після чого йому необхідно пройти чергове обстеження;
- ⇒ 4-та — працівника не рекомендується допускати до виконання роботи.

ЩО ЗАВАЖАЄ ПРОВЕДЕННЮ ПФЕ

Якщо говорити про дрібні підприємства нашого регіону, то, усеperеч існуючій вимозі ст. 5 Закону «Про охорону праці», до виконання робіт ПНіППВ допускаються особи без висновку ПФЕ, серед яких можуть опинитися люди з підвищеним ризиком травматизму, оскільки їхні ПВПЯ не відповідають вимогам тієї профе-

Міністерства охорони здоров'я України від 21.05.2007 № 246, ознайомитися з її висновком.

Поки що не всі питання, пов'язані з організацією та проведенням ПФЕ, досконально прописані у відповідних законодавчих і підзаконних нормативних актах. Необхідно, наприклад, уточнити періодичність її проведення; потребує нормативного закріплення процедура усунення працівника від роботи за висновком ПФЕ та деякі інші питання. Немає керівної структури, яка, окрім іншого, ще й контролювала б якість проведення ПФЕ. Але соціальна й економічна ефективність проведення психофізіологічного професійного відбору вже давно доведена численними науковими дослідженнями зарубіжних і вітчизняних авторів. Світовий досвід показує, що його застосування призводить до зниження рівня аварійності технічних систем на 40–70%, кількості техногенних катастроф — на 20–25%, рівня травматизму через людський чинник — на 40–45%. У США, наприклад, підраховували, що вкладений у профвідбір долар приносить 1000 доларів прибутку.

Але більшість українських роботодавців важко звинуватити в зайвій щедрості щодо питань охорони праці. Від роботодавця, який звик економити декілька гривень навіть на якості пари рукавиць, важко чекати добровільної оплати якоїсь екзотичної, на його думку, ПФЕ. Тому й буксує вона в Україні з мовчазної згоди установ державної СЕС, які відповідно до вимоги п. 2.22 Порядку повинні здійснювати контроль організації проведення попередніх і періодичних медоглядів.

Крім того, на затребуваності ПФЕ в регіоні негативно позначилася економічна й політична обстановка в країні, ситуація з наглядом за охороною праці, поява дрібних конкуруючих фірм, що пропонують дешеві послуги сумнівної якості. Якщо за 9 місяців 2013 р. щодня в нашому відділі проходили обстеження від 60 до 100 осіб, то зараз лише 20–40.

Закінчення буде

Підготував О. Моїсеєнко, власкор

сійної діяльності, на яку вони претендують. Як наслідок, створюються передумови для негативного прояву так званого людського чинника у вигляді техногенних катастроф, виробничих аварій, ДТП та нещасних випадків. Пов'язано це з тим, що, як не дивно, терапевти деяких установ, які проводять медичні огляди працівників, далеко не завжди знають про необхідність проведення ПФЕ і свій обов'язок відповідно до вимоги п. 2.13 Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій (далі — Порядок), затвердженого наказом

Верхолази страху не знають?

Микола Марфін,
канд. техн. наук
(Полтава)

Психологічні особливості праці електромонтерів-лінійників, зайнятих монтажем та експлуатацією повітряних ліній електропередавання.

У наш час роботи на висоті стали звичайним явищем: верхолази утеплюють стіни та балкони житлових і виробничих споруд, облаштовують дахи заводських цехів, займаються монтажем та експлуатуванням труб і веж різного призначення, повітряних ліній (ПЛ) електропередавання тощо.

Серед безлічі видів робіт, що виконуються на висоті, особливо небезпечною та фізично важкою є праця електромонтерів-лінійників. І не треба брати на віру слова тих працівників, які стверджують, що не зазнають аніякого страху, виконуючи роботи на висоті. Страх присутній завжди.

ПСИХОЛОГІЯ НА ДОПОМОГУ

Щодо відчайдушності, то треба сказати, що це один із проявів легковажності, властивий багатьом людям. Зазвичай через таке удаване героїство робітник порушує правила безпеки і певної миті втрачає реальність, внаслідок чого створюються реальні передумови для нещасного випадку: для електромонтерів-лінійників найчастіше це падіння з висоти з імовірністю одержання смертельної травми.

У психології страх — це негативна емоція, що виникає в результаті реальної або уявної небезпеки. Відзначається різноманітність людських страхів — вони можуть бути побутовими, трудовими, спортивними, навчальними тощо.

Ступінь страху значною мірою залежить від психологічної підготовки та фізичного стану кожного конкретного працівника. Продemonструю це на прикладі нещасного випадку, коли

СТРАХ — це не лише нормальна, але й необхідна фізіологічна реакція, що визначає обережність, яка, у свою чергу, зумовлює безпеку. Верхолаз, озброєний обережністю, стає набагато уважнішим і більш зосередженим та суворо дотримується правил техніки безпеки.

вимагала неусвідомленого розрядження. Імовірно, у цьому випадку було порушено баланс пристосованості організму до умов та обставин праці на висоті, що постійно змінюються, коли уява під впливом страху та стресу кінець кінцем спричинила найсильніше хвилювання, яке призвело до травми.

верхолаз впав з робочої платформи (колиски) пересувного підйомника, у результаті чого став інвалідом. За показаннями свідків, тієї миті не було жодної реальної небезпеки, а робітник падав якось картинно, мимоволі. Сам потерпілий на запитання, чому це трапилося, відповів: «Не знаю. Це сталося нібито не зі мною, всупереч моїй волі. Я хотів себе зупинити, але не міг перебороти страху. Може, так подіяла висота, а може, це сталося через те, що я того дня фізично втомився».

Як з'ясувалося в ході розслідування, нещасний випадок стався, по-перше, наприкінці трудового дня, а по-друге, наприкінці певного трудового періоду, який, за виробничою потребою, затягнувся в цілому на дві робочі зміни. Крім того, за визнанням самого потерпілого, він часто порушував режим праці та відпочинку.

Що ж реально сталося? Швидше за все, в організмі верхолаза зосередилася психофізіологічна напруга, що

ПРИНЦИП ЦИКЛІЧНОСТІ

Також важливо враховувати залежність змін в організмі працівника від сезонних циклів, особливо в перехідні періоди навесні та восени, коли нестабільний ритм життя впливає на ритмічність взаємозалежних процесів: емоційних коливань людини,

ТРЕБА ЗНАТИ

Досвід монтажу та експлуатації ПЛ (35; 110; 330; 750 кВ) показав, що оптимальна тривалість роботи верхолаза на висоті (у колісці підйомника або на металевій опорі) в середньому становить 45–50 хв, чергуючись із відпочинком на землі (внизу) протягом 10–15 хв (може варіюватися залежно від погодних умов, зокрема температури та швидкості руху повітря). До відпочинку входить спускання з підйомального пристрою або опори ПЛ (3–5 хв) і можливий перехід від однієї опори до іншої, що сприяє розслабленню мускулатури кінцівок, зокрема ступень, на які лягає найбільше навантаження.

трудових операцій під час роботи на висоті та, відповідно, кількісних трудових показників (тобто продуктивності праці). Це означає, що виробничі відділи підприємств (у нашому випадку підприємств енергосистеми) в нормах виробітку мають враховувати відповідні коефіцієнти сезонного ритму життя верхолаза, але це не повинно позначатися на розмірі заробітної плати.

Емоційні ритми (свого роду ритми страху) змінюються протягом трудового дня. Ритми страху, перебуваючи на максимумі на початку трудового циклу, поступово знижуються та, дійшовши до середини циклу, стабілізуються (відбувається так зване впрацювання). Водночас поступово збільшується денний виробіток верхолаза. Проте значного підвищення виробітку у другій половині трудового циклу не спостерігається: позначається тривала м'язова втома та наслідки емоційних коливань (стрибків страху) в організмі. І тут головне — не переступити межу цієї втоми, інакше може статися нещасний випадок, подібний до того, про який йшлося вище.

У періоди свят і вихідних днів страх зазвичай зникає, завдяки чому емоційний і вольовий стан людини поліпшується до стабільно позитивного. Інакше кажучи, режими страху та виробітку верхолаза регулюються в період відпочинку.

Розглянемо причини стресових емоційних нагромаджень в організмі верхолаза під час роботи на висоті.

1. Під час виконання верхолазних робіт електромонтер-лінійник перебуває на значній висоті на дерев'яній, металевій чи залізобетонній опорі або на вершині телескопічної стріли в колісці автовишки, яка «відчуває» найменші рухи працівників, які в ній перебувають. Внаслідок цього в людини може з'явитися страх перед можливим перекиданням автовишки.
2. Виконуючи певні види робіт на діючій ПЛ (фарбування металевих опор, вимірювання ізолюючою штангою цілісності ізоляції гірлянди ізоляторів тощо), верхолаз працює поблизу від струмовідних частин, що перебувають під напругою.
3. Стрес як результат щоденної роботи на висоті (свого роду подразник), особливо коли необхідно постійно витримувати великі фізичні навантаження, а часто й перевантаження.
4. Періодичні коливання стресових ситуацій, які зазвичай пов'язують із життєвими, сімейно-особистісними

чи трудовими колізіями. Нерідко такі коливання спостерігаються під час входження до нового колективу (скажімо, до лінійної бригади), коли людина, можливо, може зазнавати труднощів під час адаптації до нових умов життєдіяльності.

Далеко не кожна людина має здатність протистояти стресам. Інколи до стресового стану може призвести, здавалося б, дрібниця, внаслідок чого стається падіння з висоти, мимовільний дотик до струмовідної частини електроустановки, що перебуває під напругою, тощо.

ЗГІДНО ЗІ СТАТИСТИКОЮ

Нещасні випадки з верхолазами найчастіше стаються в перехідні весняний та осінній періоди, коли в людини спостерігаються кількісно зростаючі емоційні коливання (так звані стрибки страху). Це мають враховувати підрозділи, що відповідають за техніку безпеки, підприємств електромереж, які входять до складу енергосистем. У ці періоди організації праці верхолазів слід приділяти особливу увагу, зокрема під час підготовки робочих місць, суворо контролювати виконання технічних і організаційних заходів щодо забезпечення безпеки робіт.

ПРО РОЛЬ ПСИХОТЕРАПЕВТА

Під час докладного вивчення матеріалів розслідування нещасних випадків часто з'ясовується, що інцидент стався тієї певної хвилини, години або дня, коли межа міцності стресу в потерпілого вже досягла максимуму, тому було достатньо найменшої краплі психологічного тиску, щоб сталася катастрофа.

Розгляну це на прикладі нещасного випадку зі смертельним наслідком, у розслідуванні якого я брав участь як судово-технічний експерт.

Трагедія сталася з досвідченим електромонтером-лінійником, який мав високу кваліфікацію. А передісторія нещасного випадку є такою. У працівника помер близький родич, і у зв'язку з похороном керівництво надало йому вихідний. Уночі через грозу сталося пошкодження ПЛ 35 кВ (пробій у гірлянді ізоляторів), що живить великого споживача, для якого тривала перерва в електропостачанні є неприпустимою, оскільки може призвести до значних збитків. Із цієї причини майстер служби ліній електропередавання був змуше-

ний попросити верхолаза вийти на роботу.

Зрозуміло, що у зв'язку зі смертю родича працівник перебував у пригломшеному стані, проте, враховуючи виробничу ситуацію, що склалася, зважив на прохання майстра та у складі лінійної бригади, що отримала допуск до роботи, виїхав на місце для заміни пошкоджених ізоляторів. Піднявшись у колісці автовишки на висоту, верхолаз чомусь не перевірів відсутність напруги показником напруги і торкнувся долонею правої руки проводу, у результаті — смертельна травма внаслідок ураження електричним струмом. Як з'ясувалося в ході розслідування, через помилку енергодиспетчера пошкоджену ділянку ПЛ не було відключено від джерела живлення.

У цьому випадку вирішальну роль зіграли такі складові стресу, як чинник висоти та чинник небезпеки струму. Але, можливо, у сукупності вони були доповнені ще одним чинником — душевними переживаннями верхолаза через смерть родича. Останнє підтвердилося в ході опитувань членів лінійної бригади, які засвідчили, що потерпілий ніколи не порушував правила техніки безпеки, був щодо цього вкрай вимогливим і принциповим, показував приклад колегам. Можна лише шкодувати, що керівництву довелося вивести верхолаза на роботу в такий драматичний для нього день. Гадаю, що за інших обставин трагедії можна було б уникнути.

Журнал «Охорона праці» (№ 7, 2007 р.) вже писав про те, що чинна нормативно-правова база чітко визначає необхідність проведення психофізіологічної експертизи працівників під час прийняття на роботу. Крім того, вивчається питання щодо періодичності проведення такої експертизи працюючих співробітників. Враховуючи складність і небезпечність робіт з обслуговування електроустановок, не можна не погодитися з тим, що це доцільний захід, спрямований на запобігання виробничому травматизму.

В ідеалі в енергосистемах України мають бути створені психотерапевтичні кабінети. По-перше, це дасть можливість ефективно контролювати стан здоров'я персоналу (зокрема, зайнятого на небезпечних роботах), а по-друге, вчасно виявляти причини стресових емоційних нагромаджень як в окремих працівників, так і в межах певного колективу (скажімо, у членів лінійної бригади) та здійснювати заходи щодо попередження емоційних

складових стресів (одиночних і сукупних). Наприклад, якщо встановлено факт незадовільного психофізіологічного стану працівника (особливо верхолаза), за рекомендацією лікаря-психотерапевта він повинен бути переведений на низові роботи, а в особливих випадках навіть звільнений як непридатний за станом здоров'я до роботи з експлуатації електроустановок.

БРИГАДА ЗГУРТОВУЄ

Але провідну роль щодо забезпечення контролю за професійною і психологічною підготовкою верхолазів (та інших членів лінійної бригади) повинен відігравати безпосередньо колектив. Адже колеги та, особливо, бригадир і майстер, як ніхто інший, знають професійні здібності кожного працівника, його етичні погляди та рівень морально-психологічної стійкості.

Лінійна бригада — це не просто колектив, створений наказами відділу кадрів підприємства електромереж, а досить непростий соціальний союз зі своєю емоційною атмосферою, склад якого змінюється залежно від видів робіт (класу напруги) на ПЛ.

Автор тривалий час брав участь в експлуатації ПЛ (як начальник

служби ліній однієї з енергосистем) і в електромережевому будівництві (як головний інженер управління з монтажу дальнього електропередавання, зокрема ПЛ 500 кВ Волгоград — Москва та ПЛ 750 кВ на території України) і неодноразово стикався з ситуаціями, коли через нездорову атмосферу, що складалася в колективі, не виконувався план роботи, допускалося систематичне порушення трудової дисципліни та правил техніки безпеки.

Наприклад, в одній з лінійних бригад керівник постійно нервував, з будь-якого приводу виявляв дратівливість. Природно, його стан передавався підлеглим, і в колективі панувала неспокійна атмосфера. Саме в цій бригаді й стався нещасний випадок, коли внаслідок падіння з висоти постраждав верхолаз.

Показово, що новий бригадир, призначений керівництвом, за словами членів бригади, теж розмовляв голосно, вимагав суворого дотримання правил техніки безпеки, але при цьому ставився до підлеглих шанобливо

та по справедливості. Він намагався вплинути на дурні вчинки monterів (карти під час перерви, паління, стограмів потайки тощо). І, незважаючи

на удавану суворість, працівники його поважали.

Завдяки вмілому керуванню новий бригадир за короткий час зумів підвищити продуктивність праці та, відповідно, заробіток кожного члена бригади.

Таким чином, під час комплектування складу бригади дуже важливо відразу визначитися з кандидатурою бригадира.

Насамперед це має бути кваліфікований електромонтер-лінійник зі стажем роботи на ПЛ не менше 4–5 років, мудрий, суворий і одночасно об'єктивний, який вміє підтримувати дисципліну в колективі. Він бере безпосередню участь у спільній праці разом зі своєю бригадою, і це має величезне виховне значення для підвищення продуктивності та якості роботи, а також для створення безпечних умов праці.

Ми всі повинні пам'ятати, що немає нічого ціннішого у світі, ніж людське життя.

Довіртесь

професіоналам!

УЧБОВИЙ ЦЕНТР ПАТ «КІЇВЕНЕРГО»

проводить освітню діяльність за напрямками:

- ✓ охорона праці, нормативно-правові акти з охорони праці для посадових осіб та інших працівників, членів комісій з перевірки знань
- ✓ технічна та безпечна експлуатація теплових установок і мереж для працівників підприємств, установ та організацій-споживачів теплової енергії
- ✓ технічна та безпечна експлуатація електроустановок для працівників підприємств, установ та організацій з присвоєнням групи з електробезпеки споживачів електричної енергії
- ✓ спеціальне навчання з питань пожежної безпеки

професійно-технічне навчання за професіями:

- ✓ машиніст котлів
- ✓ електромонтер з монтажу та ремонту кабельних ліній
- ✓ стропальник
- ✓ інші

УЧБОВИЙ ЦЕНТР ПАТ «КІЇВЕНЕРГО»

Місцезнаходження: вул. Кудряшова, 15, м. Київ,
тел. (044) 248-11-51, 234-83-06, 201-58-68, тел. факс 248-11-51
E-mail: kovalenko@kievenergo.com.ua
Поштова адреса: 01001, м. Київ, вул. Жилиньська, 83/53

ВИСОКА ЯКІСТЬ НАВЧАННЯ – ЗА ПОМІРНІ ЦІНИ!

Ліцензії Міністерства освіти і науки України АЕ №285464 від 08.11.2013 р.,
АЕ № 527065 від 08.09.2014 р., декларація відповідності від 03.06.2013р. № 87-32-к.
Свідчення Держгірпромнагляду № 80.1-16-074.10 від 01.04.2010

Акцент – на профілактиці

У Фонду соціального страхування від нещасних випадків і професійних захворювань України (надалі – Фонд) і роботодавців спільні цілі – запобігання нещасним випадкам на виробництві та професійним захворюванням. Тому на підприємствах повинні сприймати страхових експертів не як перевіряльників, а як партнерів.

ПЕРЕВІРКИ НЕ ВИКЛЮЧАЮТЬ ПАРТНЕРСЬКИХ СТОСУНКІВ

За допомогою яких інструментів, тобто заходів, Фонд виконує одне зі своїх першочергових завдань? Основні з них – сприяння підприємствам у створенні й реалізації ефективної системи управління охороною праці (СУОП), участь у навчанні й підвищенні рівня знань спеціалістів з питань охорони праці, перевірка стану профілактичної роботи та охорони праці на підприємствах, участь у розслідуванні нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, пропаганда безпечних і нешкідливих умов праці.

Виконанням цієї місії Фонду опікуються страхові експерти з охорони праці. Станом на 01.01.2015, у робочих органах виконавчої дирекції Фонду фактично працює 439 страхових експертів з охорони праці. Службою страхових експертів постійно проводиться цілеспрямована робота з профілактики виробничого травматизму і профзахворювань, надається всебічна допомога роботодавцям з організації роботи з охорони праці. Вони мають право брати участь у розслідуванні нещасних випадків на виробництві, у навчанні й підвищенні рівня знань працівників, що вирішують питання охорони праці, роботі комісій з питань охорони праці. Крім того, вони можуть складати протоколи про адміністративні порушення, вносити роботодавцям подання про порушення законодавства про охорону праці.

На жаль, зараз із візитами страхових експертів на підприємства все дуже не просто. Кабінет Міністрів України ще на півроку подовжив дію мораторію на перевірки контролюючими органами всіх суб'єктів господарювання. Тому страхові експерти Фонду тепер відвідують підприємства не в межах перевірок, а для вивчення стану безпеки праці й проведення профілактичної роботи. Зокрема, вони беруть участь в організації круглих

столів, семінарів, нарад на підприємствах, які присвячуються питанням удосконалення систем управління охороною праці. Спеціалісти Фонду пояснюють, що їхня мета не покарання винних, а консультативна, методична та інформаційна допомога в реалізації ефективної СУОП, упровадженні позитивного досвіду зі створення безпечних і нешкідливих умов праці, участь у заходах щодо профілактики травматизму й профзахворювань. І оскільки цілі у Фонду й роботодавців спільні, то і сприймати страхових експертів слід не як перевіряльників, а як партнерів.

Що стосується результатів профілактичної роботи Фонду, то про них можна зробити висновок з позитивної динаміки зниження травматизму. Так, у 2014 р. робочими органами виконавчої дирекції Фонду зареєстровано 6 850 потерпілих від нещасних випадків (надалі – н. в.) на виробництві (включаючи 525 н. в. зі смертельними наслідками). З них 619 н. в. (у тому числі 97 смертельних) відбулися в попередні роки, а акти щодо них складені за обліковий період 2014 р. Порівняно з 2013 р. кількість страхових нещасних випадків у 2014 р. зменшилася на 25,7% (з 9 221 до 6 850), а кількість смертельно травмованих працівників – на 0,6% (з 528 до 525). Крім того, кількість професійних захворювань знизилася торік порівняно з 2013 р. на 25,7%, або на 1 509 випадків (з 5 861 до 4 352).

ПРІОРИТЕТ – ДОПОМОГА В РОЗВИТКУ СУОП

Утім, у Фонді ситуацію оцінюють об'єктивно. Тут розуміють, що показники травматизму в Україні ще досить високі. У нинішніх складних умовах Фонд застосовує нові підходи в роботі і головний акцент ставить на профілактичній діяль-

ності. У Фонді працює 430 страхових експертів з охорони праці, які взаємодіють зі страховальниками, органами держнагляду за охороною праці, місцевими органами виконавчої влади, закладами охорони здоров'я, профспілковими організаціями, роботодавцями. Це дозволяє істотно впливати на процес створення безпечних і комфортних умов праці. Щоправда, втручатися в ситуацію з охороною праці, зазначають у Фонді, вдається лише на тих підприємствах, де є конструктивний діалог з роботодавцем.

Аналіз причин виробничого травматизму показує, що у 2014 р. 25,2% н. в. відбулося з психофізіологічних причин, таких як особиста необережність потерпілого, одержання травм (смерть) внаслідок протиправних дій інших осіб. З організаційних причин сталося 63,7% н. в. – через порушення трудової й технологічної дисципліни, правил і норм охорони праці, відсутність ефективної СУОП.

Допомога у створенні ефективної СУОП – пріоритетний напрям діяльності Фонду. У 2014 р. робочі органи Фонду взяли участь у розробці та впровадженні СУОП на 9 578 підприємствах, а також у роботі 4 290 комісій з питань охорони праці на підприємствах і розробці 15 456 нормативних актів в галузі охорони праці підприємств.

Спеціалісти Фонду відзначають, що величезну роль у подальшому зниженні рівня травматизму відіграє впровадження на підприємствах міжнародних стандартів, зокрема, у сфері промислової безпеки й охорони праці – OHSAS 18001, управління виробничими ризиками в межах СУОП, модернізація виробництва. На підприємствах, які успішно їх застосовують, рівень травматизму й виробничих захворювань різко знижується.

Підготував **Олександр Максимов**

Викликам усупереч

Про підсумки діяльності Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України за 2014 р.

ПРО СТРАХОВІ ВНЕСКИ

Головною передумовою наповнення бюджету, а отже, здійснення страхових виплат, надання соціальних послуг потерпілим є своєчасна та в повному обсязі сплата страховальниками страхових внесків у складі єдиного внеску. Станом на 1 січня 2015 р. кількість страховальників становила близько 1 668,2 тис. осіб. За 2014 р. надходження до Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України (далі — Фонд) склали 6 млрд 445 млн грн, що становить 99,7% від планового показника. Внесків роботодавців надійшло 6 млрд 425 млн грн, або 99,8% від плану, з них надходження частки єдиного внеску роботодавців до Фонду склали 6 млрд 404 млн грн, що менше порівняно з 2013 р. на 29,7 млн грн.

На початок 2015 р. сума несплачених до Фонду платежів становила майже 821 млн грн. Порівняно з початком 2014 р. вона зменшилася на 10 млн грн. Недоїмка перевищила 656 млн грн, хоч і скоротилася на 18,5 млн грн порівняно з попереднім періодом. Сума недоїмки, погашеної за 2014 р., склала лише 2,7% від її суми на початок року. У її структурі основною є недоїмка гірничих підприємств — понад 609 млн грн. З метою стягнення заборгованості зі сплати страхових внесків робочими органами виконавчої дирекції Фонду подано позовних заяв до суду на суму 839 тис. грн, заявлено кредиторські вимоги до страховальників — банкрутів на 33 тис. грн, у виконавчому провадженні перебуває недоїмка на суму 622 млн грн.

Залишок заборгованості зі сплати страхових внесків, пов'язаних із не своєчасною виплатою заробітної плати, склав 19 млн грн. Ця заборгованість погашається надзвичайно низькими темпами. За минулий рік надійшло лише 679 тис. грн, або 2,7%

від суми заборгованості на початок року.

Прийняття Закону про погашення заборгованості державних підприємств вугільної галузі не вирішило, на жаль, проблеми з погашення заборгованості зі сплати страхових коштів підприємствами вугільної галузі перед Фондом. Ця сума складає понад 609 млн грн.

ПРО ПЕРЕВІРКИ

Згідно зі ст. 31 Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» перевірки підприємств, установ та організацій, фізичних осіб — підприємців контролюючими органами здійснювалися протягом серпня-грудня 2014 р. виключно з дозволу Кабінету Міністрів України або за заявою суб'єкта господарювання щодо його перевірки. Цей мораторій продовжено до червня 2015 р. Оскільки Фонд не

в змозі забезпечити контроль за достовірністю поданих страховальниками відомостей про основний вид їх економічної діяльності, це створює умови для зловживань страховальниками щодо безпідставного переходу до низького класу професійного ризику виробництва та сплати заниженого розміру єдиного внеску. Тому наразі виконавча дирекція Фонду спільно з Мінсоцполітики вирішує питання щодо отримання дозволу на проведення перевірок страховальників, які безпосередньо пов'язані з правильним визначенням розміру єдиного внеску, або виключення Фонду з переліку контролюючих органів, на яких поширюється заборона на перевірки.

ПРО СТРАХОВІ ВИПЛАТИ

Починаючи з 1 квітня 2001 р. на відшкодування шкоди, заподіяної працівникові внаслідок ушкодження здо-

ров'я або в разі його смерті, Фондом використано близько 38 млрд грн. Середньомісячний розмір страхової виплати на одного потерпілого (члена його сім'ї) за 2014 р. склав 1769 грн, що майже в 15 разів більше порівняно з 2001 р. Таке стрімке зростання відбулося насамперед завдяки щорічному перерахунку сум щомісячних страхових виплат на коефіцієнт зростання середньомісячної заробітної плати. Також на зростання середньомісячного розміру виплат потерпілим впливає проведення індексації їх грошових доходів. Протягом 2003—2014 рр. Фонд виділив на це понад 360 млн грн. Сума виплаченої індексації в 2014 р. склала майже 58 млн грн, що у 8 разів більше, ніж у 2013 р.

Унаслідок анексії Криму та воєнних дій на території Донецької та Луганської областей показники здійснення страхових виплат потерпілим та членам їх сімей у 2014 р. порівняно з минулими періодами зменшилися. Аналіз страхових виплат за 2014 р. проводився без урахування даних управління виконавчої дирекції Фонду в АР Крим та м. Севастополі. З грудня 2014 р. відсутня інформація з окремих відділень Луганської області, які розташовані на території, не підконтрольній українській владі.

За 2014 р. потерпілим (членам їх сімей) виплачено 5 млрд 147 млн грн. Кількість потерпілих, яким Фонд щомісячно проводить страхові виплати, станом на 1 січня 2015 р. становила близько 260 тис. осіб. Середньомісячний розмір страхової виплати на одного потерпілого (члена його сім'ї) зріс майже на 68 грн. У структурі страхових виплат, здійснених у 2014 р., основна частина припадає на щомісячні страхові виплати — 4,3 млрд грн (84%) та одноразову допомогу — 722 млн грн (14%).

Із серпня 2014 р. виконавча дирекція запровадила механізм продовження щомісячних страхових виплат потерпілим (членам їх сімей), які тимчасово переселились з території Доне-

цької та Луганської областей, за місцем їх тимчасового перебування. У зв'язку з цим значно зросла, порівняно з минулим роком, кількість потерпілих, які звернулися за продовженням щомісячних виплат у робочих органах виконавчої дирекції Фонду за місцем їх тимчасового перебування. Крім того, у межах Донецької області близько 20 тис. осіб переведено на облік до інших відділень. На території Луганської області сім відділень здійснюють страхові виплати більш як 4 тис. потерпілим, які також переміщені в межах області.

ПРО РЕАБІЛІТАЦІЮ

Протягом 2014 р. проліковано та забезпечено медичною реабілітацією близько 19,5 тис. потерпілих. Лікарські засоби та вироби медичного призначення отримали понад 20 тис. осіб. Санаторно-курортне лікування у 2014 р. пройшли майже 7 тис. потерпілих. Протезно-ортопедичні вироби отримали майже 5 тис. осіб, спеціальні засоби пересування (коляски) — 433 потерпілих. Упродовж 2014 р. виплати на спеціальний медичний догляд отримали 1 168 (у 2013 р. — 1 074) інвалідів унаслідок трудового каліцтва, на постійний сторонній догляд — 3 872 (у 2013 р. — 3 842) та на побутове обслуговування — 4 740 (у 2013 р. — 4 752) потерпілих.

Протягом 2014 р. нормативно врегульовано проблемні питання щодо забезпечення потерпілих медико-соціальними послугами. Зокрема, стосовно забезпечення інвалідів I та II групи по зору тифлокомплексами синтезу мови із необхідним програмним забезпеченням, дострокової заміни протезів потерпілим на виробництві з ампутаціями верхніх чи нижніх кінцівок; оплати проїзду потерпілих до місця отримання послуг із слухопротезування, очного протезування, забезпечення гігієнічними виробами; впровадження механізму забезпечення потерпілих професійною реабілітацією (професійним навчанням), перекваліфікацією; забезпечення під час санаторно-курортного лікування потерпілих з наслідками травм, захворюваннями хребта та спинного мозку супроводом шляхом надання супроводжуючій особі путівки без лікування.

За оперативними даними виконавчої дирекції Фонду, забезпечення потерпілих медико-соціальними послугами впродовж 2014 р. профінансовано майже на 231 млн грн.

У 2014 р. успішно продовжена започаткована в попередньому році традиція з проведення всеукраїнських спартакіад серед інвалідів праці, яка минулого року відбулася в Ужгороді.

ПРО ВИРОБНИЧИЙ ТРАВМАТИЗМ

Визначальними для Фонду є показники стану охорони праці, що позначаються на рівні виробничого травматизму і професійної захворюваності та на фінансових витратах Фонду. Протягом 2002—2014 рр. в Україні спостерігалася тенденція до зниження рівня виробничого травматизму. Так, у 2014 р. кількість страхових нещасних випадків зменшилася порівняно з 2013 р. на 26% (з 9 221 до 6 850), а кількість смертельно травмованих осіб скоротилася з 528 до 525 (приблизно на 0,5%). Серед причин нещасних випадків переважають організаційні, частка яких склала 64%. Через психофізіологічні причини сталося 25% нещасних випадків, а через технічні — 11%. Порівняно з 2013 р. питома вага кількості нещасних випадків з організаційних причин зменшилася на 4%, з технічних причин — на 1%. Натомість на 5% зросла частка нещасних випадків з психофізіологічних причин.

За 2014 р. потерпілим (членам їх сімей) виплачено 5 млрд 147 млн грн. Кількість потерпілих, яким Фонд щомісячно проводить страхові виплати, станом на 1 січня 2015 р. становила близько 260 тис. осіб

Порівняно з 2013 р. кількість травмованих на виробництві найсуттєвіше (на 29%) зменшилася у добувній промисловості та металургії. У 2014 р. зафіксовано зниження показника кількості професійних захворювань відносно показника 2013 р. на 26%, або на більш як 1,5 тис. випадків (з 5 861 до 4 352). У структурі профзахворювань чільні місця належать захворюванням органів дихання — 65%, опорно-рухового апарату — 24%. Найбільше профзахворювань зафіксовано на підприємствах добувної промисловості — 82% від загальної їх кількості, проте в абсолютних показниках частота отримання травм у цій галузі скоротилася на 29% порівняно з попереднім роком.

Суттєвими причинами формування несприятливих умов праці продовжують залишатися недосконалість технологічного процесу, використання застарілого та несправного устаткування, неефективність засобів захисту, порушення правил охорони праці,

режимів праці та відпочинку, несвоєчасне виявлення та пізня діагностика професійних захворювань, низька якість проведення медичних оглядів працівників, руйнація системи промислової медицини.

Слід зазначити, що різке зниження рівня виробничого травматизму та професійної захворюваності обумовлене тим, що в умовах проведення АТО на території Донецької та Луганської областей затримувалась процедура розслідування нещасних випадків та причин виникнення профзахворювань. Багато підприємств на цих територіях припинили свою діяльність. Усе це позначилося на обліку нещасних випадків на виробництві та профзахворювань і, як результат, на показниках виробничого травматизму та профзахворюваності.

ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИХ ЕКСПЕРТІВ

Станом на початок 2015 р. у робочих органах виконавчої дирекції Фонду фактично працювало 439 страхових експертів з охорони праці. У 2014 р. вони перевірили понад 18 тис. підприємств щодо стану профілактичної роботи зі створення здорових та безпечних умов праці. Найбільше перевірок здійснено в Дніпропетровській, Донецькій та Харківській областях.

Експерти Фонду виявили майже 145 тис. порушень законодавства про охорону праці, склали 556 протоколів про адміністративні правопорушення за несвоєчасне повідомлення про нещасний випадок на виробництві. Внесено майже 18 тис. подань роботодавцям про порушення законодавства про охорону праці. До органів Держгірпромнагляду направлено 286 подань щодо застосування адміністративних стягнень про притягнення до відповідальності посадових осіб, які допустили порушення законодавства про охорону праці, а також пропозицій щодо заборони подальшої експлуатації 130 робочих місць, 18 ділянок та 6 цехів, робота на яких загрожує здоров'ю або життю працівників.

У 2014 р. страхові експерти посилили роботу з профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності. Зокрема, з метою надання роботодавцям допомоги у вирішенні питань збереження здоров'я працівників та забезпечення безпеки праці вони провели 44 тис. консультацій.

За матеріалами розширеного засідання колегії Фонду підготував О. Фандєєв

Профілактика алергічних захворювань у побуті та на робочих місцях.

Наталія Логвиненко,
старший науковий співробітник
ДУ «ННДІБПО»

Хвороби, які ми зараз називаємо алергічними, були відомі ще в Стародавньому Єгипті: є дані, що фараон Менес помер у 2540 р. до н. е. від укусу оси, який спричинив алергічну реакцію. Але людство звернуло увагу на це захворювання лише в XIX ст., а розібралося в природі цього явища наприкінці XX ст.

Термін «алергія» був уведений австрійським педіатром К. Пірке в 1906 р. і походить від двох грецьких слів: *allos* — інший і *ergon* — дія. Алергія — це гіперчутливість організму людини до впливу певних факторів (алергенів). У розвитку алергії беруть участь імунoglobulіни та імунні комплекси, клітини крові, біологічно активні речовини тощо. Починається алергія з викиду гістамінів у кров.

У світі на алергію хворіє дедалі більше людей. Нині у 30–40% населення виявляють одне або декілька алергічних захворювань (далі — АЗ). За приблизними оцінками, наприклад, тільки на харчові АЗ страждає 220–520 млн осіб, а на астму — близько 300 млн. Згідно з даними ВООЗ, алергія посідає третє місце за захворюваністю серед інших нозологій. Як мінімум кожен п'ятий житель планети — алергік. Кожні 10 років кількість хворих подвоюється. Якщо вірити прогнозам лікарів, то вже найближчими роками більше половини населення Землі хворітиме на алергію.

Алергія вважається генетичним захворюванням. За статистикою, якщо на алергію хворіє один з батьків, то ймовірність, що дитина успадкує це захворювання, становить 50%, а якщо батько й мати — шанси захворіти зростають до 70–75%.

Крім того, алергія часто є причиною багатьох серйозних захворювань: бронхіальної астми та інфекцій-

Людина у футлярі

но-алергічного міокардиту (запалення серцевого м'яза, яке може призвести до серцевої недостатності чи навіть летального кінця), гломерулонефриту (ураження нирок), важких уражень нервової системи на зразок енцефаліту (запалення мозку) тощо.

Проблема ускладнюється тим, що АЗ не виникають миттєво. Вони є віддаленими наслідками впливу тих чи інших алергенів. Найсумніше, що алергеном може бути все що завгодно, причому для кожної людини індивідуально. Бактерії, віруси, грибки, глисти та продукти їх життєдіяльності. Килими і шерсть домашніх тварин. Пилок рослин. Безліч продуктів, овочі та фрукти, неякісні харчі, продукти з ГМО, харчові добавки, консерванти. Лікарські засоби (зокрема ті, що містять латекс) і ліки, особливо антибіотики, зубні протези. Побутова хімія та сучасні косметичні засоби (зокрема антиперспіранти). Біжутерія. Пил кімнатний і бібліотечний, забруднене повітря вдома, на вулиці чи на роботі, будівельний пил. Інсектні алергени (алергени комах, що містяться в їхній слині, отруті й тілі). Метали й солі металів (хрому, нікелю, платини), каніфолі тощо. Сонце, вода. Алкоголь. Молоко, риба, м'ясо. Побутова техніка, комп'ютери, мобільні телефони. Неприємності та стресові ситуації, тополиний пух. Часто алергія виникає внаслідок інфекційних захворювань, шкідливих звичок, тривалого контакту з алергеном. Джерелом алергізації також може бути мікрофлора, що формується при хронічному запаленні придаткових пазух носа, середнього вуха, мигдалин.

Випадки непереносимості спостерігаються навіть серед сімейних пар: при тісному контакті в одного з подружжя розвивається класичний симптомокомплекс імунної гіперчутливості.

Через сучасну тенденцію до самолікування, коли люди приймають одночасно велику кількість медикаментів з різних фармако-терапевтичних груп, крім алергії стали розвиватися інші захворювання і ускладнення (дисбактеріоз, токсичні реакції, нефрит, гепатит тощо). Також сюди можна віднести захворювання, що розвиваються на імунологічній основі (анафілактичний шок, кропивниця, бронхіальна астма, atopічний дерматит, екзема й інші).

На лікування АЗ в країнах Європи та США тільки за офіційними даними щорічно витрачаються мільярди євро та доларів. Сотні тисяч людей вмирають від бронхіальної астми, анафілактичного шоку, мільйони стають інвалідами.

СИМПТОМИ АЛЕРГІЇ:

- кашель, зокрема регулярний сухий нічний кашель;
- ускладнене дихання, хрипи в легенях і задуха;
- кропив'янка;
- свербіж у носі, очах, горлі;
- висип на шкірі;
- почервоніння очей;
- слюзотеча;
- нежить;
- чхання;
- закладеність носа;
- хрип;
- набряк Квінке;
- анафілактичний шок;
- синдром Нікольського

Якщо у вас з'явилися симптоми АЗ, слід звернутися по допомогу до лікаря-алерголога, або, у разі відсутності такого спеціаліста у вашому лікувальному закладі, — до дерматолога. Ці лікарі направлять вас до спеціалізованих відділень або лабораторій, де можна визначити, на що саме у вас алергія. Налаштуйтеся на те, що це тривалий, трудомісткий і затратний процес.

Але буває і так, що визначити конкретний алерген складно або неможливо. Тоді лікар використовує симптоматичне лікування антигістамінними препаратами, блокуючи ефекти гістаміну — головної ланки алергії. Це такі ліки, як лоратадин, діазолін, димедрол (через виражений побічний дурманний ефект відпускається за рецептом) тощо. Якщо вам потрібно сідати за кермо або ваша робота потребує концентрації уваги, обов'язково порадьтеся з лікарем з приводу призначеного препарату та уважно читайте анотацію до ліків у аптеці. При кваліфікованому лікуванні прояви алергії можна звести до мінімуму. При будь-якій алергії не намагайтеся самостійно ставити діагноз або лікуватися. При гострих станах не соромтеся викликати «швидку».

Людам, що професійно користуються голосом (співачи, екскурсоводи, викладачі тощо), слід пам'ятати, що антигістамінні та сечогінні ліки спричиняють сухість слизової оболонки гортані, зменшують виділення слизу її залозами і можуть призвести до сухого кашлю та зміни голосу. Тому не забувайте консультуватися з фахівцями з приводу тривалості приймання ліків.

На жаль, відсутність спеціалізованої медичної допомоги (особливо в сільських та віддалених місцевостях) обумовлює високу захворюваність і смертність від АЗ. Наприклад, експертами ВООЗ підраховано, що щороку через астму помирає приблизно 250 000 осіб.

Ще не так давно алергію вважали набором місцевих симптомів подразнення, а вже сьогодні до неї ставляться як до серйозного системного захворювання, яке з часом призводить до більш небезпечних хвороб (наприклад, за даними ВООЗ, алергічний риніт спричиняє розвиток астми, а також ускладнює перебіг низки супутніх захворювань, таких як дерматит і синусит, породжує депресії і тривожні стани).

Також слід пам'ятати, що близько 4 млн хімічних речовин отримують з природних продуктів чи синтезують штучно, причому майже 60 тис. із них використовується щоденно. Близько 1500 діючих речовин входять до складу пестицидів, 4000 — до складу лікарських препаратів, 2000 використовуються як ексцепієнти. Понад 5000 речовин є харчовими домішками.

Практично всі вони можуть виступати потенційними алергенами, обумовлюючи побутові та професійні АЗ, які часто взаємопов'язані між собою та викликають стурбованість через високу поширеність і соціально-економічні наслідки. Наприклад, астма у дорослих у 15% випадків є професійною.

До хімічних алергенів можна віднести переважно більшість хімічних речовин, з якими людина контактує на виробництві і в побуті. Метали і їх солі, пестициди, синтетичні полімери тощо спричиняють професійні АЗ.

Одне з найпоширеніших професійних захворювань — алергічний контактний дерматит, який виникає при роботі з хімічними речовинами, різними матеріалами, металами.

Особливої уваги потребують такі алергени, як гриби і пліснява. Є дані, що саме вони спричиняють 20–30% АЗ. Спори та гіфи грибів можна виявити всюди — у землі, воді, повітрі, приміщеннях. Насправді людина контактує зі 100 видами грибів. Ідеальні для появи грибів і плісняви умови — відносна вологість вище 95% і температура +20 °С. За таких умов спори грибів швидко розвива-

ються, сприяючи появі видимих вогнищ. Колонії цих мікроорганізмів небезпечні тим, що виробляють так звані афлатоксини — отруйні токсини, які при потрап-лянні до організму здатні нагромаджуватися в ньому, викликаючи з часом онкологічні захворювання печінки. Печінка спроможна переробляти деяку кількість афлатоксинів без шкоди для себе, але коли кількість колоній грибів і плісняви перевищує норму, організм перестає справлятися: починається його повільне отруєння. Крім того, гриби і пліснява при вдиханні з повітрям здатні осідати на легенях і бронхах, спричиняючи такі захворювання, як нежить, бронхіти, кашель, ангіна, ГРЗ, грип, головний біль, різні алергії. При потрапленні до організму з їжею гриби і пліснява можуть призвести до різного виду захворювань шлунково-кишкового тракту. При тривалому перебуванні в приміщенні з цвільлю можуть розвинути тяжкі грибкові інфекції — мікози.

Позбавитися спор грибів і плісняви практично неможливо. Вони завжди існуватимуть поряд з нами. Проте можна не давати грибам і плісняві розвиватися. У цьому разі вони не зможуть завдати організму шкоди.

Людам з АЗ варто уникати контакту з алергенами, оскільки можуть виникнути серйозні ускладнення, аж до астматичного статусу або анафілактичного шоку та смерті від нього. Саме тому алергік має зважати на безліч факторів, що впливають на його захворювання, у тому числі побутових, сезонних, медичних (наприклад, попереджати лікарів про АЗ, робити проби на антибіотики), і скорегувати правила свого життя.

А ЗНАЧИТЬ, НЕОБХІДНО:

- зробити алергологічні проби — шкірні або за аналізом крові — і за допомогою лікаря інтерпретувати результати;
- якщо результати тривожні, повторювати дослідження один раз на рік;
- уникати контакту з виявленими алергенами;
- серйозно ставитися до загального зміцнення організму й лікування

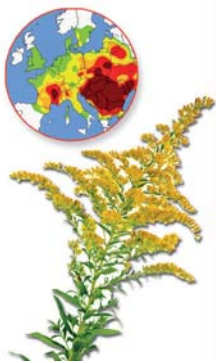

Наприклад, не рекомендується в сезон цвітіння рослин, що спричиняють АЗ, робити планові операції і вакцинацію.

Люди з АЗ не повинні використовувати лікарські й косметичні засоби, що містять компоненти рослин або речовин, на які в них алергія.

Якщо у вас алергія на пилок дерев, то може розвинути-ся й перехресна алергія на деяку їжу, наприклад, горіхи, фрукти, що ростуть на деревах і кущах, хлібний квас, моркву, селеру. Тому в найближчі два тижні до часу цвітіння дерев і після нього краще утриматися від їх вживання. Найгірше для таких людей, коли починає летіти тополиний пух: не будучи алергеном, він чудово переносить пилок з трав і квітучих дерев (наприклад, берези). Таку «атаку» імунітет алергіків може не витримати. У ці дні людям з АЗ потрібно поберегти себе, не виходити на вулицю без потреби, частіше робити вологе прибирання приміщення, гуляти на свіжому повітрі переважно після дощу. Прийшовши додому, краще змити з себе пил і пилок — прочистити ніс, добре вмитися. Не треба провокувати свій організм на негативні сплески.

Якщо АЗ сезонне, можна просто взяти відпустку на час цвітіння шкідливого дерева або амброзії і поїхати до кінця небезпечного періоду або на південь, де цвітіння закінчилося, або на північ, де воно ще не почалося.

ЯКЩО У ВАС

алергія на пилок рослин і, зокрема, на амброзію, то обирайте для відпочинку влітку такі напрями, як Південна Італія, Греція, Ірландія, Шотландія, Іспанія, Туреччина і Скандинавські країни. Водночас не рекомендується відвідувати Румунію, Угорщину, Чехію, Центральну й Південну Францію, а також Польщу

Утім, іще в давнину лікарі знали, що багато проблем зі здоров'ям, у тому числі й АЗ, виникає через зашлаковану печінку. Лікування, яке хворому на АЗ призначає лікар-алерголог, включає також дієту — це особливо актуально, якщо алерген не визначено. У першу чергу виключаються цитрусові (апельсини, мандарини, лимони, грейпфрути тощо), полуниця, суниця, диня, ананас, помідори. Як кажуть лікарі, «не вживати все червоне й жовте, біле — з розумом». Виключаються з раціону будь-які горіхи — фундук, мигдаль, арахіс; риба й рибні продукти (свіжа й солена риба, рибні бульйони, консерви, ікра); птиця; шоколад і кондитерські вироби, кава, копчені продукти, оцет, гірчиця, майонез та інші соуси і спеції, хрін, редис, редька, томати, баклажани, гриби.

Запобігати харчовій алергії та виявити індивідуальні непереносимості допомагає ротаційна дієта, основний принцип якої — не їсти один і той самий продукт (групу продуктів) частіше, ніж раз на чотири дні.

Можна вживати нежирну яловичину, каші, кисломолочні продукти, відварену картоплю з вершковим маслом або олією, огірки, петрушку, кріп, печені яблука, білий хліб, чай з цукром, компот із сухофруктів.

Якщо стався напад алергії, слід прийняти призначений лікарем антигістамінний препарат, який треба завжди мати при собі. Якщо АЗ спричиняє пограничні стани (наприклад, утрата свідомості при укусі бджоли, оси, шершня), можна приколоти булавкою до одягу квадрат білої тканини, на якій зазначити, на що у вас алергія, назви ліків, які ви вживаєте або які купірують напад, ваші П. І. Б., вік та телефони близьких людей. Таку ж інформацію слід носити в сумці або барсетці.

Не слід забувати, що професійна алергія тривалий час може залишатися непоміченою для лікарів, пацієнтів і фахівців з охорони праці. Вона завдає суттєвої шкоди здоров'ю (особливо якщо діагноз був поставлений пізно і заходи з елімінації алергену не були вжиті вчасно), спричиняє низку серйозних негативних наслідків, підвищуючи витрати на охорону здоров'я, знижуючи працездатність і погіршуючи якість життя.

З фінансової точки зору професійна алергія зачіпає інтереси самих працівників, несприятливо впливаючи на їх працездатність, а також страхових компаній, служб охорони здоров'я і роботодавців, зумовлюючи економічні витрати.

Згідно з визначенням, професійна алергія є усувним захворюванням, і частоту її можна мінімізувати шляхом упровадження відповідних превентивних стратегій. Зокрема, це може бути забезпечення працюючих ЗІЗ, установка сучасних вентиляційних систем та очисників повітря, зниження вологості в приміщеннях, обробка проблемних ділянок у приміщенні антисептиками, які мають протимікробний та протигрибковий ефект, обладнання кімнат відпочинку та прийняття їжі, щорічна диспансеризація та, відповідно, за необхідності — консультації фахівців. Як повсякденні превентивні заходи можна розглядати вологе прибирання з антисептичними засобами, очищені та протерті насухо поверхні, помірний полив квітів (не потрібно їх заливати) тощо.

Зараз майже в кожному виробничому та домашньому приміщенні є багато мобільних телефонів, комп'ютерів та іншого електронного обладнання. Це обладнання створює власне поле (наприклад, Bluetooth, Wi-Fi). Складний широкосмуговий сигнал такого обладнання може спровокувати в алергіка напад АЗ. У країнах Заходу радіосигналами пронизано буквально все, бездротовий Інтернет доступний всюди. Тому, наприклад, у США алергіки проводять акції протесту проти бездротового Інтернету. У Швеції громадян з підвищеною чутливістю до електромагнітних полів навіть направляють у санаторії коштом держави.

Але не слід піддаватися паніці: така алергія не дуже поширена і, як і інші, лікується, причому досить успішно.

Щоб мінімізувати загрозу виникнення алергічних нападів, слід створити в колективі нормальну психологічну обстановку та комфортні умови праці. Адже постійні розмови про близьку кризу, війну, скорочення штату, інтриги та стреси, негативні новини тощо нервують людей, і їхній організм при кожній тривозі реагує викидом маси біологічно активних речовин, що можуть призвести до різних ускладнень та загострення алергії.

Людина значну частину свого життя працює. Праця є основним видом діяльності, оскільки пов'язана з виробництвом суспільно корисних продуктів, і цю діяльність вона здійснює у виробничому середовищі. У свою чергу фактори умов праці включають певну сукупність санітарно-гігієнічних, психологічних та естетичних елементів виробничого середовища, які діють на людину під час роботи. Саме тому так важливо створювати відповідні умови та мікроклімат на виробництві, щоб люди з АЗ повноцінно працювали, а не витирали носа, як каже нам реклама.

Людам з АЗ слід пам'ятати, що хвороба — це не вирок і не привід свідомо відмовлятися від повноцінного життя. Дуже багато відомих і талановитих людей мали чи мають АЗ, але це не заважає їм працювати, відпочивати на дачі чи пізнавати світ подорожуючи. Звичайно, якщо у вас алергія на харчові продукти, то вам загрожуватиме небезпека в будь-якій країні. Проте дотримання певних правил надасть вам змогу вести життя здорової людини, і ви назавжди забудете про незручності, спричинювані алергією. Адже головне, щоб поряд були чуйні, люблячі вас люди — і ліки в кишені.

Шкідливий фактор – ВАЖКІ МЕТАЛИ

Вийшли у світ методичні рекомендації, призначені для лікарів-профпатологів, токсикологів, екологів та лікарів клінічних діагностичних лабораторій, щодо виявлення порушень мінерального обміну у працівників, що контактують на виробництві з важкими металами.

Ірина Андрусишина, канд. біол. наук, старший науковий співробітник лабораторії аналітичної хімії та моніторингу токсичних речовин ДУ «Інститут медицини праці НАМН України»

Антропогенне забруднення довкілля, яке в переважній більшості випадків пов'язане з мікроелементами групи важких металів, викликає серйозне занепокоєння через негативні наслідки для здоров'я населення. Відомо, що не тільки в результаті виробничого контакту, але й безпосередньо поблизу багатьох промислових підприємств утворюються зони з високим вмістом свинцю, ртуті, кадмію та інших токсичних елементів. Контакт з важкими металами на виробництві збільшує

ризик порушення обміну мікроелементів у працівників. Це тягне за собою цілий каскад змін гомеостазу, порушення адаптації, збільшення захворюваності і зниження професійного довголіття. Так, нагромадження в організмі важких металів (свинцю, кадмію, ртуті, миш'яку, хрому тощо) спричиняє кардіологічні, гепатотоксичні, нейротоксичні, ембріотоксичні, канцерогенні та інші ефекти. Водночас не менш небезпечними є наслідки дефіциту окремих мікроелементів. Установлено, що дефіцит селену та йоду обумовлює затримку психічного розвитку, зростання онкологічних та ендокринних захворювань, а дефіцит молібдену, ванадію, кобальту, цинку та марганцю призводить до порушень процесів вуглеводного, жирового та ліпідного обміну.

Останніми роками з'явилися можливості для оцінки елементного статусу організму людини. Сьогодні найбільш широко використовують аналіз таких біосередовищ, як сироватка крові, сеча, сироватка крові, спинномозкова рідина та волосся (інформативні субстрати). Особливої уваги варта можливість використання неінвазивних тестових біосередовищ – слини, нігтів.

В Інституті медицини праці НАМН України уже понад 20 років

поспіль проводяться дослідження з вивчення змін мінерального обміну, обумовлених впливом важких металів на працюючих. Оцінювався вміст більш ніж 20 елементів у таких біологічних середовищах, як сироватка крові, сеча, нігті, волосся (неінвазивний метод). Обстеженню були піддані особи, що зазнали професійного впливу металів на різних виробництвах (шахтарі, зварювальники, складови, радіомонтажники, акумуляторники, ювеліри, працівники металургійних комбінатів).

Методичні рекомендації «Оцінка порушень мінерального обміну у професійних контингентів за допомогою методу атомно-емісійної спектроскопії з індуктивно зв'язаною плазмою» (підготовлені групою авторів: І. Андрусишина, О. Лампека, І. Голуб, І. Лубянова, Т. Харченко) дозволять поліпшити оцінку елементного складу працюючих на виробництвах, пов'язаних із впливом важких металів, шляхом застосування багатоелементного й високочутливого аналітичного методу аналізу, визначити причини порушення мінерального обміну, підвищити інформативність клінічної лабораторної діагностики шляхом застосування комплексного підходу у визначенні макро- й мікроелементів у різних біологічних середовищах. Із цими методичними рекомендаціями можна ознайомитися в лабораторії аналітичної хімії та моніторингу токсичних речовин ДУ «Інститут медицини праці НАМН України».

ОСНОВА
ВИДАВНИЦТВО

osnova@i.kiev.ua www.osnova-ua.com

ВИДАВНИЦТВО «ОСНОВА» РЕАЛІЗУЄ

ПРАВИЛА ОХОРОНИ ПРАЦІ У ЦЕМЕНТНІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ
НПАОП 26.5-1.02-2014

Правила поширюються на всіх суб'єктів господарювання незалежно від форм власності та організаційно-правових форм, які здійснюють діяльність у цементній промисловості. Правила є обов'язковими для роботодавців та працівників, які виконують роботи, пов'язані з виробництвом цементу.

37,00
грн

ПРАВИЛА ПРОВЕДЕННЯ ПРОТИАВАРІЙНИХ ТРЕНУВАНЬ ПЕРСОНАЛУ ЕЛЕКТРИЧНИХ СТАНЦІЙ ТА МЕРЕЖ

Правила охорони праці поширюються на всі суб'єкти господарювання, які здійснюють термічну обробку або проектує у будівництві, реконструкцію та експлуатацію термічних цехів і дільниць, а також при конструюванні, виготовленні, монтажі і налагодженні нового обладнання; експлуатації, технічному обслуговуванні, ремонті і модернізації діючого устаткування для термічної обробки металів.

34,00
грн

ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ ПІДГОТОВКИ НАСЕЛЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ, В УСТАНОВАХ ТА ОРГАНІЗАЦІЯХ ДО ДІЙ ПРИ ВИНИКНЕННІ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТЕХНОГЕННОГО ТА ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ

Порядок визначає структуру організації та основні форми і методи підготовки населення, що мають на меті створення в державі умов безперервності, єдності і поступовості з обов'язкового вивчення громадянами України основних способів захисту і дій у надзвичайних ситуаціях техногенного та природного характеру.

17,00
грн

ПРАВИЛА ОХОРОНИ ПРАЦІ ПІД ЧАС ПАЯЛЬНИХ РОБІТ
НПАОП 28.52-1.32-14

Правила поширюються на суб'єктів господарювання незалежно від форм власності та організаційно-правових форм, які здійснюють діяльність під час виконання паяльних робіт. Правила встановлюють вимоги з охорони праці під час виконання паяльних робіт.

20,00
грн

Адреса видавництва: 01032, Київ-32, вул. Жилианська, 87/30.

Тел.: (044) 584-38-97, тел./факс: 584-38-95, 584-38-96

Інженер-лаборант Ірина Прядко
в лабораторії з перевірки якості газу
Фото автора

СПОКІЙНО: ГАЗ НОРМАЛЬНИЙ!

Збільшення тарифів на комунальні послуги та енергоносії у свою чергу підвищило увагу споживачів до якості отримуваних послуг. Чому газ такий різний, а платимо за нього однаково?

Сергій Колесник, власкор

Нинішнє і очікуване подорожчання природного газу не може не хвилювати його споживачів. Усе частіше почала викликати занепокоєння якість природного газу. Населення, підприємства ЖКГ та інші споживачі скаржаться, що газ горить, але не гріє як слід. З'явилися підозри, що з метою економії газу до нього підмішують повітря або інші інертні гази.

Поспілкувавшись з газовиками і отримавши офіційні відповіді на запити, можна з впевненістю заспокоїти абонентів — **газ ніхто і нічим не розбавляє**. По-перше, згідно з чинним ГОСТ 5542–87 «Газы горючие природные для промышленного и коммунально-бытового назначения. Технические условия», кількість кисню, що міститься в повітрі, в природному газі не повинна перевищувати 1%. Збільшення цього відсотка недопустимо з точки зору безпеки, про наслідки таких

дій краще навіть не думати. По-друге, випадкове потрапляння повітря в газопровід неможливе, оскільки газ у трубі перебуває під тиском, де всі з'єднання герметичні. Природний горючий газ може подаватися споживачам безпосередньо з промислових, газопереробних заводів, магістральних газопроводів і підземних сховищ газу через газорозподільні станції і пункти. Як розповідають газовики, теоретично у будь-якому з цих джерел можливо змішати природний газ з азотом, який не горить і є безпечним у суміші з газом, але для цього потрібні спеціальні технології, установки і т.п. Це все досить дорого коштує і знову-таки небезпечно, тому ніхто цього не робитиме і не ризикуватиме.

Як пояснив головний інженер ПАТ «Черкасигаз» Віктор Ісаєнко, з метою забезпечення безпечного користування газом у побуті та контролю якості щомісяця, відповідно до розроблених графіків, проводиться визначення фізико-хімічних параметрів природного газу. На Черкащині це здійснюють атестовані вимірювальні хіміко-аналітичні лабораторії Золотоніського, Гайсинського та Олександрівського ЛВУМГ «Черкаситрансгаз» та Яготинського ЛВУМГ «Київтрансгаз» за участю працівників лабораторії ПАТ «Черкасигаз». Хімічна лабораторія, яка створена на підприємстві, атестована ДП «Черкаський регіональний центр стандартизації, метрології та сер-

тифікації», виконує аналіз показників якості природного газу. Основною метою функціонування лабораторії є одержання достовірних даних при проведенні хімічних аналізів і контрольних вимірювань. Якість газу вимірюється лабораторним шляхом з використанням калориметра, що визначає кількість тепла, яке виділяється при згорянні газу, та хроматографа, який визначає точний склад палива. Інформація про результати вимірювання розміщується на офіційному сайті ПАТ «Черкасигаз» та на сторінках обласної газети. За словами В. Ісаєнки, за останні роки якість газу не змінилася і відповідає вимогам вищезазначеного ГОСТу.

Але факт того, що газ іноді горить краще, а іноді й гірше, блакитним, червоним чи жовтим полум'ям, залишаючи на пальниках чи конфорках мазут, незаперечний. І пояснення цьому є різні.

По-перше: природний газ складається з метану (залежно від родовища — етану, пропану, бутану) та домішок: азоту, сірководню, води, пилу. До його складу обов'язково додаються одоранти (хімічні сполуки, що надають йому характерного запаху). Газ же в нашу трубу потрапляє з різних родовищ. Він може бути російського, українського, узбецького чи туркменського походження. А теплотворна здатність або питома теплота згорання цих газів різна. Залежно від джерела газу, пропорції його складових можуть дещо відрізнятися, в т.ч. і теплотворна здатність. Приміром, питома теплота згорання природного газу марки G20 (з сибірських родовищ) становить 10,49 кВт·год/м³, а марки G25 (з Поволжя або Туркменістану) — 9,02 кВт·год/м³. Різниця становить 15%. Простіше кажучи, вода в чайнику закипатиме приблизно на 15% часу довше чи швидше залежно від марки газу. І такі зміни в наших розподільних мережах можуть коливатися по кілька разів на добу.

По-друге. З часом усе газове обладнання засмічується, підгорає тощо, тож потребує очищення, налагодження і регулювання. Приміром, облипла накипом стінка камери згорання котла тепла практично не віддаватиме. Але ж основна маса споживачів газу не особливо переймається доглядом за своїм газовим обладнанням (налагодженням і чисткою камер згорання котлів, прочищенням форсунок, налагодженням електроніки або механічних пристосувань). А згідно з чинними стандартами, у тому числі і з метою безпеки, що профілактику необхідно здійсню-

вати щороку. Як розповідають газоспеціалісти, іноді після проведення такої роботи економія газу складає до 30%.

По-третє. З роками теплозберігаючі властивості стінових матеріалів, особливо в холодну пору року, погіршуються (через руйнування структури будматеріалу, підвищення вологості, появу грибка і т. д.). Внаслідок цього втрачається певна кількість тепла, а відповідно для обігріву спалюється більша кількість газу. Тому з часом необхідно вживати заходів щодо додаткового утеплення стін, заміни застарілих столярних виробів, конструкцій покриття тощо.

По-четверте. У сховищах природного газу в період сильних морозів накопичується значна кількість вологи. Недосконалість систем осушування при відборі блакитного палива зі сховищ і його транспортуванні призводить до того, що в трубопроводі потрапляє рідина — конденсат, — і відповідно знижується теплота згоряння газу.

З такими питаннями більшість споживачів газу у країнах Європи не стикаються, бо блакитне паливо вони купують не тільки за його об'ємом, а й за якістю, приблизно так, як нині продається бензин. Однак

АБЕТКА БЕЗПЕКИ

ПОРАДИ, ЯК ПРАВИЛЬНО ВИКОРИСТОВУВАТИ ГАЗ У ПОБУТІ:

- перед початком роботи газових приладів потрібно переконатися в наявності тяги;
- звертайте увагу на рівномірність горіння і колір вогню. Він має бути рівним і блакитним, будь-які зміни у формі та кольорі свідчать про засмічення пальників або несправність газового обладнання, яке потребує регулювання. Продукти неповного згоряння призводять до отруєнь та запаморочень;
- пам'ятайте, що приміщення, де встановлені газові прилади, мають постійно провітрюватися. При користуванні газовою плитою та газовими приладами з відкритою камерою згоряння потрібно відчиняти квартирки або фрамуги вікон. А в нижній частині дверей має бути щілина або отвори для притоку свіжого повітря;
- не допускається влаштування та експлуатація витяжної вентиляції з штучним спонуканням у приміщеннях, які обладнані газовими приладами з відведенням продуктів згоряння в димові канали. Це призводить до виникнення зворотньої тяги;
- не можна спати та відпочивати на кухні чи в інших приміщеннях, де встановлене газове обладнання та можливе накопичення чадного газу;
- не варто забувати й про планові технічні перевірки газового обладнання;
- при використанні газових приладів категорично забороняється залишати їх ввімкненими без нагляду, прив'язувати вірвовки для сушіння речей, захарашувати приміщення, обігрівати квартири конфорками та використовувати вогонь для встановлення місця витоку газу;
- роботи із заміни, ремонту, підключення газового обладнання повинні виконувати тільки спеціалізовані підприємства, які мають відповідний дозвіл Держгірпромнагляду. За виконання робіт сторонніми організаціями та фізичними особами можна заплатити занадто високу ціну вартістю в життя.

у нашій країні це питання поки що не врегульоване. Хоча відповідний нормативний акт, що передбачає розрахунок за споживання газу і за об'ємом, і за його якістю, готувався. Але через відсутність спеціалізованого обладнання та ряд інших об'єктивних причин до запровадження цієї практики нам поки що далеко. Одним словом, з'ясувати,

якою є якість газу на даний момент, поки що дуже важко, тому ми вимушені споживати те, що нам постачають, і вірити тому, що нам кажуть. Але є сподівання, що колись споживачі матимуть можливість стежити за якістю природного газу за допомогою спеціальних служб чи приладів, і тоді не виникатимуть відчуття, що нас десь обманюють.

ОРИОН СИГНАЛІЗАТОРИ-АНАЛІЗАТОРИ ГАЗІВ "ДОЗОР-С"

СТАЦІОНАРНІ ДОЗОР-С(ІР65) • до 5 каналів ДОЗОР-С-Ц • до 62 каналів	ПЕРЕНОСНІ ДОЗОР-С-П • одноконпонентний ДОЗОР-С-М • до 5 газів ДОЗОР-С-Пп • течешукач ВИМІРЮВАННЯ ДИМОВИХ ГАЗІВ ДОЗОР-С-М-Д • переносні • до 5 газів	КОМПЛЕКС ТЕЛЕМЕТРІЇ ДОЗОР-С-Г • кількість контрольованих параметрів - до 18 • кількість контрольованих об'єктів - до 200 ДОЗОР-С-Д • стаціонарні • до 5 газів
---	--	--

КОНТРОЛЬ:

- горючих газів і парів горючих рідин; - діоксиду азоту NO₂; - оксиду азоту NO;	- діоксиду вуглецю CO₂; - оксиду вуглецю CO; - діоксиду сірки SO₂; - сірководню H₂S;	- хлору Cl₂; - кисню O₂; - аміаку NH₃; - тиску.
--	--	---

СЕРТИФІКОВАНІ В УКРАЇНІ, РОСІЇ, БІЛОРУСІ.
НВП "Оріон", Україна, 61070, м. Харків, вул. Рудика, 4, тел.: (057) 719-40-53, 719-40-55
e-mail: info@orion.com.ua http://www.orion.com.ua

Учбовий центр

НОВАТОР

Організовує навчання в м. Києві та регіонах України за бажанням замовника без відриву від виробництва

Ліцензія № 285936 від 23.01.2014,
Ліцензія №041277 від 26.06.2012,
Свідоцтво № 80.1-1.16-045.09 від 22.04.2009

03148, Україна, м. Київ, вул. Тимофія Строкача, 7, офіс 144
e-mail: novator_n@ukr.net www.ucnovator.kiev.ua

Навчання з питань охорони праці

Навчання з питань пожежної безпеки

Навчання з електробезпеки (II, III, IV, V група допуску)

Навчання посадових осіб та спеціалістів за Правилами (понад 100 видів НПАОП)

Спеціальне навчання з питань охорони праці робітників

Професійно-технічне навчання робітничим професіям

НАВЧАННЯ

- З охорони праці під час виконання робіт на висоті (висотно-верхолазні роботи)
- За законодавчими і державними нормативними актами та галузевими інструкціями з технічної та безпечної експлуатації конструкцій, будівель і споруд
- З антикригової обробки повітряних суден

Послуги з підготовки необхідної документації для одержання дозволів Держгірпромнагляду на роботи підвищеної небезпеки та свідоцтв про атестацію вимірювальних електротехнічних лабораторій

**Дистанційне навчання
www.do.ucnovator.kiev.ua**

Лабораторія з атестації робочих місць за умовами праці

Вимірювальна електротехнічна лабораторія

Випробувальна механічна лабораторія

Лабораторія зварювання (атестація зварників)

ТРЕНІНГИ

- Надання першої долікарської допомоги потерпілим у разі нещасного випадку з використанням тренажерів «Фантом-П», «Гоша-06», «Гаврюша» та автоматичних зовнішніх дефібриляторів (АЗД)
- Гасіння осередку пожежі первинними засобами пожежогасіння
- Організація евакуації людей при виникненні надзвичайної ситуації
- Надзвичайний стан: допоможи собі сам

Методичний відділ
+ 38(044) 407-11-00
+ 38(044) 407-11-09
+ 38(067) 231-79-13
+ 38(050) 409-55-10
novator_metod@ukr.net

Бухгалтерія
+ 38(044) 407-10-17
+ 38(067) 500-97-12
novator_n@ukr.net

Відділ маркетингу (продажів)
+ 38(044) 403-83-55
+ 38(044) 407-04-57
+ 38(044) 403-83-56

Лабораторія зварювання
+ 38(044) 407-00-91
+ 38(097) 019-64-37

Відділ комп'ютерного навчання
+ 38(044) 403-84-27
+ 38(095) 807-47-21

Вимірювальна електротехнічна лабораторія
+ 38 (044) 407-10-17
+ 38 (067) 767-51-65

Випробувальна механічна лабораторія
+ 38 (044) 592-53-01
+ 38 (099) 257-00-79

Лабораторія з атестації робочих місць
+ 38(044) 466-91-62

Інтернет-магазин
індивідуальних страхувальних засобів (ІСЗ) для висотників і верхолазів
www.vysotnyk.com.ua

Філіал у м. Харків
+ 38(067) 504-30-74
+ 38(050) 409-54-05
novator_sv@ukr.net

Філіал у м. Донецьк
+ 38(067) 504-28-85
+ 38(050) 409-55-75
novator_donetsk@ukr.net

Навчальний центр
МПП «БУДКВАЛІФАДРИ»

Запрошує підприємства, установи і організації до співпраці з питань навчання і перевірки знань керівників, ІТП і спеціалістів на знання нормативних актів Держгірпромнагляду

- 3 питань охорони праці
- Правил будови і безпечної експлуатації (вантажопідіймальних кранів, підйомників, котлів, ліфтів, посудин, що працюють під тиском, трубопроводів)
- Правил безпеки систем газопостачання України
- Правил ТЕ і ПБЕ електроустановок споживачів (2—5 група з електробезпеки)
- Правил пожежної безпеки

Навчальний центр проводить також навчання робітників з професій: стропальник, водій навантажувача, ліфтер, оператор ПЦ-84, АЗС, пожежно-технічного мінімуму та інші.

Вартість навчання від 120 грн.

03056, Київ, провулок Ковальський, 13 (вихід з вул. Виборзької, 12).
 Тел./факс 277-47-59, тел.: 277-47-60, 277-35-55
 www.bqk.kiev.ua info@bqk.kiev.ua

Довідку компанії Держгірпромнагляду № 34.06.3080.42.0.м.к. 27.07.2009р.
 Ліцензія Міністерства України № 552.474 від. 19.08.2010р.

НВФ «Л.Т.В.» Охорона праці пожежних і добровольців, забезпечення пожежної безпеки

АТЕ

- Вогнегасники усіх типів та видів, технічне обслуговування, перезарядка.
- Спеціальний одяг, обмундирування, взуття.
- Пожежне та спеціальне устаткування, інвентар.
- Пожежно-охоронна сигналізація, автоматичні системи пожежогасіння (проекування, монтаж, обслуговування).
- Протипожежні покриття, фарби, обмазки.
- Двері протипожежні, протиударні та броньовані.

Ліцензія ДД ПБ МНС України № 595362 від 15.07.2011 р.
 Тел./факс (044) 464-22-07, тел. 389-84-95.
 E-mail: ltv@i.kiev.ua

ЕКІПАЖ **www.ekipage.com**
 ТЕХНОЛОГІЧНА ГРУПА

ПОКАЖЧИКИ НАПРУГИ

без вбудованого джерела живлення
 контактного типу
 світлозвукова індикація
 на всі класи напруги

ЗАЗЕМЛЕННЯ ПЕРЕНОСНІ

надійні фазні затискачі
 зносостійкі провідники
 ізолюючі штанги легкі та міцні
 на всі класи напруги

можливе виготовлення заземлень
 за вимогами ЗАМОВНИКА

Тел./факс: (057) 778-0161; 752-0158; 293-3147
 e-mail: ekipage@kharkov.com

Стенд для механічних випробувань

- драбин приставних та стрем'янок
- поясів запобіжних та їх стропів
- монтерських кігтів та лазів

НВТ «ДНПРОЕНЕРГОМАШ»
 Тел.(0562) 362457 www.npo-dem.com

Навчально-курсовий комбінат
АТБТ «Трест «ПІВДЕНАТОЕНЕРГБУД»

ПІВДЕНАТОЕНЕРГБУД

Навчання з охорони праці (понад 40 напрямів)

Свідоцтво Держгірпромнагляду № 80.1-16-068.09 від 11.11.2009 р.

- Правила будови та безпечної експлуатації (ПБ та БЕ) вантажопідіймальних кранів;
- ПБ та БЕ посудин, що працюють під тиском;
- Правила безпечної виконання робіт на висоті;
- Правила безпеки систем газопостачання України;
- ПБ та БЕ підйомників, навантажувачів;
- Правила безпечної експлуатації АГЗС, АЗС;
- Промислова безпека у будівництві. ДБН А.3.2-2-2009;
- атестація зварників;
- Правила БЕ та ТЕ (нова редакція) електроустановок споживачів (II-V група з електробезпеки) та ін.

Навчання робітничих професій

Ліцензія Міністерства України № 041365 від. 02.07.2012 р.

Електрогазозварник, електро-зварник, газорізальник, монтажник з монтажу сталевих та з/б конструкцій, стропальник, електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування, оператор котельної, верстатник широкого профілю, машиніст крана автомобільного, машиніст автовишки та автогідропідіймача, машиніст крана (кранівник), водій навантажувача (авто-, електро-, акум.), слюсар з експлуатації та ремонту газового устаткування.

Пожежна безпека (пожежно-технічний мінімум)

Підготовка документації для одержання дозволів Держгірпромнагляду

07300, Київська обл., м. Вишгород, вул. Набережна, 7/1,
 +38(044)579-23-55, +38(04596)5-48-62
 e-mail: office@nkk.kiev.ua
 www.nkk.kiev.ua

- Індивідуальний підхід до кожного замовника
- Візіт до викладачів на виробництво
- Гнучкий графік занять

www. **Komplekt** .ua

- БЕЗПЕКА - КОМФОРТ - БЕЗДОГАННИЙ ВИГЛЯД -
- КОРПОРАТИВНИЙ СТИЛЬ -

ВИРОБНИЧО-КОМЕРЦІЙНА ФІРМА

СПЕЦОДЯГ · ВЗУТТЯ · ЗАСОБИ ЗАХИСТУ

ЗАПРОШУЄМО ДО СПІВПРАЦІ ДИЛЕРІВ

65045, м. Одеса, вул. Єврейська, 55/101
+38 (0482) 341 500, (048) 785 02 70

ВИПРОБУВАННЯ ГАЗОПОЛУМЕНЕВОЇ АПАРАТУРИ

пневмовипробування газових рукавів;
випробування газових редукторів на:
– герметичність,
– підвищення робочого тиску,
– спрацьовування запобіжного клапана;
роботоздатність технічних манометрів.

**РЕМОНТ
ГАЗОПОЛУМЕНЕВОЇ АПАРАТУРИ**

Свідоцтво про атестацію: № 0539 КФ від 03.10.2014 р.

ТЕЛ.: (067) 730-71-94, (068) 164-82-80
E-mail: not-gpa@mail.ru

капрі Офіційний дистриб'ютор **Засоби індивідуального захисту 3M**

ТОВ "СП Капрі", тел./факс (044) 274-14-45
E-mail: siz@kapri.com.ua www.kapri.com.ua

Київська асоціація спеціалістів з охорони праці та безпечної життєдіяльності населення

НВК "Профцентр" – професіоналізм та надійність

Перший на лівому березі Дніпра навчальний центр з охорони праці та пожежної безпеки

ЗАПРОШУЄ:

на навчання керівників, посадових осіб, відповідальних за безпечну організацію робіт і експлуатацію об'єктів та устаткування підвищеної небезпеки за правилами будови і безпечної експлуатації вантажопідіймальних кранів, підйомників, ліфтів, посудин, що працюють під тиском, при роботі на висоті, ПТЕЕС, ПБЕЕС та іншими нормативними актами. Проводимо спеціальне навчання з пожежної безпеки та пожежно-технічного мінімуму.

Слухачам навчального центру – безкоштовні консультації протягом дії атестації

ПРОПОНУЄ:

надання консультацій, практичної допомоги підприємствам щодо організації роботи з охорони праці, підготовки пакета документів, розслідування нещасних випадків, супроводження підприємств з питань охорони праці.

Розробляє та виготовляє:

паспорти будівельних об'єктів, схеми руху автотранспорту, схеми евакуації персоналу на випадок пожежі, куточки охорони праці, безпеки руху, пожежної безпеки та споживачів. У центрі завжди є в наявності журнали реєстрації інструктажів, з питань охорони праці та пожежної безпеки, технологічні журнали з будівництва, автотранспорту тощо.

Навчальний центр знаходиться поблизу станції метро Позняки, за адресою: пр. М.Бажана, 1-М, оф.8, тел/факс: (044) 503-63-17, 592-42-48. **Подробиці на сайті: profcenter.kiev.ua**
E-mail: nvk.profcenter@gmail.com

ЕКІПАЖ
ТЕХНОЛОГІЧНА ГРУПА

www.ekipage.com

ДРАБИНКИ ТА ПІДМОСТКИ ІЗОЛЮЮЧІ СКЛОПЛАСТИКОВІ

Драбинки та підмости виконані цілком з профільного електроізоляційного склопластику за безметалевою технологією та мають такі властивості:

- високу механічну міцність (витримують до 1 т на сходинку);
- стійкі до дії агресивних середовищ;
- не створюють іскру, незаймисті;
- мають пристосування, які не дозволяють титавим довільно розсуватися під час роботи;
- стійке абразивне покриття сходинок запобігає зісковзуванню підошви взуття працюючого;
- підмости для підприємств зв'язку мають робочі поверхні з вологостійкої фанери, вкритої шаром лаку, стійкого до зносу.

м. Харків, вул. Єнакіївська, 4
Тел./факс: (057) 778-01-61 (0572) 93-31-47
e-mail: ekipage@ukrpost.ua

ONIKO®

ПРОПОНУЄМО ШИРОКИЙ ВИБІР МАНЕКЕНІВ-ТРЕНАЖЕРІВ ДЛЯ:

- відпрацювання прийомів надання першої допомоги, порятунку;
 - транспортування потерпілих у надзвичайних ситуаціях;
 - формування навичок при витяганні потерпілих із завалів, зруйнованих будівель, задимлених приміщень;
 - забезпечення прохідності дихальних шляхів, проведення серцево-легеневої реанімації; базової підтримки життя.
- А також муляжі ран і травм для навчання в учбових центрах і рятувальних службах.

«ОНІКО»
04070, Україна, м. Київ
вул. Волоська, 55/57
тел./факс: (044) 502-20-96,
502-24-45
models@oniko.ua
www.oniko.ua

ЗАПРОШУЄМО ДО УЧАСТІ!

19–21 травня 2015 року
у Києві відбудеться III Національна науково-практична конференція

«УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В СИСТЕМАХ МЕНЕДЖМЕНТУ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ПРОМИСЛОВОЇ БЕЗПЕКИ»

Конференція проводиться державним підприємством
«Редакція журналу «Охорона праці», за підтримки Державної служби
з питань праці України, Інституту медицини праці НАМН України.

Обговорюватимуться актуальні питання, що стосуються культури
охорони праці та управління ризиками на виробництві,
визначення пріоритетних завдань і шляхів впровадження
нових підходів у системах управління охороною праці.

У заході візьмуть участь спеціалісти з охорони праці
провідних підприємств та сертифікаційних установ.

Детальніше з програмою конференції можна ознайомитися
на сайті журналу «Охорона праці» www.ohoronapraci.kiev.ua

РЕЄСТРАЦІЯ УЧАСНИКІВ:

ДП «Редакція журналу «Охорона праці»
Україна, 02100, Київ-100, вул. Попудренка, 10/1
Тел./факс: (044) 559-19-51, 558-74-27
E-mail: mail@ohoronapraci.kiev.ua

Р/р 2600622131
в ПАТ «УКРГАЗПРОМБАНК», м. Київ
МФО 320843, ЄДРПОУ 21601181
Св. платника ПДВ №35603339
ІПН 216011826532

OZON®

СПЕЦОДЯГ ТА ЗАСОБИ ЗАХИСТУ

Безпека — понад усе!

Комплексний підбір та поставка засобів індивідуального захисту!

Респиратор
3M™ 9101 VFlex

Доступний
протиаерозольний захист

Напівмаска
3M™ 6000

Найпопулярніше рішення для
захисту від парів та газів

Протишумові
вставки 3M™ 1271

Комфортний захист слуху,
футляр в комплекті

Навушники
3M™ Peltor Optime I

Безкомпромісний захист слуху

ТОВ «Укртекстиль», OZON®
03151, м. Київ, вул. Волинська, 53
Тел.: (044) 495 1298, 209 0340

www.ozon.com.ua

Офіційний дистриб'ютор
засобів індивідуального захисту

ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА СПЕЦОДЯГ

044 592 7400
044 592 7300

ТОВ «Бел-Протексьон»
www.bel.ua

ВИДАВНИЦТВО
ФОРТ

23 РОКИ
РАЗОМ
З ВАМИ

**КАБІНЕТИ ОХОРОНИ ПРАЦІ,
ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ**

СТЕНДИ, ПЛАКАТИ

**ЗНАКИ БЕЗПЕКИ
ТА ДОРОЖНІ ЗНАКИ**

(057) 714-09-08

(044) 229-09-84

www.fort.kharkiv.com

fortsales@ukrpost.ua

fort@kv.ukrtel.net

ПРОФЕСІЙНА АЛКО·НАРКО ДІАГНОСТИКА

Dräger

Україна Німеччина

**ЛІДЕРИ ПРОДАЖ
У СВІТІ!**

Офіційний представник
(дистриб'ютор) в Україні
Сертифікований
сервісний центр

Гарантійне та післягарантійне обслуговування
Сертифікати МОЗ і Державного реєстру
засобів виміральної техніки
Повірки і калібрування

Досвід використання
у понад 100 країнах світу
Виробництво Німеччина
Строк роботи 10 років

WWW.SATURN-DATA.COM

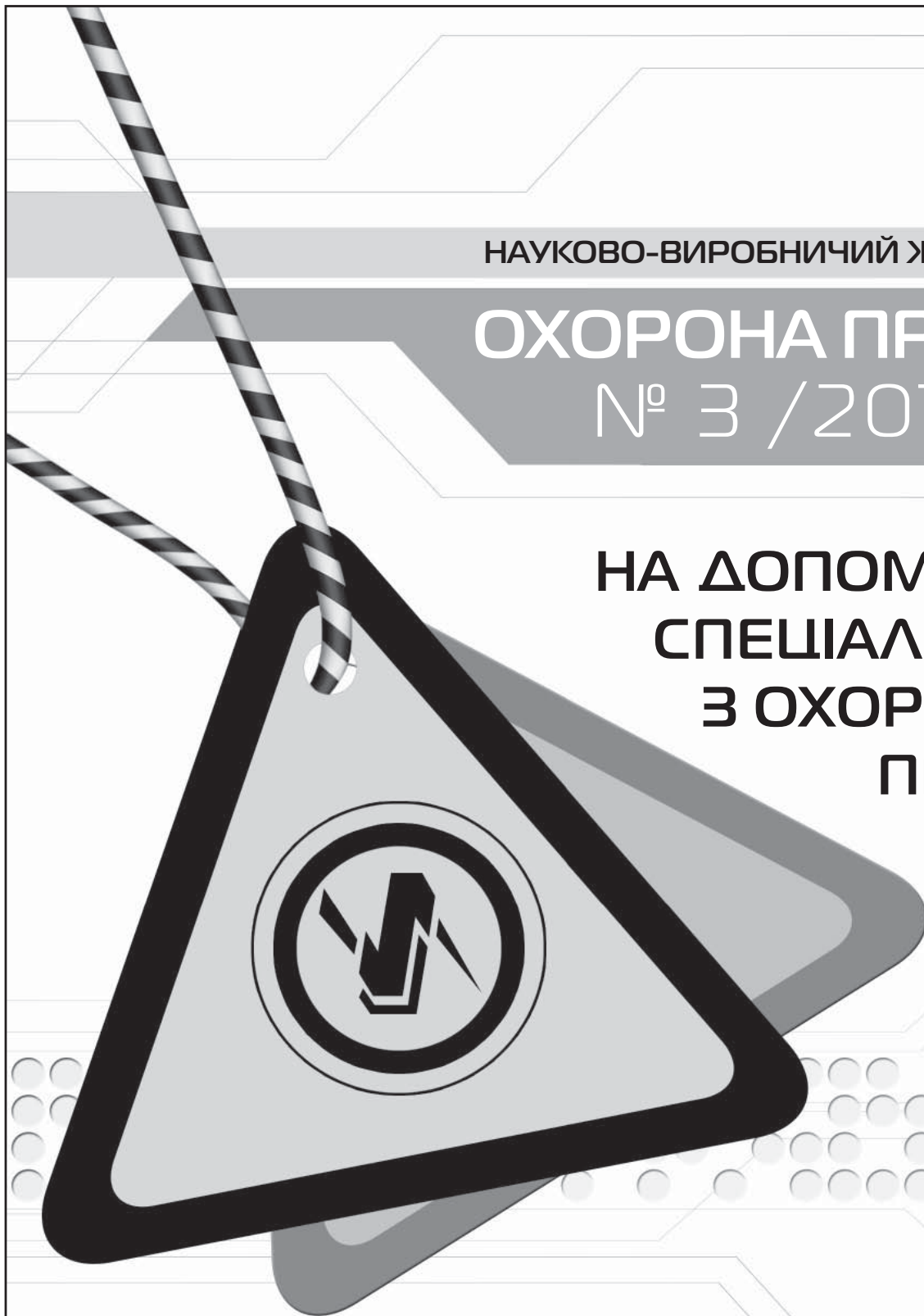
+380 (44) 457-55-55

НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЖУРНАЛ

ОХОРОНА ПРАЦІ

№ 3 / 2015

НА ДОПОМОГУ
СПЕЦІАЛІСТУ
З ОХОРОНИ
ПРАЦІ

*Інструкція з охорони праці
для водія (легкового, вантажного)
автомобіля*

*Примірний порядок атестації робочих місць
на відповідність нормативно-правовим
актам з охорони праці*

ЗМІСТ

Тетяна Бреус Новини законодавства	3
Тетяна Бреус Зміни у Показнику нормативно-правових актів з питань охорони праці	6
Календарь выставок и конференций по технологиям безопасности в 2015 году	8
Технічна допомога українській інфраструктурі якості EuropeAid/126112/C/SER/UA/8 Європейська система оцінки відповідності та акредитації	10
Олег Моисеенко Службе охраны труда небольшого предприятия (пособие)	19
Безопасный труд в мире – Международные информационные листки опасностей по профессиям. Водитель грузовика	26
Микола Федоренко Інструкція з охорони праці для водія (легкового, вантажного) автомобіля	28
Інструкція з охорони праці під час виконання шиномонтажних робіт	37
Примірний порядок атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці	41
Запитували – відповідаємо	56

НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЖУРНАЛ
ОХОРОНА ПРАЦІ

НА ДОПОМОГУ СПЕЦІАЛІСТУ З ОХОРОНИ ПРАЦІ
№ 3 /2015

Адреса редакції
02100, Київ-100, вул. Попудренка, 10/1
Тел./факс (044) 558-74-11
E-mail: mail@ohoronapraci.kiev.ua www.ohoronapraci.kiev.ua

© ОХОРОНА ПРАЦІ

Головний редактор
Дмитро МАТВІЙЧУК
Тел. 558-74-11

Комп'ютерна верстка
Олександр Антоненко

Реклама
Тел.: 296-05-65, 296-82-56
Відділ реалізації та маркетингу
Тел.: 559-19-51, 558-74-27

Поліграфічні послуги
Тел. 559-62-79

Друкується мовою оригіналу

Точка зору редакції не завжди збігається з думкою авторів матеріалів.
Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен,
географічних назв та інших відомостей несуть автори публікацій.
Рукописи не рецензуються.

За достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець

Надруковано в друкарні ДП «Редакція журналу «Охорона праці».
02100, Київ-100, вул. Попудренка, 10/1

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Закон України «Про внесення зміни до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» щодо прийняття в експлуатацію об'єктів будівництва, збудованих без дозволу на виконання будівельних робіт» від 13 січня 2015 р. № 92-VIII.

Внесеною зміною до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» передбачається, що орган державного архітектурно-будівельного контролю до 31 грудня 2015 р. безоплатно протягом 10 робочих днів з дня подання заяви власниками (користувачами) земельних ділянок, на яких розміщені об'єкти будівництва, збудовані без дозволу на виконання будівельних робіт, за результатами технічного обстеження приймає в експлуатацію: індивідуальні (садибні) житлові будинки, садові, дачні будинки, господарські (присадибні) будівлі і споруди, збудовані у період з 5 серпня 1992 р. до 12 березня 2011 р.; громадські будинки I і II категорій складності, будівлі і споруди сільськогосподарського призначення I і II категорій складності, збудовані до 12 березня 2011 р.

Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» від 15 січня 2015 р. № 124-VIII.

Цей Закон визначає правові та організаційні засади розроблення, прийняття та застосування технічних регламентів і передбачених ними процедур оцінки відповідності, а також здійснення добровільної оцінки відповідності.

Закон набирає чинності через рік з дня його опублікування, крім:

- підпунктів 2, 4, 5, 7–12, 15, 16 і 21 п. 3 та п. 10 розділу X Прикінцеві та перехідні положення, які набирають чинності з дня, наступного за днем опублікування цього Закону;
- підпункту 14 п. 3 розділу X Прикінцеві та перехідні положення, який набирає чинності з 1 липня 2015 р.;
- підпункту 3 та підпункту «д» підпункту 22 п. 3 розділу X Прикінцеві та перехідні положення, які набирають чинності з 21 вересня 2015 року;
- абзацу третього підпункту «ж» підпункту 22 п. 3 розділу X Прикінцеві та перехідні положення, який набирає чинності з 1 січня 2016 р.;
- абзаців другого та третього підпункту 13 та підпункту 20 п. 3 розділу X Прикінцеві та перехідні положення, які набирають чинності одночасно з набранням чинності Законом України «Про метрологію та метрологічну діяльність».

Цим Законом визнано такими, що втратили чинність, Закон України «Про підтвердження відповідності» та Закон України «Про технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» і внесені відповідні зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення.

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ

Указ від 12 січня 2015 р. № 5/2015 «Про Стратегію сталого розвитку «Україна–2020».

Зазначеним Указом схвалено Стратегію сталого розвитку «Україна–2020», яка визначає мету, вектори руху, дорожню карту, першочергові пріоритети та індикатори належних оборонних, соціально-економічних, організаційних, політико-правових умов становлення та розвитку України.

Метою Стратегії є впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі.

Задля цього рух уперед здійснюватиметься за такими векторами: вектор розвитку; вектор безпеки; вектор відповідальності; вектор гордості.

Указ від 14 січня 2015 р. № 15/2015 «Про часткову мобілізацію».

Цей Указ затверджено Законом від 15 січня 2015 р. № 113-VIII «Про затвердження Указу Президента України «Про часткову мобілізацію».

З метою підтримання бойової і мобілізаційної готовності Збройних Сил України та інших військових формувань України на рівні, що гарантує адекватне реагування на загрози національній безпеці держави, на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони

Національні стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності складаються українською мовою та у разі потреби мовою відповідних міжнародних або регіональних організацій

З метою контролю за додержанням виробниками та постачальниками вимог технічних регламентів здійснюються державний ринковий нагляд і контроль продукції

України, відповідно до пп. 1, 17, 20 частини першої ст. 106 Конституції України постановлено оголосити та провести протягом 2015 року часткову мобілізацію у три черги протягом 210 діб із дня набрання чинності цим Указом.

Мобілізацію буде проведено у 24 областях України та місті Києві.

Указ від 30 січня 2015 р. № 40-VIII «Про додаткові заходи щодо забезпечення проведення часткової мобілізації у 2015 році».

Згідно з цим Указом та з метою забезпечення переведення національної економіки на функціонування в умовах особливого періоду, мобілізаційного розгортання Збройних Сил України, інших військових формувань України та за результатами робочої зустрічі Президента України з членами Кабінету Міністрів України, головами обласних, Київської міської державних адміністрацій, яка відбулася 14 січня 2015 р., постановлено вжити відповідних додаткових заходів щодо забезпечення проведення часткової мобілізації у 2015 році.

Указ від 30 січня 2015 р. № 41/2015 «Про медаль «Захиснику Вітчизни».

Цим Указом затверджено Положення про медаль «Захиснику Вітчизни»

Медаллю «Захиснику Вітчизни» нагороджуються ветерани війни, особи, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», особи, які брали участь у визволенні України від фашистських загарбників, та інші громадяни України за виявлені у захисті державних інтересів особисті мужність і відвагу, зміцнення обороноздатності та безпеки України. Цією медаллю можуть бути нагороджені громадяни України, іноземці та особи без громадянства.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Розпорядження від 09 січня 2015 р. № 1-р «Про призначення Ляпіної К. М. Головою Державної регуляторної служби України».

Згідно з розпорядженням Головою Державної регуляторної служби України призначено Ляпіну Ксенію Михайлівну.

Постанова від 21 січня 2015 р. № 17 «Питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції».

Згідно з постановою ліквідовуються Державна реєстраційна служба та Державна виконавча служба, поклавши на Міністерство юстиції завдання і функції з реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), з питань державної реєстрації актів цивільного стану, речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців, договорів комерційної концесії (субконцесії), з питань реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, статутів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, якщо їх реєстрація передбачена законами, статуту територіальної громади м. Києва, державної реєстрації друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності.

Постанова від 21 січня 2015 р. № 32 «Про затвердження Положення про Міністерство екології та природних ресурсів України».

Міністерство екології та природних ресурсів України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки.

Розпорядження від 21 січня 2015 р. № 27-р «Про призначення Чернеги Р. Т. Головою Державної служби України з питань праці».

Згідно з розпорядженням Головою Державної служби України з питань праці призначено Чернегу Романа Тарасовича.

Розпорядження від 21 січня 2015 р. № 34-р «Про схвалення розроблених Міністерством соціальної політики планів імплементації деяких актів законодавства ЄС».

Цим розпорядженням схвалено розроблені Міністерством соціальної політики плани імплементації актів законодавства ЄС за переліком, який складається із 14 пунктів.

Так, до переліку актів законодавства ЄС, імплементація яких здійснюється згідно із схваленими планами, включено, зокрема:

Директива Ради 91/383/ЄЕС від 25 червня 1991 р. про доповнення заходів із сприяння покращенню безпеки та охорони праці працівників з фіксованим строком працевлаштування або тимчасовим працевлаштуванням (Офіційний вісник ЄС, L 206, 29 липня 1991 р., с. 19–21);

Директива Ради 91/533/ЄЕС від 14 жовтня 1991 р. про обов'язок роботодавця інформувати працівників про умови, що застосовуються до контракту чи трудової угоди (Офіційний вісник ЄС, L 288, 18 жовтня 1991 р., с. 32–35);

Директива Ради 1999/70/ЄС від 28 червня 1999 р. щодо рамкової угоди про роботу на визначений строк, укладеної ETUC, UNICE та CEEP (Офіційний вісник ЄС, L 175, 10 липня 1999 р., с. 43–48);

Директива 2003/41/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 3 червня 2003 р. про діяльність установ трудового пенсійного забезпечення та нагляд за ними (Офіційний вісник ЄС, L 235, 23 вересня 2003 р., с. 10–21);

Директива Ради 2000/78/ЄС від 27 листопада 2000 р., що встановлює загальну систему рівності у сфері зайнятості і професійної діяльності (Офіційний вісник ЄС, L 303, 2 грудня 2000 р., с. 16–22);

Директива Ради 2001/23/ЄС від 12 березня 2001 р. про наближення законів держав-членів, що стосуються охорони прав працівників у разі зміни власника підприємства, бізнесу чи їх частини (Офіційний вісник ЄС, L 82, 22 березня 2001 р., с. 16–20) та інші.

Постанова від 26 січня 2015 р. № 18 «Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій».

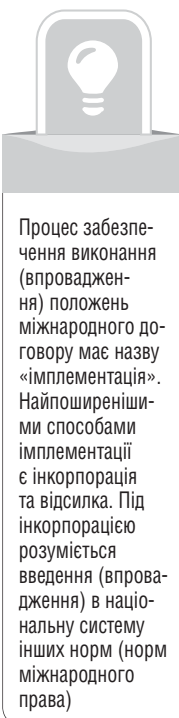
Цією постановою затверджено Положення про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій та її склад.

Установлено, що інформаційне та методичне забезпечення діяльності Державної надзвичайної комісії буде здійснювати Державна служба з надзвичайних ситуацій.

Державна комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій є постійно діючим органом, який забезпечує координацію діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, пов'язаної із забезпеченням техногенно-екологічної безпеки, захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій, організаційних заходів протидії терористичній діяльності та воєнній загрозі, запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і реагування на них.

Основними завданнями цієї державної комісії є: координація діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади; визначення шляхів та способів вирішення проблемних питань; погодження положення про регіональні комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій; підвищення ефективності діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади під час реагування на надзвичайну ситуацію.

Підготувала **Тетяна Бреус**,
юрисконсульт ДП «Редакція журналу «Охорона праці»

ВІДЗНАЧАЄМО У КВІТНІ

- 1 квітня** — День сміху
- 5 квітня** — День геолога
- 7 квітня** — Всесвітній день здоров'я
- 12 квітня** — День працівників ракетно-космічної галузі України
Пасха (Великдень)
- 17 квітня** — День пожежної охорони
- 18 квітня** — День довкілля
- 22 квітня** — Міжнародний день Землі
- 26 квітня** — Міжнародний день пам'яті жертв радіаційних аварій і катастроф
- 28 квітня** — Всесвітній день охорони праці

ЗМІНИ У ПОКАЖЧИКУ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Згідно з наказом Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України від 19 січня 2015 р. № 6 на підставі положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 8 червня 2004 р. № 151, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23 червня 2004 р. за № 778/9377, Положення про Державну службу гірничого нагляду та промислової безпеки, затвердженого Указом Президента України від 6 квітня 2011 р. № 408, внесено зміни у додаток до наказу Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України від 12 квітня 2012 р. № 74 «Про затвердження Показника нормативно-правових актів з питань охорони праці», виклавши його в новій редакції.

НПАОП, ЯКІ ВКЛЮЧЕНО ДО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОКАЖЧИКА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ (станом на 05 січня 2015 року)

Позначення нормативного акта	Назва нормативного акта	Затвердження	
		Дата, вид документа, №	Організація
НПАОП 10.0-1.01-10	Зміни до Правил безпеки у вугільних шахтах Зареєстровано: Дата введення в дію:	24.09.2014 наказ № 661 14.10.2014 № 1270/26047 31.10.2014	Міненерговугілля України Мін'юст України
НПАОП 10.0-5.46-14	Інструкція з реверсування вентиляційного струменя і перевірки дії реверсивних пристроїв вентиляційних установок Зареєстровано: Дата введення в дію:	24.09.2014 наказ № 660 16.10.2014 № 1285/26062 11.11.2014	Міненерговугілля України Мін'юст України
НПАОП 0.00-1.73-14	Правила охорони праці та безпечної експлуатації технологічних трубопроводів Зареєстровано: Дата введення в дію:	24.10.2014 наказ № 755 12.11.2014 № 1438/26215 09.12.2014	Міненерговугілля України Мін'юст України
НПАОП 24.0-1.21-14	Правила безпечної експлуатації наземних складів синтетичного рідкого аміаку Зареєстровано: Дата введення в дію:	24.10.2014 наказ № 754 12.11.2014 № 1437/26214 09.12.2014	Міненерговугілля України Мін'юст України
НПАОП 24.5-1.23-14	Правила охорони праці під час виробництва парфумерно-косметичної продукції Зареєстровано: Дата введення в дію:	06.11.2014 наказ № 786 26.11.2014 № 1506/26283 19.12.2014	Міненерговугілля України Мін'юст України
НПАОП 27.4-1.43-14	Правила охорони праці під час виробництва олова і сплавів на його основі Зареєстровано: Дата введення в дію:	13.10.2014 наказ № 717 29.10.2014 № 1357/26134 28.11.2014	Міненерговугілля України Мін'юст України
НПАОП 27.5-1.46-14	Правила охорони праці у ливарному виробництві Зареєстровано: Дата введення в дію:	03.11.2014 наказ № 779 20.11.2014 № 1476/26253 12.12.2014	Міненерговугілля України Мін'юст України
НПАОП 26.5-1.02-14	Правила охорони праці у цементній промисловості Зареєстровано: Дата введення в дію:	24.10.2014 наказ № 741 14.11.2014 № 1451/26228 16.12.2014	Міненерговугілля України Мін'юст України

Вимоги НПАОП 0.00-1.73-14 не поширюються на трубопроводи: ацетилену й кисню; пари і гарячої води; газів, що містять горючий пил і волокно; водопостачання і каналізації; які є невід'ємною частиною обладнання; що створюються на період будівництва, монтажу або реконструкції підприємства зі строком експлуатації не більше одного року

НПАОП, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ВИКЛЮЧЕННЮ З ПОКАЖЧИКА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Підлягають виключенню	Підстава для виключення
НПАОП 45.2-1.01-98 Правила обстежень, оцінки технічного стану та паспортизації виробничих будівель і споруд, затверджені наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України і Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 27 листопада 1997 року № 32/288, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 06 липня 1998 року за № 423/2863	Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України і Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 14.07.2014 № 193/507 «Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України і Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 27 листопада 1997 року № 32/288», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 28 липня 2014 р. за № 867/25644
НПАОП 45.2-4.01-98 Положення про безпечну та надійну експлуатацію виробничих будівель і споруд, затверджене наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України і Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 27 листопада 1997 року № 32/288, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 06 липня 1998 року за № 424/2864	
НПАОП 45.2-4.02-98 Положення про спеціалізовані організації з проведення обстежень та паспортизації існуючих будівель і споруд з метою забезпечення їх надійності й безпечної експлуатації, затверджене наказом Державного комітету будівництва, архітектури і житлової політики України та Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 27 листопада 1997 року № 32/288, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 06 липня 1998 року за № 425/2865	
НПАОП 45.2-4.03-98 Положення про головну організацію з координації дій, підготовки нормативних документів з питань обстежень та паспортизації будівель і споруд з метою забезпечення їх надійності й безпечної експлуатації, затверджене наказом Державного комітету будівництва, архітектури і житлової політики України та Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 27 листопада 1997 року № 32/288, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 06 липня 1998 року за № 426/2866	
НПАОП 0.00-1.70-71 Правила будови і безпечної експлуатації трубопроводів для горючих, токсичних і зріджених газів (ПУГ-69), затверджені Держгіртехнаглядом СРСР 17 вересня 1969 року	Набрання чинності НПАОП 0.00-1.73-14
НПАОП 24.14-1.02-78 Правила безпеки для наземних складів синтетичного рідкого аміаку, затверджені Державним комітетом з нагляду за безпечним веденням робіт у промисловості з гірничого нагляду СРСР від 19 вересня 1978 року та Міністерством хімічної промисловості СРСР від 10 липня 1978 року	Набрання чинності НПАОП 24.0-1.21-14
НПАОП 24.5-1.02-90 Правила безпеки при виробництві парфюмерно-косметических изделий, затверджені наказом Міністерства медичної та мікробіологічної промисловості СРСР від 27 вересня 1990 року	Набрання чинності НПАОП 24.5-1.23-14
НПАОП 27.4-1.06-77 Правила безпеки при виробництві олова і сплавів на його основі, затверджені Міністерством кольорової металургії та Державним гірничотехнічним наглядом СРСР 28 червня 1977 року	Набрання чинності НПАОП 27.4-1.43-14
НПАОП 26.5-1.01-79 Правила техніки безпеки і виробничої санітарії в цементній промисловості, затверджені постановою Президії ЦК профспілки працівників будівництва і промбудматеріалів від 18 грудня 1979 року та Міністерства промисловості будівельних матеріалів СРСР від 20 грудня 1979 року	Набрання чинності НПАОП 26.5-1.02-14
НПАОП 0.00-4.14-94 Положення про опрацювання, прийняття, перегляд та скасування державних міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці, затверджене наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 16 березня 1994 року № 19, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 12 травня 1994 року за № 94/303	Наказ Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 20.11.2014 № 819 «Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 16 березня 1994 року № 19», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 08 грудня 2014р. за № 1574/26351

Проведення обстеження об'єктів та реалізації заходів щодо забезпечення надійності та безпеки під час їх експлуатації є прерогативою Держархбудінспекції України (частина 9 п. 4 Положення про Державну архітектурно-будівельну інспекцію України, затвердженого постановою КМУ від 09.07.2014 № 294)

З Показником нормативно-правових актів з питань охорони праці можна ознайомитись на сайті Держгірпромнагляду за електронною адресою <http://dnop.gov.ua>

Підготувала **Тетяна Бреус**,
юрисконсульт ДП «Редакція журналу «Охорона праці»

КАЛЕНДАРЬ ВЫСТАВОК И КОНФЕРЕНЦИЙ ПО ТЕХНОЛОГИЯМ БЕЗОПАСНОСТИ В 2015 ГОДУ

март

3–5

5-я Киевская международная выставка «Охрана, безопасность и противопожарная защита» (Украина, Киев, МВЦ, Броварской пр., 15)

март

3–5

7-я Специализированная промышленная выставка «Средства защиты. Охрана труда» (Башкирия, Уфа)

март

10–12

Выставка «Промышленная и пожарная безопасность» (Польша, Катовице)

март

11–13

5-я Казахстанская международная выставка «Охрана, безопасность, средства спасения и противопожарная защита» (Казахстан, Алматы)

март

17–19

5-я Международная выставка «UzSecureExpo Технология безопасности, противопожарная защита» в рамках 7-го Международного промышленного форума Узбекистана (Ташкент)

март

18–20

6-я Международная выставка и конференция по промышленной безопасности и охране труда в энергетике SAPE (Россия, Сочи)

март

24–26

Выставка и конференция по вопросам доставки гуманитарной помощи и ликвидации последствий стихийных бедствий (ОАЭ, Дубай)

март

25–27

Специализированная выставка технологий безопасности на рабочем месте (Бельгия, Брюссель)

апреля

2–5

Международная выставка «Безопасность труда, рабочая одежда и средства защиты» (Эстония, Таллинн)

апрель

7–9

NDT Kazakhstan 2015 Казахстанская международная выставка «Неразрушающий контроль и техническая диагностика в промышленности»

апрель

13–16

21-я Московская международная выставка «Охрана, безопасность и противопожарная защита» (Москва, ВДНХ (ВВЦ), павильон № 75)

апрель

13–17

Первая Всероссийская неделя охраны труда (Россия, Сочи)

апрель

14–17

VI Международная выставка по промышленной безопасности и охране труда (Россия, Сочи)

апрель

15–17

ISC West 2015 Международная выставка и конференция по безопасности (США, Лас-Вегас)

апрель

22–23

Конгресс-выставка инновационных технологий в сфере безопасности (Германия, Хайлигенхаус)

апрель

22–23

Конференция по безопасности SIA Brisbane Safety Conference 2015. Выставка по технике безопасности и охране труда Safety Inaction Show 2015 (Австралия, Брисбен)

апрель

24–26

SafeWork 2015 Международная выставка по охране труда и технике безопасности (Израиль)

апрель

28–29

5-я Юбилейная Казахстанская международная конференция и выставка по охране труда и промышленной безопасности (Казахстан, Астана, KIOSH 2015)

апрель

28–30

Международная выставка и конференция по вопросам информационной безопасности, противопожарных технологий и охраны труда (Тайвань, Тайбэй)

май

19–21

III Национальная научно-практическая конференция «Управление рисками в системах менеджмента охраны труда и промышленной безопасности» (Украина, Киев)

май 19–21	Международная выставка защитного оборудования, охраны труда и здоровья (Чехия, Брно)	сентябрь 22–24	XIII Международный форум «Топливо-энергетический комплекс Украины: настоящее и будущее» (Украина, Киев, МВЦ)
май 19–21	Международная выставка морской безопасности (Сингапур, Сингапур)	сентябрь 22–24	IX Международная специализированная выставка ПОЖТЕХ-2015 (Украина, Киев, МВЦ)
июнь 2–3	Охрана труда в Москве-2015. ЦБК «Экспоцентр» http://www.expocentr.ru/ru/menu2/visitors/	сентябрь 23–25	Международная выставка «Охрана и пожарная безопасность» (Россия, Новосибирск)
июнь 3–5	2-я ежегодная выставка оборудования для защиты и спасательных работ (Китай, Пекин)	октябрь 13–16	Международная выставка и конференция «OSH/Охрана труда» (Украина, Киев, ВЦ «КиевЭкспоПлаза»)
июнь 8–13	Международная выставка средств спасения и защиты при пожарах, катастрофах, стихийных бедствиях, пожарной охраны (Германия, Лейпциг)	октябрь 21–24	8-я Каспийская международная выставка «Охрана, безопасность и средства спасения» (Азербайджан, Баку)
июнь 16–18	Выставка и конференция по вопросам охраны труда и здоровья (Великобритания, Лондон)	октябрь 27–30	А+А 2015 Международная выставка охраны труда (Германия, Дюссельдорф)
июль 16–18	IFSEC 2015 42-я Международная конференция и выставка технологий безопасности (Великобритания, Лондон)	ноябрь 10–13	Международная выставка «Охрана, безопасность и противопожарная защита» (Россия, Санкт-Петербург)
сентябрь 15–17	VII Всероссийская специализированная выставка (Россия, Ижевск)	ноябрь 18–20	Международная выставка безопасности и охраны Finn Sec 2015 (Финляндия, Хельсинки)
сентябрь 14–18	Международная машиностроительная выставка (Чехия, Брно)	ноябрь 24–27	XIV Международный промышленный форум-2015 (Украина, Киев, МВЦ)
сентябрь 22–24	XII Международная специализированная выставка «Оружие и безопасность» (Украина, Киев, МВЦ)	ноябрь 25–27	Специализированная выставка профессиональной, специальной, ведомственной и корпоративной одежды, спецобуви и спецзащиты «Охрана труда» (Россия, Екатеринбург)
сентябрь 22–24	XIV Международный выставочный форум «Технологии защиты-2015» (Украина, Киев, МВЦ)	декабрь 9–12	19-я Международная специализированная выставка «Безопасность и охрана труда-2015» (Москва, ВДНХ (ВВЦ), павильон № 75)

ТЕХНІЧНА ДОПОМОГА
УКРАЇНСЬКІЙ ІНФРАСТРУКТУРІ ЯКОСТІ
EUROPEAID/126112/C/SER/UA/8

europeanprofiles^{SA}

AENOR

AENOR

ЄВРОПЕЙСЬКА СИСТЕМА ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ ТА АКРЕДИТАЦІЇ*

Навчальний посібник
Складено на основі документів ЄС, ЕА, ISO/CASCO
Євангелос Вардакас
для EUROPEAN PROFILES S.A. та AENOR

5. ОРГАНИ З АКРЕДИТАЦІЇ

5.1. Область дії та відповідальність органів з акредитації

Як відзначалося раніше, відповідно до стандарту ISO/IEC 17000:2004, орган з акредитації є «авторитетним органом, що проводить акредитацію», тоді як акредитація — це «підтвердження відповідності третьою стороною відносно органу з оцінки відповідності, що офіційно підтверджує його компетентність для виконання конкретних завдань з оцінки відповідності».

Органи з акредитації засновані в багатьох країнах, часто урядами або за підтримки уряду, основною метою яких є забезпечення того, що органи з оцінки відповідності (ООВ) в країні підлягають нагляду з боку авторитетного органу. Акредитація знижує ризик для уряду, бізнесу та замовників, гарантуючи за допомогою регулярного нагляду компетентність та незалежність ООВ.

Самі органи з акредитації повинні бути незалежними і компетентними та надавати свої послуги у найефективніший спосіб і у найбільш стислі терміни.

5.2. Регламент 765/2008/ЄС

Регламент 765/2008/ЄС Європейського парламенту та Ради Європи встановлює вимоги до акредитації та ринкового нагляду, що стосуються товарного маркетингу. Регламент, що скасовує Регламент 339/93/ЄС і застосовний з 1 січня 2010 р., уперше встановлює загальну законодавчу базу для акредитації, що забезпечує повну горизонтальну законодавчу основу, яка регулює проведення та організацію акредитації в Європейському економічному просторі.

Акредитація існувала у більшості країн—членів ЄС з 1970-х років, але через відсутність загальної законодавчої бази країни—члени застосовували різні підходи до акредитації, використовуючи різні системи з різним ступенем суворості. Крім того, використання на підтримку нотифікації органів з оцінки відповідності у різних країнах—членах було нерівномірним, оскільки існувала необхідність впровадження горизонталі для акредитації з метою забезпечення однакового застосування.

Метою запровадження акредитації в Регламенті є зміцнення взаємної довіри до свідоцтв про акредитацію, що створює довіру на ринку та надання одного свідоцтва про акредитацію для всієї території ЄС, підвищуючи таким чином ефективність акредитації та одночасно забезпечуючи узгодженість на всьому єдиному ринку. Отже, європейська політика з акредитації, що представлена у Регламенті 765/2008/ЄС, складає частину нової законодавчої бази для збуту товарів, яка також охоплює ринковий нагляд, нотифіковані органи, роль та значення маркування СЕ і загальні визначення та обов'язки/процедури економічних суб'єктів.

Акредитація є неупередженим засобом оцінювання та видачі авторитетної заяви про технічну компетентність, неупередженість та професійну цілісність органу з оцінки відповідності як у добровільній, так і в обов'язковій сферах. Оскільки акредитація визнається останнім рівнем перевірки компетентності послуг з оцінки відповідності як у добровільній, так і в обов'язковій сферах, обов'язки та вимоги, викладені в Регламенті, розроблені з метою досягнення цієї цілі. Акредитація не може стати комерційною діяльністю, що підірвало б цінність акредитації та довіру до неї.

У рамках цього Регламенту акредитація вважається частиною комплексної системи, до складу якої входять оцінка та ринковий нагляд, призначені для оцінювання і забезпечення відповідності застосовним вимогам. Згідно з цим Регламентом акредитація означає підтвердження національним органом

*Продовження. Початок див. у № 10, 11, 2014 р., № 1, 2015 р.

з акредитації того, що орган з оцінки відповідності відповідає вимогам, викладених у гармонізованих стандартах, та, де це застосовується, будь-яким додатковим вимогам, у тому числі викладених у відповідних секторальних схемах для здійснення конкретної діяльності з оцінки відповідності.

Регламент 765/2008/ЄС стосується акредитації, викладаючи спеціальні правила з організації та проведення акредитації органів з оцінки відповідності, що здійснюють діяльність з оцінки відповідності.

У Регламенті викладені загальні принципи та основні вимоги:

• *Єдиний національний орган з акредитації (НОА), що призначається кожною країною—членом ЄС.*

Він має за мету усунення конкуренції між національними органами з акредитації, а також багаторазової акредитації. З одного боку, конкуренція могла б призвести до комерціалізації діяльності НОА, яка б не відповідала його ролі як останнього контрольного рівня ланцюга оцінки відповідності. З іншого боку, багаторазова акредитація зумовлювала б додаткові витрати без надання добавленої вартості, та суперечила б досягненню тієї мети, що в межах Європейського Союзу одного свідчення з акредитації має бути достатньо на усій його території. Однак якщо країна—член вважає, що економічно доцільно чи раціонально мати національний орган з акредитації або надавати певні послуги з акредитації, вона матиме можливість звернутися до національного органу з акредитації іншої країни—члена.

• *Акредитація розглядається як діяльність державного органу.*

Навіть у випадку, коли акредитація не проводиться безпосередньо самими органами державної влади, країна—член надає офіційне визнання національному органу з акредитації як виконавцю діяльності державного органу.

• *Організація національного органу з акредитації здійснюється таким чином, щоб він був незалежним від органів з оцінки відповідності, які він оцінює, та від комерційного тиску, а також від конфлікту інтересів.*

• *Організація та діяльність національного органу з акредитації проводиться так, щоб гарантувати об'єктивність та неупередженість його діяльності.*

• *Діяльність НОА на некомерційній основі.*

Некомерційну діяльність НОА слід розуміти як діяльність, не розраховану на одержання прибутку до ресурсів зацікавлених сторін чи членів органу з акредитації. Тому будь-який надлишковий дохід, отриманий у результаті надання послуг з акредитації, має бути використаний для інвестування на розвиток нових або існуючих видів діяльності з акредитації.

• *НОА не мають права здійснювати діяльність чи надавати послуги, які надають органи з оцінки відповідності.*

• *НОА не можуть мати фінансової чи адміністративної зацікавленості в органах з оцінки відповідності у формі надання консультаційних послуг, участі в них чи в іншій формі.*

• *Забезпечення країною—членом наявності достатніх фінансових ресурсів та кадрів для належного виконання завдань НОА.*

Хоча акредитація в принципі має здійснюватися як госпрозрахункова діяльність, країни—члени повинні надавати фінансову підтримку для виконання особливих завдань.

• *НОА засновують відповідні структури для забезпечення ефективної та збалансованої участі усіх зацікавлених сторін.*

• *Не може бути конкуренції між НОА та органами з оцінки відповідності.*

• *Не може бути конкуренції між національними органами з акредитації.*

• *Міжнародна акредитація дозволяється за визначених умов.*

Зазвичай орган з оцінки відповідності повинен звертатися за акредитацією до національних органів з акредитації країни—члена, у якій він створений, або до національних органів з акредитації іншої країни—члена, до допомоги якої вдалася країна—член, у якій створений ООВ. Або ж орган з оцінки відповідності може звернутися за акредитацією до іншого національного органу з акредитації, крім зазначених вище, за відсутності національного органу з акредитації, створеного країною—членом, та звернення до національного органу з акредитації іншої країни—члена, якщо обидва з вищезазначених НОА не надають послуг з акредитації, за якими звернувся ООВ, або не пройшли успішно експертної оцінки стосовно затребуваної діяльності з акредитації.

• *Рішення НОА стосовно підтвердження компетентності, прийняті компетентними особами, крім тих, хто проводив оцінку.*

• *Гарантія конфіденційності інформації, отриманої НОА.*

• *Ідентифікація діяльності з оцінки відповідності, в акредитації якої НОА є компетентним, з посиланням на відповідні законодавство або стандарти спільноти, або національні законодавство та стандарти.*

• *Встановлення НОА критеріїв для діяльності і компетентності персоналу та їх постійного моніторингу, задіяного у процедурах з акредитації, які могли б вплинути на якість оцінки і підтвердження компетентності.*

- Публікація перевіреної річної звітності НОА, складеної відповідно до загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку.

- Моніторинг країною—членом діяльності НОА, пов'язаної з виконанням вимог Регламенту та вживанням відповідних заходів для усунення недоліків у випадку невідповідності вимогам.

- Визнання Європейської кооперації з акредитації як органу, що задовольняє вимогам Додатка 1 Регламенту.

- Європейська кооперація з акредитації, головною місією якої є пропагування прозорості та орієнтованої на якість системи для оцінювання компетентності органів з оцінки відповідності по всій Європі, є першим органом, визнаним згідно з Регламентом.

- Членство кожного НОА в Європейській кооперації з акредитації та отримання ними експертної оцінки, організованої ЕА.

- ЕА керує системою експертної оцінки серед національних органів з акредитації із країн—членів та інших країн Європи, яка виявилась ефективною та забезпечує взаємну довіру.

- Сприяння використанню акредитації в обов'язковій сфері, не роблячи її обов'язковою.

У випадках, коли законодавство співтовариства з гармонізації передбачає для його виконання використання органів з оцінки відповідності, національним державним органам країн співтовариства слід розглядати прозору акредитацію відповідно до Регламенту, що забезпечує необхідний рівень довіри до сертифікатів відповідності як кращий засіб підтвердження технічної компетентності цих органів. Однак національні органи можуть вважати, що вони самі володіють відповідними засобами проведення оцінки. У таких випадках для забезпечення відповідного рівня надійності оцінок, проведених іншими національними органами, останні повинні надати Єврокомісії та іншим країнам—членам необхідні документальні підтвердження відповідності органів з оцінки відповідності, оціненої з використанням відповідних нормативних вимог.

5.3. Переваги використання акредитованих ООВ

Акредитація розглядається як інструмент інфраструктури якості, який підтримує надійність та цінність роботи, виконаної органами з оцінки відповідності, та, отже, відповідних посвідчень, виданих ними (звіти про випробування та перевірки, свідоцтва про калібрування, сертифікацію системи менеджменту, продукції та персоналу, інші посвідчення). Акредитація органів з оцінки відповідності виконується згідно з прийнятими на світовому рівні вимогами, викладеними у міжнародних стандартах, що визначають критерії компетентності для категорії органу з оцінки відповідності, згідно з додатковими вимогами для конкретних секторів та згідно з керівними документами міжнародних і регіональних організацій кооперації органів з акредитації. Продукція чи послуга, що мають оцінку відповідності, виконану акредитованим органом з оцінки відповідності, викликають довіру до відповідності застосованим заданим вимогам. Таким чином акредитація сприяє подоланню технічних бар'єрів у торгівлі.

5.4. Вимоги до органів з акредитації (ISO/IEC 17011)

Стандарт ISO/IEC 17011:2004. **Оцінка відповідності. Загальні вимоги до органів з акредитації, що акредитують органи з оцінки відповідності** визначає загальні вимоги до органів з акредитації, що оцінюють та акредитують органи з оцінки відповідності (ООВ). Він також застосовується як документ критеріїв процесу експертної оцінки для домовленостей взаємного визнання між органами з акредитації.

Відповідно до стандарту ISO/IEC 17011, ООВ — це організації, що надають такі послуги з оцінки відповідності:

- проведення випробувань;
- калібрування;
- контроль;
- сертифікація системи менеджменту;
- сертифікація персоналу;
- сертифікація продукції.

Органи з акредитації повинні відповідати основним вимогам, визначеним у стандарті ISO/IEC 17011:

- **Правова відповідальність**, а саме: зареєстрована юридична особа. Слід зазначити, якщо урядовий орган з акредитації є частиною більшого урядового органу, то уряд відповідає за ідентифікацію органу з акредитації в тому розумінні, що не виникає «конфлікту інтересів» з урядовими ООВ.

- **Структура**, а саме: відповідальність за свої рішення, що мають відношення до акредитації, включаючи видачу, збереження, припинення та скасування дії акредитації, розширення або скорочення області акредитації, опис офіційного статусу, задокументовані обов'язки, відповідальність і повноваження вищого керівництва та іншого персоналу, пов'язаного з органом з акредитації та здатного впливати на якість акредитації, ідентифікація вищого керівництва, наділеного правами та

відповідальністю за розробку і проведення політики, пов'язаної з діяльністю органу з акредитації, нагляд за фінансами, прийняття рішень щодо акредитації, укладання контрактів і передача повноважень комісіям або окремим особам, можливість, за необхідності, використовувати експертизу, встановлення формальних правил призначення, постановки завдань і роботи комісій, ідентифікація сторін, представлених у комісіях, документована структура зі схемою повноважень і відповідальності.

• *Неупередженість*, а саме: забезпечення об'єктивності та неупередженості у діяльності з акредитації, ефективної участі зацікавлених сторін, збалансоване представництво зацікавлених сторін без домінування однієї сторони, недискримінаційні політика та процедури при неупередженому адміністративному управлінні, доступність послуг з акредитації для всіх заявників, незалежність доступу від розміру заявника або його членства у будь-якій асоціації або групі, а також від кількості вже акредитованих ООВ, об'єктивність і незалежність від будь-якого комерційного, фінансового або іншого тисків на персонал і комітети, які могли б вплинути на неупередженість процесу акредитації, ухвалення рішення з акредитації компетентною особою (особами) або комітетом (комітетами), відмінними від тих, що проводили оцінку, ненадання послуг, що впливають на неупередженість (наприклад, послуги з оцінки відповідності, які надає ООВ, консультування і т. д.), відсутність прямих або непрямих зв'язків з наданням консультацій, недопущення компрометування діяльністю споріднених організацій конфіденційності, об'єктивності та неупередженості акредитацій ООВ, виявлення, аналіз і документальне підтвердження стосунків із спорідненими організаціями для визначення потенційного конфлікту інтересів, що виникає в самому органі з акредитації або через діяльність пов'язаних з ним організацій, прийняття невідкладних належних заходів для подолання виявлених конфліктів.

• *Конфіденційність*, а саме: наявність адекватних домовленостей про збереження конфіденційності інформації, отриманої в процесі діяльності з акредитації на всіх рівнях, включаючи залучення зовнішніх сторін, нерозголошення конфіденційної інформації без письмового дозволу ООВ, крім випадків, коли цього вимагає закон.

• *Зобов'язання та фінансування*, а саме: заходи щодо забезпечення відповідальності, що є результатом діяльності органу з акредитації, фінансові ресурси, показані в документах, з відповідним описом джерел доходу.

• *Діяльність з акредитації*, а саме: чіткий опис діяльності з акредитації, з посиланням на відповідні міжнародні стандарти, настанови або інші нормативні документи, прийняття застосовних або керівних документів, що визначають діяльність органу з акредитації та участь у їх розробці, розробка документів комітетами або фахівцями, що володіють необхідною компетентністю, та за участю зацікавлених сторін, використання доступних міжнародних застосовних або керівних документів, розробка процедур для розширення діяльності з акредитації відповідно до потреб зацікавлених сторін.

• *Система менеджменту*, а саме: документально підтверджені політика та завдання, включаючи політику у сфері якості, надання доказу зобов'язань відносно якості та відповідності вимогам стандарту, забезпечення ефективного врахування потреб зацікавлених сторін, гарантія розуміності, виконання та підтримки політики на всіх рівнях органу з акредитації, сумірні та узгоджувані з політикою органу з акредитації цілі, наявність системи менеджменту, що відповідає типу, області та обсягу виконуваної роботи, зазначення та дотримання вимог стандарту у настанові з якості або відповідних документах, доступ персоналу до інструкцій та відповідних документів, ефективне виконання процедур системи менеджменту, призначення одного із членів керівництва, що несе відповідальність та володіє повноваженнями для забезпечення розробки процедур, необхідних для функціонування системи менеджменту, та інформування вищого керівництва про функціонування системи менеджменту і будь-яку необхідність її вдосконалення.

• *Управління документацією*, а саме: документовані процедури управління всіма документами (внутрішніми та зовнішніми), визначення порядку затвердження, перегляду та відновлення документів, ідентифікація змін, наявність документів у місцях їх використання в розбірливому та легко розпізнаваному вигляді, запобігання ненавмисному використанню застарілих документів і забезпечення конфіденційності документів.

• *Записи*, а саме: розробка процедур для ідентифікації, збору, індексації, доступу, ведення файлів, зберігання, технічного забезпечення та знищення своїх реєстраційних даних, збереження документів на період, що відповідає зобов'язанням органу з акредитації згідно з контрактами та правовими нормами, доступ до реєстраційних даних відповідно до рівня забезпечення конфіденційності.

• *Невідповідності та коригувальні дії*, а саме: розробка процедури виявлення та керування невідповідностями в операціях органу з акредитації, вживання відповідних заходів з усунення невідповідностей з урахуванням виявлених проблем, ідентифікація невідповідностей, установлення причин невідповідностей, усунення невідповідностей, визначення та виконання дій, необхідних для забезпечення умов, що усувають причини невідповідностей та запобігають їх повторенню, реєстрація результатів виконаних дій, аналіз ефективності коригувальних дій.

• *Попереджувальні дії*, а саме: встановлення процедур ідентифікації можливостей поліпшення та застосування попереджувальних дій для виключення причин потенційних невідповідностей, відповідність попереджувальних дій ступеню впливу потенційних проблем, ідентифікація потенційних невідповідностей і їх причин, встановлення та виконання необхідних попереджувальних дій, реєстрація результатів виконаних попереджувальних дій, аналіз ефективності виконаних коригувальних дій.

• *Внутрішній аудит*, а саме: розробка процедур проведення внутрішніх аудитів з метою підтвердження відповідності аудитів вимогам стандарту та використання і підтримки системи менеджменту, проведення внутрішніх аудитів не рідше одного разу на рік, скорочення періодичності внутрішніх аудитів за умови демонстрації органом акредитації ефективного застосування системи менеджменту та перевіреної стабільності, планування програми аудиту з урахуванням важливості процесів і галузей, що підлягають перевірці, а також результатів попередніх перевірок, проведення внутрішніх аудитів кваліфікованим персоналом, обізнаним у питаннях акредитації, процедур аудиту та вимоги стандарту, проведення внутрішніх аудитів персоналом, не залученим до діяльності, що підлягає перевірці, інформування персоналу, відповідального за стан справ у галузі, що перевіряється, про результати проведеного аудиту, виконання коригувальних дій вчасно та на належному рівні, виявлення будь-яких можливостей для удосконалення.

• *Аналіз з боку керівництва*, а саме: розробка процедур аналізу безперервної адекватності та ефективності системи менеджменту для задоволення пропонованих вимог стандарту, відповідність заявлених політиці та поставленим завданням, проведення таких аналізів не рідше одного разу на рік, відомості про поточне функціонування та можливість поліпшення відносно результатів аудитів і експертних оцінок, участі в міжнародній діяльності, зворотній реакції від зацікавлених сторін, нових областей акредитації, тенденцій у появі невідповідностей, статусу попереджувальних і коригувальних дій, дій після раніше проведеного аналізу з боку керівництва, виконання завдань, змін, які впливають на систему менеджменту, апеляцій і розгляду скарг як вхідних даних для процесу аналізу, дій, пов'язаних з удосконаленням системи менеджменту і її процесів, а також обслуговування та процесу акредитації, потреби в ресурсах і визначенні або перегляду політики, цілей і завдань як вихідних даних процесу аналізу.

• *Скарги*, а саме: розробка процедури розгляду скарг, ухвалення рішення про обґрунтованість скарги, забезпечення того, що скарга, яка стосується акредитованого ООВ, спочатку розглядається самим ООВ, вживання відповідних заходів і оцінка їх ефективності, реєстрація всіх скарг і вжитих щодо них заходів, реагування на скарги.

• *Персонал, пов'язаний з органом з акредитації*, а саме: достатня кількість компетентних співробітників (у самому органі, за його межами, тимчасових або постійних, на повний або неповний робочий день), що мають відповідну освіту, підготовку, технічні знання, навички та досвід, доступ до достатнього числа експертів з акредитації, включаючи ведучих експертів з акредитації, і технічних експертів, інформування персоналу, що має відношення до акредитації, про ступінь і межі їх обов'язків, відповідальності та повноважень, вимагання офіційного підтвердження від усього персоналу, у формі підпису або її еквіваленту, взятого на себе зобов'язання дотримуватися правил, визначених органом з акредитації, що стосуються конфіденційності та незалежності від комерційних та інших інтересів, а також будь-якого існуючого або минулого зв'язку з ООВ, оцінку якого передбачається проводити.

• *Персонал, залучений до процесу акредитації*, а саме: встановлення для кожної діяльності, пов'язаної з процесом акредитації, необхідної кваліфікації, досвіду та компетентності, а також необхідної вихідної та наступної підготовки, розробка процедур підбору, навчання і офіційного затвердження експертів з акредитації та технічних експертів, що беруть участь у процесі акредитації, ідентифікація специфічних областей, у яких кожний експерт з акредитації та технічний експерт продемонстрували свою компетентність, знання процедур, критеріїв акредитації та інших доречних вимог, одержали необхідну підготовку і володіють знаннями відповідних процедур оцінки, здатних ефективно обмінюватися інформацією, мають відповідні особисті якості.

• *Моніторинг*, а саме: встановлення процедур для моніторингу функціонування і компетентності персоналу, задіяного у проведенні оцінки та у процесі прийняття рішень з акредитації, аналіз функціонування та компетентності персоналу для визначення потреб навчання, проведення моніторингу шляхом спостереження за робочими місцями, перевірки звітів про оцінку, зворотного зв'язку від ООВ, взаємного поточного контролю експертів з акредитації для оцінки роботи експертів з акредитації та рекомендації щодо відповідних наступних заходів для удосконалення роботи, регулярне спостереження за роботою кожного експерта з акредитації на робочому місці кожні три роки.

• *Записи про персонал*, а саме: ведення записів про кваліфікацію, навчання, досвід і компетентність персоналу, що бере участь у процесі акредитації, постійне оновлення записів про навчання, досвід та контроль.

• *Критерії акредитації та інформація*, а саме: визначення загальних критеріїв для акредитації ООВ, викладених у відповідних нормативних документах (міжнародних стандартах та настановах),

доступність для громадськості та оновлення інформації, що стосується процесів оцінки та акредитації, включаючи угоди про видачу та підтримання акредитації, розширення або скорочення області акредитації, припинення та скасування дії акредитації, включаючи технічні вимоги, специфічні для кожної області акредитації, загальну інформацію про платежі, пов'язані з акредитацією, опис прав і зобов'язань ООВ, інформацію про акредитований ООВ, процедури реєстрації та розгляду скарг, про повноваження, якими володіє орган з акредитації, опис його прав і обов'язків, кошти, за допомогою яких орган з акредитації одержує фінансову підтримку, про його діяльність і заявлені обмеження, у межах яких працює орган з акредитації, про споріднені організації.

- *Заявка на акредитацію*, а саме: вимога подачі належним чином уповноваженим представником ООВ — кандидата на акредитацію офіційної заявки, що містить інформацію про загальну характеристику ООВ (корпоративну організацію, найменування, адресу, офіційний статус, людські та технічні ресурси), сферу діяльності ООВ і адреси всіх фізичних осіб, які повинні бути охоплені областю акредитації, чітко визначену заявлену область акредитації, згоду виконувати вимоги з акредитації та інші зобов'язання ООВ, надання опису послуг з оцінки відповідності, які надає ООВ, перелік стандартів, методів або процедур, відповідно до яких ООВ здійснює свою діяльність, копію посібника з якості ООВ і відповідні документи та звіти; аналіз адекватності інформації, наданої органом з оцінки відповідності.

- *Аналіз ресурсів*, а саме: аналіз здатності проводити оцінку ООВ в обумовлений час на основі своєї політики, компетенції та наявності потрібних експертів з акредитації і технічних експертів.

- *Оцінка по субпідрядах*, а саме: процес прийняття рішень не передається субпідрядникам, наявність політики, що визначає умови укладення договору субпідряду, документована угода, що охоплює домовленості, включаючи питання конфіденційності та конфлікту інтересів, повна відповідальність органу з акредитації за всі оцінки по субпідрядах, гарантія компетентності у прийнятті рішень, пов'язаних із субпідрядною діяльністю, відповідальність органу з акредитації за видачу, збереження, припинення або скасування дії акредитації, розширення або скорочення області акредитації, забезпечення того, що орган, якому виданий субпідряд на оцінку, і залучений ним персонал, є компетентними та відповідають вимогам стандарту, будь-яким положенням і настановам органу з акредитації, що видає субпідряди, наявність письмової згоди ООВ на проведення робіт конкретним субпідрядником, ведення переліку залучених організацій-субпідрядників, наявність коштів для оцінювання та поточного контролю їхньої компетентності і реєстрації результатів.

- *Підготовка до оцінки*, а саме: попереднє відвідування передпочатковою оцінкою за узгодженням з ООВ для виявлення недоліків у системі ООВ або його компетентності, дотримання правил з метою недопущення консультування під час такої діяльності, офіційне призначення експертної групи, що складається із провідного експерта з акредитації та достатньої кількості експертів з акредитації та/або технічних експертів у кожній специфічній області, підбір експертної групи з урахуванням наявності відповідних знань у заявленій області акредитації та достатнього розуміння для того, щоб дати надійну оцінку компетентності ООВ, забезпечення неупередженості членів експертної групи відносно ненадання консультування ООВ, або інформування про будь-який минулий, існуючий або передбачуваний зв'язок чи конкуруючі позиції між ними або їх організацією та ООВ, що підлягає оцінці, попереднє повідомлення ООВ прізвищ членів експертної групи та найменування організації, у якій вони працюють, щоб ООВ міг заявити про заперечення, наявність політики для подібних ситуацій, чітко сформульовані завдання експертній групі — аналіз документів, отриманих від ООВ, і проведення оцінки на місці, розробка процедур відбору зразків, якщо область акредитації ООВ містить у собі набір спеціальних послуг з оцінки відповідності, спостереження за випробуваннями представницького числа зразків, необхідність у відвідуванні під час первинної оцінки всіх приміщень ООВ, у яких здійснюють хоча б один із ключових видів діяльності, підготовка процедур вибору місць проведення оцінки під час інспекційного контролю та повторної акредитації у випадку, коли ООВ здійснює діяльність на різних територіях, і забезпечення проведення оцінки всіх місць розташування ООВ, у яких здійснюються ключові види діяльності, у певний термін, узгодження дати та програми оцінки між ООВ і призначеною експертною групою, відповідальність органу з акредитації за дотримання дати, установленної відповідно до плану інспекційного контролю та повторної акредитації, надання експертній групі відповідних документів з критеріями, звітів про попередні оцінки та відповідних документів і записів ООВ.

- *Експертиза документів і записів*, а саме: експертиза відповідних документів і записів, представлених ООВ, ухвалення рішення не продовжувати оцінку на місці, виходячи з невідповідностей, виявлених під час експертизи документів і записів, письмове повідомлення ООВ про всі виявлені невідповідності.

- *Оцінка на місці*, а саме: початок оцінки на місці із вступної наради, на якій повинні бути чітко визначені мета оцінки та критерії акредитації, затверджені програма та область оцінки, проведення

оцінки ООВ у тих місцях розташування ООВ, у яких здійснюються ключові види діяльності, а також спостереження в інших обраних місцях, де працює ООВ, збір об'єктивних доказів того, що ООВ є компетентним у заявленій області акредитації і задовольняє вимогам відповідних стандартів та іншим вимогам до акредитації, засвідчення представницького числа штатних фахівців ООВ.

• *Аналіз отриманих даних і звіт про оцінку*, а саме: аналіз всієї відповідної інформації та даних, зібраних експертною групою, достатній для того, щоб дати можливість визначити ступінь компетентності та відповідності ООВ вимогам акредитації, надання ООВ результатів спостережень експертної групи з метою поліпшення його діяльності, не допускаючи при цьому консультування, звернення до органу з акредитації за роз'ясненням у випадку, якщо експертна група не може прийти до висновку за зібраними даними, встановлення процедур звітності для подання ООВ письмового та/або усного звіту про дані, отримані на основі аналізу, на підсумковій нараді, надання ООВ можливості задати запитання щодо зібраних даних, включаючи рішення про невідповідності та підстави для їх прийняття, надання письмового звіту за підсумками оцінки, що містить зауваження щодо компетентності і відповідності, а також виявлені невідповідності, які повинні бути усунуті, реакція ООВ на звіт про оцінку з описом виконаних або запланованих спеціальних дій протягом установленого часу, відповідальність органу з акредитації за зміст звіту про оцінку, включаючи невідповідності, розгляд відповідних заходів ООВ для усунення невідповідностей на предмет їх достатності та ефективності, у випадку їх недостатності — запит додаткової інформації, перевірка ефективності застосування коригувальних дій або проведення наступної оцінки з метою перевірки ефективності коригувальних дій шляхом аналізу відповідних доказів або проведення наступної оцінки, надання для ухвалення рішення про акредитацію інформації, що включає ідентифікацію місць розташування, де було проведено оцінку, оцінювану область акредитації, звіт про оцінку, заяву про адекватність внутрішньої організації та процедур, прийнятих ООВ, інформацію про усунення невідповідностей, рекомендацію відносно видачі акредитації, скорочення або розширення області акредитації.

• *Ухвалення рішення про акредитацію та видача акредитації*, а саме: перевірка до ухвалення рішення того, що представлена інформація є достатньою, ухвалення рішення на основі оцінки всієї отриманої інформації та іншої доречної інформації без затримки, використання результатів оцінки, уже виконаної іншим органом з акредитації за умови впевненості у тому, що інший орган з акредитації діяв відповідно до вимог стандарту, видача акредитованому ООВ свідоцтва про акредитацію, що містить найменування та логотип органу з акредитації, ідентифікацію акредитованого ООВ, зазначення усіх місць, де здійснюється один і більше видів основної діяльності та охоплених акредитацією, номер акредитованого ООВ, дату набрання чинності акредитацією та дату закінчення строку її дії, залежно від обставин, посилення на область акредитації та заява про відповідність стандарту(ам) або іншим нормативним документам і посилення на ці документи.

• *Апеляції*, а саме: установлення порядку дій для розгляду апеляцій ООВ, призначення для розслідування апеляції особи або групи осіб, які є компетентними та незалежними від об'єкта апеляції, прийняття рішення про обґрунтованість апеляції, оповіщення ООВ про остаточне рішення органу з акредитації, виконання наступних дій, у разі потреби, облік усіх апеляцій, остаточних рішень і виконаних наступних дій.

• *Повторна оцінка та інспекційний контроль*, а саме: аналогічність повторної оцінки первинній оцінці за винятком урахування досвіду, отриманого під час попередніх оцінок, інспекційний контроль на місці, менш складний, ніж повторна оцінка, установлення порядку дій і розробка планів для періодичного інспекційного контролю на місці, інших спостережних дій і повторної оцінки через досить короткі інтервали часу, розробка плану повторної оцінки та інспекційного контролю, що передбачає регулярне проведення вибіркової оцінки щодо області акредитації, залежність інтервалів між оцінками на місцях від перевіреної на практиці стабільності, досягнутої ООВ у сфері надання своїх послуг, планування оцінок інспекційного контролю на місцях з урахуванням інших дій з інспекційного контролю, визначення ООВ чітких часових рамок для проведення коригувальних дій, які належить виконати у випадку виявлення невідповідностей у ході проведення інспекційного контролю та повторного оцінювання, підтвердження продовження дії акредитації або ухвалення рішення про нову акредитацію, виходячи з результатів інспекційного контролю та повторної оцінки, проведення позачергової оцінки за наявності скарг або змін, та відповідне повідомлення ООВ про таку можливість.

• *Розширення області акредитації*, а саме: виконання необхідних дій для визначення можливості розширення видачі акредитації з урахуванням розширення її області.

• *Припинення, скасування дії акредитації або скорочення області акредитації*, а саме: визначення порядку дій для скорочення області акредитації, припинення або скасування дії акредитації, ухвалення рішення про припинення та/або скасування дії акредитації, якщо акредитований ООВ систематично не виконує вимоги акредитації або не дотримується правил акредитації, скорочення області акредитації для виключення тих частин, щодо яких ООВ систематично не задовольняє вимогам акредитації, у тому числі компетентності.

• *Записи, що стосуються ООВ*, а саме: ведення записів, що стосуються ООВ, для демонстрації того, що вимоги акредитації, включаючи компетентність, успішно виконані, ведення записів з дотриманням вимог безпеки для забезпечення конфіденційності, ведення записів, що включають відповідну переписку, звіти про оцінку та відповідну інформацію, протоколи розгляду питань на засіданнях комітетів і рішення з акредитації, копії свідоцтв про акредитацію.

• *Перевірка кваліфікації, інші порівняння для лабораторій*, а саме: розробка процедур, що дають можливість урахувати в процесі оцінки та прийняття рішень результати участі лабораторій у програмах перевірки кваліфікації, можливість участі органу з акредитації в організації перевірки кваліфікації чи інших порівняннях, або залучення іншої організації, що вважається компетентною, ведення переліку програм перевірки кваліфікації та інших програм порівнянь, забезпечення участі акредитованих лабораторій у програмах перевірки кваліфікації або в інших програмах порівнянь та вживання ними коригувальних заходів у разі необхідності, визначення мінімального обсягу перевірок кваліфікації та частоти участі в них лабораторії разом із зацікавленими сторонами, з урахуванням іншої діяльності з інспекційного контролю.

• *Зобов'язання органу з оцінки відповідності*, а саме: прийняття на себе зобов'язання постійно виконувати вимоги акредитації, встановлені органом з акредитації, та будь-які зміни, які будуть внесені в них пізніше, надання умов і забезпечення сприяння, що дають змогу органу з акредитації перевіряти виконання вимог акредитації, включаючи всі місця, де надаються послуги з оцінки відповідності, забезпечення доступу до інформації, документів та звітів, включаючи ті документи, які дозволяють оцінити рівень неупередженості ООВ і його незалежності від споріднених організацій, організація спостереження, посилення на акредитацію тільки відносно області акредитації, на яку ООВ видана акредитація, заборона використання акредитації у такий спосіб, що може завдати шкоди репутації органу з акредитації, виконання фінансових зобов'язань, визначених органом з акредитації, належне інформування органу з акредитації про всі істотні зміни, що стосуються акредитації, включаючи зміни, пов'язані з його юридичним, комерційним, майновим або організаційним статусом, організацією, вищим керівництвом і ключовими фахівцями, основною політикою, ресурсами та приміщеннями, областю акредитації та іншими факторами, які можуть впливати на здатність ООВ виконувати вимоги акредитації.

• *Зобов'язання органу з акредитації*, а саме: доступ громадськості до інформації про поточний статус акредитацій, виданих органом з акредитації органам з оцінки відповідності, у тому числі найменування та адреса кожного акредитованого ООВ, дати видачі акредитації та дати закінчення її дії, якщо це застосовне, і області акредитації, регулярне оновлення цієї інформації, надавати ООВ інформацію про застосовні шляхи одержання результатів простежуваних вимірів в області акредитації ООВ, інформацію про міжнародні угоди, у яких бере участь орган з акредитації, вчасно сповіщати про будь-які зміни у своїх вимогах до акредитації після обговорення із зацікавленими сторонами точної форми та дати набрання чинності змінами, перевірка того, що акредитованими ООВ ці зміни були враховані та внесені необхідні коректування.

• *Посилання на акредитацію та використання знака акредитації*, а саме: наявність політики, що регламентує захист і застосування цього знака, використання знака акредитації при наявності чіткої індикації того, для якої сфери діяльності видана акредитація, використання цього знака ООВ у звітних матеріалах або сертифікатах, виданих у рамках його акредитації, вживання ефективних заходів для забезпечення того, що акредитований ООВ повністю відповідає вимогам органу з акредитації при посиланні на свою акредитацію в засобах передачі інформації, використання знака акредитації тільки для приміщень ООВ, які спеціально включені до акредитації, ООВ не повинен робити жодних заяв, що стосуються його акредитації, які орган з акредитації може вважати такими, що вводять в оману, або несанкціонованими, прояв належної турботи про те, щоб жоден звіт чи сертифікат або жодна з їх частин не були використані для введення в оману, у випадку припинення або скасування дії акредитації ООВ, останній припиняє посилатися на факт акредитації, не дозволяє використовувати акредитацію з наміром створити видимість того, що продукція, процес, система або індивідуальна особа одержали схвалення з боку органу з акредитації, прийняття відповідних дій у разі неправильних посилань на статус акредитації або використання знака акредитації, що вводять в оману.

5.5. Інші застосовні стандарти та нормативні документи, включаючи керівні документи ILAC та IAF щодо структури органів з акредитації

ЕА, IAF та ILAC випустили, крім інших, серію документів, що стосуються структури і функціонування органів з акредитації та здійснення діяльності з акредитації. До них належать такі документи:

- ЕА-0/01. Правила використання логотипу ЕА;
- ЕА-2/05. Область акредитації. Розгляд методів і критеріїв оцінки області випробування;
- ЕА-2/15. Вимоги ЕА з акредитації гнучких областей;

- ЕА-3/01. Умови ЕА щодо використання знаків органів з акредитації, текстових посилань на органи з акредитації та статус сторін, що приєдналися до Багатосторонньої угоди про визнання;
- ЕА-3/04. Використання перевірки кваліфікації в процесі акредитації органів, що проводять випробування;
- ЕА-3/05. Настанови щодо курсів підготовки експертів, що беруть участь у схемах акредитації лабораторій;
- ЕА-3/06. Настанови щодо вибору членів курсів підготовки експертів, що беруть участь в оцінці лабораторій, що подають заявку на акредитацію;
- ЕА-3/07. Програма для курсу керівників з підготовки експертів;
- ЕА-3/09. Інспекційний контроль і повторна оцінка акредитованих організацій;
- ЕА-3/1. Системи менеджменту безпеки харчових продуктів — Область акредитації;
- IAF GD3:2003. Настанова щодо міжнародної акредитації;
- IAF ID 1:2010. QMS. Області акредитації;
- IAF/ILAC A5:04/2009 IAF/ILAC MLA/MRA: Застосування стандарту ISO/IEC 17011:2004;
- ILAC G3:1994. Настанова щодо курсів з підготовки експертів з акредитації;
- ILAC G10:1996. Гармонізовані процедури інспекційного контролю та повторної оцінки акредитованих лабораторій;
- ILAC G11:07/2006. Настанови ILAC щодо кваліфікації та компетентності експертів з акредитації та технічних експертів;
- ILAC G18:04/2010. Настанова щодо визначення областей акредитації лабораторій;
- ILAC G20:2002. Настанови щодо класифікації невідповідностей;
- ILAC G21:2002. Міжнародна акредитація — Принципи уникнення дублювання;
- ILAC R4:03/2010. Використання логотипу ILAC та теглайну;
- ILAC R7:09/2009. Правила застосування знака Угоди про взаємне визнання ILAC;
- ILAC P8:07/2006. Угода ILAC про взаємне визнання (Угода): Додаткові вимоги та керівні принципи для використання символів акредитації та для заяв про статус акредитації акредитованими лабораторіями.

5.6. Експертна оцінка

На регіональному та міжнародному рівнях створені механізми експертної оцінки, через які досягається упевненість у тому, що органи з акредитації працюють відповідно до стандарту ISO/IEC 17011. Ті, хто пройшов таку оцінку, можуть стати учасниками угод про взаємне визнання. За допомогою повторних оцінювань підтверджується постійне дотримання вимог стандарту ISO/IEC 17011.

Учасники угод про взаємне визнання сприяють комплексному процесу через визнання, просування та прийняття акредитованої оцінки відповідності, виконаної іншими членами. Це означає, що ООВ у країні не потрібно проходити акредитацію для однієї області більше ніж один раз різними органами з акредитації.

5.7. Українське агентство з акредитації — НААУ

Закон України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» був ратифікований у 2001 р., тим самим були визначені законодавчі, організаційні та економічні заходи для акредитації органів з оцінки відповідності в Україні.

Відповідно до нього, у січні 2002 р. Міністерство економіки України створило Національне агентство з акредитації України (НААУ). Окрім цього, були створені Рада з акредитації, Технічний комітет з акредитації та Комісія з апеляцій. Закон 2001 р. передбачає та дозволяє створити більшу кількість Технічних комітетів з акредитації.

Головними функціями Національного агентства з акредитації України є акредитація органів з оцінки відповідності та подальший контроль над відповідністю акредитованих органів вимогам акредитації.

Агентство працює, посилаючись на стандарт ISO/IEC 17011 та процедури міжнародних професійних організацій. Воно підписало угоди зі співробітництва з:

- Європейською кооперацією з акредитації;
- Міжнародним форумом з акредитації;
- Міжнародною кооперацією з акредитації лабораторій.

Однак головним завданням НААУ як частини національної Інфраструктури якості та системи технічних регламентів є приєднання до ЕА у таких секторах: органи сертифікації продукції, органи сертифікації систем менеджменту, калібрувальні та випробувальні лабораторії.

У листопаді 2009 р. під час засідання Комітету багатосторонньої угоди ЕА було вирішено надати НААУ визнання в області «сертифікації персоналу», що дає змогу вирішити питання визнання в інших областях акредитації у доступному для огляду майбутньому.

СЛУЖБЕ ОХРАНЫ ТРУДА НЕБОЛЬШОГО ПРЕДПРИЯТИЯ*

ПОСОБИЕ

Моисеенко О. В.

5.10. Организация обеспечения подразделений нормативно-правовыми актами по охране труда, действующими в пределах предприятия

Как правило, инструкции, действующие на предприятии, вступают в силу со дня их утверждения и регистрируются службой охраны труда в соответствующем журнале, форма которого приведена в **приложении 17**. Введенные в действие инструкции по охране труда (ИОТ) издаются (тиражируются) в виде брошюр (для выдачи работникам на руки), односторонних листов или плакатов (для вывешивания на рабочих местах или на производственных участках). Здесь сразу возникает вопрос об объеме тиража каждой инструкции, так как за каждую брошюру или плакат придется платить работодателю, который обязан согласно требованию раздела 5 **ПоРИОТ** бесплатно обеспечить ими работников и руководителей структурных подразделений (служб).

С одной стороны, в службе охраны труда должны иметься заявки подразделений и служб о количестве каждой инструкции из перечня необходимых на предприятии. Можно просто свести цифры в одну ведомость для предприятия в целом и оформлять заказ на получившееся количество. Но, с другой стороны, службе охраны труда согласно п. 3.14 **ТПоСОТ** еще предстоит осуществлять контроль за наличием в подразделениях ИОТ в соответствии с перечнем профессий, должностей и видов работ. Поэтому имеет смысл сразу убедиться, что подразделения и службы предприятия указали в своих заявках реально необходимое им количество инструкций. Для решения этого вопроса надо четко представлять, где и у кого на предприятии должны храниться ИОТ.

Согласно требованиям пп. 5.4 и 5.5 **ПоРИОТ**, инструкции выдаются работникам на руки непосредственными руководителями работ под роспись в Журнале регистрации инструктажей по вопросам охраны труда во время проведения первичного инструктажа или вывешиваются на рабочих местах.

У каждого руководителя структурного подразделения (службы) предприятия должен постоянно храниться комплект инструкций, необходимых в данном подразделении (службе), а также перечень этих инструкций, утвержденный работодателем.

На предприятиях, где структурные подразделения отсутствуют, комплект инструкций хранится у работодателя.

Кроме того, полный комплект инструкций хранится в определенном, доступном для работников месте, которое определяется руководителем структурного подразделения (службы) предприятия с учетом обеспечения простоты и удобства ознакомления с ними работников.

От себя добавлю, что для удобства и надежности дальнейшей работы 1 – 2 комплекта всех ИОТ предприятия должны постоянно храниться в службе охраны труда.

Еще один практический совет. Чтобы избежать конфликтных ситуаций, рекомендую начальнику отдела охраны труда, каждый раз подписывая у работодателя приказ о введении в действие очередных ИОТ, отдельно согласовывать объем тиража.

Выдачу инструкций руководителям структурных подразделений (служб) предприятия производит служба охраны труда и регистрирует их в Журнале учета выдачи инструкций, форма которого также приведена в **приложении 17**.

5.11. Разработка и утверждение программы вводного инструктажа.

Проведение вводного инструктажа

Согласно требованиям п. 6.3. **ТПоППО** вводный инструктаж проводится:

- со всеми работниками, которые принимаются на постоянную или временную работу, независимо от их образования, стажа работы и должности;
- с работниками других организаций, которые прибыли на предприятие и принимают непосредственное участие в производственном процессе или выполняют другие работы для предприятия;
- с учениками и студентами, которые прибыли на предприятие для прохождения трудового или профессионального обучения;
- с экскурсантами в случае экскурсии на предприятие.

*Продолжение. Начало в № 4–6, 8, 10, 11, 2014 г., № 1, 2015 г.

Вводный инструктаж проводится специалистом службы охраны труда предприятия или другим специалистом, на которого приказом по предприятию возложены эти обязанности и который в установленном ТПОППО порядке прошел обучение и проверку знаний по вопросам охраны труда.

Вводный инструктаж проводится в кабинете охраны труда или в специально оборудованном для этого помещении с использованием современных технических средств обучения, учебных и наглядных пособий **по программе, разработанной службой охраны труда предприятия с учетом особенностей производства.** Программа и продолжительность инструктажа утверждается руководителем предприятия.

Для всего контингента лиц, перечисленных выше, вводный инструктаж является начальной формой обучения по вопросам охраны труда на конкретном предприятии. От того, как квалифицированно проводится этот инструктаж, в значительной степени зависит дальнейшее отношение этих людей к вопросам охраны труда. При разработке программы вводного инструктажа следует исходить из задачи ознакомления этого контингента с законодательством по вопросам охраны труда, с существующими требованиями безопасности, с характерными для данного предприятия опасными и вредными производственными факторами; с методами, способами и средствами защиты посещающих и работающих от их воздействия, с правилами поведения на территории предприятия и т. д. В качестве отправной точки для разработки программы вводного инструктажа на конкретном предприятии можно использовать программу, которая приведена в **приложении 18.**

В ходе вводного инструктажа необходимо ознакомить посетителей и работников с правилами прохождения подземных переходов, железнодорожных переездов, автоматических и створчатых ворот и дверей, мостов и эстакад, с правилами поведения в местах строительства и реконструкции цехов, с применяемой звуковой и световой сигнализацией, с порядком получения и сдачи средств индивидуальной защиты, необходимых для посещения отдельных цехов и другими требованиями безопасности, обусловленными конкретными особенностями предприятия: размерами территории, этажностью зданий, организацией грузопотоков, наличием транспортных развязок и т. д.

Запись о проведении вводного инструктажа делается в Журнале регистрации вводного инструктажа по вопросам охраны труда (**приложение 10, № 8, 2014**), который хранится в службе охраны труда или у работника, ответственного за проведение вводного инструктажа, а также в записке о приеме на работу.

5.12. Информирование и предоставление разъяснений работникам предприятия по вопросам охраны труда

У службы охраны труда предприятия есть такая функция, как информирование работников об основных требованиях законов, других нормативно-правовых актов по охране труда, действующих в пределах предприятия. И этой функцией нельзя ни в коем случае пренебрегать. Информирование и предоставление разъяснений работникам предприятия по вопросам охраны труда может быть организовано в форме специальных семинаров, совещаний, бесед или собраний, например, при введении в действие новых нормативно-правовых актов, положений и инструкций или в форме отдельных ответов на интересующие одного или группу работников вопросы прямо на рабочих местах. Из перечня тем охраны труда, которых наиболее часто касаются в своих вопросах работники предприятия, можно назвать следующие:

- спецодежда, спецобувь и другие СИЗ (нормы выдачи, качество, защитные свойства, сроки носки, преждевременный износ, дежурные СИЗ и т. д.);
- режимы труда и отдыха, компенсации за работу во вредных и опасных условиях труда;
- условия труда и аттестация рабочих мест;
- нормы поднятия и перемещения тяжестей работниками;
- тепловой режим на рабочем месте, нарекания на работу вентиляционных и защитных устройств и приспособлений;
- нарядная система предприятия, временные рабочие места, организация безопасного выполнения работ на высоте, в колодцах и т. д.;
- периодичность медосмотров, специального обучения и инструктажей на различных видах работ;
- отнесение работ к перечню работ повышенной опасности;
- требования к состоянию и испытанию предохранительных поясов и переносных лестниц;
- освещение рабочих мест, подсобных и санитарно-бытовых помещений;
- состояние санитарно-бытовых помещений;
- наличие и обустройство мест курения;
- организация безопасной работы на территории других подразделений предприятий и многое другое.

Также надо давать необходимые разъяснения требований нормативно-правовых актов и актов

по охране труда, действующих в пределах предприятия, при каждом случае выявления нарушений этих требований работником. В ходе подобных разъяснений и бесед необходимо добиваться четкого осознания им прямой и непосредственной связи тех требований, которые он нарушил, с его личной безопасностью и безопасностью окружающих людей и производства. Каждый раз надо не уставать напоминать работнику, что согласно требованию ст. 14 **Закона** он обязан заботиться о личной безопасности и здоровье, а также о безопасности и здоровье окружающих людей в процессе выполнения любых работ или во время нахождения на территории предприятия.

5.13. Разработка комплексных мероприятий по достижению установленных нормативов и повышению существующего уровня охраны труда

В ст. 20 **Закона** говорится, что в коллективном договоре стороны предусматривают обеспечение работникам социальных гарантий в области охраны труда на уровне, не ниже предусмотренного законодательством, их обязанности, а также **комплексные мероприятия по достижению установленных нормативов безопасности, гигиены труда и производственной среды, повышению существующего уровня охраны труда, предотвращению случаев производственного травматизма, профессиональных заболеваний, аварий и пожаров** (далее — Комплексные мероприятия), определяют объемы и источники финансирования указанных мероприятий.

Еще на этапе подготовки к принятию коллективного договора следует организовать сбор и изучение соответствующих предложений работников предприятия. Из собранных предложений необходимо выбрать самые толковые и актуальные **по каждому структурному подразделению** и на их основе сформировать специальное приложение к коллективному договору, которое называется Комплексные мероприятия.

К сожалению, в настоящее время стало широко распространенным явление, когда в Комплексные мероприятия включаются ремонтно-строительные работы по поддержанию основных производственных фондов в надлежащем техническом состоянии (например, ремонт кровли или полов); по организации обучения кадров; по приобретению спецодежды, молока, моющих средств; по благоустройству и озеленению территории и по другим подобным мероприятиям. Еще один вид уловок подобного толка, это когда сознательно допускается совпадение мероприятий коллективного договора с мероприятиями экономического развития предприятия, планом организационно-технических, технологических и других мероприятий, которые, в первую очередь, направлены на повышение эффективности и поиск резервов производства.

Таким образом, сознательно упускается смысл ключевых слов фразы, вынесенной в заголовок данного раздела. В указанное приложение коллективного договора могут вноситься не любые производственные мероприятия, а только те из них, которые направлены на достижение **установленных нормативов безопасности, гигиены труда и производственной среды, повышению существующего уровня охраны труда!** То есть посредством искомых мероприятий работодатель обязуется достичь, например, снижения до нормативных требований уровня запыленности и загазованности воздуха рабочей зоны, вибрации; высвобождения работников от тяжелых работ, ночных смен и т. п.

В **приложении 19** приведен примерный перечень целевых мероприятий, которые могут быть отнесены к охране труда, из Методических рекомендаций по формированию раздела «Охрана труда» в коллективном договоре, разработанных группой экспертов Федерации профсоюзов Украины.

Наряду с Комплексными мероприятиями и другими приложениями в коллективном договоре должна присутствовать текстовая часть обязательств работодателя по вопросам охраны труда, выделенная в отдельный раздел. В **приложении 20** приведены наиболее характерные выдержки из подобного раздела коллективного договора прежних лет одного днепропетровского предприятия.

Так как коллективный договор является договором двусторонним, то в нем также должны быть отражены обязательства работников по безусловному выполнению каждым из них норм, правил, стандартов и инструкций по охране труда, соблюдению установленных требований поведения с машинами, механизмами инструментом и устройствами, обязательному использованию средств коллективной и индивидуальной защиты. Словом, всего того, что предусмотрено ст. 14 **Закона**.

ЖУРНАЛ РЕГИСТРАЦИИ ИНСТРУКЦИЙ ПО ОХРАНЕ ТРУДА НА ПРЕДПРИЯТИИ

(название предприятия)

№ п/п	Дата регистрации	Наименование инструкции	Дата утверждения инструкции и ввода в действие	Код или номер инструкции	Плановый срок пересмотра инструкции	Должность, Ф.И.О. лица, производившего регистрацию	Подпись
1	2	3	4	5	6	7	8

ЖУРНАЛ УЧЕТА ВЫДАЧИ ИНСТРУКЦИЙ ПО ОХРАНЕ ТРУДА НА ПРЕДПРИЯТИИ

(название предприятия)

№ п/п	Дата регистрации	Код или номер инструкции	Наименование инструкции	Подразделение (служба), которому выдана инструкция	Количество выданных экземпляров	Должность, Ф.И.О. получившего инструкции	Подпись
1	2	3	4	5	6	7	8

УТВЕРЖДЕНО

 Приказ _____
 (должность работодателя, название
 предприятия)

ОТ « ____ » _____ № ____

ПРОГРАММА ВВОДНОГО ИНСТРУКТАЖА ПО ОХРАНЕ ТРУДА ДЛЯ РАБОТНИКОВ

 (название предприятия)

И ЛИЦ, ПРЕБЫВАЮЩИХ НА ЕГО ТЕРРИТОРИИ

№ п/п	Рассматриваемые вопросы	Время
1	Основные положения Закона Украины «Об охране труда», Кодекса законов о труде Украины, Законов «Об отпусках», «О пенсионном обеспечении» и других нормативных актов об охране труда.	10 мин
1.1	Трудовой договор. Рабочее время и время отдыха. Охрана труда женщин и лиц моложе 18 лет. Коллективный договор. Льготы и компенсации за тяжелые и вредные условия труда, порядок их предоставления.	10 мин
1.2	Правила внутреннего трудового распорядка предприятия, ответственность за нарушение этих правил.	5 мин
1.3	Система управления охраной труда. Государственный надзор и общественный контроль за охраной труда на предприятии. Обязанности работодателя по созданию условий труда в соответствии с нормативно-правовыми актами по охране труда. Обязанности работника по соблюдению требований нормативных актов об охране труда. Права работника по охране труда при заключении трудового соглашения и во время работы на предприятии. Ответственность работника за нарушение требований по охране труда. Предварительные и периодические медицинские осмотры. Социальное страхование от несчастных случаев и профзаболеваний. Обучение и проверка знаний по вопросам охраны труда.	10 мин
2	Гигиена труда и производственная санитария. Основные опасные и вредные производственные факторы, характерные для производства, особенности их действия на работников. Методы и средства предотвращения несчастных случаев и профессиональных заболеваний. Средства индивидуальной и коллективной защиты, знаки безопасности и сигнализации. Порядок и нормы выдачи средств индивидуальной защиты.	10 мин
3	Порядок расследования и оформления несчастных случаев и профессиональных заболеваний. Обстоятельства и причины отдельных характерных несчастных случаев и аварий, которые произошли на предприятии и аналогичных производствах из-за нарушений требований безопасности. Действия работников при несчастном случае и аварии на предприятии.	10 мин
4	Общие сведения о предприятии, характерные особенности производства, объекты повышенной опасности. Расположение основных цехов, служб, вспомогательных помещений.	5 мин
5	Общие правила поведения работников на территории предприятия, в производственных и вспомогательных помещениях. Требования к порядку движения пешеходов и транспорта на территории предприятия.	5 мин
6	Действие электрического тока на организм человека. Основные причины электротравматизма. Общие требования электробезопасности. Основные меры защиты от поражения электрическим током.	10 мин
7	Пожарная безопасность. Способы и средства предотвращения пожаров, взрывов, аварий. Действия персонала при их возникновении. Действующие документы по вопросам пожарной безопасности. Производственные участки, наиболее опасные в пожарном плане. Противопожарный режим. Инструкции о мерах пожарной безопасности. Способы применения первичных средств пожаротушения.	5 мин
8	Последовательность оказания первой помощи потерпевшему при несчастном случае. При кровотечениях. Приемы реанимации. При поражении электрическим током. При переломах, вывихах, растяжениях. При ранениях. При ожогах. При отравлениях.	10 мин
	Всего:	90 мин

Начальник отдела охраны труда

(Ф.И.О.)

**ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ЦЕЛЕВЫХ МЕРОПРИЯТИЙ,
КОТОРЫЕ МОГУТ БЫТЬ ОТНЕСЕНЫ К ОХРАНЕ ТРУДА**

1. Разработка, изготовление и установка новых, более эффективных инженерно-технических средств охраны труда (ограждений, средств сигнализации, контроля, предохранительных устройств и др.).
2. Реконструкция системы естественного и искусственного освещения с целью достижения нормативных требований по освещенности рабочих мест действующего производства.
3. Разработка, изготовление и монтаж новых, реконструкция имеющихся вентиляционных систем и устройств, установок кондиционирования воздуха в помещениях действующего производства, а также в кабинах управления металлургическим оборудованием, мостовыми кранами литейных цехов и др.
4. Выполнение конструктивных решений и мероприятий, которые обеспечивают на действующем оборудовании исключение или снижение к регламентированным уровням шум, вибрацию, вредные излучения и другие факторы.
5. Внедрение оборудования и устройств, которые обеспечивают применение безопасного напряжения до 12 В — в помещениях особо опасных и до 42 В — в помещениях с повышенной опасностью поражения электрическим током.
6. Введение в электрооборудование устройств контроля состояния изоляции и средств сигнализации или отключения электрического питания в случаях повреждения этой изоляции.
7. Выполнение работ по применению сигнальных цветов и знаков безопасности в соответствии с правилами и стандартами безопасности труда.
8. Оборудование специальных механизмов и приборов, которые обеспечивают удобное и безопасное выполнение работ на высоте, например, по ремонту, остеклению окон и фонарей, очистке стекол, обслуживанию осветительной арматуры и др.
9. Мероприятия по устранению непосредственного контакта работников с вредными веществами и материалами, выводу людей из опасных зон (например, путем внедрения средств механизации, дистанционного управления, более надежной герметизации оборудования и др.).
10. Реконструкция на действующих производствах систем отопления для доведения температурного режима до установленных нормативов.
11. Внедрение более безопасных и безвредных средств транспортировки различных грузов, сырья и материалов на смену ручным трудоемким операциям, например, пневмотранспорта для сыпучих, пылеобразных материалов, трубопроводных систем для перекачивания кислот, щелочей к месту их применения и др.
12. Изготовление специальных площадок, лестниц, подмостей и других приспособлений для безопасного выполнения работ по ручной зачалке контейнеров и других пакетированных грузов, открывания люков железнодорожных полувагонов, обслуживания запорной арматуры, размещенной на высоте, и др.
13. Мероприятия по расширению, реконструкции санитарно-бытовых помещений с целью доведения обеспеченности ими работающих до действующих норм, дополнительное оборудование этих помещений современным инвентарем и устройствами.

КОЛЛЕКТИВНЫЙ ДОГОВОР ПРЕДПРИЯТИЯ « * »****Выдержки из раздела «Охрана труда»
(обязательства работодателя по вопросам охраны труда)**

Обеспечить выполнение и использование мероприятий и средств, направленных на сохранение здоровья и трудоспособности работников в процессе трудовой деятельности в соответствии с Законом Украины «Об охране труда» и другими нормативными актами.

Выполнить в полном объеме Комплексные мероприятия по достижению установленных нормативов безопасности, гигиены труда и производственной среды, повышению существующего уровня охраны труда, предупреждению случаев производственного травматизма, профессиональных заболеваний и аварий.

Подготовить и обеспечить выполнение мероприятий в весенне-летний и осенне-зимний периоды.

Доводить до сведения работников через средства печати и наглядной агитации не реже одного раза в месяц состояние санитарно-гигиенических условий труда в подразделениях и результаты воздействия производственного процесса на экологическую обстановку на территории предприятия и жилищного массива.

Не применять в производстве вредные вещества, на которые не разработаны предельно допустимые нормативы, методика, средства метрологического контроля и не включенные в разрешения Минздрава Украины на их применение.

Обеспечить работников предприятия спецодеждой, спецобувью и другими средствами индивидуальной защиты в соответствии с Типовыми отраслевыми нормами бесплатной выдачи рабочим и служащим специальной одежды, специальной обуви и других средств индивидуальной защиты.

В отдельных случаях, учитывая особенности производства, по согласованию с профсоюзным комитетом заменять одни виды спецодежды и спецобуви другими.

Специальная одежда и специальная обувь, ставшие непригодными до окончания установленного срока носки по независящим от работника причинам, заменяются.

В случае невозможности поддержания соответствующего температурного режима в производственных помещениях, на основании совместного решения администрации и профсоюзного комитета, работники обеспечиваются дополнительной теплой спецодеждой.

Обеспечить бесплатную выдачу молока или других равноценных пищевых продуктов согласно установленным нормам.

Обеспечить бесплатную выдачу мыла согласно установленным нормам работникам предприятия, занятым на работах, связанных с загрязнением.

Приобретать необходимые медикаменты для оздоровительного комплекса.

Содержать санитарно-бытовые помещения в соответствии с санитарно-техническими нормами, обеспечивать бесперебойную подачу холодной и горячей воды по утвержденным графикам.

Организовать бесплатное проведение обязательных (при поступлении) и периодических (во время работы) медицинских осмотров всех работников, охват диспансерным врачебным наблюдением больных с хроническими заболеваниями, длительно и часто болеющих, ветеранов войны и труда, участников ликвидации аварии на Чернобыльской АЭС.

Привлекать работника, уклоняющегося от прохождения обязательного медицинского осмотра, к дисциплинарной ответственности и отстранять его от работы без сохранения заработной платы.

Сохранять за работником средний заработок за период простоя в случае его отказа от выполнения работы в условиях, опасных для его жизни и здоровья. Факт наличия такой ситуации подтверждается специалистами по охране труда предприятия с участием представителя профкома и уполномоченного трудового коллектива.

Организовать обучение уполномоченных трудового коллектива по вопросам охраны труда в случае привлечения к проверкам состояния безопасности и условий труда должностными лицами. Уполномоченный освобождается от основной работы один раз в год на один рабочий день с сохранением при этом среднего заработка.

Организовать проведение инструктажей по вопросам охраны труда, предоставлению домедицинской помощи потерпевшим от несчастных случаев, о правилах поведения при возникновении аварий.

Привлекать к моральной и материальной ответственности работников за допущенные нарушения правил охраны труда путем составления акта установленного образца.

Информировать работников о состоянии охраны труда, причинах аварий, несчастных случаев и профессиональных заболеваний и о мерах, применяемых для устранения и для обеспечения на предприятии условий и безопасности труда на уровне нормативных требований.

ВОДИТЕЛЬ ГРУЗОВИКА*

СТРАНИЦА 1

КТО ТАКОЙ ВОДИТЕЛЬ ГРУЗОВИКА?

Водитель грузовика – это работник, управляющий грузовиком грузоподъемностью более 3 т с целью транспортировки материалов к местам назначения и обратно, а также выполняющий работы, связанные с профилактическим обслуживанием грузовика.

ЧТО ОПАСНОГО В ЭТОЙ РАБОТЕ?

- Водители грузовиков подвергаются повышенному риску дорожно-транспортных происшествий вследствие продолжительного времени перевозок, особенно в условиях ночных поездок, при плохой погоде и плохом состоянии дорожного покрытия.
- Водители грузовиков могут в отдельных случаях подвергаться риску физического насилия в местах для отдыха на дорогах,

стать жертвами преступников, стремящихся получить груз, и т. д.

- Водители грузовиков могут быть травмированы при выполнении ремонта на дороге, замене шин, подъеме и опускании конструктивных элементов грузовика и т. д.
- Водители грузовиков могут иметь болевые ощущения в спине, ногах и руках вследствие неудобного сидения в течение длительного времени и вибраций грузовика.

ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ ОПАСНОСТИ

СТРАНИЦА 2

Несчастные случаи и травмы: 	Водитель может поскользнуться, оступиться и упасть с высокой кабины, с подножки кабины или прицепа Нагруженный грузовик может перевернуться из-за механической неисправности, плохих дорожных условий и/или превышения скорости, лобовых столкновений и т. п., что может создать угрозу для жизни водителя внутри кабины или под грузовиком Травмы вследствие случайных столкновений с незащищенными частями грузовика или груза Травмы при выполнении функциональных обязанностей водителя грузовика (например, аварийный ремонт, замена шин, отсоединение уплотняющих прокладок и т. п.) Опасность быть задавленным между грузовиком и прицепом или между прицепами при попытке их рассоединения (соединения) Травмы, такие как прорыв грыжи вследствие физического перенапряжения (замена шин, переноска тяжелых грузов, натягивание троса и т. п.) Воспаления, химические ожоги, острая интоксикация, вызванная вредными химическими веществами и т. п., входящими в состав груза (взрывчатые и воспламеняющиеся вещества, концентрированные химические вещества, токсичные вещества и пылеобразующие насыпные твердые вещества) Отравление выхлопными газами, в том числе оксидом углерода Повышенный риск дорожно-транспортных происшествий вследствие продолжительных поездок (особенно для водителей-дальнобойщиков), в том числе ночью, при плохих погодных условиях и плохом состоянии дороги, а также вследствие транспортных пробок (риск увеличивается при усталости от долгих периодов «за рулем», слишком короткого времени отдыха, сонливости, голода, жажды, употребления лекарств, езде с повышенной скоростью, например, с целью получения премии при системе премиальных вознаграждений) (см. примечание) Опасность пожара от выплесков и утечки легковоспламеняющихся веществ (обычно в грузовиках-цистернах), которые могут загореться при контакте с открытым огнем, горячими поверхностями, электрическими искрами, атмосферными или электростатическими разрядами, а также вследствие механического удара при столкновении и т. д. Разрыв чрезмерно накаченных шин Взрыв аккумулятора	1 2
Физический риск: 	Длительное воздействие шума двигателя с высокой амплитудой (> 80 дБ) и/или низкой частоты, вызывающее ранние (головная боль) или последующие (потеря слуха) детерминированные (приносящие вред) эффекты Действие ионизирующей радиации при транспортировке изотопов (часто по соображениям безопасности транспортируемых в кабине водителя) Прямое и отраженное ультрафиолетовое (солнечное) облучение Действие потенциально опасных для здоровья климатических факторов, таких как контрастный холод или жара, или температура, влажность и ветер в таком соотношении, которое может вызвать обморожение или тепловой удар Воздействие внезапных изменений температуры при покидании водителем или открывании кондиционируемой кабины, что может привести к простуде и/или ревматическим заболеваниям Вибрация тела, которая может нарушить функции органов грудной клетки, брюшной полости и костно-мышечной системы, увеличить усталость водителя и уменьшить его бдительность	3
Химический риск: 	Воздействие различных токсичных веществ (в твердом, жидком и газообразном состоянии) при транспортировке опасных грузов Кожные заболевания (дерматиты, воспаления кожи, экзема и т. д.), вызванные химическими веществами: смесями для очистки, антифризами и тормозной жидкостью, бензином, дизельным топливом, маслом и т. п. Хронические заболевания, связанные с вдыханием паров топлива, выхлопных газов, содержащих оксид углерода, оксиды азота, гидроуглероды и т. п. Воздействие пыли (особенно при поездках по дорогам в пустынях) и т. п. Воздействие различных автомобильных технологических жидкостей (например, жидкости аккумулятора, тормозной жидкости, охлаждающей жидкости)	4 2
Биологический риск: 	Загрязнения и инфекции, вызванные воздействием биологически опасного груза	

Эргономические, психосоциальные и организационные факторы:	Боль в нижней части спины и суставах (ног и рук), вызванная длительными поездками, иногда по плохим дорогам и в неудобной позе	5
	Перенапряжение при перемещении или других манипуляциях с громоздким или тяжелым грузом, оборудованием и т. д.	1
	Расстройства пищеварения, вызванные нерегулярным питанием и стрессами	
	Гипнотические галлюцинации в периоды усталости и физического расстройства, вызванные психическими и эмоциональными стрессами	
	Курение в кабине, отрицательно сказывающееся на здоровье	6
	Визуальный дискомфорт и проблемы со зрением, вызванные плохим освещением и напряжением глаз (особенно при поездках в ночное время)	
	Возможность подвергаться насилию (например, в придорожных кафе и т. п.), а также нападению хулиганов и бандитов (в том числе организованных), привлеченных грузом	7
	Развитие люмбаго (прострел при радикулите) вследствие плохой амортизации автомобиля, неудобного сидения и т. п.	
	Психологический дискомфорт в связи с возможностью осуществления постоянного контроля по радиотелефону или по радиосвязи	

МЕРЫ ПО ПРЕДОТВРАЩЕНИЮ ОПАСНОСТЕЙ

СТРАНИЦА 3

1	Изучите и применяйте методы безопасного подъема и перемещения тяжелых и опасных грузов; используйте механические подъемные средства
2	Постарайтесь не вдыхать пары при нахождении вблизи транспортного средства; выключайте двигатель при парковке под крышей
3	Пользуйтесь солнцезащитными очками при поездках при сильном солнечном свете
4	Защищайте руки химически стойкими перчатками, если это непрактично – используйте защитный крем
5	Установите разработанное с учетом эргономики сидение для водителя; периодически прерывайте поездку для отдыха и физических упражнений; изучите методы релаксации при длительных поездках
6	Старайтесь не курить во время движения, если это невозможно – проветривайте кабину во время и после курения
7	Обучите работников, как распознавать и отвечать на угрозу насилия; обеспечьте защитную сигнализацию и другие средства призыва на помощь, или сопровождайте работников в случае необходимости

СТРАНИЦА 4

Синонимы	Водитель грузовика, водитель дорожного транспорта, водитель грузовика с прицепом		
Определение и/или описание	Обеспечивает вождение грузовика грузоподъемностью более 3 т для транспортировки материалов к месту назначения и обратно. Приводит грузовик к месту назначения, используя знания правил коммерческих перевозок и дорожного движения. Подготавливает отгрузочные документы. Принимает оплату за поставленный товар и оплату транспортных расходов. Может вести бортовой журнал в соответствии с установленными требованиями. Может осуществлять телефонную или радиосвязь с инспектором для получения инструкций по поставке. Может загружать и разгружать грузовик. Может проверять оборудование грузовика и комплектующие, такие как шины, фары, тормоза, газ, масло и воду. Может выполнить аварийный ремонт на дороге (замену шин, установку лампочек в фары, цепей и свечей зажигания). Может установить блоки и уплотняющие ремни для предохранения груза при транспортировке. При управлении грузовиком, оборудованным для специальных целей (для тушения пожара, землеройных работ, ремонта линий коммуникации) может руководствоваться листками для водителя пожарного грузовика; водителя землеройного грузовика. При специализации по обслуживанию перевозок может руководствоваться листком для водителя грузовика, тяжелого (грузовика для любых промышленных целей), водителя грузовика-платформы (лесозаготовки), типом транспортируемого груза (водитель грузовика тяжелого (грузовика для любых промышленных целей)		
Родственные и более узкие профессии	Водитель грузовика легкого (в том числе водитель грузовика для перевозки продуктов питания и сервиса; для перевозки жидких удобрений и т. п.); водитель грузовика с бетономешалкой; водитель самосвала; водитель грузовика для перевозки горючих веществ (в том числе водитель грузовика для перевозки взрывчатых веществ; водитель грузовика-цистерны для горючего и т. п.); водитель грузовика тяжелого (в том числе водитель грузовика-молочовоза, водитель мусоровоза; водитель грузовика-водовоза, водитель фургона и т. п.); водители автобуса, трамвая и троллейбуса		
Выполняемые операции	Регулировка Применение Оборудование Сборка Оказание помощи	Подсоединение Натягивание ремней Торможение Остановка в кемпингах	Переноска Замена Проверка Очистка Сбор
Используемые инструменты и оборудование	Тележка Радиотелефон или устройство радиосвязи Огнетушитель Аптечка Домкрат или другие подъемные приспособления Рычаги	Комплект для механического ремонта Переносные аварийные сигнальные огни и знаки Предохранительные ремни Запасные шины	Листы непромокаемого брезента и парусины Приспособления для замены шин Прицеп Грузовик
Отрасли, где распространена данная профессия	Сельское хозяйство; все отрасли промышленности, в частности тяжелой промышленности, такие как шахты и карьеры, металлообрабатывающая, нефтехимическая промышленность и т. п.; государственный и городской транспорт, местный и межконтинентальный транспорт, экспедиторские компании и т. п.		

Примечания:	Существенными факторами риска во время дорожно-транспортных происшествий являются: потеря управления нагруженным грузовиком на крутых и скользких дорогах при экстремальных температурах и других климатических условиях; управление машиной после применения транквилизаторов, химических стимуляторов или лекарств против обычных заболеваний, побочными действиями которых является усталость, сонливость и нарушение психомоторных функций (в частности, замедленные реакции и нарушение координации) и т. п.	Литература:	
--------------------	--	--------------------	--

*Международные информационные листы опасностей по профессиям. Начало в № 1, 2015 г.

(повне найменування підприємства із зазначенням підпорядкованості)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ _____

(посада роботодавця і найменування підприємства)

№ _____

(число, місяць, рік)

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ № _____ ДЛЯ ВОДІЯ (ЛЕГКОВОГО, ВАНТАЖНОГО) АВТОМОБІЛЯ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Інструкція з охорони праці для водія автомобіля (за Національним класифікатором України ДК 003:2010 «Класифікатор професій» код 8322.2 — водій легкового автомобіля; код 8324.2 — водій вантажного автомобіля) є інструкцією за професією, що встановлює вимоги безпеки під час експлуатації автомобілів, під якими розуміють колісний транспортний засіб, який приводиться в рух джерелом енергії, має не менше чотирьох коліс, призначений для руху безрейковими дорогами та використовується для перевезення людей та (чи) буксирування транспортних засобів, виконання спеціальних робіт.

1.2. Інструкцію з охорони праці для водія автомобіля (легкового, вантажного) (далі — Інструкція) розроблено на основі Порядку опрацювання і затвердження власником нормативних актів з охорони праці, що діють на підприємстві, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 № 132, Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 № 9, Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15, та з урахуванням вимог Правил охорони праці на автомобільному транспорті, затверджених наказом МНС України від 09.07.2012 № 964; Переліку робіт, де є потреба у професійному доборі, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України та Держнаглядохоронпраці від 23.09.1994 № 263/121; Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, випуск 1, розділ 2 «Професії робітників, що є загальними для всіх видів економічної діяльності», затвердженого наказом Мінпраці України від 29.12.2004 № 336; підрозділу 2.1 «Експлуатація, обслуговування та ремонт автотранспорту» розділу II Типових норм безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам автомобільного транспорту, затверджених наказом Комітету по нагляду за охороною праці України від 20.10.1998 № 207.

1.3. У разі залучення до робіт на спеціалізованому транспортному засобі (автовишка, автоцистерна, автоміксер тощо) або транспортному засобі для перевезення людей (автобус) водій повинен пройти інструктаж за відповідною інструкцією з охорони праці та мати допуск (категорію) до керування цим транспортним засобом.

1.4. Робота водія автомобіля (далі — водій) відноситься до робіт, де є потреба у професійному доборі. До керування легковим автомобілем допускається особа, яка пройшла перевірку знань Правил дорожнього руху України, має посвідчення (права) встановленого зразка водія категорії «В» та практичні навички керування автомобілем.

Для водія вантажного автомобіля. До керування вантажним автомобілем допускається особа, яка пройшла перевірку знань Правил дорожнього руху України, має посвідчення водія категорії «С» (автомобілі, дозволена максимальна маса яких не перевищує 3500 кг) або «Д» (склади транспортних засобів з тягачем) та практичні навички керування автомобілем.

1.5. Основні небезпечні та шкідливі виробничі чинники, що діють на водія:

- несправність автомобіля;
- порушення Правил дорожнього руху водіями та пішоходами;
- підвищена концентрація шкідливих речовин у повітрі (загазованість);
- нервово-емоційне напруження, монотонність праці, непотрібний ризик;
- дія підвищеної температури поверхні конструктивних елементів автомобіля (радіатора системи охолодження, вихлопного колектора, глушника, опалювального агрегата тощо);

- дія пожежонебезпечних та шкідливих речовин (пально-мастильні матеріали, антифриз тощо);
- порушення режиму праці та відпочинку;
- підвищене фізичне навантаження під час проведення технічного обслуговування та ремонту автомобіля;

- протяги; незадовільні метеорологічні умови (температура та вологість повітря, швидкість вітру);
- злочинні дії пасажирів та інших осіб.

1.6. До виконання обов'язків водія може залучатися особа віком не молодше 18 років, яка не має протипоказань та пройшла медичний огляд для визначення відповідності її фізичного стану вимогам, що висуваються до цієї професії. Водій проходить періодичний медичний огляд в установленому на підприємстві порядку.

1.7. За водієм закріплюється наказом по підприємству конкретний автомобіль. При первинному допуску до самостійного керування автомобілем водій повинен приймати автомобіль за Актом.

1.8. Під час влаштування на роботу водій проходить вступний інструктаж з питань охорони праці.

1.9. За даною інструкцією водій інструктується перед початком роботи (первинний інструктаж), а потім через кожні 3 місяці (повторний інструктаж). Результати інструктажу заносяться в Журнал реєстрації інструктажів з питань охорони праці (на робочому місці; в журналі після проходження інструктажу повинен бути підпис того, хто інструктує, та водія.

1.10. Водій проходить навчання і щорічну перевірку знань з питань охорони праці. Перевірка знань у водіїв проводиться в обсязі інструкцій з охорони праці, пожежної безпеки, електробезпеки та надання домедичної допомоги, інструкцій з експлуатації автомобіля та інших засобів праці, які будуть використовуватися.

1.11. Перед допуском до самостійної роботи та відсутності достатнього досвіду керування автомобілем водій проходить стажування (дублювання) в установленому на підприємстві порядку.

1.12. Типові норми безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту не передбачають видачу спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту водію легкового автомобіля. У разі залучення до виконання робіт з технічного обслуговування та ремонту автомобіля водій забезпечується костюмом бавовняним (термін носіння — 12 місяців), під час роботи в оглядовій канаві, підйомнику та естакаді — захисним шоломом (черговим). Водіям автомобілів, що працюють на етилованому бензині, на час роботи на лінії видаються чергові фартух гумовий з нагрудником і рукавиці гумові з наруківниками хлорвініловими.

Для водія вантажного автомобіля. Водій забезпечується рукавицями комбінованими (термін носіння — 3 місяці) та жилетом сигнальним (термін носіння — 24 місяці); при перевезенні пильних та інфікованих матеріалів, речовин 1-го, 2-го класів небезпеки та вантажів з різким запахом — костюмом бавовняним (термін носіння — 12 місяців).

1.13. Роботодавець повинен застрахувати водія, в тому числі від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання. У разі ушкодження здоров'я водій має право на відшкодування заподіяної йому шкоди.

1.14. Водій забезпечується необхідними для виїзду на лінію документами (наприклад, талоном технічного паспорта автомобіля) та засобами виробництва згідно з табелем оснащення, а саме: буксирним канатом, упорними колодками для коліс, вогнегасником, медичною аптечкою, знаком аварійної зупинки або миготливим червоним ліхтарем. У разі залучення до технічного обслуговування та ремонту автомобіля водій забезпечується робочим (слюсарним) інструментом відповідної номенклатури (набір гайкових ключів та викруток, пасатижі тощо), ручним домкратом з підкладками, запобіжною вилкою для проведення шиномонтажних робіт на лінії, підстилкою (лежаком) для роботи під автомобілем. Водій повинен мати місце (наприклад, особисту шафу) для зберігання засобів виробництва (робочого інструменту та пристроїв).

1.15. Для особистої гігієни водій забезпечується миючими засобами та обтиральним матеріалом (ганчір'ям). Водій, який під час виконання робіт має контакт зі шкідливими речовинами (мастилами, лакофарбовими матеріалами) забезпечується дерматологічними засобами (засобами захисту шкіри).

1.16. Водій повинен:

- виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства; дотримуватися завдань відповідальних осіб підприємства, графіка роботи та маршруту слідування;
- не виїжджати на лінію в хворобливому стані або іншому стані, якщо це може вплинути на безпеку руху;
- не відволікатися під час керування автомобілем, бути уважним до сигналів водіїв рухомого транспорту;

- виконувати тільки ту роботу, яка входить в обов'язки водія та за якою проінструктований; не передавати керування автомобілем стороннім особам;

- не вмикати та не зупиняти (крім аварійних випадків) засоби виробництва, робота на яких не передбачена водієм;

- не використовувати під час ремонту автомобіля несправні засоби виробництва, без необхідності не перебувати під піднятим автомобілем;

- не торкатися частин електрообладнання, що перебуває під напругою, не відкривати двері електрощитів;

- не спати та не відпочивати в салоні автомобіля при працюючому двигуні (для обігріву салону).

1.17. Водій повинен пройти інструктаж за інструкцією з пожежної безпеки, інструкцією з електробезпеки та інструкцією з надання домедичної допомоги.

1.18. У разі залучення на виробничій базі до робіт з технічного обслуговування та ремонту автомобіля водій повинен пройти інструктаж за інструкцією з охорони праці № ____ слюсаря-ремонтника. До виконання робіт з технічного обслуговування акумуляторних батарей допускається особа за професією акумуляторник або електромонтажник акумуляторних батарей.

1.19. Допуск водія до робіт з підвищеною небезпекою, не пов'язаних з керуванням автомобілем, здійснюється після проведення інструктажу за відповідною інструкцією з охорони праці. Наприклад, у разі використання ручного електроінструмента водій проходить інструктаж за інструкцією з охорони праці № ____ під час роботи з ручним електроінструментом; свердлильного верстата — інструкцією з охорони праці під час роботи на свердлильному верстаті; заточувального верстата — інструкцією з охорони праці під час роботи на заточувальному верстаті; шиномонтажних робіт — інструкцією з охорони праці № ____ під час виконання шиномонтажних робіт.

1.20. У разі використання обладнання автомобіля на газовому пальному водій повинен пройти інструктаж за інструкцією з охорони праці № ____ при роботі на автомобілях, що працюють на газовому пальному. Перед залученням до робіт з використанням етилованого бензину водій проходить інструктаж за інструкцією з охорони праці № ____ при роботі з етилованим бензином.

1.21. Проведення робіт з підйманням вантажів вручну масою понад 20 кг (водій-жінка — 7 кг) повинно бути механізовано. Водій може залучатися до виконання вантажно-розвантажувальних робіт за його згодою після проходження інструктажу за інструкцією з охорони праці № ____ під час виконання вантажно-розвантажувальних робіт вручну. Перед виконанням робіт з використанням вантажопідіймального механізму (наприклад, кран-балки, тельфери) водій повинен пройти інструктаж за інструкцією з охорони праці № ____ під час використання вантажопідіймального механізму, що керується з підлоги.

1.22. Функціональні обов'язки не передбачають перебування працівника на висоті та технічного обслуговування електрообладнання, що перебуває під напругою.

Для водія вантажного автомобіля. Перед залученням до перевезення небезпечних, великогабаритних та великовагових вантажів транспортними магістралями населених пунктів водій повинен пройти цільовий інструктаж з безпечного ведення робіт. Перевезення вантажів здійснюється за проектом (маршрутом), погодженим з уповноваженим представником державного органу з контролю безпеки руху (Державтоінспекції Міністерства внутрішніх справ).

Перед залученням до завантаження або розвантаження автомобіля під час перевезення залізничним транспортом водій повинен пройти цільовий інструктаж з безпечного ведення робіт.

1.23. Перед виїздом на лінію тривалістю понад одну добу водій повинен ознайомитися з режимом праці та відпочинку, маршрутом слідування з вказівкою місць тимчасового і тривалого відпочинку. Відпочинок водія повинен бути не менше подвійної тривалості часу роботи в попередній відпочинку робочий день (зміну) з урахуванням перерви на відпочинок і харчування.

1.24. Водій несе відповідальність за порушення вимог, викладених у даній інструкції, згідно з правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства та Правилами дорожнього руху.

2. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1. Отримати від керівника завдання на виконання робіт.

2.2. Перед виїздом на лінію провести профілактичне обслуговування автомобіля згідно з вимогами інструкції з експлуатації автомобіля та перевірити:

- технічний стан автомобіля, особливу увагу звернути на справність гальмівної системи, рульового керування, приладів освітлення та сигналізації, шин, склоочисників, а також правильність встановлення дзеркала заднього огляду, видимість номерних знаків;

- стан вітрового та бокового скла, роботу склопідйомного механізму (скло не повинно мати тріщин та затемнень, що утруднюють видимість);

- справність запірних пристроїв дверей (запірний пристрій повинен виключати можливість самовільного відкривання дверей під час руху автомобіля);
- стан робочого місця водія (сидіння водія не повинно мати провалів, рваних місць, виступаючих пружин (гострих кутів) і повинно мати справне регулювання, що забезпечує зручну посадку водія) та підлоги салону автомобіля (підлога повинна була заслана килимком, який не має отворів та інших пошкоджень);

- відсутність течі пального, мастила, рідини системи охолодження, гальмівної рідини тощо;
- наявність засобів виробництва (згідно з табелем оснащення автомобіля);
- заправку автомобіля паливом, мастилом, рідинами системи охолодження та гальмівної системи, рівень електроліту в акумуляторній батареї, в холодний період року — додатково справність опалювальних пристроїв салону.

2.3. Перевірка технічного стану автомобіля та його елементів перед виїздом на лінію проводиться при загальмованих колесах (за винятком перевірки самих гальм).

2.4. Перед технічним обслуговуванням та ремонтом автомобіля перевірити засоби виробництва, несправний робочий інструмент замінити.

2.5. Для огляду автомобіля у темний час доби користуватися переносним електричним світильником із захисним ковпаком (з безпечною напругою) або акумуляторним ліхтарем.

2.6. Перед запуском двигуна переконатися, що автомобіль загальмований стоянковим гальмом, важіль перемикачів передач у нейтральному положенні. Двигун запускати за допомогою стартера. Прогріти двигун автомобіля (за необхідності).

2.7. Дозволяється використовувати пускову рукоятку для запуску автомобіля у виняткових випадках (наприклад, після довгої стоянки або капітального ремонту, непрогрітого двигуна), при цьому дотримуватися таких вимог:

- встановити упорні колодки з обох сторін колеса;
- не включати запалювання двигуна, не переконавшись, що важіль перемикачів коробки передач перебуває у нейтральному положенні;
- пускову рукоятку прокручувати знизу догори;
- не брати рукоятку в обхват;
- не використовувати додаткові важелі та підсилювачі, що діють на пускову рукоятку або храповик колінчастого валу.

2.8. Заборонено запуск двигуна перемикачів ланцюга живлення стартера та буксируванням іншим автомобілем.

2.9. Привести до належного стану робоче місце, прибрати сторонні предмети, що заважають керуванню автомобілем.

2.10. Перед виїздом на лінію пройти передрейсовий медичний огляд та отримати підтвердження справності автомобіля у особи, відповідальної за технічний стан автомобіля (механіка).

2.11. У разі виявлення несправностей у роботі автомобіля інформувати керівника робіт або механіка, не приступати до роботи, поки не будуть усунені несправності, що впливають на безпеку праці.

2.12. У разі погіршення самопочуття інформувати керівника робіт або звернутися до медичного працівника.

2.13. Ходити територією підприємства встановленими для переміщення людей місцями (тротуарами). У темний час доби ходити тільки по добре освітлених місцевостях, за необхідності користуватися переносними засобами освітлення. Бути обережним і уважним під час пересування.

2.14. Для підготовки автомобіля до виїзду на лінію повинен надаватися на початку зміни необхідний час.

3. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РОБОТИ

3.1. Вимоги безпеки під час роботи на лінії

3.1.1. На лінії під час керування автомобілем водій повинен мати при собі посвідчення (права) з талоном на право керування автомобілем, що видане Державтоінспекцією України, талон технічного паспорта автомобіля, за необхідності дорожній (шляховий) лист.

3.1.2. Під час зчеплення-розчеплення причепа автомобіля на території виробничої бази дотримуватися таких вимог безпеки:

- зчеплення та розчеплення автомобілів з причепами та напівпричепами проводиться на рівній неслизькій поверхні з твердим покриттям;
- не допускається проводити зчеплення причепа при несправності сидельно-зчіпного пристрою, відсутності інвентарних елементів закріплення (відсутності шворня, пружин сидла тощо), при неопущених котках опорного пристрою або нерівномірному завантаженні напівпричепа; борти напівпричепа при зчепленні та розчепленні повинні бути закриті;

• зчеплення автомобіля та причепа проводять три особи — водій, робітник-зчіплювач та особа, яка координує їхню роботу; подаючи автомобіль малим заднім ходом, водій керується вказівками особи, яка координує роботу, при цьому водій не повинен залишати кермо до завершення робіт;

• безпосередньо перед зчепленням переконатися, що передня частина напівпричепа по висоті розташована так, що при зчепленні передня кромка опорного листа попадає на полози або на сидло (за необхідності підняти або опустити передню частину напівпричепа);

• перед зчепленням автомобіля з напівприцепом підвісити за допомогою відтяжної пружини на гачок переднього борта напівпричепа з'єднувальні шланги та електропроводи, щоб вони не заважали зчепленню; після зчеплення приєднати з'єднувальні шланги та електропроводи.

3.1.3. У разі проведення робіт на лінії (у відриві від виробничої бази) водій може проводити зчеплення одноосібно за умови дотримання таких вимог безпеки:

- загальмувати причіп стоянковим гальмом;
- перевірити справність буксирного обладнання;
- покласти упорні колодки під задні колеса причепа;
- провести зчеплення, включаючи з'єднання гідравлічних, пневматичних та електричних систем автомобіля та причепів, а також кріплення страхувальних тросів (ланцюгів) на причепах, що не мають автоматичного обладнання.

3.1.4. Перед початком руху автомобіля водій повинен переконатися, що поблизу немає людей, перешкод або інших рухомих транспортних засобів, та за необхідності подати попереджувальний звуковий сигнал. Під час руху заднім ходом подача попереджувального сигналу є обов'язковою.

3.1.5. Швидкість руху автомобіля під час руху територією діючого підприємства не повинна перевищувати 10 км/год, а у складських приміщеннях — 5 км/год.

3.1.6. Під час руху водій повинен виконувати вимоги правил безпеки руху, вказівки представників Державтоінспекції, світлофорів, знаків безпеки руху та дорожньої розмітки.

3.1.7. Вибирати швидкість руху на лінії з урахуванням шляхових умов, оглядовості та видимості, інтенсивності і характеру руху транспортних засобів та пішоходів, особливостей технічного стану автомобіля.

3.1.8. У разі появи запаху пально-мастильних матеріалів негайно зупинити автомобіль, виявити та усунути причину витоку пального.

3.1.9. Водієві забороняється:

- керувати автомобілем у стані алкогольного, токсичного або наркотичного сп'яніння;
- перевезення у салоні автомобіля більшої кількості людей, ніж обладнано місць для сидіння або вказано у паспорті заводу-виробника, а також перевозити дітей на передньому сидінні;
- рух автомобіля з відкритими дверима;
- під час руху прослуховувати аудіозасоби за допомогою навушників, відволікатися сторонніми розмовами та іншими діями, що можуть впливати на безпеку руху;
- вистрибувати із кабіни автомобіля під час його руху;
- у темний час доби або при недостатньому освітленні залишати автомобіль на проїзній частині з вимкненими габаритними або стоянковими вогнями;
- самовільно відхилятися від встановленого маршруту слідування, передавати керування автомобілем сторонній особі;
- перевозити у салоні вантаж, що закриває оглядовість руху, вантаж у несправній тарі та пожежо-небезпечний вантаж (пально-мастильні та інші легкозаймисті рідини).

Для водія вантажного автомобіля.

• При контейнерному перевезенні забезпечити надійне кріплення контейнерів, під час руху різко не гальмувати, знижувати швидкість перед поворотами, закругленнями та нерівностями дороги, звертаючи особливу увагу на дорожні знаки щодо висоти проїзду та контролюючи висоту проїзду воріт, мостів, наземних інженерних мереж, дерев тощо.

• Навантаження на автомобіль небезпечного вантажу та розвантаження його з автомобіля проводити при вимкненому двигуні (за винятком випадків керування зовні з робочого пульта засобами механізації, що передбачені конструкцією транспортного засобу).

• Вивантаження вантажу з автомобіля-самоскида біля підземної споруди або земляної виїмки здійснюється за наявності колесовідбійного пристрою (бруса). За відсутності колесовідбійного пристрою не під'їжджати на відстань ближче ніж на 1 м від заднього колеса до брівки виїмки.

3.1.10. Для запобігання виникненню загорянь в автомобілі водію забороняється:

- допускати на двигуні та карбюраторі скупчення бруду та мастила;
- залишати у кабіні та на двигуні забруднені пально-мастильними матеріалами обтиральні матеріали;

- експлуатувати несправні прилади системи живлення автомобіля;
- проводити ремонт паливної системи при працюючому або вимкненому гарячому двигуні при включеній системі запалювання;
- застосовувати для миття двигуна бензин та інші легкозаймисті рідини;
- подавати при несправній паливній системі бензин у карбюратор із ємкості самопливом за допомогою шланга або іншим не передбаченим інструкцією з експлуатації автомобіля способом;
- палити в безпосередній близькості від приладів живлення двигуна;
- користуватися відкритим вогнем під час пошуку та ліквідування несправностей автомобіля;
- підігрівати двигун або інші агрегати відкритим вогнем, користуватися вогнем у безпосередній близькості від приладів системи живлення двигуна (зокрема, паливних баків).

3.1.11. Водій повинен включити ближнє світло фар автомобіля в умовах недостатньої видимості (менше 300 м), у тунелях, а також незалежно від умов видимості під час руху в колоні машин, під час буксирування та транспортування великогабаритного або небезпечного вантажу, а також в інших випадках, передбачених Правилами дорожнього руху.

3.1.12. Переїзд автомобілів убрід та по льоду здійснювати у виняткових випадках, тільки у місцях, позначених відповідними сигнальними знаками або показниками.

3.1.13. У разі зупинки автомобіля водій, покидаючи кабінку, вживає заходів щодо самовільного руху автомобіля: вимикає запалювання або перекриває подачу пального, встановлює важіль перемикачів передач у нейтральне положення, загальмовує стоянковим гальмом. На спусках та підйомах, де спосіб стоянки не регламентується засобами регулювання руху, автомобіль ставиться колесами під кутом до краю проїзної частини.

3.1.14. Посадка та висадка пасажирів здійснюється з боку тротуару або узбіччя дороги під наглядом водія.

3.1.15. Виходячи з салону автомобіля, водій повинен попередньо переконатися у стані поверхні в місці виходу (наявність слизькості, сторонніх предметів тощо), а при виході на проїзну частину дороги — ще й у відсутності руху як у попутному, так і в зустрічному напрямках. Водій без необхідності не повинен перебувати на проїзній частині дороги.

3.1.16. Водій повинен дотримуватися вимог санітарних норм і правил особистої гігієни.

3.2. Вимоги безпеки при технічному обслуговуванні та ремонті автомобіля на лінії

3.2.1. Під час ремонту автомобіля на лінії водій повинен виконувати вимоги безпеки праці, що встановлені для технічного обслуговування та ремонту транспортного засобу на виробничій базі підприємства.

3.2.2. За відсутності у водія необхідних засобів виробництва або неможливості безпечного виконання ремонту автомобіля викликати технічну допомогу, а за можливості руху автомобіля — їхати до найближчої ремонтної майстерні.

3.2.3. У разі проведення ремонту автомобіля на лінії виконувати такі вимоги безпеки:

- з'їхати на узбіччя дороги;
- включити аварійну світлову сигналізацію (габаритні або стоянкові вогні);
- зупинити автомобіль за допомогою стоянкового гальма;
- включити першу передачу;
- висадити пасажирів;
- одягнути сигнальний жилет;
- установити знаки аварійної зупинки або миготливий червоний ліхтар на відстані не ближче 20 м до автомобіля в населених пунктах та 40 м — за їх межами;
- підкласти під колеса упорні колодки;
- не перебувати біля автомобіля з боку проїзної частини;
- для роботи під автомобілем використовувати підстилку (лежак).

3.2.4. Для запобігання опіків пробку радіатора системи охолодження на гарячому двигуні відкривати у рукавицях або накривши ганчіркою. Пробку відкривати обережно, не допускаючи інтенсивного виходу пари у свій бік або в бік інших людей.

3.2.5. Для перевірки наявності пального в паливних баках використовувати спеціальну лінійку, що виключає іскроутворення.

3.2.6. Для підняття автомобіля за допомогою домкрата вимкнути двигун, увімкнути першу передачу, загальмувати автомобіль стоянковим гальмом, зачинити двері, підкласти під колеса упорні колодки; вирівняти місце установки домкрата, підкласти дерев'яні викладки-підкладки (бруски, дошки товщиною від 40 до 50 мм тощо) більшої площі, ніж площа основи корпусу домкрата; контролювати стійкість домкрата, не допускаючи його перекосу; головка домкрата повинна упиратися всією площиною в конструктивний елемент автомобіля, передбачений експлуатаційною документацією автомобі-

ля для підняття автомобіля домкратом. Не встановлювати домкрат на випадкові предмети або підкласти їх під головку домкрата. Не використовувати несправний домкрат та не перевищувати допустиму вантажопідймальність домкрата.

3.2.7. Звільняти домкрат з-під піднятого автомобіля можливо лише після надійного закріплення автомобіля в піднятому положенні або укладанні його на стійкі опори (як опори можуть використовуватися спеціальні підставки, наприклад, козелки), а у разі використання гідравлічних домкратів використовувати стопорні сталеві підкладки у вигляді півкілець, що вставляються між циліндром поршня та автомобілем.

3.2.8. Монтаж та демонтаж шини на лінії проводити передбаченим для цього робочим інструментом з дотриманням вимог інструкції з охорони праці під час проведення шиномонтажних робіт. Перед демонтажем шини повітря з камери повністю випустити ніпелем. Під час накачування шин використовувати запобіжну вилку відповідної довжини та міцності, при цьому колесо покласти замковим кільцем униз.

3.2.9. Під час ремонтного обслуговування автомобіля використовувати засоби виробництва за призначенням, не відкручувати гайки, болти за допомогою зубила та молотка. Гайки і болти, що погано відкручуються, перед відкручування змастити мастилом. Перевірка співпадання отворів здійснюється за допомогою конусної оправки, а не пальцями. Водій не повинен залишати робочий інструмент і деталі на конструктивних елементах як усередині, так і в корпусі автомобіля.

3.2.10. Усі регульовальні роботи на двигуні, за винятком регулювання карбюратора та кута випередження запалювання, підтягування ремня вентилятора та сальників, перевірку кріплення водяного насоса проводити при непрацюючому двигуні автомобіля.

3.2.11. Для запобігання випадкам обморожування під час усунення несправностей автомобіля зимою (при мінусових температурах) роботи виконувати у рукавицях. При мінусовій температурі не торкатися руками без рукавиць металевих частин.

3.3. Вимоги безпеки під час роботи з пально-мастильними матеріалами та шкідливими технологічними речовинами (антифриз, гальмівна рідина)

3.3.1. Технологічні рідини, що заправляються в автомобіль, повинні використовуватися за призначенням.

3.3.2. Заправлення автомобіля паливом проводити при непрацюючому двигуні, під час заправлення не палити та не користуватися відкритим вогнем, не допускати переливу і розливу пального.

3.3.3. Перед заправкою системи охолодження антифризом перевірити відсутність пошкоджень у системі охолодження (в з'єднувальних шлангах, радіаторі, сальниках водяного насоса тощо), а за їх наявності — усунути несправності, після чого промити систему охолодження чистою гарячою водою.

3.3.4. Антифриз заливати у систему охолодження (за відсутності розширювального бачка) на 10 % менше об'єму системи охолодження, оскільки під час роботи двигуна (при нагріванні) антифриз розширюється, що може призвести до його витікання.

3.3.5. Антифриз та гальмівні рідини зберігати (перевозити) в інвентарних герметично закритих ємкостях з відповідним написом та знаком, передбаченим для отруйних речовин. При роботі з цими рідинами вживаються заходи, що виключають попадання у них пально-мастильних матеріалів. Ємкість з антифризом та гальмівною рідиною зберігати у сухому неопалюваному приміщенні.

3.3.6. Забороняється:

- наливати антифриз і гальмівну рідину у неінвентарну (побутову) тару;
- переливати антифриз і гальмівну рідину шлангом шляхом засмоктування ротом;
- застосовувати тару з-під антифризу та гальмівної рідини для перевезення та зберігання харчових продуктів;
- використовувати ємкість за наявності в ній осаду, нальоту, іржі тощо;
- перевозити антифриз і гальмівну рідину в салоні автомобіля, а також разом з харчовими продуктами.

3.3.7. Злитий із системи охолодження двигуна автомобіля антифриз або гальмівну рідину зберігати у спеціально відведеному місці. Вимоги до зберігання відпрацьованого антифризу такі самі, як і для нового.

4. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

4.1. Після повернення на виробничу базу перевірити технічний стан автомобіля, а у разі несправності автомобіля зареєструвати заявку на ремонт з переліком несправностей, що підлягають усуненню.

4.2. Якщо автомобіль технічно справний, проводити його щоденне технічне обслуговування згідно з інструкцією з експлуатації автомобіля та встановити автомобіль у передбачене для стоянки місце.

4.3. Перед постановкою автомобіля на місце стоянки переконатися у відсутності витіку пально-мастильних матеріалів та інших технологічних рідин і за наявності усунути цей витік.

4.4. У приміщеннях, що використовуються для стоянки автомобіля, заборонено:

- палити та користуватися відкритим вогнем;

- залишати відкритими горловини паливних баків автомобілів;
- заряджати акумуляторну батарею;
- захарашувати приміщення та проходи до них сторонніми матеріалами;
- мити або протирати бензином деталі або агрегати, руки та одяг;
- зберігати пальне (за винятком пального у паливному баку автомобіля);
- встановлювати автомобіль на шляхах евакуації.

4.5. Після встановлення автомобіля на стоянку вжити заходів щодо самовільного руху автомобіля: вимкнути запалювання або перекрити подачу пального, встановити важіль перемикання передач в нейтральне положення, загальмувати стоянковим гальмом та за необхідності встановити упорні колодки.

4.6. При мінусових температурах повітря (у зимовий період) та при використанні як охолоджувальну рідину воду злити воду з системи охолодження двигуна автомобіля.

4.7. Якщо під час ремонту на виробничій базі автомобіль залишається на підставках (козелках), перевірити надійність їх встановлення. Не залишати піднятий домкратом автомобіль.

4.8. Засоби виробництва (робочий інструмент та пристрої) покласти у спеціально відведене місце (шафу).

4.9. Зняти робочий одяг (за наявності), вимити руки та обличчя миючим засобом. Не мити руки в мастилі або бензині; не витирати руки брудним ганчір'ям.

4.10. Доповісти особі, відповідальній за технічний стан автомобіля (механіку), або керівникові робіт про всі несправності, що мали місце під час роботи.

4.11. Для прибирання робочого місця та засобів виробництва повинен надаватися в кінці зміни необхідний час.

5. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1. Причинами аварійної ситуації, що може призвести до нещасних випадків, є: дорожньо-транспортна пригода (ДТП); загоряння (пожежа); травмування під час проведення вантажно-розвантажувальних робіт, технічного обслуговування та ремонту автомобіля. У разі настання нещасного випадку зберегти до прибуття комісії з розслідування обстановку на робочому місці та обладнання у такому стані, в якому вони були на момент події (якщо це не загрожує життю, здоров'ю людей та не призведе до більш тяжких наслідків), а також вжити заходів щодо недопущення подібних випадків у ситуації, що склалася. Інформувати керівника робіт або інших посадових осіб підприємства та в подальшому керуватися їхніми вказівками.

5.2. При ДТП водій, причетний до неї, повинен:

- негайно зупинитися та не зрушувати з місця транспортні засоби, а також інші предмети, що мають відношення до ДТП;
- позначити місце ДТП згідно з вимогами Правил дорожнього руху України;
- за наявності потерпілих викликати машину швидкої медичної допомоги, за можливості відправити потерпілого на іншому транспортному засобі в найближчий лікувальний заклад, де повідомити своє прізвище, номер автомобіля (з пред'явленням посвідчення водія та інших документів, що засвідчують особу, та реєстраційного документа на автомобіль), після чого повернутися на місце ДТП;
- повідомити телефоном про ДТП Державтоінспекцію, записати прізвища та адреси свідків, чекати прибуття представників Державтоінспекції;
- якщо рух інших транспортних засобів неможливий, звільнити проїзну частину, попередньо зафіксувавши положення автомобіля, предметів та слідів, що відносяться до ДТП (можливе використання фотоапарата);
- порядок дій при ДТП може регламентуватися документами підприємства.

5.3. У разі вимушеної зупинки автомобіля на залізничному переїзді висадити людей та негайно вжити заходів щодо звільнення переїзду. Якщо автомобіль не вдається прибрати з переїзду, то необхідно:

- направити двох людей вздовж шляхів в обидва боки на 1000 м від переїзду (якщо одного, то у бік гіршої видимості шляху), пояснивши порядок подачі сигналу зупинки машиністу поїзда, що наближається; сигналом зупинки служить круговий рух руки: вдень — з яскравою тканиною або будь-яким добре видимим предметом, вночі — факелом або ліхтарем;
- залишатися біля автомобіля та подавати сигнали загальної тривоги серіями з одного довгого і трьох коротких звукових сигналів;
- у разі появи поїзда бігти йому назустріч, подаючи сигнал зупинки.

5.4. Під час буксирування несправного автомобіля забезпечити постійне спостереження за автомобілем, що буксирується (у кабіні автомобіля, що буксирується, перебування водія обов'язкове). Довжина зв'язуючої ланки жорсткого зчеплення не повинна перевищувати 4 м, гнучкого — 6 м; при цьому зв'язуюча ланка гнучкого зчеплення через кожний метр повинна бути позначена сигнальними прапорцями (щитками) розміром сторони не менше 200 мм. Буксирна зчіпка повинна приєднуватися на рівній поверхні. Включити при буксируванні в світлий час доби, незалежно від умов видимості,

на транспортному засобі, що буксирує, ближнє світло фар, а на тому, що буксирується, — габаритні вогні; за поганої видимості на автомобілі, що буксирується, включити задні габаритні вогні, а під час буксирування на гнучкому зчепленні — додатково передні габаритні вогні. Буксирування заборонено:

- транспортним засобом з причепом;
- за загальної довжини поїзда зчеплених транспортних засобів понад 24 м;
- двох і більше механічних транспортних засобів одночасно;
- транспортного засобу без робочого гальма або з несправним гальмом, якщо маса транспортного засобу, що буксирується, перевищує половину загальної фактичної маси, що буксирує;
- на гнучкому зчепленні зі швидкістю більше 30 км/год або транспортного засобу з несправними гальмами чи рульовим керуванням;
- на гнучкому зчепленні транспортного засобу з несправним рульовим керуванням.

5.5. Основні причини загоряння (пожежі) автомобіля:

- порушення герметичності мереж, несправностей паливної системи, загоряння пального та електропроводки у разі стикання з поверхнями, що мають високі робочі температури (вихлопним колектором, глушником, опалювальним агрегатом тощо);
- спалахування пального внаслідок потрапляння іскри, що виникає від ударів металевих деталей пошкодженого кузова автомобіля під час ДТП;
- спалахування пального від потрапляння іскри розряду статичної електрики (наприклад, під час заправлення автомобіля);
- спалахування спалимих конструкційних матеріалів і пального внаслідок несправності електрообладнання (наприклад, короткого замикання, іскріння контактів тощо);
- спалахування горючих конструкційних матеріалів і пально-мастильних матеріалів від впливу відкритого вогню (зварювальні роботи, розігрів вузлів автомобіля в зимовий період, паління тощо).

5.6. Дії водія при загорянні (пожежі) на лінії:

- у разі загоряння зупинити автомобіль та, з'їхавши на узбіччя, забезпечити швидку евакуацію пасажирів з салону, вимкнути систему запалювання, відключити акумуляторну батарею від електромережі автомобіля, вжити заходів щодо збереження матеріальних цінностей, що можуть бути в автомобілі;
- гасіння пожежі вогнегасником починати з пролитого під автомобіль пального, здійснюючи подавання вогнегасильного заряду в осередок загоряння;
- гасити загоряння з навітряної сторони, направляючи струмінь з вогнегасника на поверхню, що горить, а не на полум'я; під час гасіння пального, що витікає, подавати заряд від низу гирла отвору догори;
- гасіння в підкапотному просторі починати одночасно з відкриттям капота, оскільки інтенсивність горіння після відкриття капоту зростатиме;
- успіх гасіння автомобіля залежить від оперативності дій водія, при цьому слід пам'ятати, що для вогнегасників, рекомендованих для комплектації автомобіля, час безперервної роботи вогнегасника становить від 9 до 15 с. За потреби замково-пускове обладнання вогнегасника дає можливість припинити подавання вогнегасильного заряду, що покращує тактику гасіння кількох осередків в різних місцях автомобіля або повторних загорянь в одному осередку;
- найбільший ефект досягається при одночасному гасінні (групою людей) із застосуванням кількох вогнегасників, а також якщо одночасно застосовувати підсобні засоби: сніг, пісок, покривало тощо.
- не гасити вогонь у забрудненому одязі (промасленому, просоченому парами пального) і руками, змоченими паливом;
- у разі неможливості усунення пожежі власними силами викликати представників пожежної охорони за телефоном (101), при цьому вказати місце виникнення пожежі, обстановку на пожежі, наявність людей, а також повідомити своє прізвище.

5.7. Про нещасний випадок негайно інформувати керівника робіт або іншу посадову особу та вжити заходів щодо надання необхідної допомоги. Під час нещасного випадку надавати допомогу, дотримуючись порядку дій згідно з Інструкцією з надання домедичної допомоги. За потреби викликати машину швидкої медичної допомоги.

(посада керівника підрозділу (організації-розробника)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Керівник (спеціаліст)
служби охорони праці підприємства

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Юрисконсульт

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Підготував **М. Федоренко**

(повне найменування підприємства із зазначенням підпорядкованості)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ

(посада роботодавця і найменування підприємства)

№

(число, місяць, рік)

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ № _____ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ШИНОМОНТАЖНИХ РОБІТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Інструкція з охорони праці під час виконання шиномонтажних робіт є інструкцією за видом робіт, що встановлює вимоги до працівників, які залучаються до виконання шиномонтажних робіт під час експлуатації колісних транспортних засобів.

1.2. Шиномонтажні роботи належать до робіт підвищеної небезпеки. Шиномонтажні роботи не відносяться до реконструкції, модернізації, технічного переозброєння та інших видів поліпшення колісних транспортних засобів.

1.3. Працівники зобов'язані пройти інструктаж з охорони праці за професією та кожним виконуваним видом робіт підвищеної небезпеки, а при виконанні шиномонтажних робіт — за даною інструкцією. Використання засобів праці підвищеної небезпеки (наприклад, компресорного або вулканізаційного обладнання, підіймачів) потребує попереднього спеціального навчання.

1.4. Інструкцію розроблено відповідно до Порядку опрацювання і затвердження власником нормативних актів з охорони праці, що діють на підприємстві (НПАОП 0.00-4.14-94), Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці (НПАОП 0.00-4.12-05), Положення про розробку інструкцій з охорони праці (НПАОП 0.00-4.15-98) та з урахуванням вимог Правил охорони праці на автомобільному транспорті (НПАОП 0.00-1.62-12), Правил охорони праці під час роботи з інструментом та пристроями (НПАОП 0.00-1.71-13).

1.5. На виробничій базі підприємства шиномонтажні роботи проводять на спеціально відведений ділнийці (пост, стенд), яка для накачування шин забезпечується магістраллю стиснутого повітря або повітророздавальною колонкою з манометром або дозатором тиску повітря, де також вивішується таблиця робочих тисків у шинах транспортних засобів, що експлуатуються підприємством. Редуктор на стенді для демонтажу та монтажу шин повинен бути закритий захисним кожухом. Для огляду внутрішньої поверхні шини використовується спредер (автоматичний поворотний захоплювальний пристрій).

1.6. В'їзд (виїзд) у приміщення і постановка транспортних засобів на пости технічного обслуговування та ремонту повинен здійснюватися з дозволу та під керівництвом відповідальної особи — майстра (начальника ділнийці).

1.7. Накачування та підкачування знятих з транспортних засобів шин виконується тільки у запобіжних клітках або з використанням інших запобіжних пристроїв, що перешкоджають вильоту кілець та травмуванню працівників у разі розриву шини. Довжина шланга для накачування шин не повинна бути більша відстані від місця його приєднання на магістралі стиснутого повітря або повітророздавальної колонки до середини запобіжної клітки. Запобіжні клітки розміщуються у безпосередній близькості від магістралі стиснутого повітря (повітророздавальної колонки). Задля запобігання доступу сторонніх осіб до накачування шин вентиль на магістралі стиснутого повітря повинен закриватися (відкриватися) спеціальним «ключем-маркою».

1.8. Під час виконання шиномонтажних робіт можуть діяти такі небезпечні та шкідливі виробничі чинники:

- виліт замкового кільця під час накачування або підкачування шини;
- розрив покриття під час накачування шини;
- падіння вивішеної частини транспортного засобу;
- самовільний рух транспортного засобу;
- падіння працівників під час відкручування або закручування гайок кріплення коліс;
- падіння колеса або шини;
- ураження електричним струмом;
- наявність у повітрі робочої зони шкідливих речовин (пилу гуми, парів бензину);
- дія шкідливих технологічних рідин (наприклад, антифриз);
- знижена температура повітря у холодну пору року та підвищена температура влітку.

1.9. Особи, які виконують шиномонтажні роботи, забезпечуються справними засобами виробництва, в тому числі: ручним слюсарно-монтажним інструментом (гайковими ключами, молотком,

кліщами, плоскогубцями, викруткою, зубилом тощо), механізованим інструментом (пневматичним гайковертом, домкратом, ручним візком тощо), достатньою кількістю витратного матеріалу (кріпильною арматурою, змащувальними та ущільнювальними матеріалами), засобами місцевого освітлення.

1.10. Шиномонтажний інструмент закріплюється за працівниками для індивідуального або бригадного використання. Для перенесення ручного інструменту використовується сумка або інша спеціальна ноша. Механізованому інструменту присвоюється інвентарний номер.

1.11. У разі наявності поруч з місцем проведення шиномонтажних робіт інших робочих місць або проходів для забезпечення безпеки праці використовуються захисні екрани (ширми, щити).

1.12. Зняття, переміщення та встановлення коліс масою понад 20 кг повинно бути механізовано (використовувати спеціальний візок, гайковерт тощо).

1.13. Роботи під транспортним засобом (без використання механізованого підйомника) виконувати на неметалевому настилі, розстеленому брезенті або іншій підстильці.

1.14. Під час проведення робіт дотримуватися вимог виробничої гігієни та пожежної безпеки. Ходити та проводити роботи тільки у добре освітлених місцях, бути обережним і уважним під час пересування.

1.15. Допуск до роботи з механізованим інструментом (електричним або пневматичним) та виконання вулканізаційних робіт можуть бути здійснені після проведення інструктажу за інструкцією з охорони праці щодо безпечного проведення робіт цими засобами.

1.16. Їмкості з горючими матеріалами (бензином, мастилом, клеєм тощо) зберігати у спеціально відведених місцях закритими та на робочому місці використовувати за змінної потреби.

1.17. Шиномонтажні роботи не передбачають перебування працівника на висоті, обслуговування електрообладнання, що перебуває під напругою.

1.18. Особа, яка виконує шиномонтажні роботи, несе особисту відповідальність за порушення вимог, викладених у даній інструкції, в порядку, встановленому трудовим договором та правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства.

2. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1. Отримати від відповідальної особи завдання на виконання робіт.

2.2. Підготувати для проведення робіт необхідні засоби виробництва. Одягнути спецодяг, спецвзуття та підготувати інші засоби індивідуального захисту.

2.3. Пересвідчитися в достатній освітленості робочої зони. Відрегулювати освітлення так, щоб світло не засліплювало очі.

2.4. Перевірити справність засобів виробництва, а у разі виявлення несправностей, що не забезпечують безпеку праці, відремонтувати або замінити їх на справні.

2.5. Оглянути робочу зону та у разі необхідності розчистити її від сторонніх матеріалів.

2.6. Про всі виявлені несправності, що перешкоджають безпечній роботі, інформувати керівника робіт і не приступати до роботи, поки їх не буде усунуто.

2.7. Для підготовки робочого місця та засобів виробництва на початку зміни має бути надано необхідний час.

3. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РОБОТИ

3.1. Шиномонтажні роботи на виробничій базі виконувати тільки у спеціально відведеному для цього місці (посту) за допомогою призначеного для цього робочого інструмента, дотримуючись таких вимог безпеки:

- улаштовувати мережу живлення інструмента (з'єднувальні кабелі, рукави, шланги) таким чином, щоб унеможливити її пошкодження у місцях проходів та дії інших засобів виробництва;

- використовувати інструмент тільки за призначенням;

- не переносити механізований ручний інструмент, тримаючи за робочу частину або живильний кабель (рукав) інструменту;

- для заміни робочого органу інструменту використовувати спеціальні пристрої (ключ, вороток тощо);

- працювати з інструментом обертової дії без захисних рукавиць, із заправленим спецодягом або волоссям;

- дрібний інструмент зберігати у переносній сумці або іншій спеціальній ноші; не носити робочий інструмент та деталі у кишенях штанів або куртки (через можливість їх випадіння);

- у разі використання стаціонарного підйомача під час роботи під піднятим транспортним засобом або його частиною підйомач фіксують стопорним пристроєм.

3.2. Перед зняттям колеса перевірити положення замкового кільця, ослабити затягнення гайок, вивісити на стаціонарному підйомачі або за допомогою іншого підйомального механізму транспортний засіб або його частину. В останньому випадку під колеса, які не піднімаються, ставлять спеціальні упори (колодки), а під вивішену частину транспортного засобу — спеціальні підставки (козелки).

3.3. Перед відкручуванням гайок кріплення здвоєних бездискових коліс для їх зняття впевнитися, що на внутрішньому колесі покришка не зійшла з обода.

3.4. Перед монтажем шин перевіряють справність і чистоту шини, обода, диска колеса, бортового і замкового кілець та за необхідності очищають їх від забруднення. Замкове кільце під час монтажу шини на диск колеса повинно надійно входити у виїмку обода всією внутрішньою поверхнею.

3.5. Накачування шин ведуть у два етапи: спочатку до тиску 0,05 МПа (0,5 кг/см²) з перевіркою положення замкового кільця, а потім, переконавшись, що кромка кільця знаходиться під бортом шини, — до максимального тиску, встановленого інструкцією (таблицею робочих тисків).

3.6. У разі виявлення неправильного положення замкового кільця випускають повітря із шини, що накачується, поправляють положення кільця, а потім повторюють вищевказані операції. У разі повторного неправильного положення замкового кільця його замінюють.

3.7. Перед накачуванням шин на розбірних ободах з болтовим з'єднанням перевіряють, щоб усі гайки були затягнені однаково відповідно до документації з технічного обслуговування автомобіля.

3.8. Підкачування шин без демонтажу проводиться, якщо тиск повітря в них знизився не більше як на 40% від норми і є впевненість, що правильність монтажу не порушена.

3.9. Під час виконання шиномонтажних робіт забороняється:

- при демонтажі шини вибивати диск кувалдою (молотком);
- під час виймання з шини сторонніх предметів користуватися викруткою, шилом або ножем (використовувати кліщі);
- знімати одне зі здвоєних коліс з автомобіля шляхом наїзду другого здвоєного колеса на предмет, що виступає;
- поправляти положення шини на диску, бортового та замкового кілець, бити по замковому кільцю молотком, кувалдою або іншими предметами під час накачування шини або коли шина перебуває під тиском;
- накачувати шину більше норми, установлені заводом-виробником;
- монтувати шини на диски коліс, що не відповідають розміру шин, або застосовувати під час монтажу шини замкові та бортові кільця, що не відповідають даній моделі;
- використовувати ободи або їх елементи, що мають пошкодження, гострі кромки і задирки, іржу у місцях контакту з шиною, розроблення кріпильних отворів більше за допустимі розміри, а також ободи, що не мають хочаб однієї гайки;
- перекичувати вручну колеса, диски та шини масою понад 20 кг (використовувати засоби механізації);
- виконувати монтаж та демонтаж шин на стенді з незакритим захисним кожухом редуктора.

3.10. Під час проведення шиномонтажних робіт у дорожніх умовах дотримуватися таких вимог безпеки:

- перед відкручуванням гайок кріплення здвоєних бездискових коліс для їх зняття впевнитися, що на внутрішньому колесі покришка не зійшла з обода, а у разі виявлення будь-яких відхилень перед відкручуванням гайок повністю випускають повітря з обох камер;
- під час накачування шин використовувати переносний запобіжний пристрій (запобіжну вилку відповідної довжини та міцності) або покласти колесо замковим кільцем униз;
- для накачування шин використовувати ручний насос або малогабаритний автомобільний переносний компресор;
- під час накачування шин тиск повітря перевіряють шинним манометром.

3.11. Під час підймання транспортного засобу за допомогою ручного домкрата дотримуватися таких вимог безпеки:

- домкрат встановлюється у вертикальне положення відносно транспортного засобу, що піднімається, а під час його переміщення не допускати його перекосу відносно опорної частини транспортного засобу;
- під час підймання під транспортний засіб улаштовуються дерев'яні викладки-підкладки (шпали, бруски, дошки товщиною від 40 до 50 мм) більшої площі, ніж площа основи корпусу домкрата та контролюється стійкість вантажу, що підіймається;
- головка домкрата повинна упиратися всією площиною у міцні вузли вантажу, що піднімається (допускається використання пружної прокладки між головою домкрата та вантажем);
- під час підймання рейковим домкратом «собачка» храпового (тріскачкового) механізму накидається на храповик;
- звільняти домкрат з-під піднятого вантажу або його переставляти можна лише після надійного закріплення вантажу в піднятому положенні або укладання його на стійкі опори (як опори можуть використовуватися спеціальні підставки (наприклад, козелки), а у разі використання гідравлічних домкратів використовуються стопорні сталеві підкладки у вигляді півкілець, що вставляються між циліндром поршня та вантажем);
- усі обертові частини приводу домкрата повинні вільно (без заїдань) обертатися вручну (усі частини домкрата, що труться, періодично змащують густим мастилом).

3.12. Під час використання ручного домкрата забороняється:

- улаштовувати домкрат на випадкові предмети або підкладати їх під головку домкрата;

- перебувати під вивішеним на домкраті транспортним засобом без використання додаткових надійних опор;
- використовувати подовжувачі (наприклад, трубу) для збільшення довжини рукоятки домкрата;
- приварювати до головки домкрата металеві прокладки (кутники, труби тощо) або вносити інші конструктивні зміни, що впливають на безпеку під час експлуатації;
- експлуатувати гідравлічні домкрати з підтіканням робочої рідини;
- залишати підвішеним транспортний засіб на домкраті під час перерви у роботі.

3.13. Під час використання робочої рідини, що застосовується у гідравлічних домкратах, дотримуватися таких вимог безпеки:

- перед заливанням у домкрат робочу рідину фільтрують через металеву сітку, виготовлену з дроту діаметром не менше 0,12 мм та кількістю отворів на 1 см² від 1200 до 1300;
- робочу рідину заливають до краю наливного отвору домкрата, при цьому плунжер опускається у крайнє нижнє положення;
- тиск робочої рідини не повинен перевищувати максимальні значення, зазначені в паспорті домкрата;
- за мінусової температури довкілля у домкраті використовують робочу рідину, що не замерзає.

3.14. Дотримуватися вимог пожежної безпеки, санітарних норм і правил особистої гігієни. Не палити та не використовувати відкритий вогонь усередині приміщень. Приймати їжу у спеціально відведених місцях.

4. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

- 4.1. Опустити транспортний засіб, що перебуває у піднятому стані, або зафіксувати його спеціальними підставками (козелками).
- 4.2. Очистити робоче місце від засобів виробництва, невикористаних матеріалів, сміття тощо.
- 4.3. Вимкнути обладнання, що використовувалося. Від'єднати шланги для накачування шин. Віднести переносні засоби виробництва у відведене для зберігання місце.
- 4.4. Зняти спецодяг, спецвзуття та інші засоби індивідуального захисту, очистити їх від бруду та віднести у відведене для зберігання місце (шафу). Не зберігати чистий (домашній) та робочий одяг в одній шафі.
- 4.5. Вимити відкриті частини тіла миючим засобом.
- 4.6. Інформувати керівника робіт про всі несправності, що мали місце під час виконання робіт.
- 4.7. Для прибирання робочого місця та засобів виробництва у кінці зміни має бути надано необхідний час.

5. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1. Під час виконання шиномонтажних робіт можуть виникнути такі види аварійних ситуацій: виліт замкового кільця при накачуванні або підкачуванні шини; розрив покриття під час накачування шини; падіння вивішеної частини або самовільний рух транспортного засобу; падіння колеса або шини; ураження електричним струмом; погіршення самопочуття може викликати дія шкідливих речовин (пилу гуми, парів бензину) та технологічних рідин (наприклад, антифризу).

5.2. У разі погіршення самопочуття та будь-яких інших причин, що вимагають припинення роботи, інформувати телефоном відповідальну особу та діяти за її вказівками.

5.3. Якщо під час виконання робіт стався нещасний випадок, робітник зобов'язаний зберегти обстановку в робочій зоні та обладнання у такому стані, в якому вони були на момент події (якщо це не загрожує життю і здоров'ю інших працівників і не призведе до більш тяжких наслідків), вжити заходів щодо недопущення подібних випадків у ситуації, що склалася, а також інформувати про подію відповідальну особу підприємства та керуватися її вказівками.

5.4. У разі настання нещасного випадку, пожежі та інших надзвичайних ситуацій діяти відповідно до вимог інструкції з охорони праці за основною професією.

(посада керівника підрозділу (організації-розробника)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Керівник (спеціаліст) служби
охорони праці підприємства

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Юрисконсульт

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Підготував **М. Федоренко**

ПРИМІРНИЙ ПОРЯДОК АТЕСТАЦІЇ РОБОЧИХ МІСЦЬ НА ВІДПОВІДНІСТЬ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИМ АКТАМ З ОХОРОНИ ПРАЦІ*

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Атестація робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці здійснюється відповідно до вимог статті 13 Закону України «Про охорону праці».

1.2. Основними цілями атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці є:

- організація належного утримання та безпечної експлуатації будівель і споруд, виробничого обладнання та устаткування і подальший моніторинг за їх технічним станом;
- виявлення та взяття на облік робочих місць, які становлять потенційну загрозу життю та здоров'ю працюючих;
- поліпшення використання основних фондів шляхом виведення з експлуатації або заміни обладнання, яке не відповідає сучасним нормам безпеки;
- раціональне використання коштів на приведення стану умов та безпеки праці на робочих місцях у відповідність до вимог нормативно-правових актів з охорони праці.

1.3. Атестація робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці представляє собою сукупність заходів, що включають облік, аналіз та комплексну оцінку небезпек на кожному робочому місці, а саме:

- атестацію робочих місць за умовами праці;
- оцінку технічного стану будівель та споруд;
- оцінку технічного стану виробничого обладнання;
- оцінку безпеки технологічних процесів;
- оцінку дотримання норм технологічного розміщення обладнання.

1.4. Організацію робіт з обліку, аналізу та оцінки стану безпеки та гігієни праці на робочих місцях організують керівники підприємств, із залученням представників профспілкового комітету і працівників.

1.5. Результати атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці заносяться до **Паспорта обліку стану гігієни та безпеки праці в цеху (дільниці)** (далі — Паспорт обліку), наведеному у додатку.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З АТЕСТАЦІЇ РОБОЧИХ МІСЦЬ НА ВІДПОВІДНІСТЬ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИМ АКТАМ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

2.1. Атестація робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці проводиться там, де технологічний процес, використовуване обладнання, установки, прилади та апарати, сировина та матеріали є потенційними джерелами шкідливих і небезпечних виробничих факторів, що можуть несприятливо впливати на стан здоров'я працюючих та призвести до травмування працівників.

2.2. Для організації та проведення атестації керівник підприємства видає наказ, в якому:

- затверджуються склад, голова і секретар постійно діючої атестаційної комісії, визначаються її повноваження (до складу атестаційної комісії рекомендується включати головних спеціалістів, працівників відділу кадрів, праці і заробітної плати, охорони праці, членів громадських організацій та інших);
- визначаються терміни і графіки проведення підготовчих робіт у структурних підрозділах підприємства;
- визначається взаємодія із зацікавленими державними органами і громадськими організаціями (експертизою умов праці, санітарно-епідеміологічною службою);
- визначаються проектні чи науково-дослідні установи для науково-технічної оцінки умов праці і участі в розробці заходів щодо усунення шкідливих виробничих факторів (у разі необхідності).

2.3. Атестаційна комісія:

- здійснює організаційне і методичне керівництво та контроль за ходом проведення роботи на всіх етапах;
- формує правову і нормативно-довідкову базу й організує її вивчення;
- визначає і залучає необхідні організації для виконання спеціальних робіт;
- організує виготовлення планів розташування обладнання по кожному підрозділу, визначає межу робочих місць (робочих зон) та надає їм відповідний номер;

*Див. статтю Г. Лесенка «Атестація, та не та», надруковану в цьому номері журналу

- складає перелік робочих місць, що підлягають атестації;
- визначає обсяг необхідних досліджень шкідливих і небезпечних виробничих факторів та організує їх дослідження;
- прогнозує та виявляє наявність шкідливих і небезпечних виробничих факторів на робочих місцях;
- встановлює згідно з Єдиним тарифно-кваліфікаційним довідником (ЄТКД) відповідність найменування професій і посад працівників, зайнятих на цих робочих місцях, характеру фактично виконуваних робіт;
- складає карти стану умов та безпеки праці на кожне враховане робоче місце або групу аналогічних робочих місць;
- проводить атестацію і складає перелік робочих місць, виробництв, професій та посад з несприятливими та небезпечними умовами праці;
- організує розробку заходів щодо покращання умов та безпеки праці.

2.4. Порядок атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці.

2.4.1. Робота з атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці починається із:

2.4.1.1. Складання списку професій для атестації робочих місць за умовами праці відповідно до:

- Списків № 1 і № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників зі шкідливими та важкими умовами праці, зайнятість в яких повний робочий день дає право на пенсію за віком на пільгових умовах;

- Списку виробництв, робіт, професій і посад працівників, робота яких пов'язана з підвищеним нервово-емоційним та інтелектуальним навантаженням або виконується в особливих природних географічних і геологічних умовах та умовах підвищеного ризику для здоров'я, що дає право на щорічну додаткову відпустку за особливий характер праці;

- Списку виробництв, цехів, професій і посад із шкідливими і важкими умовами праці, зайнятість працівників на роботах в яких дає право на щорічну додаткову відпустку;

- Переліку виробництв, цехів, професій і посад із шкідливими умовами праці, робота в яких дає право на скорочену тривалість робочого тижня;

- Типових переліків робіт з важкими та шкідливими, особливо важкими та особливо шкідливими умовами праці, на яких можуть встановлюватися доплати робітникам за умови праці.

2.4.1.2. Складання списку робочих місць, де виконуються роботи підвищеної небезпеки відповідно до:

- Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки;

- Переліку робіт з підвищеною небезпекою.

2.4.1.3. Складання переліку виробничих будівель та споруд для оцінки їх стану з урахуванням вимог Положення про безпечну та надійну експлуатацію виробничих будівель і споруд та Правил обстеження, оцінки технічного стану та паспортизації виробничих будівель і споруд.

2.4.1.4. Підбору норм технологічного проектування для цих видів економічної діяльності, які застосовуються на виробництві.

3. АТЕСТАЦІЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ ЗА УМОВАМИ ПРАЦІ

3.1. Атестація робочих місць за умовами праці регулюється такими документами:

- Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 1 серпня 1992 р. № 442.

- Методичними рекомендаціями для проведення атестації робочих місць за умовами праці, затвердженими Міністерством праці України від 22 березня 1993 р. № 06-960 (із змінами і доповненнями).

- Інструкцією щодо заповнення Карти умов праці при проведенні атестації робочих місць.

3.2. Основна мета атестації робочих місць за умовами праці полягає у регулюванні відносин між власником або уповноваженим ним органом і працюючим у сфері реалізації прав на здорові й безпечні умови праці, пільгове пенсійне забезпечення, пільги та компенсації за роботу у несприятливих умовах праці.

3.3. Атестація робочих місць передбачає:

- виявлення шкідливих та небезпечних виробничих факторів і причин формування несприятливих та небезпечних умов праці;

- санітарно-гігієнічне дослідження факторів виробничого середовища, важкості й напруженості трудового процесу на робочому місці;

- комплексну оцінку факторів виробничого середовища і характеру праці;
- визначення ступеня шкідливості і небезпечності праці та її характеру за Гігієнічною класифікацією праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, тяжкості та напруженості трудового процесу, затвердженою наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08.04.2014 № 248 (далі — Гігієнічна класифікація);
- обґрунтування віднесення робочого місця до категорії зі шкідливими (особливо шкідливими), важкими (особливо важкими) умовами праці;
- визначення права працівників на пільгове забезпечення за роботу у несприятливих умовах;
- визначення і реалізацію технічних і організаційних заходів, спрямованих на оптимізацію умов та характеру праці.

Період переатестації визначається самим підприємством, установою, організацією у колективному договорі, але не повинен перебільшувати 5 років.

3.4. Диференціація умов та характеру праці здійснюється на підставі визначення ступеня відхилення параметрів виробничого середовища і трудового процесу від діючих гігієнічних нормативів відповідно до Гігієнічної класифікації.

3.5. Під час оцінки беруться на облік ті робочі місця, які віднесено до 3 класу (шкідливі умови праці) та 4 класу (небезпечні (екстремальні) умови праці) відповідно до Гігієнічної класифікації.

3.6. Дані про технологічні процеси та обладнання (устаткування), що генерують шкідливі та небезпечні виробничі фактори, заносяться до табл. 2 Паспорта обліку.

3.7. Дані про відсутність засобів запобігання професійній захворюваності (засоби захисту від випромінювань, шуму, вібрації тощо) заносяться до табл. 6 Паспорта обліку.

3.8. Дані про невідповідність виробничих приміщень цеху (дільниці), робочих місць нормам технологічного проектування заносяться до табл. 8 Паспорта обліку.

3.9. Дані атестації робочих місць за умовами праці заносяться до табл. 9 Паспорта обліку.

3.10. За результатами атестації складається перелік:

- робочих місць, виробництв, робіт, професій і посад, працівникам яких підтверджене право на пільги і компенсації, передбачені законодавством, а також за рахунок коштів підприємства згідно зі статтею 26 Закону України «Про підприємства» і статтею 13 Закону України «Про пенсійне забезпечення»;

- робочих місць з несприятливими умовами праці, на яких необхідно здійснити першочергові заходи щодо їх покращання.

Витяги з наказу додаються до трудової книжки працівників, професії і посади яких внесені до переліку.

Матеріали атестації робочих місць є документами суворої звітності і зберігаються на підприємстві протягом 50 років.

4. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕЧНОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ БУДІВЕЛЬ ТА СПОРУД, ОЦІНКА ЇХ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ ТА ВІДПОВІДНОСТІ ВИМОГАМ ПРАВИЛ І НОРМ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

4.1. Експлуатація виробничих будівель та споруд здійснюється відповідно до Положення про безпечну та надійну експлуатацію виробничих будівель і споруд, затвердженого наказами Держбуду України та Держнаглядохоронпраці України від 27.11.1997 № 32/288 і від 30.03.1998 № 62/48 та Правил обстеження, оцінки технічного стану та паспортизації виробничих будівель і споруд, затверджених наказами Держбуду України та Держнаглядохоронпраці України від 27.11.1997 № 32/288 та від 30.03.1998 № 62/48.

4.2. Порядок спостереження за збереженням будівель і споруд у період експлуатації.

4.2.1. Виробничі будівлі і споруди в процесі експлуатації, а також у період її тимчасового припинення повинні перебувати під систематичним спостереженням інженерно-технічних працівників, відповідальних за збереження цих об'єктів. Такі працівники призначаються наказом керівника підприємства.

4.2.2. Керівники підприємств забезпечують проведення технічних оглядів та поточних і капітальних ремонтів відповідно до вимог Положення про безпечну та надійну експлуатацію виробничих будівель і споруд.

4.2.3. Склад комісії із загального огляду будівель і споруд призначається керівником підприємства. Очолює комісію керівник підприємства або його заступник.

4.2.4. До складу комісії мають увійти особи, які спеціально займаються спостереженням за експлуатацією будівель, представники служб, що видають експлуатацією окремих видів інженерного обладнання будівель (санітарно-технічними пристроями та електроосвітленням), транспортного цеху, а також начальники цехів, майстерень, відділів, що безпосередньо експлуатують будівлю.

4.2.5. Результати всіх видів оглядів мають бути оформлені актами, в яких зазначаються виявлені дефекти, а також приписами із зазначенням заходів і термінів виконання робіт.

4.2.6. Чергові загальні технічні огляди будівель здійснюються двічі на рік — весною та восени.

4.2.7. Уся технічна документація на прийняті в експлуатацію будівлі і споруди (затверджений технічний паспорт, проект, робочі креслення, дані про геологічні умови ділянки забудови, акт прийняття в експлуатацію з документами про характеристики застосованих матеріалів, умови і якість проведення робіт, акти на приховані роботи, а також відомості про відхилення від проекту і недоробки на момент вводу об'єкта в експлуатацію) повинна зберігатися комплектно в архіві підприємства.

4.2.8. Залежно від розмірів і структури підприємства обов'язки із спостереження за експлуатацією будівель і споруд повинні покладатися або на спеціальну службу — службу спостереження за безпечною експлуатацією будівель і споруд підприємства, або на відділ капітального будівництва, будівельну групу, а також на відповідні експлуатаційні служби: відділ головного енергетика, транспортний відділ та інші. Рекомендований чисельний склад служби спостереження наведено в додатку 1 до Положення про безпечну та надійну експлуатацію виробничих будівель і споруд.

4.2.9. Усі виробничі будівлі і споруди підприємства або його частини (прогін, поверх) наказом керівника підприємства, якому належить будівля, закріплюються за цехами, відділами та іншими підрозділами (організаціями), які займають зазначені площі. Начальники відповідних підрозділів (цех, відділ тощо) є особами, відповідальними за правильну експлуатацію, збереження та своєчасний ремонт закріплених за підрозділами будівель, споруд або окремих приміщень.

4.3. Обстеження та паспортизація.

4.3.1. Обстеження та паспортизація будівель (споруд) виконуються для визначення та документування у встановлений термін їх стану та придатності (або непридатності) до подальшої експлуатації. Воно здійснюється відповідно до вимог Правила обстежень, оцінки технічного стану та паспортизації виробничих будівель і споруд.

Результатом паспортизації буде створення єдиної системи обліку та моніторингового контролю за станом об'єктів з метою своєчасного виявлення передаварійних та аварійних ситуацій, а також припинення експлуатації аварійно небезпечних будівель (споруд).

4.3.2. Роботи з обстеження для паспортизації будівель (споруд) виконуються спеціалізованими організаціями з проведення обстежень та паспортизації існуючих будівель і споруд з метою забезпечення їх надійності і безпечної експлуатації (далі — спеціалізована організація).

Спеціалізована організація — це організація, яка має ліцензію Держбуду України на виконання робіт з обстеження за кодами 5.02.01 (огляд і оцінка технічного стану будівельних конструкцій будівель та споруд та їх захисту) та 5.02.02 (обстеження, випробування, діагностика і оцінювання технічного стану будівельних конструкцій та їх захисту) за Кодифікатором видів робіт у проектуванні та будівництві, що підлягають ліцензуванню, затвердженим та введеним у дію наказом Держкоммістобудування України від 19.07.1995 № 148 з 01.10.1995 — із зазначенням у додатку до ліцензії тих типів будівель (споруд) та їх конструкцій, які ця організація може обстежувати, та яка відповідає вимогам, що викладені в Положенні про спеціалізовані організації з проведення обстежень та паспортизації існуючих будівель та споруд з метою забезпечення їх надійності і безпечної експлуатації, затверджене наказом Держбуду та Держнаглядохоронпраці від 27.11.1997 № 32/288 та зареєстрованому в Мін'юсті України 06.07.1998 за № 425/2865. Цей порядок розповсюджується також на ті організації, які залучаються до виконання робіт на субпідрядних засадах, у тому числі до виконання спеціальних обстежень (вишукування, дослідження, випробування та ін.).

4.3.3. Усі будівлі (споруди), незалежно від їх призначення, форми власності, віку, капітальності, технічних особливостей підлягають періодичним обстеженням з метою оцінки їх технічного стану та паспортизації, а також прийняття обґрунтованих заходів до забезпечення надійності та безпеки при подальшій експлуатації (консервації).

Обстеження та паспортизація будівель (споруд) повинні виконуватися регулярно (планове обстеження), з періодичністю, яка встановлюється у відомчих правилах (інструкціях) з експлуатації будівель (споруд). Термін першого (після введення в експлуатацію) обстеження та паспортизації будівель (споруд) повинен призначатися проектною організацією (автором проекту). Термін наступних обстежень та паспортизації призначається спеціалізованою організацією, яка виконувала перше обстеження з метою паспортизації.

4.3.4. Відомості і висновки, які отримані при періодичному обстеженні будівлі (споруди) спеціалізованою організацією, використовуються при заповненні табл. 1 Паспорта обліку стану гігієни та безпеки праці в цеху (дільниці).

4.3.5. З метою забезпечення надійності та безпеки експлуатації будівлі (споруди) за підсумками обстежень та паспортизації вживаються неодмінні та своєчасні заходи щодо ремонту, реконструкції окремих конструктивних елементів, систем або будівлі (споруди) в цілому. Ремонт, заміна, реконструкція несучих елементів та огорожувальних конструкцій будівель (споруд) можуть виконуватися тільки за проектом, розробленим спеціалізованою проектною організацією, яка має відповідну ліцензію Головного центру з ліцензування Держбуду України.

4.3.6. Проведення технічних оглядів, поточних та капітальних ремонтів здійснюється відповідно до Положення про безпечну та надійну експлуатацію виробничих будівель і споруд.

4.4. Орієнтовна оцінка технічного стану будівлі (споруди) представниками підприємства в разі відсутності даних спеціалізованих організацій щодо технічного стану будівлі (споруди).

4.4.1. Орієнтовна оцінка технічного стану будівлі (споруди) здійснюється на підставі Класифікаційних ознак технічного стану підвалів та фундаментів, наведених у табл. 1.

Таблиця 1

Класифікаційні ознаки технічного стану підвалів та фундаментів

№ з/п	Технічний стан	Ознаки стану	Кількісна оцінка
1	Нормальний	Дрібні тріщини у цоколі: фізико-геологічні процеси та явища, що негативно впливають на умови експлуатації будівель та споруд, відсутні	Ширина розкриття тріщин до 1,5 мм
2	Задовільний	Окремі глибокі тріщини в цоколі та стінах: викривлення горизонтальних ліній цоколю; місцеві вибоїни, відколи, порушення штукатурного шару цоколю; деформації, що порушують нормальну експлуатацію будівель, відсутні; місцеві деформації поверхні ґрунтів, вимощень, полів, локальне замочування ґрунтів	Ширина розкриття тріщин до 5 мм; нерівномірне просідання з прогинанням стін до 0,01; пошкодження на плоскості до 25%
3	Непридатне до нормальної експлуатації	Наскрізні тріщини в цоколі з розповсюдженням на висоту будівлі: викривлення та значне просідання окремих ділянок із стабілізацією деформацій; деформації, що порушують нормальну експлуатацію будівлі; прояви різкої втрати стійкості ґрунтів	Ширина розкриття тріщин до 20–30 мм; окремі тріщини до 70 мм; нерівномірне просідання з прогинанням стін більш як на 0,01
4	Аварійне	Прогресуючі наскрізні тріщини на висоту будинку: нерівномірне просідання фундаментів, руйнування цоколю, перекоси прорізів, зсув плит і балок; руйнування конструктивних елементів, що визначають стійкість будівлі; деформації аварійного характеру; прогресуючі деформації ґрунтової основи	Ширина розкриття тріщин більше 90–100 мм; відносна різниця просідань більше 0,002

У разі прийняття висновку спеціалістами підприємства про те, що технічний стан будівлі (споруди) на їхню думку класифікується як «непридатний до нормальної експлуатації» або «аварійний», вони негайно доводять це до відома керівника підприємства з метою залучення для обстеження такої будівлі спеціалізованої організації.

5. ОБЛІК ТА ОЦІНКА БЕЗПЕКИ ВИРОБНИЧОГО ОБЛАДНАННЯ ТА УСТАТКОВАННЯ

5.1. Рівень технічної безпеки обладнання, машин, механізмів визначається перевіркою їх відповідності технічним регламентам безпеки або стандартам безпеки праці та правилам охорони праці.

5.2. Керівник структурного підрозділу, у розпорядженні якого є обладнання (машини, механізми), забезпечує їх перевірку та заповнення Карти технічної відповідності обладнання, машин і механізмів (табл. 2) по кожній ділянці на те обладнання, машини та механізми, що мають відхилення від встановлених норм.

Карта технічної відповідності обладнання, машин, механізмів вимогам безпеки

(назва, модель, інв. № обладнання)				
№ з/п	Конструктивні елементи обладнання, експлуатаційні ситуації та небезпечні фактори	Вимоги безпеки	Фактичне забезпечення	
			так	ні
1	2	3	4	5
1	Місцеве освітлення	1.1. Відсутність затемнених робочих місць, засліплюючих відблисків та небезпечних стробоскопічних ефектів		
2	Органи управління	2.1. Наявність маркування 2.2. Розміщення поза небезпечною зоною 2.3. Захищеність від випадкового включення 2.4. Дотримання допустимого зусилля для включення 2.5. Розміщення, що дає оператору змогу бачити всю небезпечну зону, або можливість перед пуском машини подавати звуковий та/або світловий сигнал застереження		
3	Системи пуску	3.1. Виключення некерованого пуску при суттєвій зміні умов роботи (наприклад, швидкості, тиску тощо) 3.2. За наявності кількох органів керування пуском наявність системи блокування, що запобігає неконтрольованому включенню (наприклад, пристрої блокування)		
4	Пристрої зупинки	4.1. Забезпечення необхідного часу зупинки (автоматичне гальмування) 4.2. Припинення безпосередньої дії на пристрій аварійної зупинки не повинно скасовувати стоп-команди 4.3. Забезпечення аварійної зупинки		
5	Пульт вибору режимів керування	5.1. Усунення стороннього доступу до вибору режиму керування		
6	Зникнення, відновлення після зникнення або коливання у мережі енергоживлення	6.1. Не повинно бути раптової зупинки 6.2. Рухомі частини машини або оброблювана деталь не повинні падати або бути виштовхнуті 6.3. Не повинно виникати перешкод автоматичній або ручній зупинці будь-яких рухомих частин 6.4. Засоби захисту мають залишатися дієвими 6.5. Не повинно виникати перешкод зупинці машини, якщо команда на зупинку вже подана		
7	Механічні небезпеки	7.1. Засоби захисту від падіння або викидів предметів (наприклад, частин обладнання, що пересуваються, заготовок, інструменту, стружки, частинок, відходів тощо) 7.2. Захисні огорожі або захисні пристрої щодо запобігання контакту з рухомими частинами машин 7.3. Наявність обмежувачів руху механізмів 7.4. Наявність систем світлової, звукової сигналізації та оповіщення		
8	Небезпека ураження електрострумом	8.1. Наявність нанесених знаків безпеки 8.2. Захист від заподіяння фізичних травм чи іншої шкоди, які можуть бути спричинені за безпосереднього або побічного електричного контакту (заземлення, занулення тощо)		
9	Небезпека ураження статичною електрикою	9.1. Наявність системи захисту від накопичення потенційно небезпечних електростатичних зарядів (заземлення, система розрядження) 9.2. Наявність системи зняття статичної електрики		
10	Небезпека ураження надмірними температурами поверхні обладнання або речовин технологічного середовища	10.1. Захист від контакту до частин машини або матеріалів з високою або дуже низькою температурою 10.2. Захист від можливих викидів гарячих матеріалів		
11	Небезпека вибуху, пожежі	11.1. Захист від утворення небезпечних концентрацій речовин 11.2. Захист від займання потенційно вибухонебезпечної суміші 11.3. Забезпечення пожежо- та вибухобезпеки		

12	Небезпека лазерного випромінювання	12.1. Захист від прямого, відбитого, дифузійного та вторинного випромінювання		
13	Небезпека дії відпрацьованих матеріалів	13.1. Захист від дії газів, рідин, пилу, випаровувань та інших відпрацьованих матеріалів, які вони виділяють під час роботи		
14	Доступ до робочого місця та точок обслуговування	14.1. Наявність безпечних засобів доступу (сходи, драбини, робочі містки тощо) до усіх зон, які задіяні під час роботи, налагодження та технічного обслуговування		
15	Попереджувальні пристрої	15.1. Наявність кольорів та видів сигналів безпеки		
16	Небезпека, що виникає під час проведення підймальних робіт	16.1. Наявність пристроїв, що запобігають сходженню з напрямних рейок чи рейкової колії 16.2. Наявність пристроїв попередження машиніста і запобігання небезпечним рухам вантажу на випадок перевантаження машини (для машини з максимальною робочою вантажопідймальністю не меншою за 1000 кг або з перекидним моментом не меншим за 40 000 Нм) 16.3. Наявність пристроїв, що обмежують висоту підймання вантажу		

5.3. Для обліку машин, механізмів та устаткування механік та енергетик (електрик) структурного підрозділу, кожний за напрямом своєї діяльності готують список усього технологічного устаткування, машин, механізмів, що експлуатуються в даному структурному підрозділі, та забезпечують їх паспортами.

5.4. Службою механіка та енергетики за участю служби охорони праці за цими видами обладнання підбирається відповідний технічний регламент безпеки або стандарти безпеки праці, на відповідність яким воно буде перевірятись, і складається Карта (аналогічно наведених у табл. 2).

У випадку, якщо вимоги до даного обладнання не регулюються системою стандартів безпеки праці та технічним регламентом безпеки, керуватися треба відповідними правилами з охорони праці.

5.5. Відповідно до вимог нормативних документів у графах 4, 5 Карти технічної відповідності обладнання, машин, механізмів вимогам безпеки (табл. 2) ставиться відмітка «х» напроти тих конструктивних елементів обладнання (машин, механізмів), що забезпечують безпеку і які для даного обладнання не передбачені.

5.6. Механік та енергетик (електрик) структурного підрозділу, кожний за напрямом своєї діяльності забезпечують перевірку всього обладнання (машин, механізмів), що експлуатуються, та заповнюють Карту технічної відповідності тільки на те обладнання (машин, механізмів), де їх конструктивні елементи хоча б за одним параметром не відповідають викладеним у Kartі вимогам.

5.7. На підставі Kart (табл. 2), заповнених на кожну одиницю обладнання (машин, механізмів), яке не відповідає вимогам норм та правил з гігієни, безпеки праці та пожежної безпеки, механік і енергетик структурного підрозділу заповнюють відповідно до табл. 3 Паспорта обліку.

5.8. Енергетик додатково здійснює облік та перевірку:

— відповідності вимогам безпеки засобів індивідуального захисту від ураження електричним струмом і у разі виявлення невідповідності заносить дані до табл. 4 Паспорта обліку.

— механічних припливно-витяжних загальнообмінних та місцевих вентиляційних систем і у разі виявлення невідповідності заносить дані до табл. 7 Паспорта обліку.

5.9. Керівник структурного підрозділу організує перевірку відповідності вимогам безпеки засобів пожежогасіння та сигналізації і у разі виявлення невідповідності, заносить дані до табл. 5 Паспорта обліку.

На обладнання, яке відповідає вимогам норм та правил з охорони праці, механіком та енергетиком (електриком) складається про це акт довільної форми, затверджується начальником структурного підрозділу, і копія такого акта направляється до служби охорони праці.

6. ОЦІНКА БЕЗПЕКИ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

6.1. Для оцінки безпечності технологічних процесів, що застосовуються у структурному підрозділі, технологічна служба готує перелік документації, що використовується в даному структурному підрозділі. Ця технологічна документація перевіряється на відповідність її вимогам ГОСТ 3.1120—83 «Общие правила отражения и оформления требований безопасности труда в технологической документации».

6.2. Виконання ремонтних робіт під час експлуатації об'єктів необхідно здійснювати відповідно до затвердженого керівником організації проекту виконання робіт (далі — ПВР) згідно з вимогами ДБН А.3.2-2-2009 «Система стандартів безпеки праці. Охорона праці і промислова безпека у будівництві. Основні положення».

7. ПІДСУМКИ АТЕСТАЦІЇ РОБОЧИХ МІСЦЬ НА ВІДПОВІДНІСТЬ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИМ АКТАМ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

7.1. Керівники структурних підрозділів підприємств інформацію про стан умов та безпеки праці заносять до Паспорта обліку.

7.2. Підсумки атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці обговорюються на зборах трудового колективу, і з урахуванням їх пропозицій видається наказ, погоджений із профспілковим комітетом, у якому визначаються:

— загальна кількість робочих місць, які не відповідають вимогам нормативно-правових актів з охорони праці;

— заходи щодо поетапного приведення робочих місць, які не відповідають вимогам нормативно-правових актів з охорони праці, у відповідність до вимог нормативно-правових актів або виведення небезпечного обладнання з експлуатації.

Додаток

ПАСПОРТ ОБЛІКУ СТАНУ ГІГІЄНИ ТА БЕЗПЕКИ ПРАЦІ В ЦЕХУ (ДІЛЬНИЦІ)

Введений у дію:

« ____ » _____ р.

Строк дії 5 років

1. Характеристика будівлі, цеху, дільниці:

санітарно-захисна зона за нормативами _____ м

фактична санітарно-захисна зона _____ м

Архітектурно-будівельні особливості:

технічний стан:

фундаментів _____

колон _____

стель _____

несучих конструкцій _____

опалення _____

каналізація _____

водопостачання _____

2. Потреба у реконструкції, ремонті будівлі:

Відомості щодо конструктивних елементах будівель, що перебувають у не придатному для експлуатації або аварійному стані.

Роки	Заходи щодо реконструкції, виведення з експлуатації будівель та споруд
2013	
2014	
2015	
2016	
2017	

3. Загальні дані, що характеризують стан гігієни та безпеки праці у цеху (дільниці)

(заповнюється щорічно протягом першого кварталу)

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	Дані	Зауваження
1	Кількість дільниць	Одиниць		
1.1	Кількість робочих місць	Одиниць		3 таблиці 8
2	Чисельність працюючих, усього	Осіб		3 таблиці 8
3	Кількість робочих місць, що не відповідають нормам технологічного проектування	Одиниць		3 таблиці 8
4	Кількість елементів конструкцій будівлі, що не відповідають відповідній категорії з пожежовибухонебезпеки	Одиниць		3 таблиці 1
5	Кількість устаткування, що не відповідає вимогам відповідного класу вибухопожежонебезпеки	Одиниць		3 таблиці 1
6	Кількість технологічних процесів/обладнання, що генерують шкідливі та небезпечні виробничі фактори, усього	Одиниць		3 таблиці 2
6.1	У тому числі: не відповідає вимогам безпеки обладнання	Одиниць		3 таблиці 3
6.2	де перевищені гранично допустимі норми (концентрації шкідливих виробничих факторів)	Одиниць		3 таблиці 2
7	Кількість відсутніх обмежувальних, блокувальних, сигналізуючих та інших пристроїв та засобів, що забезпечують здорові та безпечні умови праці, усього	Одиниць		3 таблиці 3
7.1	У тому числі: із запобігання нещасним випадкам	Одиниць		3 таблиці 3
7.2	засобів пожежогасіння та сигналізації	Одиниць		3 таблиці 5
7.3	із запобігання профзахворюванням	Одиниць		3 таблиці 6
7.4	засобів індивідуального захисту від ураження електричним струмом	Одиниць		3 таблиці 4
8	Кількість вентиляційних систем, усього	Одиниць		3 таблиці 7
8.1	у тому числі таких, що не забезпечують ефективної роботи	Одиниць		3 таблиці 7
8.2	недостатня кількість вентсистем та вентустановок	Одиниць		
9	Кількість працівників, які отримують пільги та компенсації за важкі та шкідливі умови праці	Осіб		

Таблиця 1

Категорія і клас виробничих приміщень (цеху, дільниці) з вибухо- і пожежонебезпеки

(заповнюється щорічно протягом першого кварталу)

№ з/п	Найменування цеху (дільниці)	Категорія виробничих приміщень за вибухо-пожежонебезпекою за НАПБ Б.03.002-2007	Клас виробничих приміщень за вибухо-пожежонебезпекою за ПУЕ	Елементи конструкцій будівлі, що не відповідають даній категорії	Устаткування, що не відповідає вимогам даного класу вибухо-пожежонебезпеки
1	2	3	4	5	6

Таблиця 2

Технологічні процеси та обладнання (устаткування), що генерують шкідливі та небезпечні виробничі фактори

(заповнюється щорічно протягом першого кварталу)

№ з/п	Найменування технологічного процесу (обладнання), що генерують шкідливі та небезпечні виробничі фактори	Найменування шкідливих та небезпечних виробничих факторів, які генеруються	Одиниця виміру	Гранично допустимі концентрації (рівні)	Фактична концентрація (рівень) шкідливих та небезпечних виробничих факторів
1	2	3	4	5	6

Таблиця 3

Стан безпеки обладнання (устаткування)
(заповнюється щорічно протягом першого кварталу)

№ з/п	Найменування цеху (дільниці), номера робочого місця, що не відповідає вимогам безпеки	Кількість обладнання		Невідповідності вимогам безпеки (відсутність) захисних огорож або захисних пристроїв щодо запобігання контакту з рухомими частинами машин, блокування та сигналізації											
		усього	у т.ч. не відповідають вимогам ССБП	захисні огорожі або захисні пристрої щодо запобігання контакту з рухомими частинами машин				блокування				сигналізація			
				інструменту та зони обробки	механізмів та частин, що обертаються	робочих місць на висоті	інвентарних драбин, підмостків, переходів тощо	електричні	механічні	комбіновані	електрозамки, системи ключ-марка	світлова	звукова	прилади вказівні (вимірювальні)	знаки безпеки
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

Таблиця 4

Захист від ураження електричним струмом
(заповнюється щорічно протягом першого кварталу)

№ з/п	Найменування цеху (дільниці, підстанції), номера робочого місця, що не відповідає вимогам безпеки	Кількість ЗІЗ від ураження електрострумом		Невідповідності вимогам безпеки (відсутність) засобів індивідуального захисту від ураження електрострумом													
		усього	у т.ч. не відповідають вимогам ССБП	захисні огородження (шти, ширми)	переносні заземлення	ізолювальні штанги	ізолювальні кліщі	діелектричні рукавиці	діелектричне взуття	діелектричні килимки	ізолювальні підставки	показники напруги	ізолювальні накладки	ізолювальні ковпаки	інструмент з ізолювальним покриттям	сигналізатори напруги	плакати і знаки безпеки
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

Протипожежний захист
(заповнюється щорічно протягом першого кварталу)

№ з/п	Найменування цеху (дільниці), номера робочого місця, що не відповідає вимогам безпеки	Кількість обладнання		Невідповідності вимогам безпеки (відсутність) засобів пожежогасіння та сигналізації														
				усього	у т.ч. не відповідають вимогам ССБП	первинні засоби пожежогасіння			автоматичні установки пожежогасіння				системи пожежної автоматики				протипожежне водопостачання	
		пожежний інвентар	пожежний інструмент			вогнегасачики	спринклерні	дренчерні	агрегатні	модульні	система оповіщення про пожежу	система протидимного захисту	система димо-видалення	система під-пору повітря	пожежний гідрант	пожежна водойма	пожежний пірс	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	

Засоби запобігання професійним захворюванням
(заповнюється щорічно протягом першого кварталу)

№ з/п	Найменування цеху (дільниці), номера робочого місця, що не відповідає вимогам гігієни	Кількість обладнання		Засоби захисту, що відсутні															
		усього	у т.ч. що не відповідають вимогам гігієни	засоби захисту від теплового випромінювання			засоби захисту від електромагнітних полів ВЧ та УВЧ				засоби захисту від шуму, вібрації, ультразвуку								
				екрани	завіси	екранування установок	екранування блоку	екранування робочого місця	екрановані поглинаючі пристрої	глушники шуму	звукоізоляційні кабінки	захисні екрани	звукоізоляційні кожухи	звукоізоляційне покриття	віброізолятори				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16				

Таблиця 7

Вентиляційні системи (механічні)
(заповнюється щорічно протягом першого кварталу)

№ з/п	Найменування цеху (дільниці), вентиляційних систем та їх номери	За проектом		Наявна на поточний рік			
		Об'єм повітря, що подається, м³/год	Об'єм повітря, що видаляється, м³/год	Об'єм повітря, що подається, м³/год		місцева	
				припливна вентиляційна система	загальнооб'ємна вентиляційна система		
1	2	3	4	5	6	7	8

Таблиця 8

Відповідність виробничих приміщень цеху (дільниці), робочих місць нормам технологічного проектування
(заповнюється щорічно протягом першого кварталу)

№ з/п	Найменування цеху (дільниці)	Загальна кількість робочих місць		Кількість працюючих	Площа		Об'єм		Висота приміщення			На одного працюючого			Номери робочих місць, що не відповідають НТП	Кількість проходів та проїздів, що не відповідають вимогам НТП
		усього осіб	4	5 осіб	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	

Таблиця 9

КАРТА УМОВ ПРАЦІ
(складається один раз на 5 років)

№ робочого місця _____

Підприємство _____ Професія(посада) _____

Код за ЄТКД, КД

Виробництво _____

Повне найменування

Цех _____ Номери аналогічних робочих місць _____

Оцінка факторів виробничого середовища і трудового процесу

№ з/п	Фактори виробничого середовища і трудового процесу	Дата досліджень	ГДР, ГДК	Фактичне значення	3–4 класи Шкідливі і небезпечні умови і характер праці			Тривалість дії фактора, %	Примітка
					ступінь				
					I	II	III		
					бали				
					1	2	3		
1	Шкідливі хімічні речовини								
	1 клас небезпеки								
	2 клас небезпеки								
	3–4 класи небезпеки								
2	Пил переважно фіброгенної дії								
3	Вібрації (загальна і локальна)								
4	Шум, дБ								
5	Інфразвук								
6	Ультразвук								
7	Неіонізуючі випромінювання								
	– радіочастотний діапазон								
	– діапазон промислових частот								
	– оптичний діапазон (лазерне випромінювання)								
8	Мікроклімат у приміщенні								
	– температура повітря, °С								
	– швидкість руху повітря, м/с								
	– відносна вологість повітря, %								
	– інфрачервоне випромінювання, Вт/м²								
9	Температура зовнішнього повітря під час роботи на відкритому повітрі, °С								
	– влітку								
	– взимку								

10	Атмосферний тиск								
11	Біологічні фактори								
	Мікроорганізми								
	1 клас небезпеки								
	2 клас небезпеки								
	3–4 класи небезпеки								
	Мікроорганізми								
	1 клас небезпеки								
	2 клас небезпеки								
	3–4 класи небезпеки								
	Білкові препарати								
	1 клас небезпеки								
	2 клас небезпеки								
	3–4 класи небезпеки								
	Природні компоненти організму (амінокислоти, вітаміни)								
	1 клас небезпеки								
	2 клас небезпеки								
	3–4 класи небезпеки								
12	Важкість праці								
	Динамічна робота :								
	– потужність зовнішньої роботи (Вт) при роботі за участю м'язів нижніх кінцівок і тулуба								
	– те ж саме при роботі за переважною участю м'язів плечового пояса								
	– маса піднімання і переміщення вантажу, кг								
	– дрібні стереотипні рухи кистей і пальців рук (кількість за зміну)								
	Статичне навантаження (кгс):								
	– величина навантаження за зміну при утриманні вантажу:								
	– однією рукою								
	– двома руками								
	– за участю м'язів тулуба і ніг								
13	Робоча поза								
	Нахили тулуба, переміщення в просторі (переходи, обумовлені технологічним процесом)								
14	Напруженість праці								
	Увага:								
	– тривалість зосередження (% до тривалості зміни)								
	– щільність сигналів у середньому за годину								

	Напруженість аналізаторних функцій:								
	– зору (категорія зорових робіт за СНиП II-4-79)								
	– слуху (при виробничій потребі сприйняття мови або диференціювання сигналів)								
	Емоційна та інтелектуальна напруженість								
	Одноманітність:								
	– кількість елементів у багаторазово повторюваних операціях								
	– тривалість виконання повторюваних операцій (в секундах)								
	– час спостереження за ходом виробничого процесу без активних дій (% до тривалості зміни)								
15	Змінність								
16	Кількість факторів								

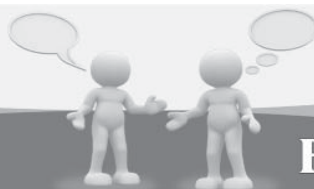
Таблиця 10

Дані про виробничий травматизм та професійні захворювання

Показники	20__ рік	20__ рік	20__ рік	20__ рік	20__ рік
Кількість нещасних випадків, усього					
З них зі смертельними наслідками					
Кількість втрачених робочих днів внаслідок нещасного випадку					
Кількість професійних захворювань					
Кількість мікротравм					
Кількість інцидентів, які могли призвести до нещасного випадку, але не призвели					

ЗАПИТУВАЛИ

ВІДПОВІДАЄМО

У цій рубриці публікуються офіційні роз'яснення центральних органів виконавчої влади, які регулюють питання у певній сфері державного нагляду, та коментарі посадових осіб, спеціалістів, наукових діячів та інших працівників заінтересованих органів виконавчої влади, а також підприємств та організацій. Разом з тим звертаємо увагу, що відповіді не можуть містити нових правових норм, а носять лише роз'яснювальний, інформаційний характер.

Під час розслідування нещасних випадків часто виникає конфліктна ситуація з правоохоронними органами, які відмовляються надавати комісії з розслідування будь-які матеріали, аргументуючи тим, що Порядок розслідування не містить для них обов'язкових вимог.

Якими мають бути дії комісії в такому випадку?

За зверненнями читачів журналу

Лист Держгірпромнагляду України
від 15.01.2015 № 187/0/8.1-03/6/15

Відповідно до пункту 1 Порядку проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1332 (далі — Порядок) Порядок визначає процедуру проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій, що сталися з працівниками на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форми власності або в їх філіях, представництвах, інших відокремлених підрозділах (далі — підприємства).

Згідно з пунктом 44 Порядку лікувально-профілактичні установи, заклади судово-медичної експертизи, **органи внутрішніх справ** та інші органи зобов'язані безоплатно надавати на запит голови спеціальної комісії матеріали та висновки щодо нещасного випадку у визначені цим Порядком строки, а у разі, коли необхідні висновки судово-гістологічної та судово-токсикологічної експертизи, — після проведення відповідних досліджень.

Пунктом 40 Порядку визначено, що спеціальне розслідування нещасних випадків, що сталися під час катастрофи, аварії чи пригоди (події) на транспорті, проводиться **з обов'язковим використанням матеріалів розслідування, підготовлених відповідними органами в установленому порядку**.

Відомості про обставини і причини катастрофи, аварії чи пригоди (події) на транспорті, що призвели до нещасного випадку, а також осіб, які допустили порушення вимог законодавства, незалежно від початку досудового розслідування передаються органами, які в установленому порядку проводять розслідування, у 10-денний строк після його закінчення голові спеціальної комісії.

Якщо голова спеціальної комісії не отримав протягом місяця з моменту катастрофи, аварії чи пригоди (події) на транспорті від зазначених органів таких відомостей, спеціальна комісія складає акти за формою Н-5 і Н-1 (у разі коли нещасний випадок визнано таким, що пов'язаний з виробництвом) і в пункті 10 акта за формою Н-1 зазначає найменування органу, який проводить розслідування, безпосереднього учасника дорожнього руху та осіб, які користувалися транспортним засобом, але не причетні до керування.

Таким чином, Порядком передбачено вичерпний перелік випадків, коли для проведення розслідування нещасного випадку обов'язковим є використання матеріалів розслідувань, проведених іншими органами. Також у наведеному пункті Порядку визначено дії комісії у разі неотримання необхідних матеріалів протягом певного періоду часу.

У разі проведення розслідування нещасного випадку, який не визначено у пункті 40 Порядку, слід враховувати наступне.

Незважаючи на те, що пунктом 44 Порядку встановлено обов'язок надавати інформацію на запит голови комісії з розслідування, ця норма не має свого відображення у нормативно-правових актах, які регулюють діяльність правоохоронних органів.

Так, відповідно до частини 1 статті 221 Кримінального процесуального кодексу України (далі — Кодекс) слідчий, прокурор зобов'язані за клопотанням сторони захисту, потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, надати їм матеріали досудового розслідування для ознайомлення, за винятком матеріалів про застосування заходів безпеки щодо осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, а також тих матеріалів, ознайомлення з якими на цій стадії кримінального провадження може зашкодити досудовому розслідуванню.

Відповідно до частини 1 статті 222 Кодексу відомості досудового розслідування можна розголошувати лише з дозволу слідчого або прокурора і в тому обсязі, в якому вони визнають можливим.

Таким чином, отримати необхідну інформацію комісія з розслідування може лише з дозволу прокурора або слідчого, яким направляються обґрунтовані запити, а у разі їх відмови — запити повторно направляються посадовим особам вищого рівня.

С. Дунас, заступник Голови Держгірпромнагляду

Згідно з п. 5.3 Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держгірпромнагляду від 26.01.2005 № 15, члени комісії з перевірки знань з питань охорони праці підприємства (з чисельністю працівників менше 1000 осіб) повинні проходити періодичне навчання у галузевих навчальних центрах і перевірку знань комісією, створеною наказом вищестоящої організації, або в теруправлінні Держгірпромнагляду.

Чи поширюється ця вимога на членів комісій з перевірки знань з питань охорони праці, створених у структурних підрозділах підприємства, крім постійно діючої комісії підприємства? Чи буде достатньо проведення навчання з питань охорони праці членів цих комісій у навчальному закладі підприємства з наступною перевіркою знань у постійно діючій комісії з перевірки знань з питань охорони праці підприємства? Чи неохідна участь у засіданні комісії при цьому представника Держгірпромнагляду?

В. Губарєв, начальник відділу охорони праці КП «Дніпропетровський метрополітен»

Лист Держгірпромнагляду України від 25.12.2014 № 9311/0/8-9.1-9/6/14

Основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їхнього життя і здоров'я у процесі трудової діяльності, на належні безпечні і здорові умови праці визначено у Законі України «Про охорону праці» (далі — Закон).

Відповідно до вимог статті 18 Закону України «Про охорону праці» працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи повинні проходити за рахунок роботодавця інструктаж, навчання з питань охорони праці, з надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки у разі виникнення аварії.

Працівники, зайняті на роботах з підвищеною небезпекою або там, де є потреба у професійному доборі, повинні щороку проходити за рахунок роботодавця спеціальне навчання і перевірку знань відповідних нормативно-правових актів з охорони праці.

Перелік робіт з підвищеною небезпекою затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони праці.

Посадові особи, діяльність яких пов'язана з організацією безпечного ведення робіт, під час прийняття на роботу і періодично, один раз на три роки, проходять навчання, а також перевірку знань з питань охорони праці за участю профспілок.

Порядок проведення навчання та перевірки знань посадових осіб з питань охорони праці визначається типовим положенням, що затверджується центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики у сфері охорони праці.

Зазначене Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці затверджене наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 № 15 та зареєстроване в Міністерстві юстиції України 15.02.2015 за № 231/10511 (далі — Типове положення).

Так, положеннями розділу 5 Типового положення визначається навчання і перевірка знань з питань охорони праці посадових осіб.

Відповідно до пункту 5.3 посадові особи районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, функціональні обов'язки яких пов'язані із забезпеченням охорони праці; спеціалісти науково-дослідних, конструкторських, проектних і технологічних відділів, які займаються проведенням експертизи проектно-конструкторської документації, на яку поширюються вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, а також ті, які виконують розробки з питань охорони праці; керівники підприємств чисельністю менше 1000 працівників, керівники та спеціалісти служб охорони праці, члени комісій з перевірки знань з питань охорони праці підприємств проходять навчання з питань охорони праці у галузевих навчальних центрах або навчальних закладах та установах, які в установленому Типовим положенням порядку проводять відповідне навчання.

Разом з тим, враховуючи вимоги пункту 3.2 Типового положення, передбачається, що на підприємствах на основі Типового положення з урахуванням специфіки виробництва та вимог нормативно-правових актів з охорони праці розробляються і затверджуються відповідні положення підприємств про навчання з питань охорони праці, а також формуються плани-графіки проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці, з якими мають бути ознайомлені працівники.

Нормами Господарського кодексу України визначено основні засади господарювання в Україні і врегульовано господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання.

Так, відповідно до вимог статті 64 Господарського кодексу України підприємство може складатися з виробничих структурних підрозділів (виробництв, цехів, відділень, дільниць, бригад, бюро, лабораторій тощо), а також функціональних структурних підрозділів апарату управління (управлінь, відділів, бюро, служб тощо). Функції, права та обов'язки структурних підрозділів підприємства визначаються положеннями про них, які затверджуються в порядку, визначеному статутом підприємства або іншими установчими документами.

Підприємство самостійно визначає свою організаційну структуру, встановлює чисельність працівників і штатний розпис. Враховуючи зазначене, утворення комісій з перевірки знань з питань охорони праці в окремих структурних підрозділах підприємства може бути визначено у відповідному Положенні про навчання та перевірку знань з питань охорони праці підприємства із обов'язковим дотриманням вимог Типового положення, у тому числі вимог пункту 5.3 Типового положення.

С. Дунас, заступник Голови Держгірпромнагляду

На службу охорони праці невеликого підприємства з чисельністю понад 50 осіб виділяється всього одна штатна одиниця. У цьому випадку виникає запитання про посаду і статут того працівника, який один виконуватиме функції служби охорони праці. Чи достатньо для цього одного спеціаліста — інженера чи необхідний ще й керівник служби?

Також існує вимога ст. 15 Закону України «Про охорону праці»: «Керівники та спеціалісти служби охорони праці за своєю посадою і заробітною платою прирівнюються до керівників і спеціалістів основних виробничо-технічних служб». З урахуванням того, що Класифікатор професій ДК 003:2010 містить тільки дві професійні назви робіт, пов'язаних з охороною праці: інженер з охорони праці (код КП 2412.2, професіонал) і начальник відділу охорони праці (код КП 1232, керівник), як повинна називатися посада керівника служби охорони праці невеликого підприємства, що має у складі своїх основних виробничо-технічних служб тільки цехи і бюро?

За зверненнями читачів журналу

**Лист Держгірпромнагляду України
від 15.01.2015 № 188/0/8.1-03/6/15**

Згідно з вимогами статті 13 Закону України «Про охорону праці» роботодавець зобов'язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечити додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.

З цією метою роботодавець забезпечує функціонування системи управління охороною праці, а саме:

створює відповідні служби і призначає посадових осіб, які забезпечують вирішення конкретних питань охорони праці, затверджує інструкції про їхні обов'язки, права та відповідальність за виконання покладених на них функцій, а також контролює їх додержання.

Роботодавець несе безпосередню відповідальність за порушення зазначених вимог.

Частиною 3 статті 64 Господарського кодексу України встановлено, що підприємство самостійно визначає організаційну структуру, встановлює чисельність працівників і штатний розпис.

Відповідно до частини 1 статті 15 Закону України «Про охорону праці» на підприємстві з кількістю працюючих 50 і більше осіб роботодавець створює службу охорони праці **відповідно до типового положення**, що затверджується центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики у сфері охорони праці.

Відповідно до пункту 1.2 Типового положення про службу охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці України від 15.11.2004 № 255, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 01.12.2004 за № 1526/10125 (далі — Типове положення), на основі Типового положення про службу охорони праці з урахуванням специфіки виробництва та видів діяльності, чисельності працівників, умов праці та інших факторів **роботодавець** розробляє і затверджує Положення про службу охорони праці відповідного підприємства, **визначає структуру служби охорони праці, її чисельність**, основні завдання, функції та права її працівників відповідно до законодавства.

Таким чином, визначення структури та чисельності служби охорони праці відноситься до виключної компетенції роботодавця.

Назви посад (професій) установлюються відповідно до Національного класифікатора України ДК 003:2005 «Класифікатор професій», затвердженого наказом Держспоживстандарту від 26.12.2005 № 375 (далі — Класифікатор професій), а кваліфікаційні вимоги — відповідно до розділу 1 «Професії керівників, професіоналів, фахівців та технічних службовців». Випуск 1 «Професії працівників, що є загальними для всіх видів економічної діяльності» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, затвердженого наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 29.02.2004 № 336.

Назва посади керівника служби охорони праці відповідно до Класифікатора професій — начальник відділу охорони праці.

С. Дунас, заступник Голови Держгірпромнагляду

Дозвіл на експлуатацію транспортних технологічних засобів надається після експертно-технічного висновку ЕТЦ. Цей висновок видається на техніку, яка зареєстрована в Держгірпромнагляді.

Просимо роз'яснити, в якому порядку здійснюється отримання дозволу на експлуатацію транспортних технологічних засобів, які зареєстровані в Держсільгоспінспекції?

За зверненнями читачів журналу

Лист Держгірпромнагляду України від 20.01.2015 № 310/0/11-06/6/15

Відповідно до вимог частини 3 статті 21 Закону України «Про охорону праці» (далі — Закон) роботодавець повинен одержати дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки (далі — дозвіл).

Відповідно до частини 4 статті 21 Закону порядок видачі дозволів або відмови в їх видачі, переоформлення, видачі дублікатів, анулювання дозволів центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці, переліки видів робіт, машин, механізмів та устаткування підвищеної небезпеки, проведення або експлуатація (застосування) яких потребує отримання дозволу, та граничні розміри тарифів на проведення експертизи стану охорони праці та безпеки промислового виробництва суб'єкта господарювання, висновок якої є підставою для видачі дозволів, встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 р. № 1107 затверджено Порядок видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки (далі — Порядок).

Очевидним є те, що інженер з охорони праці (як професіонал) не має права приймати самостійні рішення, тоді як начальник відділу охорони праці (як керівник) повинен самостійно вирішувати питання в межах компетенції

**РЕЄСТРАЦІЯ
ДОЗВОЛІВ**

Порядок приймання, оформлення і видачі реєстраційних документів, номерних знаків Держсільгоспінспекцією України визначає Порядок роботи, пов'язаної з реєстрацією та зняттям з обліку тракторів, самохідних шасі... затверджений наказом Міністерства аграрної політики від 22.11.2011 № 644

Відповідно до вимог пункту 6 Порядку дозвіл видається роботодавцеві на виконання робіт підвищеної небезпеки, перелік яких зазначено у додатку 2 до Порядку, та/або на експлуатацію машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, перелік яких зазначено у додатку 3 до Порядку, зокрема у пункті 20 (технологічні транспортні засоби, що підлягають реєстрації в територіальних органах Держгірпромнагляду).

Отже, Порядком не передбачено отримання дозволу на експлуатацію технологічних транспортних засобів, які зареєстровані в Держсільгоспінспекції.

С. Дунас, заступник Голови Держгірпромнагляду

У структурних підрозділах нашої організації розроблені інструкції з охорони праці для робітничих професій відповідно до Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Комітету по нагляду за охороною праці України від 29.01. 1998 № 9.

Згідно з п. 2.4 цього Положення інструкції повинні містити такі розділи: загальні положення; вимоги безпеки перед початком роботи; вимоги безпеки під час виконання роботи; вимоги безпеки після закінчення роботи; вимоги безпеки в аварійних ситуаціях.

У процесі виконання своїх трудових обов'язків працівникам доводиться виконувати різні види робіт з використанням матеріалів, механізмів, інших засобів виробництва, у т. ч. драбин, талів, підйомників тощо.

На робочому місці біля стаціонарного устаткування, верстата, механізму, іншого засобу повинна бути інструкція з безпечного виконання робіт.

У цьому зв'язку виникає запитання: чи потрібно розробляти інструкції з охорони праці під час виконання різних робіт (видів) із дотриманням згаданих вище п'яти розділів, як це потрібно робити для робітничих професій? Чи достатньо назвати їх Вимогами охорони праці при виконанні..., Правила безпеки при виконанні того чи іншого виду робіт, Порядком виконання робіт, Правилами охорони праці при експлуатації (використанні)... і т. п., як це розроблено, наприклад, в ДБН А.3.2-2009 «Охорона праці та промислова безпека у будівництві» або в Правилах охорони праці під час роботи з інструментом та пристроями (НПАОП 0.0-1.71-13) з викладенням цих вимог, правил, порядків, заходів безпеки тощо, яким передують тільки Загальні положення — і все?

*О. Герасімова, інженер з охорони праці квартирно-експлуатаційного відділу
Західного територіального квартирно-експлуатаційного управління (м. Хмельницький)*

Лист Держгірпромнагляду України від 20.01.2015 № 343/0/8-9.1-9/6/15

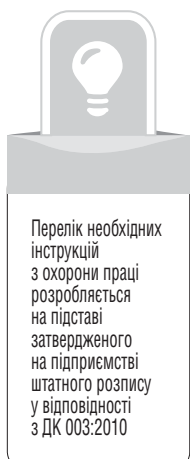
Основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їхнього життя і здоров'я у процесі трудової діяльності, на належні, безпечні і здорові умови праці визначено у Законі України «Про охорону праці» (далі — Закон).

До основоположних принципів реалізації державної політики в сфері охорони праці відноситься пріоритет життя і здоров'я працівників та повна відповідальність роботодавця за створення належних, безпечних і здорових умов праці.

Враховуючи зазначене, положеннями статті 13 Закону передбачено, що роботодавець зобов'язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечити додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.

З цією метою роботодавець забезпечує функціонування системи управління охороною праці, у тому числі створює відповідні служби і призначає посадових осіб, які забезпечують вирішення конкретних питань охорони праці, затверджує інструкції про їхні обов'язки, права та відповідальність за виконання покладених на них функцій, а також контролює їх додержання; розробляє і затверджує положення, інструкції, інші акти з охорони праці, що діють у межах підприємства (далі — акти підприємства) та встановлюють правила виконання робіт і поведінки працівників на території підприємства, у виробничих приміщеннях, на будівельних майданчиках, робочих місцях відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці; забезпечує безоплатно працівників нормативно-правовими актами підприємства з охорони праці.

Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затверджене наказом Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 № 9 та зареєстроване в Міністерстві юстиції України

7 квітня 1998 р. за № 226/2666, встановлює вимоги до змісту, побудови і викладу інструкцій з охорони праці (далі — Інструкції), визначає порядок опрацювання та введення в дію нових, перегляду та скасування чинних інструкцій.

Відповідно до пункту 1.2 Інструкція є нормативним актом, що містить обов'язкові для дотримання працівниками вимоги з охорони праці при виконанні ними робіт певного виду або за певною професією на робочих місцях, у виробничих приміщеннях, на території підприємства і будівельних майданчиках або в інших місцях, де за дорученням власника чи уповноваженого ним органу (далі — роботодавець) виконуються ці роботи, трудові чи службові обов'язки.

Інструкції поділяються на: інструкції, що належать до державних міжгалузевих нормативних актів з охорони праці; примірні інструкції; інструкції, що діють на підприємстві.

Так, згідно з пунктом 4.3.2, інструкції, що діють на підприємстві, розробляються відповідно до переліку інструкцій, який складається службою охорони праці підприємства за участю керівників підрозділів, служб головних спеціалістів (головного технолога, головного механіка, головного енергетика, головного металурга тощо), служби організації праці та заробітної плати.

Перелік необхідних інструкцій розробляється на підставі затвердженого на підприємстві штатного розпису у відповідності з ДК 003-95 «Державний класифікатор України. Класифікатор професій».

Цей перелік, а також зміни чи доповнення до нього в разі зміни назви професії, впровадження нових видів робіт чи професій затверджуються роботодавцем і розсилаються в усі структурні підрозділи (служби) підприємства.

Враховуючи зазначене, розроблення інструкцій з охорони праці здійснюється на кожний певний вид робіт або за певною професією на робочих місцях для працівників, які виконують ці роботи.

С. Дунас, заступник Голови Держгірпромнагляду

Конотопською дистанцією електропостачання було проведено атестацію робочих місць щодо визначення прав робітників на пільги та компенсації за роботу в шкідливих умовах праці. Робота нашого підприємства має дещо специфічний характер, тому просимо роз'яснити, який час слід рахувати працівникам фактичним часом зайнятості у шкідливих умовах праці, якщо, наприклад, працівник ремонтно-ревізійної дільниці ст. Конотоп одержав завдання на усунення пошкодження на тяговій підстанції ст. Терещенська о 8-00 год. З 8-35 до 9-58 потяг № 6542 слідує до ст. Терещенська. З 10-00 до 10-10 — прохід від ст. Терещенська до тягової підстанції ст. Терещенська. З 10-20 до 11-55 працював за нарядом-допуском з усунення пошкодження. Обідня перерва — з 12-00 до 12-45. Далі очікування потягу № 6543 до 15-29. Прибуття на ст. Конотоп о 16-57.

О. Січкара, начальник Конотопської дистанції електропостачання

Лист Міністерства соціальної політики України від 18.11.2014 № 523/13/116-14

Статтею 100 КЗпП встановлено, що на важких роботах, на роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, на роботах з особливими природними, географічними і геологічними умовами та умовами підвищеного ризику для здоров'я встановлюється підвищена оплата праці. Перелік цих робіт визначається Кабінетом Міністрів України.

До затвердження такого Переліку в установленому порядку підвищена оплата праці за роботу із шкідливими умовами праці може здійснюватися за рахунок власних коштів підприємств на підставі статті 7 Закону України «Про охорону праці».

Водночас повідомляємо, що робітникам, зайнятим на будівельних, монтажних та ремонтно-будівельних роботах із шкідливими і важкими та особливо шкідливими умовами праці, яким підвищена оплата праці встановлюється відповідно до Переліку робіт із важкими, шкідливими та особливо шкідливими умовами праці у будівництві, на яких встановлюється підвищена оплата, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 № 576.

Доплати за умови праці розраховуються і встановлюються відповідно до Типового положення про оцінку умов праці на робочих місцях і порядок застосування галузевого переліку робіт, на яких можуть установлюватися доплати робітникам за умови праці, затвердженого чинною в Україні постановою Державного комітету СРСР з праці і соціальних питань і Секретаріату ВЦРПС від 3 жовтня 1986 р. № 387/22-78.

Відповідно до пункту 1.7 цього Типового положення доплати встановлюються по конкретних робочих місцях і нараховуються тільки **за час фактичної зайнятості відповідних робітників на роботах із шкідливими умовами праці.**

**О. Товстенко, директор Департаменту заробітної плати та умов праці
Міністерства соціальної політики**

Які пільги і компенсації передбачені для працівників, які працюють у важких та шкідливих умовах праці?

За зверненнями читачів журналу

Чинним законодавством України, зокрема ст. 7 Закону України «Про охорону праці», а також відповідними статтями розділу XI Кодексу законів про працю України працівникам, які працюють у важких та шкідливих умовах праці, повинні надаватися такі пільги і компенсації:

1. Доплати до заробітної плати — від 4,0 до 24,0% до посадового окладу. Розмір доплат, згідно з постановою Держкомітету СРСР з праці і соціальних питань та Секретаріату ВЦРПС від 3 жовтня 1986 р. № 387/22-78 «Об утверждении Типового положения об оценке условий труда на рабочих местах и порядке применения отраслевых перечней работ, на которых могут устанавливаться доплаты рабочим за условия труда», залежить від ступеня і тривалості дії протягом робочої зміни всіх шкідливих виробничих факторів, які повинні бути виявлені під час атестації на робочому місці (хімічних, фізичних, важкості та напруженості праці, а також зайнятості у різних змінах).

2. Скорочений робочий тиждень, який надається при зайнятості працівника у важких або шкідливих умовах праці не менше 50% робочого часу і не повинен перевищувати 36 год протягом робочого тижня відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2001 р. № 163 «Про затвердження Порядку застосування Переліку виробництв, цехів, професій і посад із шкідливими умовами праці, робота в яких дає право на скорочену тривалість робочого тижня».

3. Додаткова оплачувана відпустка, яка надається при зайнятості працівника у шкідливих умовах праці не менше 50% робочого часу.

Тривалість додаткової оплачуваної відпустки залежить від ступеня дії шкідливих виробничих факторів, які повинні бути виявлені під час атестації умов праці на робочому місці, становить до 35 календарних днів. Вона надається відповідно до таких нормативних актів:

— ст. 7 Закону України «Про відпустки»;

— постанови Кабінету Міністрів України від 17 листопада 1997 р. № 1290 «Про затвердження Списків виробництв, робіт, цехів, професій і посад, зайнятості працівників в яких дає право на щорічні додаткові відпустки за роботу із шкідливими і важкими умовами праці та за особливий характер праці» (у редакції постанови КМУ від 13.05.2003 № 679);

— наказу Міністерства охорони здоров'я України і Міністерства праці та соціальної політики України від 31.12.1997 № 383/55.

4. Безоплатне забезпечення працівників лікувально-профілактичним харчуванням, яке надається при встановленні на робочому місці особливо важких або особливо шкідливих умов праці згідно з постановою Держкомітету СРСР з праці і соціальних питань і Президії ВЦРПС від 7 січня 1977 р. № 4/П-1 «Об утверждении перечня производств, профессий и должностей, работа в которых дает право на бесплатное получение лечебно-профилактического питания в связи с особо вредными условиями труда, рационов этого питания, норм бесплатной выдачи витаминных препаратов и правил бесплатной выдачи лечебно-профилактического питания» (із змінами і доповненнями).

5. Безоплатне забезпечення працівників молоком у розмірі 0,5 л незалежно від тривалості робочої зміни, згідно з постановою Держкомітету СРСР з праці і соціальних питань та Президії ВЦРПС від 16 грудня 1987 р. № 731/П-13 «Порядок бесплатной выдачи молока или других равноценных пищевых продуктов рабочим и служащим, занятым на работах с вредными условиями труда».

6. Безоплатне забезпечення працівників газованою підсоленою водою згідно з нормативним актом — обов'язковою постановою Секретаріату ВЦРПС від 11 червня 1934 р. «О снабжении рабочих горячих цехов газированной подсолённой водой» (з доповненням постанови Секретаріату ВЦРПС від 15 квітня 1935 р.).

**ПІЛЬГИ
ТА КОМПЕНСАЦІЇ**

Робота в умовах перевищення гігієнічних нормативів (у шкідливих умовах праці) дозволена тільки за умови застосування засобів колективного та індивідуального захисту і скорочення часу дії шкідливих виробничих факторів (захист часом) (п. 3 розділу I Гігієнічної класифікації праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу)

7. Забезпечення працівників, робота яких пов'язана із забрудненням, милом у кількості 0,4 кг на місяць згідно з постановою Народного Комісаріату праці РРФСР від 26 серпня 1922 р. № 383 «О выдаче спецмыла на дом» (з роз'ясненням Наркомпраці СРСР від 22 липня 1924 р. № 328/433 та змінами і доповненнями 1928 р.).

8. Пенсійне забезпечення за віком на пільгових умовах, яке встановлюється при зайнятості працівника у важких та шкідливих умовах праці не менше 80% робочого часу, що підтверджується протоколом хронометражу робочого часу, і надається згідно з такими актами:

- ст.13 Закону України «Про пенсійне забезпечення» від 06.12.1991 № 1931-ХП;
- постанова Кабінету Міністрів України від 16 січня 2003 р. № 36 «Про затвердження Списків виробництв, робіт, професій і показників, зайнятість в яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах»;
- наказ Міністерства праці і соціальної політики України від 18 листопада 2005 р. № 383 «Про затвердження Порядку застосування Списків № 1 і № 2 виробництв, цехів, професій, посад і показників при обчисленні стажу роботи, що дає право на пенсію за віком на пільгових умовах».

9. Оплачувані перерви санітарно-оздоровчого призначення, які повинні надаватися працівникам, зайнятим на роботах на відкритому повітрі при температурі повітря нижче мінус 15 °С, для обігріву. Терміни та тривалість надання таких перерв передбачаються у колективному договорі підприємства або визначаються спеціальним наказом по підприємству згідно зі ст. 168 Кодексу законів про працю України і ст. 7 Закону України «Про охорону праці».

Зайнятість працівника у важких та шкідливих умовах праці підтверджується тільки при проведенні на робочому місці працівника атестації робочого місця за умовами праці (далі — атестація). Важливо при її проведенні:

- визначити максимальну кількість шкідливих та небезпечних виробничих факторів і правильно встановити ступінь їх дії;
- належно провести хронометраж робочого часу (період зайнятості працівника під дією визначених шкідливих факторів);
- встановити працівникові повний перелік і належний розмір пільг і компенсацій за роботу у шкідливих і важких умовах праці;
- ознайомити працівника з матеріалами атестації, а виписку з наказу про проведення підсумків атестації внести у трудову книжку працівника.

Гігієнічну оцінку умов праці на робочому місці працівника, визначення ступеня дії шкідливих та небезпечних виробничих факторів проводять шляхом порівняння результатів їх санітарно-гігієнічних досліджень з даними додатків до нормативного акта Державні санітарні норми та правила «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу», затвердженого наказом МОЗ України від 8 квітня 2014 р. № 248.

А. Стовбун, головний спеціаліст – довірений лікар відділу охорони здоров'я департаменту охорони здоров'я ФПУ, канд. мед. наук

Робота в небезпечних умовах праці не дозволяється, за винятком ліквідації аварій, проведення екстрених робіт для попередження аварійних ситуацій. Така робота виконується із застосуванням засобів індивідуального захисту та за умови регламентованих режимів робіт (п. 4 розділу І Гігієнічної класифікації праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу)

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Просимо надсилати запитання до редакції у зручний для вас спосіб за вказаною нижче адресою. Ваші запитання будуть розглянуті компетентними фахівцями, а їхні відповіді опубліковані на сторінках додатка.

Адреса для письмової кореспонденції: ДП «Редакція журналу «Охорона праці», вул. Попудренка, 10/1, м. Київ, 02100.

Електронна пошта: dnopop@gmail.com

Редакція журналу «ОХОРОНА ПРАЦІ»

Ціни від виробника!

Знаки безпеки, що відповідають Технічному регламенту, стандартні і на замовлення

**Передплачуйте єдиний в Україні
державний науково-виробничий
журнал «Охорона праці»**

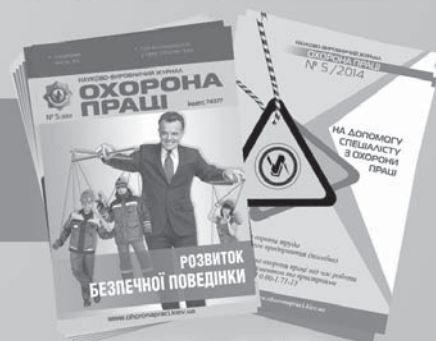
Індекси журналів:

«Охорона праці» – 74377

«Охрана труда» – 74378

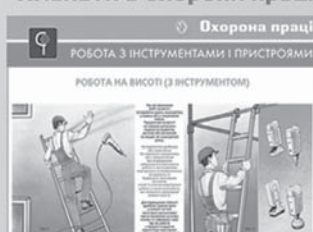
Поліграфічні послуги:

знаки безпеки,
брошури, буклети,
календарі, грамоти, листівки
(044) 559-62-79

**64 стор. + 64 стор.
КОРИСНОЇ ІНФОРМАЦІЇ**

Плакати з охорони праці

**Надаємо рекламні
послуги на сторінках
журналу та додатка
тел.: (044) 296-05-65,
296-82-56**

mail@ohoronapraci.kiev.ua
www.ohoronapraci.kiev.ua

02100, Київ-100, вул. Попудренка, 10/1,
тел./факс (044) 559-19-51, тел. 558-74-27

**ЛІТЕРАТУРА: НОРМАТИВНА, ТЕХНІЧНА,
НАВЧАЛЬНА, ДОВІДКОВА**

- ОХОРОНА ПРАЦІ
- БУДІВНИЦТВО
- ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА
- ЕЛЕКТРОБЕЗПЕКА
- БЕЗПЕКА ГАЗОВИХ РОБІТ
- РОБОТИ НА ВИСОТІ
- РОБОТИ З ІНСТРУМЕНТАМИ
- ПЕРША МЕДИЧНА ДОПОМОГА
- БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ
- ВАНТАЖНО-РОЗВАНТАЖУВАЛЬНІ РОБОТИ

Зі змінами
в розділах 1, 2, 4, 6
2014 р.

Російською
та українською мовами

ЗНАКИ ДОРОЖНІ, ЗНАКИ БЕЗПЕКИ

- НА ПЛАСТИКУ ТА САМОКЛІЙЦІ
- СТАНДАРТНІ ТА НА ЗАМОВЛЕННЯ

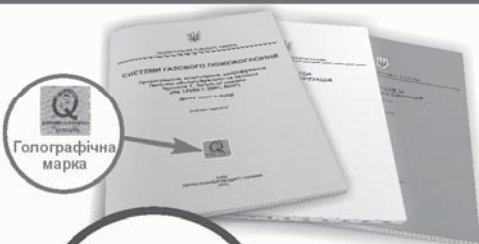

**КОЛЬОРОВІ НАОЧНІ ПОСІБНИКИ:
СТЕНДИ, ПЛАКАТИ, ПЛАНШЕТИ**

- СТЕНДИ ЗА ІНДИВІДУАЛЬНИМ ЗАМОВЛЕННЯМ
- ОФОРМЛЕННЯ КАБІНЕТІВ ОХОРОНИ ПРАЦІ, ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ, ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ВСІ ЧИННІ В УКРАЇНІ ДСТУ, ГОСТИ

**ЖУРНАЛИ, ПОСВІДЧЕННЯ,
ІНСТРУКЦІЇ, БЛАНКИ**

Поштова адреса:
61023, м. Харків
а/с 10325
www.fort.kharkiv.com

Центральний офіс у Харкові:
пров. Театральний, 11/13, к. 518
Тел.: (057) 714-09-08, 714-20-57,
715-63-65, 760-17-08, 715-66-77
e-mail: fortsales@ukrpost.ua

Офіс у Києві:
вул. Саксаганського, 110, оф. 5
Тел.: (044) 229-09-84
Факс: (044) 234-64-63
e-mail: fort@kv.ukrtel.net